GELECEK SAYI

Jin Jiyan Azadî Devrimi

- Neolitik; kadın-yaşam, toplumsal vicdanın oluşumu ve gelişimi
- Jin Jiyan Azadi Devriminin tarihsel dayanakları
- Devletçi uygarlık güçleriyle demokratik uygarlık mücadelesinde kadın
- Kadın kurtuluş ideolojisinin esasları
- Yeni toplumsal inşada reddedilen kadın ve erkek rolleri
- Ulus-devlet çözümsüzlüğüne alternatif demokratik konfederalizm
- Kadın, yaşam ve özgürlüğün diyalektik bağı
- Özgür eşyaşam ideolojisi: Jineoloji

ISSN 2147-1703
9 772147 170304

ORTADOĞU VE ROJAVA

DEMOKRATİK MODERNİTE

dm DEMOKRATİK MODERNİTE

45

dm DEMOKRATİK MODERNİTE

DÜŞÜNCE VE KURAM DERGİSİ EKİM-KASIM-ARALIK 2023 SAYI 45 50 TL

Ortadoğu ve Rojava

Demokratik Modernite

Üç Aylık Düşünce ve Kuram Dergisi

Yerel Süreli Yayın

Sayı: 45

Ekim-Kasım-Aralık-2023

ISSN: 2147-1703

Gülistan Yayınları Adına Sahibi

Şükrü Çatalbaş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ramazan Yurttapan

Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmaması yayın kurulunun kararına bağlıdır.

Gülistan Yayınevi

İletişim
Kuloğlu Mah. Gazeteci Erol Dernek Sk.
No: 5 Daire:14 Beyoğlu/İstanbul
Posta Kutusu: 308, Beyoğlu/İstanbul

Tel: 0212 293 95 98
Whatsapp: 0535 348 37 99
Telegram: 0535 348 37 99
Signal: 0535 348 37 99

www.demokratikmodernite.org
facebook.com/demokratikmodernite1
twitter.com/dmodernite
instagram.com/demokratikmodernite
demokratikmodernite@gmail.com

Kapak Tasarımı

Nesimi Aday

İç Mizanpaj

Sema Korkmaz

Abonelik Koşulları
Yıllık Abonelik Bedeli: 300 TL (Kargo Dahil)
Yurtdışı Abonelik Bedeli: 100 Euro (Kargo Dahil)
Türkiye Ziraat Bankası
Altınoluk-Edremit/BALIKESİR Şubesi /Şükrü Çatalbaş
Hesap No: 1427-58320759-5002
BAN: TR 12 0001 0014 2758 3207 5950 02

Basım Yeri
Ceylan Matbaacılık Reklam Film
Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. 318 Güven San. Sit.
B Blok Zeytinburnu, İstanbul
Tel: 0 212 613 10 79

İçindekiler

İnsanın Cenneti Vicdanıdır!

Editör

Dergimizin bu sayısını "Ortadoğu ve Rojava"ya ayırdık. Meramımız şu; merkezi kapitalist uygarlık tarihinin en krizli, en bunalımlı ve çözümsüz bir dönemin içinden geçiliyor. Sınıflı uygarlığın son temsilcisi olan kapitalizm ve onun modeli olan ulus-devlet derin kriz içerisinde. Hastalıklı bir beden olarak değişime, dönüşüme direnç gösteriyor. Ama hastalık bütün bünyesini kaplamış, hızla yayılıyor. Tüm müdahalelere rağmen, tedavi edilemiyor, aksine enfeksiyon yayılıyor.

Reel sosyalizmin çözülüp dağılması, iddia edildiği gibi ideolojik olarak sosyalizm tasfiyesi değildi, tam tersi kapitalizmin bürokratlarmış solcu versiyonunun çözülüp dağılmasıydı. Bu çözülüşle birlikte iki kutuplu soğuk savaş dönemi kapandı. Merkezi kapitalist uygarlığın tüm sorunları katmerleşti, sarmal krizlere neden oldu. Nitekim bu sorunların ortaya çıkarttığı yapısal yıkımı etkisizleştirmek için 1991, 1. Körfez Savaşıyla 3. Dünya Savaşı fiilen başlamış oldu. Ama savaş Ortadoğu ile sınırlı kalmadı. Yayılarak devam ediyor. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle dünyayı saran savaş girdabı, Afrika'daki Nijer, Gabon gibi ülkelerde yapılan askeri darbeler, Güneydoğu Asya'da ABD-Çin gerilimi gibi çelişkiler, çatışmalar ve savaşlar yaygınlaşırken; en son Filistin-İsrail çatışması ile doruğa çıktı.

İsrail-Hamas çatışmasında 'cehennemin kapıları açıldı' yorumu yapıldı. Cehennemin kapıları açıldığına göre cennetin kapılarının açılmasına ihtiyaç vardır. Hayat sadece cehennemle sınırlı değildir. İnsan varlığı varoluşla birlikte hep cennetini aramıştır. Cennet kendi olma, özgür yaşam anlamına gelmektedir. İşte günümüz Ortadoğusunda bir yanda cehennem varken bir yanda da cennete ihtiyaç duyuyor. Kutsal metinlere göre de zaten Cennet Fırat, Dicle ve Nil nehirleri bölgesindedir. Yani cennet de cehennem de bu bölgededir.

Bize göre cennet Rojava'da kapılarını aralayan devrim olmuştur.

Devletçi uygarlık toplumsal hakikati saptırarak, insanlığı özgürlük karşıtı bir kulvara sürüklemiş, devletçi düzen; baskı, sömürü, düşürülme pratikleriyle iktidarı erkek eksenli inşa etmiş, böylece cehennemin kapılarını topluma açmıştır. Sümer'le başlayıp, adım adım yaygınlaştırılan, derinleştirilen sınıflı devletçi sistemin inşası bu minval üzre kurgulanmıştır. Eksen, erkek merkezlidir ve iktidarcıdır. Erk zihniyeti bu eksende kurulmuştur.

Günümüzde ise cehennemin kapıları tümden açılmış durumdadır. Savaş, çatışma, tecavüz, göç, sömürü, köleleştirme gibi uygulamalar zirvede seyrediyor. Devletçi sistemin son temsilcisi olan merkezi kapitalist sistem artık hiçbir şeye derman olamamaktadır. İnsan değeri sıfırlanmamıştır. İnsanı insan olmaktan çıkartmak aslında cehennemi yaşatmaktır. Belki son Hamas-İsrail devlet kapışması bunu biraz daha derinleştirmiştir.

İşte buna karşı çözüm nedir?

Kürt ve Filistin meselesi neden çözülemiyor?

Çünkü merkezi kapitalist uygarlık çözüm yeteneğini tümden kaybettiği için çözemiyor; cehennemin kapılarını daha da açıyor, çağdaş zebanilere zemin yaratılıyor. Bu cehennemi uğrakta; "hayat ya benle

vardır ya da hiç kimse için yoktur" zihniyeti inşa edilmek isteniyor.

İşte Rojava devriminin anlam kazandığı moment de burası oluyor.

Devletçi uygarlık merkezden tepeden erkek eksenli zorla biri inşa iken, alternatif seçenek insanlığın yüzbinlerce yıllık var olma, varlıklaşma serüveninin yerelden, tabandan kadın eksenli varlık hali, kendi olma hali olmaktadır. Yani kadın eksenli inşanın Rojava'da gerçekleşmesi "Jin Jiyan Azadî" olması, on binlerce yıllık toplumsal varlığın oluşum halinin bu devrimle pratikleşmesi, tarihsel cennetin kapısının aralanması olarak anlam buluyor.

Rojava devriminin savunulması, korunması sadece Kürtleri ilgilendiren bir mesele değildir. Onu çok aşmaktadır. Eğer sadece Kürtlerle ilgili olsaydı bu düzeyde saldırı yapılmazdı.

Kapitalizm ve onun finans çağında her şeyin değeri para ile ölçülüyor. Bunun ötesinde hiçbir ahlaki ve vicdani ölçü tanınmıyor, hatta öteleniyor. İnsanlığın varlık gerekçesi bu yöntem ile saldırı altında tutuluyor. 3. Dünya Savaşının özü de budur; kar (para, finans) için bütün insani değerleri yok ediyor.

İnsan ölçüleriyle insandır. Yani ölçüleriyle toplumsal bir varlıktır insan. Onu bireyci, bencil bir tüketim makinesi derekesine indirgemek; en saldırgan tipolojiye ya da canavarlaşmaya götürmektir. Her şeyi yiyen, yutan ve temel çelişmesi tüketim üzerinden şekillenmiş insan vicdani ve ahlaki olarak çöker. Vicdanı köreltilmiş insan, insan değildir. Bu bağlamda Rojava'da pratik bulan demokratik ulus paradigması; doğanın ve insanın özüne dönme hamlesinin büyük bir adımı olarak görülmelidir.

Rojava devrimi Ortadoğu halkları özelinde dünyadaki anti iktidarcı, anti-devletçi ulus-devleti aşan Demokratik Ulus perspektifiyle, demokratik konfedere yapıların nasıl geliştiğini ortaya koymaya çalışan zengin bir tartışma platformu sunmaktadır. Mevcut koşullarda tek çözüm seçeneği sunması açısından savunulması gereken bir devrimdir Rojava. Rojava'ya saldırı, özünde insanın toplumsallaşmasına, insanın insan olarak kalmasına saldırıdır. İnsanın yitirdiği vicdanıyla buluşmasıdır. Vicdan ise insanın cennetidir.

Demokratik Modernite'nin bu sayısında yer alan makalelerin temel kapsamı Rojava'da gerçekleşen devrimi işlemeye dönük oldu. Özgür eşyaşamı, yerelden merkeze doğru örgütlenmeyi hedefleyen, özünde ise insan vicdanını inşa eden zihinsel ve ruhsal pratikleşmeyi irdelemeye çalıştık. Kuzeydoğu Suriye halkları başta olmak üzere; tüm kimliklerin demokratik bir sistem içerisinde, ekonomik ve kültürel özgürlüğünü, özerkliğini aldığı Rojava konfedere sistemini, ilgili makaleler aracılığıyla hem anlamaya hem de anlatmaya çalıştık.

Bu temelde; başta Ortadoğu sorunlarının çözümünde; çözüm parametrelerini içerisinde taşıyan Kuzeydoğu Suriye pratikleşmesi, uygarlığın son temsilcisi olan kapitalist uygarlığın aşılmasında zengin veriler sunmakta ve derslere dolu bir pratik tecrübeyi dergimizdeki makalelere yansımış deneyleri taşımaktadır. Geleceğin demokratik ve özgür dünya tahayyülümüzün gerçekleşmesinde bu çalışmamızın tartışma zeminini güçlendireceğine inanıyoruz. İyi okumlar…

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Ayrılık Kaçınılmaz Olursa Ancak Anlam Kazanır

Ali Fırat

Michel Foucault, erken ölümü nedeniyle tamamlayamadığı iktidar-savaş-özgürlük çözümlemesinde, toplumun içinde ve dışında daimi savaş hali olması nedeniyle Modernitenin insanı öldürdüğünü belirtmek ister gibidir. Buradan özgürlüğün, savaş dışı olabilmeyi başarmış toplumsal yaşam biçimi olduğu, sonucunu çıkarmak olasıdır. O halde tüm yıkım araçlarını üreten endüstriyalizmi, militarizmi ve hedefi olan kâr kanununu ve düzenli orduları lağvetmeden, bunun yerine toplumun öz savunmasını ve ekolojisini koymadan özgürlük gerçekleştirilemez. Kapitalizmin yok ettiği toplum, bir bütün olarak tarihselliği ve tüm alanlarını birlikte ele alan bir yaklaşım içinde öz savunmacı tutumla savunulmadıkça çıkış gerçekleştirilemez. Sadece toplumsal sorunları değil toplumun kendisini ve çevreyi kurtarmak için endüstriyalizme, ardındaki kapitalizme ve ulus-devlete karşı topyekûn öz savunmalara ihtiyaç vardır. Ulus-devlet ve endüstriyalizmi, iç içe geçmiş ortak bir ideolojik, ekonomik ve askeri saldırı kompleksi olarak değerlendirmek daha gerçekçidir. Bu gerçeklik karşısında dar anlamda sendikacılık ve particilik siyasetlerinin anlamsız kaldığı açıktır. Gerekli olan, belirtildiği gibi toplum ve çevrenin öz savunmasıdır.

Demokratik özerkliğin ikinci çözüm yolu, ulus-devletlerle uzlaşmaya dayalı olmayan, kendi projesini tek taraflı pratikleştirme yoludur. Geniş anlamda demokratik özerkliğin boyutlarını hayata geçirerek, Kürtlerin Demokratik Ulus Olma Hakkını gerçekleştirir. Şüphesiz bu durumda, bu tek taraflı demokratik ulus olma yolunu kabul etmeyecek olan egemen ulus-devletlerle çatışmalar yoğunlaşacaktır. Kürtler bu durumda, ulus-devletlerin ister tek tek ister ortaklaşa (İran-Suriye-Türkiye) saldırıları karşısında, ‘varlıklarını korumak ve özgür yaşamak için topyekûn seferberlik ve savaş pozisyonuna geçmekten başka çare bulamayacaktır. Savaş içinde olası bir uzlaşma veya bağımsızlık sağlanıncaya kadar öz savunmaları temelinde, demokratik ulus olmayı tüm boyutlarıyla ve öz güçleriyle geliştirmek ve gerçekleştirmekten geri durmayacaklardır.

Demokrasi ve Öz Savunma

Bilimsel olarak kanıtlanmıştır ki tek hücreli canlıdan, cansız zannedilen ama öyle olmadığı tüm canlılık ilkesinin temeli olduğu da anlaşılan atom altı parçacıkların yaşamına kadar öz savunmasız varlığın olmadığı bilinen bir hakikattir.

İnsan toplumları gibi son derece zekâlı ve esneklik düzeyi yüksek varlıkların öz savunmasız olamayacakları her yaşam anında ve mekânında rahatlıkla gözlemlenmektedir. Savaşlar bile uygarlık sistemlerinin çarpıklaştırılmış öz savunma anlayışlarıyla yakından bağlantılıdır. Demokratik toplumlar ve özgür bireyleri sınıflı uygarlıklar döneminde kendilerini korumak için büyük savunma sorunlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Hatta ilkel komünal toplumların uzun dönemli yaşamlarında kendi aralarında olduğu kadar daha çok da doğanın canlı ve cansız oluşumlarından kaynaklanan ölümcül tehlikelerle hep karşı karşıya kalmış ve öz savunmayı her anın ve her mekânın birincil görevi saymışlardır.

Kapitalist modernite unsurlarının (ulus-devlet, kapitalizm ve endüstriyalizm) ekonomik, ekolojik

ve demokratik toplumlarla; özgür ve eşitçi bireyleri üzerinde yürüttüğü tekelci baskı ve sömürüsüne karşı öz savunma sorunları hayati konuların başında gelmektedir. Öz savunmasız yaşam sadece ücret köleliliğiyle sonuçlanmamakta, her tür işsizlik, hastalık ve yozluklara da yol açmaktadır. Daha da kötüsü çok sayıda fiziki ve kültürel soykırımları da beraberinde taşımaktadır. Modernite sistem olarak genelde toplumu ve bireyleri; özelde ve daha şiddetli olarak demokratik toplumları ve özgür bireyleri varlıklarını öz savunmayla zorunlu olarak karşı karşıya bırakmaktadır. Öz savunmanın başarılamaması halinde sadece özgürlükleri değil varlıkları da soykırım tehlikesine uğramaktadır. Modernitenin tekelci unsurları kendini sürdürebilir kılmak için toplumun ve bireyin özgürlüğünü ve varlığını tehdit altına almakla yetinmemekte, geç dönemlerinde yaşam için vazgeçilmez olan ekolojik koşulları da tüketmektedirler. Ekolojik koşulların tüketilişi, uzun vadeye yayılmış ve tüm yaşam üzerinde bir nevi soykırım olmaktadır.

Demokratik toplum ve özgür birey, devrimci ve evrimci gelişmeler kadar onlarla birlikte öz savunma sorunlarına çare bulmak zorundadır. Modernitenin yapısal krizinin son dönemi, öz savunmayı tüm sorunların başına yerleştirmiştir. Her topluluk ekonomik, ekolojik ve demokratik bir birim olmak kadar, öz savunmalı bir birim olarak da yaşamak durumundadır. Aynı zamanda her eşit ve özgür birey ekonomik, ekolojik ve demokratik bir veya daha çok birimde yaşamak kadar birlikte, o denli bir veya çok sayıda öz savunma biriminde de yaşamak durumundadır. Tüm canlılar için geçerli olan beslenme, üreme ve korunma en çok insan toplumu için de geçerli vazgeçilmez üç yaşam koşuludur.

Sadece canlı varlıkların değil cansız addedilen varlıkların bile her zaman ve her yerde öz savunma sistemiyle yaşadıkları bilimsel bir tespittir. Dolayısıyla demokratik toplumların, kurumların ve bireylerin kapitalist modernite unsurlarına (ulus-devlet, kapitalizm ve endüstriyalizm) karşı yeterli bir öz savunma sistemine sahip olmaları özgür ve eşitçe yaşamın vazgeçilmez bir gereğidir. Ben Gül Teorisi diyorum. Gül üzerine düşündüm. Gül, kendini korumak için diken çıkarıyor. Bir Gülün, bir bitkinin bile öz savunması vardır. Öz savunma için doğaya, tabiata bakmak bile yeterlidir. Bir Gül kadar bile kendimizi öz savunmaya hakkımız yok mudur? Öz savunma kutsaldır. Öz savunmasız varlık olmadığı gibi doğanın en gelişmiş varlığı olan demokratik toplumlar öz savunmasız gerçekleşemez, varlığını sürdüremez. Demokratik ulusal çözümlerde öz savunma ilkesinin gerekleri karşılanmak durumundadır.

Öz savunmasız yaşam sadece ücret köleliliğiyle sonuçlanmamakta, her tür işsizlik, hastalık ve yozluklara da yol açmaktadır

Öz savunma Boyutu: Biz buna güvenlik boyutu da diyebiliriz. Yani burada soykırımı ele alıyoruz. Kürtler soykırımdan nasıl kurtulabilir bunu somutlaştırmalıdırlar. Burada soykırım tüm soykırım çeşitlerini kapsar. Sadece fiziki değil kültürel ve her çeşit soykırımdan bahsediyorum. Yani Kürtlerin bir öz savunma durumuna kavuşması sağlanır. Toplum burada kendi öz savunmasını kurar. Bununla sadece elde silah bir durumu kastetmiyorum. Öz savunma derken silahlı yapıyı değil, o ayrı, kast ettiğim halkın kendi güvenliğini sağlamasıdır. Demokratik toplumun her alanda örgütlenmesini, kurumsallaşmasını kendi güvenlik sistemine kavuşmasını ifade ediyorum. Bu güvenlik boyutu halkın öz savunması ekmek su hava kadar önemlidir. Bu olmadan yaşanmaz. Kürt halkının güvenliği garantiye alınmadan kimse barıştan söz etmesin, silah bırakmaktan bahsetmesin. Halkın güvenlik meselesi hallolmadan bundan sonra hiçbir şey olamaz. Kürtler bir soykırım tehlikesi ile karşı karşıyalar. Fırsatını bulsalar katliamları yapmaktan çekinmeyecek güçler var. Kendi varlığını korumak için öz savunma şarttır. Kürtler de kendilerini korumak zorundadır. Bunu sadece askeri güçle sınırlı anlamamak lazım, bu nedenle öz savunma olmazsa olmaz diyoruz. Herkes bundan sorumludur, bireyler de kendi savunmalarını kendileri sağlamalıdırlar, halk da kendi tedbirlerini almalıdır. Demokratik ulus çözümü bir bütün olarak

ele alınmalıdır, parçalı yaklaşım doğru değildir. Bu nedenle örneğin demokratik özerklik çözümü de yanlış ve eksik anlaşıldığını düşünüyorum. Demokratik özerklik bu demokratik ulus çözümünde yedi sekiz boyuttan sadece bir tanesi olup işin sadece siyasi boyutudur. Bunun dışında ekonomik boyut, sosyal boyut, kültürel boyut, hukuki boyut, güvenlik-öz savunma boyut ve diplomatik boyut vardır. Bu boyutların her birinin ayrı ayrı önemi vardır ama demokratik ulus çözümü bağlamında bir bütün olarak değerlendirmek lazım. Bu boyutları bir bütün olarak değerlendirmek gerekir, sadece biri üzerinde-demokratik özerklik-yoğunlaşmak doğru değildir. Demokratik özerklik bu boyutlardan sadece siyasi boyuttur. Öz savunma silahlı güç anlamında değildir, örgütlülük anlamındadır. Mahalle birlikleri oluşturulur, bunlar temsilini Kent Konseyi'nde bulur. Bütün bunlar Akademilerde tartışılır. Halk kendi çözüm ve analizlerini kent meclislerinde karara bağlayacak.

Barış için her şeyi yaparız ama öz savunma ile yaparız

İlke olarak şunu söylüyorum: "Tüm dünyayı yenecek gücümüz olsa dahi saldırıya geçmeyeceğiz, tüm dünya birleşip üzerimize gelirse de kendimizi savunmasını biliriz". Bu ilkenin ruhuna uygun pratiğinizi geliştirmeniz gerekir. İran, Türkiye, Barzani ve benzerleri arasında ittifak gelişirse katliamlar olabilir. Öz savunma olmazsa, '75 Cezayir, '88 Halepçe gibi şeyler olabilir. Güney'de bu tehlikeler var. Bu tehlikeleri önlemek için şimdiden çok önemli bir hazırlık gereği ortada. Katliamların boyutlu olmaması için şimdiden tedbirleri almak gerekir. Mesele yalnız Türkiye değil, bir Cezayir anlaşması örneği doğabilir. Üzerlerine kim gelirse gelsin öz savunmayı en üst düzeyde yapmalılar. Barış için her şeyi yaparız ama öz savunma ile yaparız. Doğru bir öz savunma gerekir. Öz savunma şudur: Ben planlı programlı saldırmıyorum ama saldırı olursa mecburum kendimi savunmaya. Bu düşman belledikleri için de böyledir. Özgürlüğüm, yaşamım için kendimi savunacağım. Öz savunmaya çok derinlikli ve uzun vadeli bakmak gerekir, oyun Ortadoğu'dadır. Türkiye, Kürtler, Irak halkı Ortadoğu'ya uygun olan öz savunması gelişkin, demokratik ülküye sonuna kadar dayanan demokratik siyasi oluşumlar gerçekleşmelidir. Devlet biçimi olmadan bir toplum için güvenlik ve idare sağlanamaz mı? Birçok şehrin öz savunma biçiminde-Atina örneğinde-devletin değil, demokratik toplum yönetimin başarılı uygulama gücü sağlayabildiği görülmektedir. Sümer toplumunda bu modele başlangıç aşamasında rastlanmaktadır. Önde gelen kabile sorumlularından oluşan bir meclis idareyi oluştururken, şehrin gençlerinden gerekli oldukça savunma grupları oluşturulmaktadır. Görevlerin gereklerine göre bir komutan seçilmektedir. Atina toplumunda bu gelişmeyi daha somut ve sistematik olarak görmekteyiz. O halde devletin doğuşunu bir zorunluluk olarak tarihin temeline yerleştirmek olgularla bağdaşmamaktadır. Devleti bir yönetim ve baskı-zor aracı olarak kullanmak, daha çok artan ürün imkânına el koymak olarak değerlendirmek daha doğru bir tanımlama olmaktadır. Bunu yaparken, kamusal idare ve genel güvenliği bir kamuflaj, bir promosyon aracı olarak kullanmaktadır. Kamusal idare (Toplumun ortak yararı) ve genel güvenlik rahatlıkla şehrin demokratik meclisiyle sağlanabileceğine göre, bu imkânı istismar etmeyi zorunluluk olmaktan öteye bir el koyma, bir karşı devrim olarak değerlendirmek önemli bir saptama olarak karşımıza çıkmaktadır. Demokrasiyle karşılanabilecek şehrin ortak yarar ve güvenlik işleri bahane edilerek kendini dayatan gücü, tarihin başlangıcından itibaren tutucu ve zorba güç olarak tanımlamak gerçekçidir. Günümüzde bile atıl özelliğinden dolayı ihtiyaçtan fazla politikacı ve güvenlik gücü despotik özellikler kazanmaktan öteye gitmemektedir. Bu güç artık-değer üzerinde fazladan bir yük olarak değerlendirilmek durumundadır. Oyunun başlangıcında olup biten de özünde pek farklı değildir. Fakat tarih boyunca büyüyen demokratik değil despotik güç yönetimi olmuştur.

Dayatıldığı Gibi Düşünecek, Çalışacak ve Öleceksin!

Demokratik yönetim ile despotik-keyfi bireysel çıkar-yönetimi, hem teorik hem de pratik boyutlarıyla ayrıştırmak, tarihsel yaklaşımımızın temeli olmak durumundadır. Hiyerarşik ve devletli toplum sistemlerinde demokratik öğe ile savaşçı-iktidar kliği

arasındaki çekişme temel politik olgudur. Toplumun varoluş tarzına dayanan demokratik unsurlar (gönüllü uyulan ahlak ve kendi sorunlarını bir araya gelerek çözen politika) ile hiyerarşi ve devlet kılıfına bürünen savaşçı-iktidar grubu (zora dayalı hukuk ve bürokrasi) arasında daimi bir mücadele vardır. Tarihin motoru bu anlamda dar sınıf mücadelesi değil, sınıf mücadelesini de kapsayan demos'un (halk) var olma tarzı ile onun bu tarzına yönelerek kendini beslemeye çalışan savaşçı-iktidar kliği arasındaki mücadeledir. Toplumlar esas olarak bu iki kuvvete dayanarak yaşamsallaşırlar. Zihniyet kazanma, otorite yaratma, sosyal düzen, ekonomik araçlar bu iki güç arasındaki savaşım düzeyiyle belirlenir. Görkemli askeri zaferlerini en büyük tarihsel olaylar olarak sunan fatihlerin dayattıkları şey tam köleleştirme düzenidir. Savaşçı-iktidar grubu dışındaki herkes ve her şey kanun gücünde emirlerinde olmalıdır. İtiraza, muhalefete, tartışmaya yer yoktur. Zihnen bile egemen tasarım biçimine ters düşülemez. Dayatıldığı gibi düşünecek, çalışacak ve öleceksin! Alternatifsiz hâkim düzenin zirvesi esas alınmaktadır. Özellikle imparatorluk, faşizm ve her tür totalitarizm uygulamaları bu örneğe girer. Krallık monarşizmi de bu sistemi hedefler. Bu tarihte en yaygın sistemlerden biridir. İkincisi, bunun tam karşıtı olan halk (klan, kabile ve aşiretlerden oluşan dil, kültür benzerliği olan gruplar) toplumunun hiyerarşik ve devlet örtüsündeki savaşçı-iktidar oligarşisine karşı özgür yaşam düzenidir. Yenilmemiş, direnişçi halk tarzını ifade etmektedir. Çöller, dağlar ve ormanlarda saldırılara karşı direniş halindeki her tür etnisite, oligarşiye dayanmayan dinsel ve felsefi gruplar, esas olarak bu toplumsal yaşam tarzını temsil ederler. Etnisitenin fiziki yanı ağır basan duygusal zekâlı direnişçi yaşamıyla dinsel ve felsefi grupların analitik zekâ ağırlıklı direnişçi yaşamları, toplumsal özgürlük ve eşitlik mücadelesinin esas gücüdür. Tarihin özgürlüksel akışı bu direnişçi yaşam tarzının sonucudur. Toplumda yaratıcı düşünce, onur, adalet, hümanizm, ahlakilik, güzellik, sevgi gibi önemli kavram ve olgular daha çok bu yaşam tarzıyla bağlantılıdır. Tarihsel sistemlerde demokrasinin durumunu gözlerken bu çerçeveden bakmak hayli öğreticidir. Günümüze kadar hâkim tarih anlayışları esas olarak savaşçı-iktidar grubunun paradigmasıyla düzenlenmiştir. Talan ve ganimet için katliam seferlerine rahatlıkla kutsal savaş kulpu takılabilmiştir. Savaşı emreden tanrı anlayışları geliştirilmiştir. Savaşlar en görkemli olgular olarak anlatım bulmuştur. Savaşlarla her şey hak edilirmiş gibi bir tutum günümüze kadar gelmiştir. Özcesi savaşla elde edilen hak edilendir.

Vicdanını yitirmiş toplum bitmiş toplumdur

Hak ve hukuk anlayışının temeline savaşın yerleştirilmesi devletlerin hâkim varoluş tarzlarıdır. "Hakkın savaştığın kadardır" mantığı genel bir yöntem haline gelmiştir. Hak arayan savaşmasını bilmelidir biçimindeki bu zihniyet, 'savaş felsefesi'nin özüdür. Bu zihniyetin tüm din, felsefe ve sanat ekollerinde yüceltilmesi bir avuç gaspçının eylemine 'en kutsal eylem' sıfatının takılmasına kadar ilerletilmiştir. Kahramanlık, kutsallık bu gasp eyleminin unvanı haline getirilmiştir. Böylesine yüceltilerek hâkim anlayış haline getirilen savaşlar, tüm toplumsal sorunların çözüm aracı olarak düşünülmüştür. Sanki savaş dışı çözüm yolları mümkün değilmiş, olsa bile pek makbul sayılmazmış gibi bir ahlâk anlayışı toplumu bağlamıştır. Sonuç şiddetin en kutsal çözüm aracı olmasıdır. Bu tarih anlayışı yıkılmadıkça, toplumsal olgunun gerçekçi tarzda değerlendirilmesi ve sorunlara savaşsız çözüm aranması zordur. En barışçıl ideolojilerin bile kendilerini savaştan alıkoymamaları bu zihniyetin gücünü gösterir. Sürekli barış isteyen büyük dinler ile çağdaş sınıf ve ulus hareketlerinin bile kendilerini savaşçı-iktidar kliğinin tarzıyla savaşmaktan alıkoyamamaları bu gerçeğin diğer bir kanıtıdır. Savaşçı-iktidar zihniyetiyle baş etmenin en etkili yolu halkların demokratik duruş tarzına erişmesidir. Bununla 'dişe diş', anladıkları dilden cevap verme anlayışından bahsetmiyoruz. Demokratik pozisyon içinde şiddeti de barındıran bir öz savunma sistemine sahip olsa da, esas olarak hâkim zihniyetle savaşıp kendini özgürce oluşturma kültürünü kazanmaktır. Direnme ve savunma savaşlarını çok aşan bir yaklaşımdan bahsediyoruz. Temelde devlet odaklı olmayan bir yaşam anlayışında yoğunlaşma ve pratikleşmedir bu. Her şeyi devletten

beklemek, savaşçı-iktidar kliğinin oltasına takılmak gibidir. Belki bir yem sunulur, ama bu yem sadece avlamak içindir. Devlet konusunda halkları aydınlatmak demokrasinin ilk adımıdır. Daha sonraki adımlar kapsamlı demokratik örgütlenme ve sivil eylemliliktir. Demokratik savunma savaşları ancak bu bağlamda zorunluluk arz ederse gündemleşir. Toplum da esas olarak komünal ve demokratiktir.

Devlet-iktidar, savaş-ordu sınıflı toplum uygarlığının ürünü olup, mutlak anlamda egemen sömürücü kesimin vazgeçilmez yaşam aygıtlarıdır

Öyle olduğunu bildiği içindir ki, kapitalizm bireyciliği toplumun aleyhine şahlandırır. Güdüleri ayaklandırır. İnsan toplumunu birçok yönüyle tersinden primat toplumuna-toplumun maymunlaştırılması-dönüştürür. Toplum direndikçe ve sonunda bir bütün olarak çözüldükçe, yeninin ortaya çıkma şansı doğar. Toplumsal dönüşüm projeleri başta çelişkilerin bu temel yönünü dikkate aldığında başarı şansı kazanabilir. Bağlantılı olarak kapitalizmin sistematik olarak yıktığı ahlâki örgü esas alınmadan, hiçbir çelişkinin teknik olarak çözüm şansı olamaz. Toplumsal ahlâk olmadan, yalnızca hukuk, siyaset, sanat ve ekonomik yöntemlerle hiçbir toplumu yönetme veya değiştirme olanağı yoktur. Ahlâkı toplumun kendiliğinden varoluş biçimi olarak algılamak gerekir. Dar geleneksel ahlâktan bahsetmiyorum; ahlâkı toplumun kendini yürütüş vicdanı, yüreği olarak tanımlıyorum. Vicdanını yitirmiş toplum bitmiş toplumdur. Kapitalizmin ahlâkı en derinden tahrip eden sistem olması anlamlıdır. Sonul sistem olması onun toplumsal vicdanı tahrip etmesini anlaşılır kılar. Sömürü ve baskı sisteminin potansiyelini tüketmesinin somut ifadesi, ahlâkın sistemlice tahribi anlamına gelir. O halde kapitalizmle mücadele zorunlu olarak etik-bilinçli ahlâk-çaba gerektirir. Bunsuz mücadele başından kaybedilmiş mücadeledir. Marksizm'de kişilik bir bütün olarak kapitalist yaşam değerleri içinde yaşar. Kentlilik ağır basar. Kentin egemen özeti olan bir yaşam tarzı bireyi bin bir bağla kapitalist sisteme bağlar. Marks'ın kendisinin bile binlerce bağla sistem içi olduğunu iyi bilmek gerekir. Hıristiyanlık ve Müslümanlıkta sistemden koparak onlarca yıl inzivaya, manastıra, dergâha çekilen onca insan bile ancak sınırlı bir etkiye yol açmıştır. Marksist mücadelecilerin çoğu bu yönlü bir ahlâki oluşumun bile farkında değildir. Kapitalizmin şu veya bu versiyonuyla yaşayıp teorik-pratik savaşla sonuç alacaklarını sanırlar. Marksist kuramın siyasal devrim ve sonrasına ilişkin tezleri ise, daha vahim olarak hiyerarşik ve devletçi karakter taşır. Savaş, proletarya diktatörlüğü, devletçilik kavram olarak neredeyse kutsallaştırılır. Hâlbuki devlet-iktidar, savaş-ordu sınıflı toplum uygarlığının ürünü olup, mutlak anlamda egemen sömürücü kesimin vazgeçilmez yaşam aygıtlarıdır. Bu araçları proletaryanın eline vermek demek, daha başından kendini onlara benzetmeye karar vermek demektir. Nitekim reel sosyalizmde bu araçların hepsi en yetkin biçimde kullanıldı. Fakat yetmiş yıl sonra anlaşıldı ki, kapitalizmin en çapulcu biçimi (Batı Avrupa kapitalizmi onun yanında âdeta yedi suyla yıkanmıştır) kurulmuştur. Kapitalizmin en totaliter, antidemokratik biçimi söz konusudur. Bu olgunun altında devlet anlayışı yatmaktadır. Engels'te 'yavaş yavaş sönmesi gerekir' denilen devlet sönmemiş, tersine en güçlü aşamasına reel sosyalizmle ulaşmıştır. Burada art niyet, karşıdevrim aramak fazla anlamlı değildir. Başvurulan araçlar (Devlet tamamen ele geçirilse de) sosyalizme değil bürokratik sınıflaşma ve devlet kapitalizmine götürür. Oysa sosyalizm sosyalist araçlar gerektirir. Onlar da baştan sona demokrasi, çevre hareketi, kadın hareketi, insan hakları, toplumun öz savunma mekanizmalarıdır. Buradan kalkarak parti, sendika, barış, ulusal kurtuluş cephe hareketleri, politika gibi birçok toplumsal olguda resmi düzenin aşılamamış konularını da başarısızlık etkeni olarak buna eklemek mümkündür. Bu araçlara genel stratejik ve felsefi doğrultuda demokratik-ekolojik bakılmadığından, sonuçta ne kadar mücadele aracı olarak kullanılsalar da, sisteme eklemekten kurtulamazlar.

Eylem Demokrasinin Dilidir

Ortadoğu demokrasi öncesini, savaşların kaosunu yaşamaktadır. Kurdistan bu savaş ve kaosun merkezindedir. Nereden bakılırsa bakılsın, halkın savunma sorunları ağırdır ve sahip çıkılmayı gerektirir. Dil gibi en temel toplumsal iletişim aracını bile çağdaş ölçüler içinde kullanamaması, savunma sorunlarının derinliğine ilişkin bir kanıttır. Diğer yandan genel bir direniş savaşı için gerekli olan birçok koşul ve olanaktan yoksunluk, savaşın sınırlı ve dar tutulmasını gerektirmektedir. Hükümran devletlerin siyasi ve askeri güçlerine karşı yapılacak direnmede silahlı savaşım düşük ve orta yoğunluklu, bazen her ikisinden de dar hücre tipi savaşlara kadar daraltılabilir. Hiç direnmemek boyun eğmeyi sonsuz hale getirir. Direnmeyle devletlerin hükümranlıklarını yok etmek değil, demokratik uzlaşıya uygun hale getirmek çağımız koşullarında en uygun yol gibi görünmektedir. Öz savunmanın rolü demokratik uzlaşıya götürünceye kadar halkın demokratikleşmesini geliştirmek ve korumaktır. Demokratikleşmenin önünü açmak antidemokratik devlet zoruyla işbirliği ettiği güçlerin dolaylı engellemelerini kaldırmaktan geçer. Öyle dönemler olur ki, halkın ve tüm örgütlü güçlerin dayandığı en temel biçim olur. Tüm demokratik çabaların koruyucusu ve geliştiricisi olmak ona düşer. Bunun için gerekli siyasi ve örgütsel donanımı sağlamak durumundadır. Nicel ve nitel konumunu yerine getirmesi gereken görevleriyle uyumlu kılmak, strateji ve taktiklerini belirlemek çözmesi gereken görevlerdir. Tüm Parti, Kongre ve tehlikede olan halktan insanların güvenliğinden de sorumlu kılınmaktadır. Bu zor ve önemli görevleri en iyi eğitilmiş askeri ve diğer güvenlik güçlerine karşı yerine getirmektedir. Demokrasilerin eylem tarzını kavramadan işleyişini geçerli kılmak güçtür. Eylemsiz demokrasi sessiz insan gibidir. Eylem demokrasinin dilidir. Halkın her hareketliliği, örgütlerin her faaliyeti birer eylemdir. Basitten karmaşığa doğru gösteri, toplantı, yürüyüş, seçim, miting, protesto, grev, şartları doğduğunda yasal direnme ve ayaklanmalara kadar eylemler dizisi yerinde ve zamanında sergilenmeden demokrasiler yürütülemez. Özellikle halkın temel talepleri göz ardı edildiğinde, demokrasinin birçok kurum, kural ve amacı tahrip edildiğinde eylemler zorunlu çözüm araçları olur. Eyleme geçmeyi başaramayan bir halk ve örgüt demokratikleşemez. Eylem yeteneğini gösteremeyen bir halk ve örgüt aslında ölmüştür. Eylemlerin örgütlerle mümkün olduğu, örgütsüz eylemliliğin boş ve başarısız kalacağı açıktır. Halklar ne kadar örgütlüyse o kadar eylemli olurlar. Eylemleri hep protesto, direniş gibi görmemek gerekir. Sivil toplum eylemlerinin çoğu yapıcıdır. Pozitif eylem anlayışı esastır. Ayaklanma ve savaşlar ancak diğer tüm eylem biçimleri sonuç vermediğinde ve sorunlar ağır çözümsüzlük yaşadığında anlam kazanabilir. Özelikle savaşçı-iktidar güçleri zor dışında hiçbir çözüm seçeneği bırakmadığında, halklar köleliğin alçaltıcı etkisi altında yaşamaktansa, kendi hayati çıkarları için ayaklanma ve savaşları gündeme alma gücünü göstermelidir. Yasalar eşit uygulanmadığında, demokrasinin çözüm rolüne ilgi gösterilmediğinde, tüm barışçıl eylemler boşa çıkarıldığında, ciddi olarak ayaklanma ve halk savaşı üzerinde durma kaçınılmazlaşabilir. Şu iki sınır gereken cevabı verebilir: Devlet demokratik çözüme anlamlı, duyarlı biçimde ilgi göstermez ve şans tanımaz, halkın da elinde başka zorlama etkeni kalmazsa, çoğu halklarda görüldüğü gibi az veya çok kanlı ayaklanma ve az veya çok sürekli halk savaşları gündeme girer. Her savaş ve ayaklanmanın amacı ayrılma değildir; tersine, daha çok demokratik bütünlüğe yol açmaktır. Eskinin ayrı devlet kurma amaçlı ayaklanma ve ulusal kurtuluş savaşlarının dönemi geçmiştir. Devlet amaçlı ayaklanma ve ulusal kurtuluş, sonuçta kapitalist devlete küçük bir ek daha yapmaktır. Bu, halkların hiçbir sorununa çözüm getiremediği gibi daha da ağırlaştırabilir. Yirmi iki devletli Arap halkının sorunları herhalde azalmamış, daha da çoğalmıştır. Dolayısıyla yeni dönem halk ayaklanma ve savaşları devlet amaçlı olmamak, demokrasiyi öz ve biçim itibariyle tam işletmeyi hedef almakla tanımlanabilir. Esas rolleri böyle konulabilir. Ayrılık kaçınılmaz olursa ancak anlam kazanır. Halkların tercihi her zaman demokratik bütünlükten yana olmayı gerektirir. İki tarafta aşırı ulus milliyetçileri ne kadar ayrılmayı ve şiddeti dayatsalar da, halkların tercihi bu koşullarda en az şiddet ve demokratik bütünlük olmalıdır. Zamanı ve koşulları oluşmadan ayaklanma ve savaşa başvurmak ne kadar tehlikeliyse, başka seçenek kalmadığında başvurmamak da o denli alçaltıcı ve ölümcüldür.

Demokrasiler için diğer önemli bir eylem sorunu da meşru savunma durumunda nasıl davranılacağına ilişkindir. Meşru savunma ancak işgal koşullarında anlam kazanır. Bir halkın üzerinde işgalci, sömürgeci veya daha değişik baskıcı bir sistem kurulduğunda işgal var demektir. İşgali tek başına yabancı bir güc yapabildiği gibi, bazen yarı yarıya yerli işbirlikçilerle birlikte de yapabilir. Bu durumda savunma görevi ortaya çıkar. Hedef işgali kaldırmak, demokrasiyi kurmaktır. Fakat yabancı olgu devrede olduğundan, savunmaya meşru, ulusal demokratik demek daha doğru bir yaklaşımdır. Bu koşullarda yine ayaklanma ve savaş koşulları doğmuştur. Yine de klasik ulusal kurtuluş savaşı esas alınmaz. Ulusal boyut olsa bile, çağın özellikleri gereği geniş demokratik bütünlükler uğruna savunma savaşı demek daha uygundur. Bu tür ayaklanma ve savaşlar şehirde ve kırsal alanda ya tek başına ya da birlikte gelişebilir. Birçok Asya, Afrika ve Amerika ülkesinde bunların tüm biçimleri denenmiştir. Devlet amaçlı olmak yerine demokratik amaçlı olmak, güncel çözüm gerçekliğine daha uygun düşmektedir. Ulusal nitelikte bile olsa, tepede ortak hareket eden işgalciler ve işbirlikçilerine karşı halkların da işbirliği içinde demokratik bütünlük için savaşmaları en doğrusudur. Bu durumlarda diğer barışçıl eylem biçimleri de sonuna kadar uygulanmak durumundadır. Meşru savunmayı daha çok halkın demokratikleşmesini desteklemek, geliştirmek ve korumak amacıyla örgütlemek ve yürütmek esas olmalıdır. Hedef olarak baskıcı savaşçı klikler alınırken, demokratik çözüm muhataplarının varlığı da unutulmamalıdır. Tüm devleti, ilgili ulusu karşısına almak doğru bir strateji olmaz. Taktik olarak her yabancıyı, işgalci ulus insan ve kurumlarını hedef almak da doğru olamaz. Hedefleri en dar ve sonuç alıcı kılmak, halkın demokratik çözüm olanaklarını artırmak, varoluşunu korumak esas olmalıdır. Meşru savunma hareketi ve örgütlülüğünün işgal ve çözümsüzlükten sorumlu güçleri yürüttükleri haksız savaşın sürdürülmezliği konusunda ikna edinceye ve demokratik çözüm yoluna çekinceye kadar yoğunlaştırılarak sürdürülmesi mevcut krizden çıkmanın temel aracı olabilir. Olağanüstü durumların dışında normal koşullarda halkların öz savunma sorunu da göz ardı edilemez. Kriz koşullarında genel güvenlik dışında öz güvenlik daha çok önem kazanır. Devletin klasik güvenlik ölçütleri birçok yönüyle halkın güvenlik ihtiyacına cevap veremez. Devlet iktidarının oligarşik ve diktacı güçlerin eline geçmesi sınırlı hukuk güvencesini de ortadan kaldırır. Devlet âdeta parsellenir. Bir ucu devletçi odaklara bağlı çok sayıda mafya ve çete türer. Bunlar halk üzerinde tam bir terör estirirler. Suçlarda patlama yaşanır. Hak aramada hukuki yollar yerine taşeron güçler tutulur. Hukuk âdeta metalaşır. Devletin güvenlik güçlerinin kendileri güvenlik sorunu haline gelir. Kriz süreçlerindeki birçok ülkede günümüzde yaşanan bu tür güvenlik sorunları karşısında öz savunma kaçınılmaz bir gereksinim haline gelir.

Demokrasilerin eylem tarzını kavramadan işleyişini geçerli kılmak güçtür. Eylemsiz demokrasi sessiz insan gibidir

---

Öz savunma güçlerinin kurulması gerekir. Halk savunma güçlerini devlet karşıtı veya alternatifi bir kuvvet olmaktan ziyade, devletin sağlamadığı ve yetersiz kaldığı, hatta nedeni olduğu temel güvenlik ihtiyacını karşılama güçleri olarak değerlendirmek daha doğrudur. Halk savunma birlikleri klasik gerilla veya ulusal kurtuluş ordusu değildir. Halk kurtuluş gerillası veya ulusal kurtuluş ordusu ağırlıklı olarak iktidar ve devlet hedeflidir. İktidar sorununu çözmek isterler. Halk savunma birliklerinin özel bir devlet ve iktidar hedefi-objektif zorunluluklar dışında-olamaz. Esas görevleri yasal ve anayasal hakları çiğnendiğinde ve yargı görevini yapmadığında halkı korumaya çalışmak, demokratikleşme çabalarına güvence olmak, saldırılar karşısında halkın direnmesine öncülük etmek, kültürel ve çevresel varlığını korumak gibi özetlenebilir. Halk savunma birlikleri kentler ve kırsal alanlarda uygun birlikler halinde örgütlenebilir. Bir nevi halk koruma milisleri de denebilir.

Kürtler Bir Soykırım Tehlikesi İle Karşı Karşıyalar

Kürtler bir soykırım tehlikesi ile karşı karşıyalar. Fırsatını bulsalar katliamları yapmaktan çekinmeyecek

güçler var. Kendi varlığını korumak için öz savunma şarttır. Öz savunma başta olmak üzere siyasi, sosyal, kültürel her alanda örgütlenmelerine ağırlık verecekler. Örgütlü oldukları her tarafta Suriye, İran, Irak, Türkiye, Avrupa, her yerde öz savunma örgütlenmelerini de içeren siyasal, sosyal, kültürel her türlü örgütlenmelerine ağırlık verecekler. Yani eskisi gibi tek başına siyasi diyalog arayışıyla yetinmeyecekler, kendi toplumsal örgütlülüklerini geliştirecekler, ağ gibi örecekler. Tabi ki öz savunmalarını yapacaklar, ortada bir soykırım var. Meşru müdafaa hakkı kullanılır, bu evrensel bir haktır. Ayakta kalmak için her canlı kendisini savunmak zorundadır. Bitki-hayvan bütün canlılar için bu geçerlidir. Ben daha önce de belirtmiştim 'Gül Teorisi' demiştim. Gül bile yaprakları dökülürken dikenleriyle kendi öz savunmasını yapıyor, kendisini koruyor. Bu böyle anlaşılmalıdır. Bu öz savunma hukuki, ekonomik ve diplomatik çalışmalarla güçlendiğinde kendiliğinden fiilen demokratik özerklik ortaya çıkıyor. Böylesi bir durumda demokratik özerklik de fiilen zaten gelişir. Kürt halkının güvenliği garantiye alınmadan kimse barıştan söz etmesin, silah bırakmaktan bahsetmesin. Halkın güvenlik meselesi hallolmadan bundan sonra hiçbir şey olamaz. Kürtler bir soykırım tehlikesi ile karşı karşıyalar. Fırsatını bulsalar katliamları yapmaktan çekinmeyecek güçler var. Kendi varlığını korumak için öz savunma şarttır. Kürtler de kendilerini korumak zorundadır. Ben tehlike büyüktür derken paniğe de kapılmamak gerekir, aksine daha da cesur olunmalıdır. Kürtler demokratik temelde, yasal zeminde çalışmalarını yürütürler, öz savunmayı da her alanda kurarlar. Öz savunma sadece demokratik özerkliğin bir ayağıdır. Diğer ayakları da var, ekonomik, kültürel, sosyal, siyasal, hukuksal vb. boyutları da vardır. Bir bütün olarak ele alınmalıdır. Öz savunma silahlı güç anlamında değildir, örgütlülük anlamındadır. Mahalle birlikleri oluşturulur, bunlar temsilini Kent Konseyi'nde bulur. Bütün bunlar Akademilerde tartışılır. Halk kendi çözüm ve analizlerini kent meclislerinde karara bağlayacak. İşte 'Orta Yoğunluklu Savaş' kapıdadır. Her türlü savunma, öz savunma konumlarını güçlendirirler. Halkla birlikte bu işi yürütürler

Rojava için çıkmazdaki iki tarafa da demokratik anayasal çözümü dayatmak, her iki tarafla da diyalog ve müzakere kapılarını zorlamak Cenevre numaralarından daha gerçekçidir. Suriye'de demokratik anayasal çözüm gelişmezse (Diğer iki taraf da eski ulus-devletçi enkazdan yeni ulus-devletçi çıkış arıyorlar) çıkmazın derinleşmesi kaçınılmazdır. Dolayısıyla Kürtlere dayalı demokratik devrim perspektifimizin kapsamına diğer etnik, dinî ve kültürel varlıkları da katarak, Kuzey Suriye üzerinden birleşik demokratik hamleyi öz savunma güçlerine dayalı olarak geliştirmek, tarafları bu yönde çözüme zorlamak en doğru tavır olsa gerek. Burada belirleyici olan öz savunma güçlerinin nitel ve nicel durumudur. Irak'ın Orta kuşak için öz savunmacı gerilla hamlesi çok gecikmiş bir çalışma değerindedir. Goran, YNK ve benzeri hareketlerle (Buna Araplar ve Türkmenleri, diğer aşiretler ve mezhepleri de eklemek gerekir) yeni bir üçüncü yolu denemek tek çıkış yolu olarak gözükmektedir. Barzani Ulusal Kongreyi akim bırakmaya devam ederse, diğer güçlerle yeniden değerlendirmek ve geçerli kılmak kaçınılmazdır. Barzani'nin Rojava'ya büyük tepkisi, altmış yıldır gladioca inşa edilen Kürdistan'daki sistemi geçersiz kıldığı içindir. Büyük panik bu yüzdendir. İran'a ilişkin tavrın güncellenmesi önem taşır. Olası yeni idamlar ve varlığımıza karşı kuşatıcı tavırlarına karşı her an karşı hamlelerle (stratejik-taktik) yanıt vermek gerekir. Biz halkımızı halen devlet kurumlarında ezici bir güce (Sivil alanı da buna dâhil edebiliriz) sahip olan bu derin, karanlık aygıtların insafına terk edemeyiz. Her an onlara karşı halkımızın ve kendimizin öz savunma hakkını kullanmak durumundayız. Yeni operasyonları daha amansız olabilir. Bunun için açık ki öz savunma merkezlerinde kapsamlı çabalar içinde olmaya devam edeceksiniz. Nicel ve nitel gelişmelerinizi sürdüreceksiniz. Topyekûn bir imha saldırısı devreye girerse, sizler de topyekûn bir 'öz savunma ve özgürlük savaşı'nı her dönemdekinden daha kapsamlı ve başarılı verebilecek durumda olacaksınız. Dolayısıyla tüm güçlerimiz de her alanda, tüm parçalarda en aktif öz savunma ve özgürlük hamlelerine hazır olmak durumundadırlar.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Ortadoğu Krizinden Çıkışın Yolu

Serdar Eren

Abdullah Öcalan, toplumsal sorunların nedenlerini değerlendirirken sermaye ve iktidar tekelini diğer tüm nedenlerin önüne koyar. Hem uygarlığın (yani sınıflı-devletli toplumun) kurulup yayıldığı dönemlerden modern zamanlara hem de kapitalizmin küresel hegemonyasını tesis ettiği dönemden günümüze Ortadoğu coğrafyası bu tespitin doğruluğunu gösteren kilit bir alan olarak öne çıkmaktadır. Geride kalan binlerce yılda açığa çıkan tarihsel gerçeklik, toplum ve doğa sömürüsüne dayalı sermaye ve iktidar tekeline sahip bir örgüt olarak devletin, Ortadoğu coğrafyasında yarattığı tahribat ve yıkımları gösteren bir film şeridine benzer. Bu süre boyunca demokratik toplum, varlığını korumak ve sürdürmek için ya devlet güçlerine karşı direnişe geçmiş ya da devlet egemenliğinin altında en temel varoluşsal değerlerine yabancılaşmamak adına bu egemenliğin ulaşamadığı sapa yerlerde, dağlarda-çöllerde yaşam kurma arayışına girmiştir. Toplumsal varlığı korumak adına girilen dolambaçlı yol, devletin varlığına paralel bir şekilde gelişen direniş kültürünün şekillenmesini de beraberinde getirmiştir. Dervişlik bu kültürün bir parçasıdır örneğin. İnzivaya çekilerek devletin yol açtığı toplumsal yozlaşmadan kendini korumaya, fikrini, pratiğini, kişiliğini arı tutmaya çalışan birey tutumudur dervişlik. Mala, mülke tamah etmemek esastır. Asalet ve direncin yersiz yurtsuz olmayı gerektirecek düzeyde geçerli olduğu boyun eğmez dik başlılığı temsil eder. O münzevi yalnızlıkla tezat oluşturacak şekilde toplumculuk aşk düzeyinde sahiplenilir. Nitekim derviş kişiliğinin dikkat çeken bir yanı da tezatları bünyesinde barındıran yapısıdır. Toplumculukla yalnızlığın, hoşgörü ile ilkesel inatçılığın, dünya malından elini çekmek ile kurtuluşun bu dünyada gerçekleşeceğini bilince çıkarmanın bir arada oluşu gibi. Tüm bu yönleriyle dervişler devlete karşı toplumsal özgürlüğün vicdanını temsil etti asırlar boyunca. Fakat belirtilenlerle birlikte, devlet sultasının kader diye insanlığın zihnine kazınmasına sebep başarısızlığın özneleridirler aynı zamanda. Hâkim uygarlık sistemi karşısında yenilmiş kişilerdir dervişler. Devletlerin toplumdan tecrit ettiği, kişiliklerinde somutlaşan erdemi toplumsallaştıramamış öznelerdir. Dervişlik, tüm erdemleriyle birlikte aynı zamanda, sözünü geçirememek ve başını alıp gitmekle bilinen bir tutumun ifadesidir. Özcesi, insanlığın en parlak beyinlerinin çıktığı bu toprakların günün sonunda intiharın yaşam çizgisi olarak belirlendiği coğrafyaya dönüşmüş olmasını açıklayan sembollerden biridir.

Rojava Devrimi Ortadoğu halkları için, bu tarihsel çizgi ve toplumsal gerçekliğin dönüşümü adına büyük önem taşıyor. 2011 yılında Tunus ve Mısır'da başlayan Arap Baharı'nın 1-2 yıl içerisinde halklar adına kara kışa dönüştüğü, isyan dalgasının kısa bir süre içerisinde Suriye Baas rejimini etkilediği tarihsel aralıkta gelişti devrim. Baas rejiminin katı ulus-devletçiliği ile bu rejime muhalif görünen fakat bölgesel ve küresel emperyalist güçlerin maşası olmaktan öteye gitmeyen karakterleriyle halkların asırlardır boğuştuğu sorunları kördüğüme çevirecek güçlerin at izini it izine karıştırdığı Suriye'nin kuzeyinde halklara umut oldu. Sonda söylenmesi gerekeni başta söylemek gerekirse; devrimle beraber Rojava Kurdistan ile Kuzey ve Doğu Suriye'de oluşturulan halk demokrasisini savunmak, içinde bulunduğumuz tarihsel süreçte en önemli insanlık vazifesi olarak belirginlik kazanmıştır. Bu görevden kimse muaf değildir. Çünkü Rojava Devrimi, uygarlığın devindikçe içine gömüldüğü çözümsüz kriz gerçekliğinde, kadının, emekçinin, tüm ezilen ve sömürülenlerin yılmadan izlediği takdirde onurlu yaşama götürecek kurtuluş yolunu ifade ediyor. Bugün devlet güçlerinin gerçekleştirdiği

yönelimlerden de görülebileceği üzere, bu yola türlü türlü engeller konabilir. Halkların öz kazanımını ortadan kaldırmaya dönük provokasyon ve saldırılar ardı ardına gerçekleştirilebilir. Devrim değerlerini istismara yeltenenler çıkabilir. Ne olursa olsun, devrime sahip çıkmak bugün Ortadoğu toplumları başta olmak üzere tüm dünya için en temel yaşam gereksinimlerinden biri olarak ortada durmaktadır.

Son dönemde Dêrazor'da aşiretler üzerinden geliştirilmeye çalışılan karşı devrimci yönelim Rojava Devrimi'ni savunmanın taşıdığı hayatiyeti bir kez daha hatırlatmış oldu. Bu son bir aylık süreçte yaşananlar devrimin üzerine inşa edildiği demokratik ulus kaidesinin dağılması durumunda yaşanacak kıyametin boyutlarının görülmesi açısından birçok önemli göstergeyi açığa çıkardı.

Bugün insanlık değerlerini savunmak adına Rojava Devrimi ve Rojava Kurdistan ile Kuzey ve Doğu Suriye'de örgütlenen halk demokrasisini daha iyi kavramanın, yine dünya ölçeğinde ulaşılabilecek en ücra noktalara varana değin devrim gerçeklerini anlatmanın temel devrimci görevlerden birini teşkil ettiğine şüphe yoktur. Devrimle birlikte geniş toplumsal kesimleri kapsayacak düzeyde pratikleştirilme imkânları gelişen demokratik ulus paradigması ve demokratik konfederal sistem ise devrimin dayandığı temeller olarak önem taşımaktadır. Demokratik ulus sisteminin bölge ölçeğinde açığa çıkardığı özgürlükçü dönüşüm Ortadoğu'nun geleceği ve halkların binlerce yıllık despotizme rağmen halen korumakta olduğu eşitlik, özgürlük ve onurlu barış potansiyeli açısından önemli veriler açığa çıkarmaktadır.

Devrimin İdeolojik-Politik Ekseni

Devrim birçok açıdan, Abdullah Öcalan'ın önderliğinde yürütülen mücadelenin 40. yılında, bizzat kendisi tarafından serpilen tohumların yeşermesiydi. Bugün Rojava Kurdistan'da 30'lu, 40'lı yaşlarının üzerinde olup da Öcalan ile tanışmayan pek az kişi vardır. Öcalan ile doğrudan ilişkiye geçen, mücadeleyi bizzat kendisinden dinleyip öğrenen, tutum ve davranışlarına tanıklık eden, yaşanan toplumsal sorunlar üzerine fikir danışıp öneri alan bu kuşak 19 Temmuz 2012'de gelişen Rojava Devrimi'nde önemli bir yere sahiptir. Bu kuşaktan olan Kürt yurtseverlerinin önemli bir bölümü bugün devrim sonrası halk demokrasisinin inşasında önemli görevler üstlenmiş durumdadır. Bununla birlikte, Rojavalı Kürtlerin devrimci mücadele ile ilişkileri 2012'deki devrimden çok öncesine dayanır. Lozan'la birlikte dört parçaya bölünen Kurdistan'ın en küçük parçası olan Rojava Kurdistan'dan devrim saflarına doğru gelişen akım bu nedenle salt 19 Temmuz 2012 ile başlatılacak ya da sınırlandırılacak bir durum değildir. Devrimci yurtseverlik bilinciyle, Bakur Kurdistan başta olmak üzere ülkenin mücadele verilen her noktasında yer aldı Rojavalı Kürtler. Yürütülen devrimci mücadele kapsamında birçok savaşçısı, komutanı, yöneticisi ve şehidi bulunan Rojava Kurdistan için devrimin sıcaklığı 10-11 yıllık süreden daha uzun bir zaman dilimi kapsamında hissedilen bir gerçeklik olmaktadır.

Demokratik ulus fikri ve demokratik konfederalizm sisteminin benimsenmesinde ciddi bir zorluğun Rojava Kurdistan halkı şahsında yaşanmamış olması da Öcalan ile birebir kurulan ilişkinin etkisiyle izah edilebilir. Devrimin gelişmesinde etkili olan objektif koşullarla da birleşen bu durum, Kurdistan Devrimi'nde demokratik ulus düşüncesinin somut toplumsal gerçekliğe böylesine kapsamlı bir şekilde ilk kez uygulandığı parça olarak Rojava Kurdistan'ı dünya devrimler tarihine geçirdi. Bugün Rojava Devrimi'ni ve Ortadoğu halkları için taşıdığı önemi kavramak için demokratik ulus düşüncesinin ve bu düşüncenin siyasal formu olarak demokratik konfederalizmin anlaşılması gerekmektedir bu nedenle.

1917'de gerçekleşen Ekim Devrimi'nin Avrupa'ya ve dünyaya yayılamaması, tecrit edilmiş Sovyetler Birliği'ne karşı küresel kapitalizmin saldırıları, Lenin'den sonra devrimi yönetecek yetenekli liderlerin çıkmayışı, bu kapsamda faşizmin yükselişi ve tüm bu faktörlerin birleşik etkisiyle devletleşme yoluna giren Sovyetler Birliği'nin devrimci karakterini günden güne kaybedişi ve nihayetinde 90'ların başında dağılması dünyayı mahşer yerine çeviren sorunların görünürlük kazanmasına yol açtığı gibi devrimci mücadelede izlenecek yola ilişkin de önemli göstergeler açığa çıkardı. Bu kapsamda ele alınacak temel konuların başında ulus gerçekliği ve ulusal soruna yaklaşım meselesi geliyordu. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla Orta Asya, Kafkasya, günümüzdeki savaşla birlikte Ukrayna; Yugoslavya'nın dağılmasıyla Balkanlar

halkların birbirini boğazladığı alanlara dönüştü. Yine 60'lı yıllarda zafere ulaşan ulusal kurtuluş mücadeleleri sonucunda Afrika'da kurulan devletlerin ne sosyalizm ne de halk demokrasisi olan yönetimlerinin yaşadığı açmaz, yarattığı trajedilerle beraber devlet ve ulus kavramlarına yeni bir paradigmadan bakmanın imkânlarını açığa çıkardı. Bardağın dolu tarafını görmek misali, bu imkânların halklar lehine yetkin bir şekilde değerlendirilmesi, Abdullah Öcalan'ın tabiriyle soykırım kıskacında tutulan Kürt halkı için hayati önem taşımaktaydı. Marx'ın proletarya için belirttiği "insanlığın kurtarıcısı olmadan kendi kurtuluşunu gerçekleştiremeyeceği" tespiti, günümüz dünya koşulları ve ulusal sorun bağlamında Kürtler için geçerli olmaktaydı. İnşa edilmiş bir gerçeklik olarak ulusal varlığı devletle ilintili bir oluşum olmaktan çıkarmak bu yolda Öcalan tarafından atılan en ciddi adımı ifade ediyordu. Devrim programı, devlet ulusçuluğuna alternatif olarak demokratik ulus düşüncesinin geliştirilmesine dayanan paradigmasal dönüşüm temelinde oluşturuldu. Paradigmasal dönüşüm, siyasal düzlemde ise ulus-devlete alternatif olarak demokratik konfederalizmin hedeflenmesini gerektirmekteydi.

20. Yüzyıl boyunca dünyayı halkların kurban edildiği bir sunağa çeviren modern devlet sisteminin kutsadığı ulus putunun önündeki mistik perdenin kaldırılması bu doğrultuda yerine getirilmesi gereken önemli bir görevi ifade etmekteydi. Bu nedenle Abdullah Öcalan, İmralı'da ağır tecrit altında tutulduğu tutsaklık koşullarında hazırladığı Savunmalar'ında (Beş ciltlik Demokratik Uygarlık Manifestosu) ulus kavramına geniş bir yer ayırdı. Bu kapsamda, Savunmalar'da ulus konusu üzerine yapılan çözümlemelerde en genel planda iki temel nokta öne çıkmaktaydı. Birincisi, tüm toplumsal yapılar gibi ulus gerçekliğinin de döneme bağlı olarak kimi parametrelere dayalı inşa edilen bir kategori olduğudur. Yani ulusu burjuva sosyolog ve siyaset bilimcilerinin yaptığı gibi vatan, dil, pazar, siyasa, kader, tarih ve köken gibi olmazsa olmaz kıstaslara dayalı mutlak ve nesnel bir ortaklık olarak tanımlamanın (ve bu temelde inşa edilen ulus-devlet sisteminin) nesnel gerçeklere ters düştüğü ve bu tersliğin de etkisiyle toplumları çözümsüz sorunlar fasit dairesine hapsettiği ortaya konmaktadır. Ulusun olmazsa olmaz kıstasları arasında gösterilen öğelere Birleşmiş Milletler'de temsil edilen resmî ideoloji uluslarının bile ya sahip olmadığı ya da bu öğeleri birbiriyle çelişecek biçimde bünyesinde taşıdığı açıktır. Aynı dil, kültür, tarih ve kökene sahip Arapların 22 ulus-devlete bölünmesi, Türklerle dil, tarih ve kader bakımından ortak yanı bulunmayan Kürtlere Türklüğün dayatılması, kıstaslardan biri olarak öne çıkarılan siyasal birliğin ABD, İsviçre gibi federal-konfederal devletler söz konusu olduğunda belirsizleşmesi ilk akla gelen örnekler olarak konu bağlamında işlenebilir.

Modern çağla birlikte oluşturulmaya başlanan ulus gerçekliğinde belli nesnel faktörler etkili olmakla birlikte, bu faktörlerin nasıl değerlendirildiği, öne çıkarılan faktörler kadar gözardı edilen faktörlerin neye göre tespit edildiği öznel faktörlere bağlı olarak belirlenmektedir. Yukarı verilen örnekleri ele alalım: İlgili toplumların (Kuzey Amerika, Anadolu-Mezopotamya, Ortadoğu'da yaşayan halklar) sosyal, kültürel, hatta politik yapılarıyla çelişkiye düşmeksizin (aynı dili konuşan halkların-aşiretlerin modern ulus-devlet sınırlarıyla bölünmesi, soykırım uygulamaları, asimilasyon dayatmaları vs.) bugün ulus diye bilinen toplumlar (Amerikan, Türk, Irak, Suriye, Ürdün, Mısır devlet ulusları) var olamazdı. Yani bu ulusların, bu şekilde oluşturulmasında öznel bir etki söz konusudur. Bu etkinin sermaye ve iktidar tekeline dayanan öznelerin belirleyiciliğinde gelişmesinin bedeli son 200 yıllık kanlı tarihtir. Bu bağlamda, ulus konusuyla ilgili olarak ikinci önemli nokta belirginlik kazanmaktadır: İnşa edilmiş bir gerçeklik olarak ulusu farklı esaslar üzerinden tanımlamak ve bu tanımlar üzerinden farklı siyasal-toplumsal sistemler oluşturmak mümkündür. Bahse konu olan, kapitalist ulus paradigması ise, bu yönlü bir arayış ve mücadele zorunludur. İnsanlık devlet ulusçuluğuna mahkûm değildir. Çünkü ulus tanımındaki farklılıklar sınıfsal çıkarlara dayalı olarak gelişmektedir. Bu yönüyle de tarafların temsil ettiği ideolojik esasları yansıttığı görülebilmektedir. Halkları birbirinden toprakla, kanla, vurgun mekanına dönüştürülen ticari pazarla vs. birbirinden yalıtmaya çalışmak kapitalist sistemin hakim sınıflarının azami sermaye ve iktidar biriktirme saplantısıyla ilgilidir. Toprak (vatan), dil, ırk, din diye ulus adına kutsanan tüm unsurlar paranın tanrılaştığı, toplumun bu tanrı karşısında pula dönüştüğü, yaşamın

anlamını yitirerek dejenerasyona uğradığı bir hegemon sistemin yapıtaşları olmaktan öteye gitmezler. Hem geçmişte hem de güncel savaş gerçekliğinde savaşa sürdüğü askerlerin tutsak düşmeleri durumunda Türk devletinin geliştirdiği tutum bunu en çarpıcı haliyle gösteren kanıtlardan birini ifade etmektedir. Birinci Dünya Savaşı'nda farklı cephelerde esir düşen Osmanlı askerlerinin kurtarılması veya iade edilmesi adına devlet hiçbir ciddi çaba ortaya koymamış, o askerlerin hayatta kalabilen kısmı kendi imkânlarıyla yıllar sonra evlerine dönebilmiştir. Aynı devlet geleneğini sürdüren TC bugün gerilla güçlerinin eline geçen askerleri söz konusu olduğunda da aynı tutumu sürdürmekte, o askerlerin ailelerinin yana yakıla yardım taleplerini görmezden gelmektedir. Daha da ötesi, özgürlük gerillalarının elindeki askerler ideolojik açıdan kaybedilmiş unsur olarak değerlendirildiğinden katledilmeleri devlet tarafından uygun görülmektedir. "Kutsal vatanı ve yüce ulusu savunan peygamber ocağı neferlerinin" ulus-devlet nezdindeki gerçek değeri budur. Benzer durum Vietnam'a gönderilen Amerikan askerlerine karşı ABD, Paris halkının özgürlük eğilimini boğmak için savaş halinde olduğu ve ülkesinde işgalci olarak bulunan Prusya ordusuyla iş birliği yapan Fransız ulus-devletlerinin pratiğinde görüldüğü üzere tüm modern devlet ulusçulukları için geçerli olmaktadır.

Abdullah Öcalan'ın emekçi halkın çıkarlarını esas alarak geliştirdiği demokratik ulus tezinde fetişleştirilmiş vatan, dil, bayrak vs. unsurlarına yer yoktur. Kutsanacak tek öğe yaşamın kendisidir. Bu da eşitlik, özgürlük, demokrasi, kadınlar başta olmak üzere gelişme ve kendini ifade etme imkanları kısıtlanan hatta kimi durumlarda tamamen ortadan kaldırılmaya çalışılan tüm ezilenlerin kurtuluşu, insan ve doğanın uyumlu birliğini savunan toplumsal ekoloji vb. evrensel değerlerle tanımlanıp uygulanan ahlak ve politika ekseninde yaşamı anlama kavuşturmakla mümkündür. Bu nedenle demokratik ulusta -mutlak ölçülerle toplumların ruhunu, zihnini, bedenini boğan devlet ulusçuluğunun aksine- evrensel ilkeler doğrultusunda oluşturulan zihniyet ve kültür ortak payda olarak belirlenmektedir.

Öcalan, burada genel hatları verilmeye çalışılan demokratik ulus için "özgürlüğe ve eşitliğe en yakın ulustur" değerlendirmesini yapmaktadır. Demokratik ulus, devlet ulustan bu yönüyle de farklı ve devrimci bir vizyona sahiptir. Burjuva ulus teorisi, Avrupa devrimlerinin yenildiği ve evrenselliğini kaybederek gericileştiği dönemde oluşturuldu. "Vatanım dünya, milletim insanlık" diyen evrensel kurtuluş programı bu gericileşme süreci ile birlikte toprakla, dille, kan ve soy bağıyla birbirinden tecrit edilmiş halkların devlet ulus sistemine sokulmasıyla etkisini kaybetti. Fransızlar Fransa'yı geçmişten bugüne Fransızların yaşam alanı olarak gördü. Almanlar soylarını Nibelungen Destanı'nın Siegfried'ına dayadı. Türkler Hunlardan Sümerlere tarihi baştan sona Türkleştirmeye çalışıp Moğol bozkırlarından Anadolu'ya tarihin her dönemde devletli olduklarını iddia etti. Hegel diyalektiğinin en gerici yorumu ve Avrupa karşı devriminin ideolojisi pozitivizmi rasyonel dayanak noktası olarak öne çıkaran bu yaklaşımların tamamında amaç ulusu değişmez, katı, ezel-ebet sürecek bir olgu olarak zihinlere kazımaktı. Çünkü kapitalist sistemde devlet egemenliği ulusa dayalı olarak tesis edilmişti. Halklar birbirine böyle düşmanlaştırıldı.

Öcalan demokratik ulus için "özgürlüğe ve eşitliğe en yakın ulus" değerlendirmesini yaparken, toplumsal oluşumların değişen koşullarla birlikte gelişime açık, dinamik bir yapıya sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır bir yönüyle. Demokratik ulus da böyle bir yapıya sahip olarak, özgürlük ve eşitliğin mutlak bir şekilde aldığı en ideal hali olmaktan ziyade, günümüz dünya ve bölge koşullarında özgürlük ve eşitliğe en yakın, mevcut toplumsal sorunlar için çözüm gücü en yüksek ulus yaklaşımını ifade etmektedir. Örneğin mücadele hem içte hem de dışa karşı tüm dinamizmiyle devam edecektir. Zaten demokratik konfederalizm sistemiyle oluşturulan politik düzlem sınıfların, cinslerin, farklı kültürel ve inançsal kesimlerin kendi çıkarlarını savunduğu halk meclislerine dayanır. Demokratik toplumun özneleri olan tüm kesimler meclislerle aktif politikaya katılım sağlarken, komünler toplumsal dayanışmanın gerçekleştirildiği örgütlenmeler olarak sistemde yerini alır. Ezilenler ve devlet sistemi içerisinde dezavantajlı konumda tutulan kesimler başta olmak üzere toplumun politika, ekonomi, adalet, eğitim, sağlık, öz savunma gibi alanlarda esas karar alıcı olarak aktifleştiği demokratik konfederalizm sistemi harekete

geçirdiği mücadele dinamikleri ile birlikte yozlaşmaya, gericileşmeye ve toplum aleyhine güç biriktirmeye meyilli odakların iktidarcı tutumlarına karşı meşru direnci üretme kanallarına sahiptir. Devlet ulusları bu imkânların yok edilmesi temelinde oluşturulmuştur. Anti-demokrasi ayıbını maskelemek için geliştirilen temsili demokrasinin mevcut toplumsal sorunların giderilmesi gibi esaslı gündemleri yoktur. Halka karşı yetkiyi kötüye kullanan devlet yetkililerinin adil bir şekilde yargılanması imkânsıza yakındır mesela. Toplumun güvenliğini sağlamakla görevlendirilmiş oldukları propaganda edilen polis, jandarma, bekçinin toplumsal güvenlik sorunu olarak gündemleşmediği gün yoktur neredeyse. Çünkü "egemenlik halkındır" palavralarının, üstünü örtmeye yetmeyeceği bir gerçeklik vardır ki o da devletin esas olarak topluma karşı kendini koruma ihtiyacı duyduğudur. Toplum sömürüsüne dayalı bir sistemin, buna karşı gelişen ve gelişme potansiyeli olan rahatsızlıklara karşı bütçesinin büyük bölümünü güvenlikçi politikalara ayırmasının arkasında bu ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle parlamentodan mahkemelere her kurum resmî ideoloji tarafından nasıl tanımlanıp propaganda edilmişse halk için tam tersi amaçlar doğrultusunda işlemektedir. "Polis toplumun güvenliğini sağlar" dendiğinde, "Polis toplum için güvenlik sorunudur" diye anlamak gerekir. "Yargı adaleti tesis eder" deniyorsa, "Toplum yargı eliyle haklarından mahrum bırakılır" sonucunu çıkarmak gerekir. "Egemenlik halkındır" sloganını da, "Devlet egemenliği toplumun nesneleştirilmesine dayalıdır" biçiminde okumak gerekir...

Ulus-devlet sisteminin en çapul örneklerinin Ortadoğu halklarının başına musallat edildiği düşünüldüğünde demokratik ulus ve demokratik konfederalizmin muazzam özgürleştirici bir potansiyel taşıdığı açıktır. Engels 19. Yüzyılın Almanya'sı için (19. Yüzyılda Avrupa'nın Ortadoğu'suydu Almanya) demokrasi ve komünizmin emekçi sınıflar açısından eş anlamlı olduğunu belirtir. Köylü isyanlarının kanlı bir şekilde bastırıldığı dönemlerden o zamana aradan geçen 2-3 asırlık dönem boyunca Almanya egemen sınıflar açısından, devlet hâkimiyetinin halka karşı mutlak olarak sağlanmasının ana politika olarak belirlendiği bir ülkedir. Böyle bir hâkimiyetin oluşturulmasında egemen sınıfı oluşturan zümre ve tabakalar arasındaki çelişkiler ve Napolyon istilasının etkileri geciktirici etkenler olarak rol oynamıştır. Fakat topluma karşı tutucu ve baskıcı politikalar yoğun olarak uygulanmaktadır. Fransa, İngiltere gibi ülkelerde sosyalist devrim üzerine tartışmalar yürütülürken devrimciler Almanya'da demokratik devrim planları üzerine çalışmaktadır. Burjuva sınıfı mevcut egemen sınıflar karşısında zayıf ve cesaretsizdir. Bu koşullarda ülkedeki demokratik devrimin inisiyatifi emekçi halka dayalı geliştiği takdirde, her türlü ayrımın ortadan kalktığı sınırsız özgürlük evresi komünizme denk bir toplumsal gerçekleşmenin önünün açılacağı çıkarsamasında bulunur Engels bu tespitiyle. Bu husus bugün, demokratik ulus sistemiyle kendi değerlerine sahip çıkarak kimliğini yeniden oluşturan, demokratik konfederalizm örgütlenmesiyle hak ettiği politik özneliğe kavuşan Ortadoğu toplumları için de geçerli olmaktadır. Çünkü Rojava Devrimi'nin dayandığı bu iki kaide, halkların gelişimi önündeki engelleri kaldırmakta, halkı politik irade ve çözüm gücüne kavuşturmaktadır.

Devrimle Yaşanan Değişim

Rojava Devrimi öncesi Suriye halkları Baas rejiminin baskıcı politikaları altında ezilmekteydi. Ülkede yaşayan farklı halkların demokratik esaslara dayalı bir şekilde birlik ve dayanışma içerisinde olmasına engel devlet uygulamaları söz konusuydu. Kürtler ülkenin anayasal haklara sahip kesimi olarak görülmemekteydi. Bu, halk olarak Kürtlerin inkâr edilmesinin de ötesinde, birey olarak dahi Kürtlerin vatandaşlık haklarından muaf tutulmasını içeren bir politikaydı. Bu politika kapsamında Arap halkı da insanlık onuruyla hiçbir şekilde bağdaştırılamayacak biçimde araçsallaştırılmıştı. Arap Kemeri uygulamasıyla Araplar, Kürtlerin yaşadığı topraklara Kürtler arasındaki bağı koparmak amacıyla yerleştirilmişti. Benzeri uygulamaların müesses nizamın krize girdiği ya da dağılmayla yüz yüze kaldığı koşullarda yol açtığı etnik çatışmaların dehşetini yakın tarihten görmek mümkündür. Rejimin etkisini kaybettiği andan günümüze Rojava Kürdistan dahil olmak üzere Kuzey ve Doğu Suriye'de böyle bir dehşetin yaşanmamış olması (DAİŞ faşizmi ve Türk devleti tarafından desteklenen çeteci grupların

terör faaliyetleri hariç) Rojava Devrimi'yle mümkün olmuştur. Devrim imkânsız görüleni mümkün kılmış, yıllardır birbirine karşı düşmanlaştırılmaya çalışılan halkların birlik ve dayanışma yeteneklerini açığa çıkarmıştır. Demokratik ulus esaslarının geçerli olduğu topraklarda bugün Kürt, Arap, Asuri, Süryani, Çerkes, Çeçen, Ermeni ve Türkmenlerin birliğine dayalı olarak meclisler örgütlenmekte, öz savunma güçleri oluşturulmakta, sosyal ve doğal kaynakların üretimi ve tasarrufu gerçekleştirilmektedir. Bu birliğin tüm Ortadoğu için "olumsuz örnek" teşkil edeceğinden korkan küresel ve bölgesel devlet güçlerinin, oluşturulmasına katkı sunduğu DAİŞ terörü halkların mücadele birliğine dayalı olarak etkisiz kılınmıştır. DAİŞ'in yenilmesiyle devrim ve demokratik ulus sisteminin etki alanı genişlemiştir. Devletlerin baş edemediği, Musul, Kerkük ve Şengal'in işgal edildiği günlerde KDP şahsında silahları bırakıp mevzileri terk ederek kaçışın gerçekleştiği bir terör tehdidine karşı ortaya konan mücadele dünya ölçeğinde büyük bir etki uyandırmıştır. Dünyanın her yerinden Rojava Kurdistan'da açığa çıkarılan değerleri korumak, sahiplenmek üzere savaşmaya gelenler olmuştur. Geçen yüzyıldaki İspanya İç Savaşı'ndan bu yana bu ölçüde bir enternasyonal dayanışma ilk kez Rojava Devrimi'yle birlikte yaşanmıştır. Doğru esaslar üzerinden geliştirilen devrimci hamlelerin saldırılar karşısında yalnız bırakılmayacağını, devrim için ülkesinden, dostlarından ayrılıp savaş mevzilerinde canından feragat edercesine dövüşen binlerce enternasyonal savaşçı tüm dünyaya göstermiştir. Bölge halklarının, ulus-devlet faşizmiyle katmerlenmiş doğu despotizminin insafına terk edildiği kanaati yerle bir edilmiştir. Doğruyu söylemek ve haklı olmanın ötesinde doğruları ve hakları sonuna kadar sahiplenme iradesiydi bu etkiyi açığa çıkaran. Bu bilinçle, Abdullah Öcalan'ın rehberliğinde Kürtler önce kendi örgütlülüklerini oluşturmak için uğraştı yıllarca. Bir halkın tüm kesimleriyle devrime seferber olması büyük bir güç açığa çıkardı. Kürtler hem haklı hem güçlü olarak bölge halklarına güven verdi. Ve nihayetinde dünya ölçeğinde gelişen enternasyonal dayanışma, haklarını sahiplenen halkların devlet sisteminin sömürü projeleri karşısında çaresiz ve yalnız olmadıklarını gösterdi.

Rojava Devrimi ve Kadın Özgürlüğü

Rojava Devrimi toplumsal ilişkilerin özgürlük ekseninde oluşturulabileceğini gösterdi aynı zamanda. Kadının devrimle birlikte yaşamın her alanına katılabilmesi, devletçi sistemin kadın üzerinden geliştirdiği ahlak, namus ve özgürlük algısını yerle bir etti. Bir kafes olarak inşa edilen muhafazakâr aile kurumuna bağımlı pozisyonda tutulmak kadar, ulus-devletin modernlik gösterişinin nesnesi olmak ve bu nesnelik halini özgürlük yanılgısıyla kabullenmenin de kadınlarca tercih edilmeyeceği özgürlük ve kendini gerçekleştirme imkânlarını açığa çıkardı. Oluşturulan her ortak kuruma asil bir üye olarak katılan, bu kurumlarda eşbaşkanlık ve eşsözcülük konumuna sahip olan, ortak örgütlenmelerin yanı sıra özgün örgütlenmeleri bulunan, bu kapsamda etkin bir toplumsal özne olarak yaşamın biçimlendirilmesinde belirgin bir yere sahip kadın toplumsal cinsiyetçiliğin Ortadoğu ölçeğinde beliren pratik ve söylemlerini önemli ölçüde ortadan kaldırdı. Zorunlu evliliğe, tecavüz olaylarına, kadına şiddete ve kadın cinayetine demokratik sistemin güçlü inşa edildiği alanlarda hiç rastlanmazken, Rojava ile Kuzey ve Doğu Suriye bütününde bu olayların görülme sıklığı devrim öncesine nazaran ciddi oranda azalmış bulunmaktadır. Devlet gücü ve erkek etkisinin azaldığı durumlarda kadının başına türlü türlü felaketlerin geleceğine dair kehanetlerin hakikat değeri taşımadığını göstermektedir tüm bu veriler.

Devrimin kadın özgürlükçü yönü erkekler açısından oluşturulan kabullerin de gerçekçi olmadığını göstermiştir. Özgür eşyaşama uygun erkek kişiliği, demokratik toplumun yaratılması ve devrim değerlerinin savunulmasında en büyük gücü özgürleşen kadından aldığının bilincindedir. Yaşama kadın ve erkek arasında özgürlük ve eşitlik temelinde gelişen uyum hâkimdir. Devrimden birkaç yıl öncesine kadar toplumsal ilişkilerin kadın-erkek eşitliğine dayalı olarak yürüdüğü ülkeler arasında tek bir Ortadoğu ülkesini göstermek mümkün değildi. Kadın-erkek eşitliği Ortadoğu toplumlarının kati surette kapalı olduğu bir gerçekliği ifade etmekteydi. Devrimden sonra ise dünya ölçeğinde en ileri düzey yakalanmıştır. Toplumdaki özgürlük potansiyelinin kadın ve erkek arasındaki ilişki boyutunda sahip olduğu ilerici güç, kadının nesneleştirilmesine

dayalı olarak sürdürülen despot devlet geleneğine karşı verilecek mücadelede önemli bir motivasyon sağlamaktadır. Toplumun özgürlüğünü kadının kurtuluşu ekseninde hedefleyen programıyla Rojava Devrimi Ortadoğu halklarının kurtuluşu açısından en önemli yol gösterici konumundadır.

Toplumsal Ekonominin İnşası

Yaşamın temel ihtiyaçlarının karşılanması, oluşturulan ekonomi komünleriyle halkın inisiyatifi dahilinde gerçekleştirilmektedir. Tarım ve henüz küçük ölçekli de olsa sanayi üretimine dayalı olarak yürütülen ekonomi çalışmaları açısından aşılması gereken ciddi sorunların olduğu belirtilebilir. Bu kapsamda daha yaratıcı yöntemlere ve özellikle de bölge ve dünya demokratik kamuoyuyla etkin bir ilişki düzlemine ihtiyacın olduğu gerçeği göz ardı edilemez. Yine her ne kadar demokratik ulus düşüncesinin uygulanmasında yaşanan sorunlarla paralel olarak gelişse de iş bölümünde devrimin ruhuna uygun olmayan yaklaşımların varlığı acilen aşılması gereken bir problem olarak ortada durmaktadır. Fakat mevcut kaynakların tasarrufu konusunda devrim öncesi dönemle kıyaslanamayacak düzeyde kolektif katılımın geçerli olduğu da dikkate alınmak durumundadır. Kaynakların toplanması ve hangi amaçlar doğrultusunda kullanıldığı konusunda esas alınan aleniyet ilkesi tavizsiz bir şekilde uygulanmaktadır. Bu şekilde, toplum tarafından üretilen maddi değerin şahsi çıkarlar için kullanılmasına zemin sunulmamaktadır. Toplum değerlerine çöreklenen kişiliklerin "devletin malı deniz" deyiminde ifadesini bulan bireyciliğinin ancak devlet fideliğinde gelişme imkânı bulduğunu, ahlaki ve politik toplum esaslarının geçerli olduğu zeminlerde hem oluşturulan demokratik kurumların hem de bu bilinçle eğitilen bireylerin toplum değerlerini savunacak karakter ve yetenekte olduğunu kanıtlamaktadır belirtilenler. "Bal tutan parmak yalanır" sözü halkın emeği üzerinden kendini yaşatan asalakların sineye çekilmesini ifade eder. Bunun doğal bir durum olmadığını, görevine-yetkisine dayanarak ihya olanların normal karşılanmak bir yana elinde politik güç bulunan halk tarafından ciddi yaptırımlarla yüz yüze bırakıldığını, adaletin de soyut bir kavram olmaktan çıkıp yaşamın somut gerçekliğine bu temelde indirgendiğini Rojava Kurdistan ile Kuzey ve Doğu Suriye halkları tüm Ortadoğu toplumlarına göstermektedir.

Ahlaka Dayalı Toplumsal Adalet

Toplumsal adalet bağlamında da bir-iki noktaya değinmek gerekmektedir. Devrim alanlarında hukuk ve adalet sistemini düzenleyen yasal metin dünyada mevcut bulunan tüm anayasaların incelenmesi ve demokratik halk sistemine uyarlanması neticesinde hazırlanmıştır. Bununla birlikte, devrimin etkin olduğu bölgelerde adalet iki temel boyut üzerinden sağlanmaya çalışılmaktadır: Hukuk mahkemeleri ve adalet komisyonları. Hukuk mahkemeleri normatif bir zemin olarak, hazırlanan yasal metne dayalı bir şekilde işlemektedir. Mahkemelerin işleyişi konusunda her ne kadar eşitliğe en uygun teamüller uygulanıyor olsa da hukuk kategorisinin toplumun adalet ihtiyacına yanıt olmakta yetersiz kalacağı bilinciyle Adalet Komisyonları da sisteme dahil edilmiştir. Adalet komisyonlarının kapsamı yerel ölçeklidir. Dayandığı esaslar ağırlıklı olarak hukuki normlardan ziyade toplumsal ahlaka dayalıdır. Hukuk mahkemeleri için geçerli olan, bileşenlerin eşitlik ve adalete azami katkı sunacak biçimde belirlenmesi durumu adalet komisyonları için de geçerli olmaktadır. Yanlı karar alma, taraflardan birini kayırma vb. durumların gelişmesine olanak sunmayacak bir bileşim ve işleyişle sorunlar çözüme kavuşturulurken toplumsal ahlakın diri kalması da sağlanmış olmaktadır. Bu temelde hukuk ihtiyacı gözetilmekle birlikte, ahlakın hukukun gerisinde kalıp sönümlenmesi, buna bağlı olarak da toplumsal sorunların çözümünde halkın kendine olan güveninin zayıflamasına karşı çözüm olmaya çalışan bir adalet mekanizması geçerlidir.

Baas rejiminin Kürtlere karşı geliştirdiği Arap Kemeri politikasının neden olduğu sorunlar dahi bu mekanizmayla çözüm yoluna girmeye başlamıştır. Yıllar önce topraklarına el konarak topraksızlaştırılan Kürtlerle, yıllardır bu topraklar üzerinde tasarrufta bulunan Arapların yaşadığı sıkıntılar halklar arası bir sorun olarak değil, devletin yarattığı bir sorun olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşımla her iki tarafı da mağdur etmeyecek ahlaki ve adil esaslara dayalı çözümler devrim sonrası inşa edilen adalet

sistemiyle üretilebilmekte, bu yönlü sorunlar çözüm yoluna girmektedir. Var olan rejimin egemenliğini yitirdiği, fakat dönüşümün halk devrimi çerçevesinde gelişmediği dönem ve yerler açısından böyle bir sorunun halklar arasında yarattığı dehşetengiz karşıtlık ve yol açtığı trajediler göz önüne getirildiğinde, devrimle birlikte inşa edilen adalet sisteminin Ortadoğu'nun geneli için muazzam çözüm gücüne sahip olduğu görülebilmektedir.

Devrimin Savunulması

Gerçekleştirilen tüm başarılar ve üstesinden gelinen zorluklarla birlikte devrimin aşması gereken sorunları olduğu da görülmek durumundadır. Demokratik ulus düşüncesini ideal haliyle yaşam pratiğine hâkim kılmakta yetersizlikler mevcuttur. Bunun ekonomi ile ilgili yarattığı sorunlara yukarıda kısaca da olsa değinildi. Eğitim ve sağlık sisteminin de yeterli olmadığını belirtmek gerekmektedir. Akademi alanında da bilimi ve bilgiyi özgürlükçü-ekolojik karakterde üretecek kurumları oluşturma hedefiyle çalışmalar yürütülmekle birlikte hem eğitimin niteliği bakımından hem de bu akademilerde öğrenim gören gençler açısından akademik bilginin devrimin dayandığı temelleri güçlendirecek, toplumsal gelişime ivme kazandıracak yaratıcı enerjiyi açığa çıkarma konusunda olması gereken düzey henüz yakalanmış değildir. Ekonomi, eğitim, sağlık ve akademi sistemin yaşamsal dayanakları olarak geniş ufuklu bir perspektif, derin kavrayış ve yaratıcı yöntem çerçevesinde daha nitelikli kılınmaya ihtiyaç duymaktadır. Yine savaş gerçekliği-Türk devleti başta olmak üzere-devlet güçleri ve devletlerle irtibatlı çeteci yapıların saldırı tehditleri yaşamı idame etmekte yaşanan sıkıntılar ve bağlantılı olarak gelişen göç sorununun temel nedeni olmaktadır. Bu bütünlük içerisinde değerlendirildiğinde, dört bir tarafı abluka ve saldırı tehdidi altında olan Rojava Kurdistan ile Kuzey ve Doğu Suriye'de elde edilen başarılar şüphesiz küçümsenemez. Fakat demokratik toplum sistemini savaş gerçeğiyle birlikte inşa etmeyi gerekli kılan koşullar söz konusu. Bu açıdan yaklaşıldığında esas sorunun, dışarıdan gelen/gelecek olan tehditlerden ziyade devrimi sahiplenme düzeyi ile ilgili olarak yaşandığını belirtmek gerekmektedir. Demokratik ulusu en ideal haliyle yaşamsallaştırma noktasında mevcut yetersizliklerin acilen üzerinde durulması ve çözüme kavuşturulması gerektiği açıktır.

Öcalan, gerçekleştirilen bir görüşmede "100 bin kişilik bir demokratik ulus ordusu oluşturulmalı" belirlemesinde bulunmaktaydı. Devrimin öz savunmasının, yayılmasının, gelişmesinin neye dayalı olarak açığa çıkacağını bu belirleme net bir şekilde ortaya koymaktadır. Şu ana kadar gerçekleştirilenler, devrim öncesinde kimsenin hayal bile etmediği şeylerdi. Ama gerçekleştirildi. Anlaşıldığı ve o zamanki koşullar çerçevesinde uygulandığı haliyle demokratik ulus paradigmasıyla gerçekleştirildi. Halkların sahip olduğu gelişim enerjisi demokratik ulus uygulamalarıyla gün yüzüne çıkarıldı. Bugün daha ilerisi ve daha fazlası için demokratik ulusu ideal haliyle yaşama indirgemeye ihtiyaç var. Bunun hayatiyetini görmek için Türk devletinin geliştirdiği saldırılara bakmak yeterlidir. Soykırımcı-sömürgeci Türk ordusu 2019'da Serêkaniyê ve Girê Spî'ye DAİŞ artığı çetelerin bölgedeki aşiretleri etkilemesine dayanarak girebildi. Demokratik ulus kavrayışında yaşanan zaafların yol açtığı sonuçları en net haliyle bu işgal harekâtı gösterdi. Karşı devrimci saldırıları boşa çıkaracak öz savunmanın savaş komünalizmine dayalı olarak örgütlenmesi, demokratik kamuoyu nezdinde dünya ölçeğinde etkin diplomasinin hayata geçirilmesi, bölgeyi Kürtsüzleştirmeyi hedefleyen politikaların ekmeğine yağ süren Kürt göçünün önüne geçilmesi, devrim sisteminin dışında kalan kesim ve aşiretlerin sisteme katılmasının sağlanması, devrim kazanımlarını suiistimale yeltenenlere karşı devrim ilkeleri doğrultusunda gereken tutumun gösterilmesi ve daha da arttırılabilecek birçok husus demokratik ulus kavrayışı ve demokratik konfederalizm uygulamalarının yetkinleşmesi çerçevesinde yerine getirilecektir.

Demokratik ulusu kabul etmekle DAİŞ'i tarihe gömen devrim güçleri, TC'nin, İran'ın, demokratik çözüme yanaşmamakta ısrar eden rejimin, yine küresel güçler olarak ABD ve Rusya'nın devrimi boğmaya ya da aslından uzaklaştırmaya yönelik çabalarını demokratik ulusu tüm boyutlarıyla birlikte içselleştirerek yenilgiye uğratacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Rojava Özgürlüğün ve Demokrasinin Jeopolitiğidir!

Leyla Zeynep Kuran

"Ey doğu ışığı, parla ki

Uyuyanlar uyansın!

Vaad yerine gelsin,

Karanlık aydınlansın."

Ursula K. Le Guin / Mülksüzler

"Mülksüzler" adlı romanında Le Guin, kahramanını bir yerde şöyle konuşturur: "Benim toplumum da bir fikir. Beni oluşturan o. Bir özgürlük fikri, değişim, insan dayanışması fikri, önemli bir fikir."

Rojava, bu bağlamda özgürlüğe uyanmış bir fikrin bir coğrafyada ve toplumda vücuda ve dile gelmesi olayıdır. Felsefik ve ideolojik olduğu oranda tarihsel-sosyolojik ve bir o kadar da Abdullah Öcalan özgünlüğünde ifadesini bulan bir otantikliğe sahiptir. Nasıl ki zaman içinde olmak o anda var olmak ve oluşmaksa, Rojava varoluş hamlesi içindeki varlığın nabız atışlarıdır. Deneyimsel olarak yorgun ve tarihsel olarak uyutulmuş Ortadoğu zemininde, geçmiş, şimdi ve geleceğin tek bir yaratıcı anda birleşmesi sonucunda açığa çıkmış bir özgür yaşam dinamizmidir. Sadece Le Guin'in değil, A. Cezairî'den A. Negri'ye, A. Gramsci'den H. Arendt'e ve oradan M. Bookchin'e uzanan özgür yaşam fikriyatına sahip birçok düşünürün, özgür insanın bir sentezidir Rojava. Arzuladıkları, hayalini kurdukları ve bir gün gerçekleşme umudunu taşıdıkları özgür geleceğin kan ve can bulduğu, ruh ve bilinç kazandığı bir coğrafyadır. Rojava, özgürlüğün ve demokrasinin jeopolitiğidir. Öyle bir jeopolitik ki Cezairî onu, "Benim farklı bir evrensellik anlayışım var. Kendine özgü olanla zenginleşmiş, her kendine özgü olanı içine almış, her birinde derinleşmiş ve her birinin bir arada var olduğu bir evrensellik" tarzında düşünürken, o demokratik ulus olarak Rojava'da yaşam bulmuştur.

Oluşmak, sadece kendimiz olmak değil, bir ilişkiler sistemi içinde ötekilerle birlikte var olmak ise; bu, anlamlı yaşamın anlam yükleyerek yaşamanın ve yüklenmiş anlamları yaşatmanın yeri ve yurdu haline gelmek demektir. Bu manada Rojava, öze dönüşü ve yeniden doğuşu imleyen bir arkeolojik kazı mekânıdır. Sömürgeciliğin oluşturduğu kalın katmanların kazılıp atıldığı ve derinlerdeki yerli kültürel özün meydana çıkarılıp yeniden diriltildiği bu mekânda, demokrasi ve özgürlük insani varoluşa ilişkin olarak kendini baştan üretmektedir.

Yaşamın politikayı belirlediği bir mücadelenin asli ilkesi haline geldiği bu yerde, direniş hayatın her yerinde ve oluşun her biçimindedir. Abdullah Öcalan'ın felsefik anlayışla sürdürülebilir bir özgürlük perspektifinin kurulmuş olması, Rojava'yı diğer demokrasi ve sosyalizm deneyimlerinden ayrı bir yere koymaktadır. Kadın öncülüklü özgürlük ve demokrasi gerçekleşmesi, ilk sömürge olan kadının özgürleşme eylemi üzerinden kurulduğundan, toplumsal özgürleşme hedefini daha köklü bir içerikle ele alıp pratiğe kavuşturmaktadır. Özgürlük sosyolojisi kadının özgürlüğünü, kadının özgürlüğü de özgür toplum inşasını temellemektedir. Rojava'da her şey bir özgürlük bağlamı içerisinde devinmektedir. Devlet-iktidar olgularının toplumun en ücra köşelerine değin nüfuz ettiği koşullarda, kapitalizme ve onun sömürgeci soykırım uygulamalarına karşı dünya insanlığına "Umut hala yaşıyor" dedirtecek alternatif bir direniş mekânı yaratmak önemlidir. Direniş, "Kahrolsun emperyalizm-kapitalizm" sloganları savurup, kapitalist modernite yaşamında kulaç atmaya devam etmek olmadığına göre, yeni bir yaşam

biçimi ve alanını üretmeye ihtiyaç olduğu açıktır. Zira direniş içerisinde olmak, uygarlık sisteminin dışına çıkmak ve kendi öz değerlerin doğrultusunda kendini yeniden kurabilmektir. Rojava özgülünde de başarılan bu olmuştur. Ortadoğu genelinde bir dalga düzeyinde gelişen halk hareketleri, hegemonik dünya sisteminin müdahaleleriyle saptırılıp etkisizleştirirken, Rojava, Öcalan'ın stratejik yönlendirmeleri ile devletlerarası oyun ve saldırıları boşa çıkararak kendi yaşam alanını oluşturmuştur.

Direniş içerisinde olmak, uygarlık sisteminin dışına çıkmak ve kendi öz değerlerin doğrultusunda kendini yeniden kurabilmektir

Ulus-devletler topluma tekçiliği, ayrımcılığı, düşmanlaşmayı ve faşizmi dayatırken, demokratik ulusla Rojava etnik, dini, cinsi, sınıfsal, mahalli, bölgesel ve ulusal tüm topluluklara uzanmış, her bir kültürel varoluşa özerk ortak yaşam imkânı sunmuştur. Farklılık ve çoğunluğa dayalı bu varoluşta kültürler, demokratik özerk siyasi oluşumları biçiminde kendilerini örgütlerken, yeni bir ulus figürüne, bir özgür komünler komünü deneyimine somutluk kazandırmışlardır. Yalnız bu somutluk, canlı, dinamik ve sürekli oluşum halinde olduğundan, deneyimle kendini yenilemeye açık bir somutluktur. Demokratik medeniyetin özgürlük ve özerklik esasına dayalı bu anatomisine Öcalan, "Demokratik ulus bir ruh ise, demokratik özerklik bedendir" biçiminde tanımlarken, tam da buna işaret eder. Özgürlük, eşitlik ve demokrasi ortak paydasında buluşan halklar açısından ruh, halklar arası birlik, yani demokratik ulus iken; bu birlik içerisinde beden, her halkın kendi öz kültürü doğrultusunda özerk yönetimlerini oluşturmasıdır. Rojava Devrimi'nin, demokratik ulusu halklar arası birlik, demokratik komünal yaşam, özgür eş yaşam ve öz savunma ayakları üzerinden inşa girişimi, bölgesel ulus-devlet statükosunda bir kırılma yaratırken, aynı zamanda ulus-devlet güçleri ile hegemonik güçler arasında bir gerilim sürecini de tetiklemiştir. Ulus-devletin Ortadoğu'da miadını doldurduğuna dair düşünceler hegemonik güçlerde de mevcuttur. Ancak ulus-devletin geçireceği dönüşüme dair henüz net bir karar verilemediğinden, ne klasik ulus-devletlerin tasfiye sürecini başlatabiliyorlar ne de kontrolleri dışında farklı aktörlerin gelişmesine olanak tanıyorlar. Hem bölge ulus-devletleri ve hem de Rojava Devrimi bu kapsamda değerlendirildiğinde, her iki kesimi kontrol altında tutmaya özen gösterdikleri söylenebilir. Hegemonik güçlerin bölgede yürüttükleri denge politikaları ve taktik ilişkilenme biçimleri, tamamen bu kontrolün sağlanmasına dönüktür.

ABD hegemonyasının Rojava Devrimi konusunda sergilediği görece "dost" tutum, çizdiğimiz çerçeveyi aşamadığı gibi, Rojava özgülünde açığa çıkan fiili durumu kendi lehine etkileme ve yönetme isteğinden kaynaklanmaktadır. ABD, Rojava adı altında bir Kürt oluşumuna karşı değildir; karşı olduğu şey, Rojava Devrimi'ni gerçekleştiren ruh ve bilinçtir, Öcalan'ın ideolojik çizgisidir. Yoksa genel topluluklarla ve onların yönetimleriyle bir biçimde bir sorunları bulunmamaktadır. Bunun en aleni göstergesi Bill Clinton döneminde ABD Senatörü olan Gary Hart, "Dördüncü Güç: 21. Yüzyılda Amerikan Büyük Stratejisi" başlıklı çalışmasında dile getirdikleridir. G. Hart çalışmasında, "Yerel toplum ve mahalle, ülkenin temel siyasi birimi olarak tekrar kurulmalıdır. 'Küresel düşün, yerel hareket et' çok bilinen bir sözdür. İç güvenlik ve geçim güvenliği, dayanıklı bir mahalli toplum yönetimi gerektirir. Resmi eğitim, refah, yerel güvenlik gibi ulusal sosyal programların yenilikçi yönetimine ancak mahalli toplum seviyesinde ulaşılabilir... Ekonominin küreselleşmesi ve artan olayların kontrolünün kendi ellerinde olmadığı hissi hesaplara katıldığında, vatandaşların doğrudan dâhili mahalli toplumsal hayattaki özyönetim haklarının ve sorumluluklarının arttırılması sağlanabilir" demektedir. Kendi toplumu açısından 21. Yüzyıl stratejisini bu içerikte formülleştiren bir ABD'nin ideolojik hasımlık dışında Rojava Devrimi ile ne sorunu olabilir? Diğer taraftan, kapitalist sistemin 21. Yüzyıl stratejisini yerel toplumların temel birim haline getirilmesi ve özyönetim haklarının güçlendirilmesi esasına dayandırması, Rojava Devrimi açısından bir imkânlar demeti sunmaktadır. Öz özü çağırır misali,

Rojava sahasında da taktik taktiği çağırmaktadır. Diplomasi sanatının yetkince devrede tutulduğu, halklar ve uluslararası etkileşimle dünyaya açılan bir dayanışma ağının örüldüğü koşullarda devrimin inşası ve savunulması daha kudretlice gerçekleştirilecektir. Unutmayalım ki Yunanistan'ın Osmanlı'ya karşı bağımsızlık mücadelesini zaferle taçlandırması savaş meydanlarındaki başarılarla değil, "anlatı savaşı"nı yoğun ve yaygın bir tarzda yürütmesiyle mümkün olabilmiştir. Güncelde, gerek güçleri arasındaki çelişkilerin ve gerekse de coğrafyanın bu otantik halklarından olmanın beraberinde getirdiği meşruiyet daha aktif ve örgütlü politika yapmayı gerektirmektedir. Zira politika pratiğe ilişkindir ve ancak ilişkilerin bir politikası oluşturulabildiğinde güç haline gelinebilmektedir.

Öcalan'ın tasavvurunda Rojava, bir demokratik ulus pratikleşmesi olduğu ölçüde, benzer düzeyde bir Kürt aklının, Kürt ulus stratejisinin yaşam bulması gereken bir alanıdır. Kürt ulusunun temel hedefleri nelerdir; ideolojik, politik, diplomatik, askeri, ekonomik ve benzeri konularda nasıl bir strateji amaçlanmaktadır ve bunun için hangi güç unsurlarına öncelik verilmelidir? Bu sorulara güçlü yanıtların verildiği bir ulusal strateji belgesinin oluşturulması ve Kürtleşmesi, birliğin bunun etrafında örgütlendirilip harekete geçirilmesi, kendi kaynağından Ortadoğu'nun yeniden şekillendirilmesine yapılmış en azami katkı olacaktır. Dolayısıyla Rojava, Kürt ulus aklının kendini kurumsallaştırıp tüm parçalarıyla işleyen bir mekanizmaya konuşturduğu bir merkez olma rolünü de üstlenmiş durumdadır.

Kürt varlığının demokratik ulus içeriğinde örgütlenmesi, açık ki dört parça Kurdistan'ın ve beraberinde Türkiye, İran, Irak ve Suriye'nin demokratikleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bu pratikleşme, Öcalan'ın "Ortadoğu federasyonu" önermesinin önünü açmanın yanı sıra Kürtlerin Ortadoğu'yu demokratikleştiren ve barışa çeken belirleyici güç olmasını da sağlayacaktır. Kaldı ki Ortadoğu'nun halklar ve kabileler federasyonu tarzındaki geçmiş tarihi, buna fazlasıyla olanak tanımaktadır. Ortadoğu toplumsal dokusunun coğrafi ve kültürel iç içeliğe dayalı yaşam özellikleri, zaten doğalında oluşmuş bir federasyonu tanımlamaktadır. Öcalan, "Tarihte doğal bir federasyon olan Ortadoğu uygarlığı çağdaş demokratik kriterlerle sivil toplumu geliştirdiğinde, iddialı bir antitez konumunu yakalayabilir. Avrupa uygarlığının sağ tezleri ile Ortadoğu uygarlığının sol antitezleri diyalektik bir birlik kurarak, tarihte Ortadoğu gibi bir kez daha tüm insanlık için gerekli senteze doğru bir hamle yaratabilirler" derken, özünde bu realiteye işaret eder. Rojava'da yaşam bulan demokratik ulus olgusu, bu realitenin "Demokratik Halklar Federasyonu" karakterindeki yansımasından başka bir şey değildir. Özlemi duyulan halklar arası tarihsel birlikteliğin yeniden canlandırıldığı bir ulusların ulusudur artık Rojava.

Rojava'yı savunmak, özgür insanlığı ve onun demokratik değerlerini savunmak anlamına gelmektedir

---

Kapitalist sistemin çözümsüzlük dayatmasına karşı demokratik medeniyetlerin çözüm yeteneğini temsil etmesi sebebiyle Rojava, tarihsel toplum geleneğinden aldığı güç ve bilinçle ezilen halkların güncel ve geleceğe dair tüm umutlarını üstlenmiştir. Bu manada Rojava;

1- A. Öcalan'ın ifadesiyle bir kadın devrimidir; nasıl ki kadın köleliği en derin kölelikse, kadın devrimi de en derin özgürlük ve eşitlik devrimi olmak durumundadır. Özgürleşen kadın, özgürleşen demokratik toplumdur.

2- İktidar ve devlet dış toplulukların özgür, eşit ve demokratik birlikteliğinin sağlandığı mekândır. Toplulukları birbirleriyle çatıştırarak iktidar tekellerine kazandıran milliyetçilik zehrine karşı halklar arası dayanışma ve demokratik değerler temelinde ortaklaşma kültürüdür. Hakeza Demokratik Kuzey Suriye Federasyonu inşasıyla, Demokratik Ortadoğu Federasyonu'nun öncülüdür.

3- Demokrasi yolunda ilerleyerek sosyalizmi inşa çabasının en saf ve sade haliyle vücut bulup toplumsallaştığı bir devrimdir. İnsanların tüm toplumsal faaliyetlerini demokratik örgütlülüğe kavuşturduğu bu devrim, taşıdığı potansiyelle yeni bir enternasyonale öncülük ve beşiklik etmeye de adaydır.

4- Rojava zemininde oluşan öz savunma ve öz savunma güçleri, bütün Ortadoğu halklarının özgürlük ve demokrasi mücadelesinin önünü açan öncü güç pozisyonundadır. Dolayısıyla salt bir Rojava gücü değil, Ortadoğu'nun geneline hitap edecek çekirdeksel bir özgürlük ve demokrasiyi inşa gücüdür.

5- Rojava, tamamlanmış ya da tamamlamayı bekleyen bir plan-proje değildir. İnsanlığın özgürlük arayışı ve mücadelelerinin deneyim zenginliğine açık, ancak kendi özgürlüğü olan ve bu özgürlükte kendini her gün deneyimlerle yeniden kuran bir süreçtir. Kapitalist saldırganlığın ve soykırımcı sömürgeciliğin kuşatmasında varlığını sürdürebilmek, kendini sürekli oluş içinde bir süreç olarak işler halde tutmayı gerektirir. Rojava, demokratik modernite paradigmasının jeopolitiği haline gelmiştir. Kendi varlığında sürme çabasında olan halk ve topluluklar, bu jeopolitikte örgütlülük ve irade kazanarak demokratik ulus haline gelmiş ve ulus devletçiliği durdurmayı başarmışlardır. Rojava somutunda ifadesini bulan bütün bu gerçekleşmeler ve gerçekleşme faaliyetleri, özgür ve demokratik yeni toplum ve insanı açığa çıkarmaya dönüktür. Ahlaki ve politik toplum, özgür eş yaşam, ekolojik ekonomi pratikleşmeleri, insanın gerçek doğasına yapılmış köklü bir yolculuk ve bir öze dönüş hamlesidir. Bu muhtevada tüm insanlığa yöneltilmiş evrensel bir öze dönüş ve birlikte oluşma çağrısı özelliği de taşımaktadır.

Sömürgeci ulus-devlet statükoculuğunun, işbirlikçilerinin ve kapitalist barbarlığın Rojava'yı kuşatma, açık ve örtülü müdahalelerle devrimi akamete uğratma ve tavsiye etme operasyonları, kaynağını Rojava'nın demokrasi ve özgürlük arayışındaki insanlık için bir umut ışığı haline gelmesinden almaktadır. Sömürgeci saldırganlık, insanlığın bu başarı umudunu ortadan kaldırmayı ve halkları kendi çözümsüzlük girdabının mahkûmları haline getirme stratejisini sürdürmeyi amaçlamaktadır. Denebilir ki bin yıl önceden icat edilen oyun, tekrar tekrar sahnede tutulmak istenmektedir. Hatırlanmakta, dönemin hegemon gücü Roma İmparatorluğu, kendisine karşı direnen halkların özgürlük mücadelesini sönümlendirmek için "Roma Vatandaşlığı" kavramını icat etmiş ve bununla halkları uygarlık çarkının içine alarak yüz yıl süren "Pax Romana"yı geliştirme imkânı bulmuştur. Günümüzde ulus-devlet vatandaşlarıyla bu uygulama daha da derinleştirilmiş, vatandaş devlet eliyle geliştirilen sömürü ve soygun düzeninin yaftalı hedef öznesi haline getirilmiştir. Varlığı her bir yerinden haraca, modern ağızla "vergi"ye zincirlenmiş ve seçimden seçime oy kullanmaya koşullandırılmış bu modern kölelik rejimi açısından Rojava, kuşkusuz tüm ayıplarını açığa vuran bir boy aynasına dönüşmüştür. Aynanın varlığı, ulus-devletin ve kapitalist modernitenin teşhiridir. Rojava'nın yaşaması, devletlerarası sistemin sürekli sorgulanır pozisyonda tutulması ve ömrünün kısalması anlamına gelmektedir. Bu nedenle Rojava Devrimi daimi bir saldırı altında tutulmaktadır. Kapitalist sistemin ve onun soykırımcı ulus-devletleri açısından Rojava'ya saldırı gerekçesi yapılan nedenler, özünde "Rojava neden savunulmalı?" sorusunun yanıtını da beraberinde taşımaktadır. Rojava Devrimi savunulmalı; çünkü o, ahlak, politika, demokrasi ve özgürlük gibi insanlığa kaybettirilen değerlerin yeniden yeşertildiği bir devrimdir. Konfedere ağlar biçiminde gelişen bir halklar federasyonu olarak, üzeri önce dincilik ve sonradan milliyetçilikle örtülüp görünmez hale getirilen Ortadoğu'nun kadim dayanışma ve birlikte oluşma kültürünü yeniden canlandırmakta, görünür hale getirmektedir.

Rojava Devrimi savunulmalı; zira kadın soykırımının yürürlükte olduğu bir coğrafyada toplumun kurucu vasfıyla kadın, Rojava'da hem isyanın hem de demokratik inşanın öncü gücü konumundadır. Tam da Konfüçyüs'ün "Bilge adam devlet yapar, bilge kadın devlet yıkar" dediği yerde durmakta, devleti durdurarak özgür topluma giden yolu açmaktadır. İlk el koyma, mülkleştirme ve sömürge haline getirme kadınla başlatıldığına göre, toplumsal kurtuluş da kadının özgürlük, eşitlik ve demokrasi buluşmasında başat hale gelmesiyle mümkün olacaktır. Büyüsü bozulmuş dünyanın mevcut halleri göz önünde tutulduğunda Rojava'yı savunmak, özgür insanlığı ve onun demokratik değerlerini savunmak anlamına gelmektedir. Marks'tan mülhemle belirtmek gerekirse, o kalpsiz dünyanın kalbi, ruhsuz zamanların ruhudur; sömürü ve baskı altında inleyen halkların acılarını dindiren direniş içerisindeki umuttur. O halde umudu büyütmeye ve Rojava'yı çoğaltmaya devam.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Rojava Devrimi Kadınların ve Halkların Öz Gücünün Eseridir

Heja Zerya

Rojava Devrimi, bir kadın devrimi olarak gelişirken, dünya devrimlerine yeni bir karakter kazandırmakta, yeni ufuklar açmaktadır. Tarihsel ve toplumsal olarak en zayıf, güçsüz düşürülen halkadan tutarak, özgür düşünceye, irade ve örgütlülüğe, öz savunma bilinci ve gücüne kavuşturmakta, özgür varoluş ortamı yaratmaktadır. Erkek aleyhine gelişen üçüncü büyük cinsel kırılma, özgür varoluş diyalektiğini tersine çeviren devlet ve iktidara dayanan ataerkil zihniyet ve sistemde büyük bir yarılmaya yol açarak ilerliyor. İki büyük cinsel kırılma ile kadın ve toplum aleyhine gelişen devletli uygarlık tarihi ve erkek egemen sistem savaş ve şiddetin her biçimini iradesizleştirme, sömürme, işgal ve ele geçirme olarak uygulamaya devam ediyor. Üçüncü büyük cinsel kırılma kadın lehine gerçekleşirken, şiddet ve sömürü, toplumsal sorun ve çelişkinin temel nedenini kadın-erkek arasında yaşanan çelişki ve çatışmaya dayandırır. Tarihsel çatışmanın bu çelişki etrafında örülen cinsiyetçi, dinci, milliyetçi, devletçi ve merkeziyetçi zihniyet ve kurumların aşılmasıyla çözüleceğini gösterir.

Kurdistan Özgürlük Mücadelesi ve Rojava Devrimi, kadına dayatılan kölelik halkasının parçalanmasıyla sömürü zincirinin diğer halkalarının da bir bir parçalandığını, birey ve toplumun, halkların öz iradelerinin açığa çıktığını kanıtlamıştır. Devletli sistem kadını erkek-devletin, sınırsız kullanım nesnesine dönüştürürken toplumsal, kültürel dokuyu parçalar, ahlaki ve politik toplum yapısında büyük tahribata yol açar. Kadın özgürlük devrimi etrafında örülen toplumsal özgürlük devrimi, bu parçalanma, bozulma ve yabancılaşmaya öz savunma bilinci, örgütlülüğü ve mücadelesiyle karşı koyar. Öz savunma bilinci, örgütlülüğü ve mücadelesi köklü tarih bilincine dayanır. Toplumsal tarihi, uygarlık karşıtı direnişleri bilmek kadar kent-sınıf-devlet üçlüsü üzerinde yükselen devletli uygarlığın kadın-toplum kırım, ekolojik kıyım-yıkım politikaları ve tarihini bilmeyi, dersler çıkarmayı gerektirir. Abdullah Öcalan, Kurdistan, Ortadoğu ve dünya devriminin temelini, devletli uygarlık kadar demokratik uygarlık tarihini aydınlatarak atar, meşru ve öz savunma bilinci, örgütlülüğü ve eyleminin önünü açar.

Rojava Devrimi aynı zamanda bir halklar devrimi olarak gelişirken, demokratik uygarlık tarihine zengin bir direniş halkası eklemiştir. Bu halkada, Abdullah Öcalan'ın "Tarih şimdide, biz tarihin başlangıcında gizliyiz" tespiti yaşam bulmakta ve dünya yeni bir tarihsel özgür varoluş sentezine tanıklık etmektedir. 21 Mart Newroz Bayramı'nı zulme karşı tarihsel bir direniş kimliğine dönüştüren Medlerin Babil, Elam gibi bölge halklarıyla ortak direniş hattını oluşturarak, Asur İmparatorluğu'nu yıkan geleneği canlanmış ve bugüne yön vermektedir. Yine İslami yönü ve ümmetine öncülük olarak öne çıksa da Selahattin Eyyubi'nin Haçlı Seferleri'nin önünü kesen ve yenilgiye uğratan Kürt, Arap, Türkmen halkları ittifakını oluşturarak, Ortadoğu'yu savunma çizgisi bugün demokratik sosyalizmle yaşam bulmaktadır. Bugün Abdullah Öcalan öncülüğünde gelişen Kurdistan Özgürlük Mücadelesi ve bu mücadelenin ürünü Rojava Halklar Devrimi, Kürt, Arap, Asuri-Süryani, Türkmen, Çerkes, Çeçen ve Ermeni halklarının ortak direniş cephesini yaratmıştır. Küresel hegemonik güçlere ve Kurdistan'ın dört parçasında soykırım siyasetinde ısrar eden sömürgeci ulus-devletlere karşı devrimci halk savaşı sürdürülmektedir.

Rojava Devrimi ardından Rojhilat Kurdistanı'nda bir yılını geride bırakan "Jin Jiyan Azadî" toplumsal direniş ve serhildan sürecine İrani halkların katılımı ve dünyaya dalga dalga yayılan sahiplenme eylemleri Kurdistan devriminin Ortadoğu ve dünya devrimlerine öncülük karakterini somutlaştıran güncel gerçekliktir. Tıpkı Neolitik Devrim'in Serêkaniyê-Til Xelef'ten dalga dalga Mısır'a, Hindistan'a, Asya'ya, Avrupa ve Amerika'ya yayılması gibi tarihi bir kelebek etkisi yaratmaktadır. Yeni binyılı komplo ve soykırım geleneğine dayanarak halklar, inançlar ve kadın mezarlığına dönüştürmek isteyen uygarlık güçlerine karşı yeni binyılların karakterine özgürlük tohumları ekilmekte, demokratik modernitenin tarihsel, toplumsal ve kültürel temelleri örülmektedir. Demokratik modernite paradigması aynı zamanda kadın özgürlük paradigması olmakta, öz savunma anlayışını örgütlü toplum ve birey, kadın ve halklar gerçeğine, iradesine dayandırmaktadır. Zihniyet devrimini kadın özgürlüğünü güvenceye alan sosyal ve kültürel devrime dayalı gerçekleştirmek, tarihsel kökleriyle buluşturmak uzun soluklu, zorlu bir mücadelenin ürünü olarak gelişmektedir. Sınıflı, devletli paradigmanın cinsiyetçi, dinci, milliyetçi şiddet, kadın ve topluma düşman siyaseti ve sistemini parçaladıkça demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmadan beslenen özgür birey ve toplum, düşünce ve duygu dünyası, özgür eş yaşam sosyalitesi açığa çıkmaktadır.

Zihinsel işgal ve kuşatmayı parçalamak, kapitalist modernite kültürü ve liberalizme alternatif özgür zihniyet dünyasını, demokratik komünal yaşam, ilişki ve kişiliği yaratarak mümkün hale gelmektedir. Zihniyet devrimi tarihsel ve toplumsal kimliğin, devletli sistem ve sömürgecilik gerçeğinin farkına vararak varlığını korumanın ve özgürlüğünü sağlamanın kavram, kuram ve kurumlarını geliştirme mücadelesiyle yol almaktadır. Ulusal kimliğini, toplumunu, küresel ve yerel sömürgeciliği tanımak, tanımlamak ve sömürgeciliğin birey ve toplum gerçeğinde yarattığı tahribatları aşmak yarım asrı bulan gerilla ve halk mücadelesinin sonucudur. Uluslararası komplo ve İmralı soykırım sisteminin tüm Kurdistan'a yayılarak sonuç almak istemesi; devletli sistemin ideolojik, politik, askeri, ekonomik, kültürel vb. çok yönlü saldırı, irade kırma ve teslim alma siyasetinin önemli oranda boşa çıkarılmasıyla ilgilidir.

Kadının Öz Savunma Bilinci ve Eylemi

1991 Körfez Savaşı ile başlayan, 9 Ekim 1998 Uluslararası Komplosu ile boyutlanan, Irak ve Afganistan'ın ABD işgaliyle devam eden, 2011 Suriye'ye müdahaleyle yeni bir aşamaya evrilen Üçüncü Dünya Savaşı Kurdistan ve Ortadoğu'nun yeniden işgal ve paylaşımını içermektedir. Ulus-devlet, sistem krizini askeri, ideolojik, kültürel saldırı, işgal ve Kürt-kadın soykırımıyla aşmak istemektedir. Hegemonik güçler yüzüncü yılında Lozan Antlaşması'nı yenileme, Türkiye Cumhuriyeti'nin can çekişen ulus-devlet sisteminin bekçiliğini derinleştirmenin açık ve gizli planlarını devreye koymuştur. 2011'de Tunus'ta başlayan Mısır ve diğer Arap ülkelerine yayılan halkların ve kadınların başkaldırısı diktatörlükleri yıkarak demokratikleşme taleplerini yoğunlaştırdı. Bazı sonuçlar elde etmekte birlikte meşru olmayan seçim ve yönetimler, yeni askeri diktatörlerle talep ve eylemleri sistem içine çekilmekten kurtulamadı. Örgütsüz ve öncüsüz olmaları bunda etkili oldu, sürekli leşen bir mücadeleye dönüşemedi.

Rojava Devrimi böyle bir başkaldırı ve müdahale sürecinde halkların ve kadınların öz savunma direnişi, örgütlülüğüyle gerçekleşti. Ulus-devlet zihniyetinin tekçi, merkeziyetçi, milliyetçi politikalarıyla baskıladığı farklılıkların zenginliğini açığa çıkararak kadın ve halklar devriminin çözüm gücü ve modeli olduğunu pratikleştirdi. Demokratik modernite paradigmasının toplumsal çözüm paradigması olduğunu gösterdi. Küresel hegemonik sistem genel, bölgesel ve yerel krizlerini daha çok kadınların ve halkların üzerine yıkarak şiddet, katliam ve sömürüyü derinleştirmek dışında varlığını sürdürme yolu bulamazken, Abdullah Öcalan ve Kurdistan Özgürlük Mücadelesi'nin kırk yıllık kazanımları kadın ve halklar devrimi olarak kendini doğurdu. Sistem saldırısının kapsamı ve derinliği meşru ve öz savunma çizgisi, örgütlenmesi ve mücadelesinin kapsamı ve derinliğini belirlemektedir. Soykırım, komplo ve mutlak tecrit kıskacını parçalamaya kilitlenen ideolojik, politik, askeri, kültürel, toplumsal topyekûn direnişi ve örgütlenmeyi içermektedir. Devrimci halk

savaşının karakteri meşru ve öz savunma ile toplumsal, devrimci inşa ve örgütlenmenin içiçeliğinde somutluk kazanmaktadır. Varlığını koruma, özgürlüğünü sağlama perspektifiyle demokratik halklar devriminin kazanımlarını kalıcılaştırma ve yaymayı içermektedir.

Halkların eşit ve ortak yaşamı, kardeşliği ve birliğine dayalı demokratik ulus kültürü ve zihniyetinin gelişmesi; halkların, inançların, kültürel farklılıkların, kadın ve gençliğin özerk örgütlenmesini, özgür düşünce ve irade gelişimini esas alan demokratik konfederal sistem, demokratik toplum yönetiminin öz güvencesidir. Kürt, Arap, Asuri-Süryani, Türkmen, Çerkes, Çeçen ve Ermeni halklarının nüfusunun azlığı veya çokluğuna bakmadan kendi dili, inancı ve kültürel gelişimini, iradeli, örgütlü katılımını esas alan özgür ve ortak yaşam anlayışına dayanmaktadır. Demokratik ulusun kültürel dokusu, demokratik toplum, ekolojik toplum, kadın özgürlükçü toplumun devlet ve iktidardan arınmış maddi ve manevi yapısallığını yaratma gücüne paralel örülmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Sistemi'nin öz savunma anlayışı örgütsüz birey ve toplum bırakmama ilkesinde somutluk kazanmaktadır. Demokratik toplum örgütlülüğü ve yönetimi komün, meclis, kooperatif ve akademiler sistemi bütünlüklü geliştiği oranda yaşam bulmaktadır. Örgütlü toplum emeği, üretimi, yaşamı, güvenliği ve geleceği hakkında irade ve karar sahibi olan toplumdur. Bu da ekonomiden eğitime, sağlıktan öz savunmaya, kültürden adalete, diplomasiye demokratik ulusu bedenleştiren boyutların demokratik, özgürlükçü zihniyetle örgütlenmesi ile özgür eş yaşam ilişkilerini, özgür birey ve toplum gücünü açığa çıkararak etekemiğe bürünmektedir.

Meşru savunma ve öz savunma örgütlülüğü ve direnişinin başarısı üzerinden toplumsal yaşam alanları örgütlenmiş, demokratik özerk sistemin inşası mümkün hale gelmiştir. El Nusra, ÖSO, DAİŞ, Suriye ve TC devletlerine karşı mücadele tarihsel ve toplumsal öze dayanan savaş ve mücadele deneyimini ortaya çıkarır. 2011'de YXK (Yekîtiya Xweparastinê Kurdistan) Halep'ten başlayarak Efrîn, Kobanê, Derîk, Qamişlo ve diğer yerleşim yerlerinde halkın, kadınların ve gençliğin gönüllü katılımıyla gizli küçük birimler biçiminde örgütlenir. Daha önceki yıllarda devletin katliama varan saldırılarına karşı halkın kendini korumaya dönük çalışmaları vardır. Özellikle 2005 12 Mart'ında Qamişlo'da futbol sahasında oyun sırasında başlayan saldırı ve ardından gelişen protesto eylemlerinde devletin katliam gerçekleştirmesi gizli öz savunma gruplarını örgütlemeye yöneltmiştir. Kobanê'den başlayarak Rojava'nın diğer şehirlerinde örgütlenen bu birimler, YXK ile devrim sürecinin ihtiyacını karşılayan daha kapsamlı ve sistemli bir aşamaya evrilir. Bu örgütlenme sürecinde genel sorumluluk üstlenen kadınlar aynı zamanda özgün ve gizli öz savunma birliklerini oluşturur, eğitir. Sokak sokak tim ve takım sistemini geliştiren YXK örgütlenmeleri daha sonra geliştirilen asayiş ve savunma sisteminin altyapısını oluşturmuştur. Yaşadığı sokağın, bölgenin ve halkın güvenliğinden sorumlu olan örgütlenmelerdir.

Demokratik toplum örgütlülüğü ve yönetimi komün, meclis, kooperatif ve akademiler sistemi bütünlüklü geliştiği oranda yaşam bulmaktadır

YPJ (Yekîneyên Parastina Jin/Kadın Savunma Birlikleri) Komutanlığı'ndan Meryem Kobanê, öz savunma güçlerinin halkın güvenliğinden sorumlu olduğunu belirterek, "Kadınlar bu süreçte hem genel sorumluluk hem de kadın öz savunma güçlerinin geliştirilmesi için adım attı. Bunun için toplumsal cinsiyetçi anlayışlara karşı zengin yöntemlerle özel bir mücadele yürütülmesi gerekliydi" diyor. Özgün eğitimlerin özgün örgütlenmenin temelini attığını vurgulayarak, "İlk gizli kadın timleri Halep, Efrîn ve Derîk'te, ardından diğer Rojava bölgelerinde oluşturuldu. Örgütlenme ve eylemleri toplumda ses getirdi ve devrimde kadın özgürlük mücadelesinin kararlılığını gösterdi"[1] değerlendirmesinde bulunuyor. İlk eylemlerini bir fuhuş merkezine dönük gerçekleştirdiklerini dile getiriyor.

1 **Şervin Nudem, Bingehe Dirokî û Sibêroja Şoreşa Jinê, Akademiya Jineoloji, Weşanên Jingeh, 2021**

19 Temmuz 2012'de Kobanê'den Suriye devlet güçlerinin çıkarılması, 21 Temmuz'da Efrîn'de, 22 Temmuz'da Cizîrê bölgesinde başlayan ve tek tek ilçe ve şehirlerin alınması Rojava Devrimi'nin temellerini atar. YPG (Yekîneyên Parastina Gel/Halk Savunma Birlikleri) 19 Temmuz'da Rojava'nın savunma gücü olduğunu ilan ederek devrimi müjdeler. Bu gelişmelerin ardından 2012 Kasım'ında Türk devleti ve El Nusra'nın Serêkaniyê'ye ortak saldırısı gerçekleşir. Bu saldırının amacı devrim inşasının önünü almak, toplumsal kültür ve direniş damarı, kadın değerleri ve tarihini yok etmektir. Serêkaniyê'de gerçekleşen çetin savaş ve direnişin zaferle sonuçlanması neolitik kültür ve devrim geleneğinin gücünü ifade ederken, önemli bir tecrübe olur. Kadınlar ilk kez bu savaşta örgütlü ve etkili bir katılım gerçekleştirir. Buradaki tarihi direniş YPG ve YPJ örgütlenmesinin temelini oluşturur, tarihsel kökleriyle buluşmanın gücünü açığa çıkarır. Devletli sistem, sömürgeci Türk devleti ve bağlı çetelerinin 2019'da Serêkaniyê'ye yeniden saldırması ve işgali bu yenilgiyi hazmedemediğini, kadın ve toplumsal özgürlük devriminin yanı başında inşasını kabul edemediğini göstermektedir. Saldırının 9 Ekim Uluslararası Komplosu'nun yıldönümüne denk getirilmiş olması, Rojava'ya dönük saldırı ve işgalin komplocu güçlerin planının bir devamı olduğunu ispatlamaktadır. 2017'de Ortadoğu'da kadın öz savunma bilinci ve eyleminin gelişmesine öncülük rolünü ve stratejisini somutlaştıran Kobanê'de YPJ öncülüğünde yapılan Öz Savunma Konferansı ardından Türk devletinin uçak saldırısıyla gerçekleştirdiği Qereçox katliamı da bu ataerkil, devletçi zihniyet ve ittifakın sonucudur.

Özellikle Serêkaniyê savaşı Rojava Devrim sürecinde hem dış güvenliğe hem iç güvenliğe dönük çalışmalara ağırlık verilmesi ve hızlandırılması gerektiğini gösterir. Serêkaniyê savaşı ardından 2013 yılında farklı bölgelerde yoğunlaşan saldırılara karşı YPG ve YPJ yerellerde yaygın bir örgütlenmeye gider. Genel örgütlenmenin yanında kadın taburları oluşturulur. İlk kadın taburu Efrîn'de, ardından Dirbêsiyê, Derîk, Qamişlo ve Kobanê'de örgütlenir. Derîk'te 1-4 Nisan 2013'te yapılan Kuruluş Konferansı ile 4 Nisan'da YPJ'nin ilanı gerçekleşir. Öcalan'ın Rojava'ya ve kadın özgürlük devrimine emeğini sahiplenen, 4 Nisan'ı aynı zamanda kadının özgür doğuşu olarak kabul eden ideolojik, siyasi ve askeri bir tutum ortaya konur.

19 Temmuz Devrimi ile birlikte hem meşru savunma hem öz savunma hem toplumsal güvenliği sağlamaya dönük asayiş çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Kadınlar başlangıçta asayiş örgütlenmesinde sınırlı sayıda yer alır. Örgütlenme geliştikçe giderek önemli bir katılım gerçekleşir ve "Asayîşa Jin" (Kadın Asayişi) adıyla özgün örgütlenmeye gidilir. Cizîrê bölgesinden başlayarak Kobanê ve Efrîn'de asayiş örgütlenmesi tamamlanır. Cizîrê'de Suriye devletiyle iç içe alanların olması, çete örgütlenmesi ve saldırılarının sürmesi asayiş ve öz savunma çalışmalarını daha hızlı yürütme zorunluluğunu getirir. Bu örgütlenmenin önemli ve temel bir bileşenini HPC (Hêza Parastina Civakî/ Toplum Savunma Güçleri) adıyla öz savunma güçleri oluşturur. Bu güçler içinde başlangıçta PARASTIN, daha sonra HPC-JIN adını alan özgün örgütlenme süreci tamamlanır. Savaş ve toplumsal güvenliğin sağlanmasında halkların ve kadınların aktif yer aldığı örgütlenmelerdir.

Kobanê Zaferi ve Kadın

DAİŞ'in 2014'te gerçekleştirdiği Kobanê saldırısı ve yenilgisi Rojava Devrimi açısından bir dönüm noktasıdır. Kobanê'nin Abdullah Öcalan'ın Rojava'ya ilk adım attığı yer olarak Kurdistan Özgürlük Mücadelesi'nin sürdürülmesi ve Rojava Devrimi açısından manevi önemi vardır. Sömürgeciliğin çizdiği sınırları parçalayan, aşan adımların tanığıdır. Diğer yandan 19 Temmuz Rojava Devrimi'nin gerçekleşme mekânıdır. AKP faşizminin planlarını bozan, Kürdistan devrimini boğma umutlarını kıran, kursağında kalan bir zafer, özgür yaşam umudunu yayan direniş merkezidir. Kobanê savaşının devrimi pekiştiren bir zaferle sonuçlanmasında dünya halklarının, kadınların sahiplenen direnişleri önemli bir güç vermiştir. Devrim ve özgür yaşam umudunu canlandıran bir halka olarak 1 Kasım Dünya Kobanê Günü olarak belirlenmiş, enternasyonalist ruh ve mücadeleyi yükseltme, Rojava Devrimi ve Kurdistan'ı sahiplenme, savunmaya hizmet eden eylemlerle karşılanmaktadır. DAİŞ'in Kobanê kininin çok farklı olduğunu belirten YPJ Komutanı Meryem Kobanê, bütün güçlerini dışarıdan getirdiklerini ve Kurdistan Özgürlük Hareketi'ni burada kırmak istediklerini

belirterek, şu tespitlerde bulunuyor: "Kürt kırıldığı zaman Ortadoğu'nun tarihsel hafızası ve özellikle kadın kırılacak ve kaybedecekti. Kadınlar olarak DAİŞ'e karşı sadece askeri bir savaş vermedik. Kadını savaş ganimeti olarak gören egemen erkek ideolojisi karşısında ideolojik bir savaş verdik. DAİŞ 21. Yüzyılda kadının sesini ve umudunu yok etmek; kadın üzerinde sömürgeciliğini hâkim kılmak istedi. YPJ olarak başarımız sadece askeri değil, sosyolojik, psikolojik ve toplumsal yanı var. Bu yüzden, 'Kobanê'de sadece Kürt kadınları adına savaşmıyoruz. Bütün Ortadoğu ve dünya kadınları için elimizi tetiğe koyuyoruz' dedik. Kobanê savaşında kadın özgürlük ideolojisi ile egemen erkekliği yendik. DAİŞ'in kaybedişi erkek egemen sistemin kaybedişidir."

DAİŞ'in kaybedişi beraberinde kadınların ve halkların özgürleşmesinin önünü açmıştır. Kobanê ardından Girê Spî, Minbic, Tabqa, Raqqa, Şehba, Halep, Dêrazor zorlu savaşları ve halkların öz savunma çizgisi zaferi getirmiştir. Yine Til Temir'de Hristiyanları ortadan kaldırmaya dönük saldırıya karşı öz savunma direnişiyle varlığını ve özgürlüğünü koruma galip gelmiştir. Bu saldırılar daha yaygın alanlarda yürütülmüş halklar, inançlar, kültürel farklılıklar yok edilmek istenmiştir. Türkmen, Arap ve Kürtlerin içinde yer aldığı Cebhet el Ekrad (Kürtler Cephesi) örgütlenmesine Bab ve Ezaz'dan katılanlar olur. Eniya Parastina Jinên Şehba (Şehba Kadınları Savunma Cephesi) içinde bu halklardan kadınlar yer alır. Asuri-Süryanilerin içinde yer aldığı Yekîneyên Parastina Xabur (Habur Savunma Birlikleri) oluşumları özerk öz savunma mekanizmalarının oluşumuna ve direnişine örnektir. Ermeni, Çeçen ve Çerkesler bu örgütlenmelerde yer alır. Halep'teki kuşatma, ambargo ve yoğun saldırıya karşı Şex Meqsud halkının öz savunma direnişi devlet orduları ve çetelerini alt etmiştir. Halep öz savunma direnişi halkın örgütlü gücü ve duruşu açısından büyük derslerle dolu, devrimci halk savaşının direniş özü ve kültürüne dayanan önemli bir deneyimdir.

QSD'nin (Hêzên Sûriya Demokratîk/Demokratik Suriye Güçleri) 15 Ekim 2015'te gerçekleşen kuruluşu bu halklar direnişinin meşru ve öz savunma stratejisini belirleme ve demokratik ulusun ortak savunma mekanizmasını gerçekleştirme amaçlıdır. Devletçi, milliyetçi, merkeziyetçi ulus devletin tekleştiren kırım, asimilasyon sistemine karşı demokratik ulusun kültürel zenginliğini, farklılıkların özgün ve özerk örgütlenmelerini, iradelerini askeri alanda temsili esas almaktadır. YPG ve YPJ de bu bileşen içinde halkların ortak iradesinin temsilinde yerini almaktadır. Kantonlar düzeyinde oluşturulan askeri meclisler kendi yerelinde özerk bir yapı olurken, demokratik ulus ve ülke güvenliğiyle ilgili konularda ortak hareket etme sorumluluğunu üstlenmektedir. Sivil meclisler içindeki savunma komiteleri de bu sistemin bir parçası olarak toplumsal inşa ile savunma alanındaki inşa ve sorumluluğu ortaklaştıran köprü rolü oynamaktadır. Halkların benzer özgün ve özerk örgütlenmeleri asayiş ve öz savunma alanında da örgütlenmiş, bu yapılar içinde kadın örgütlenmelerinin de özerkliğini oluşturma, koruma çalışmaları sürmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi içinde Savunma Kurulları, bölgelerde de izdüşümü olarak yerele doğru aynı anlayış ve zihniyetle demokratik, eşit, özgür ilişki zeminlerini korur.

Kuzey ve Doğu Suriye halklar devrimi bir insanlık devrimi olarak özgür, iyi ve güzel yaşamak isteyen herkes için bir çekim merkezi haline geldi

Rojava Devrimi, halklar, inançlar ve kültür devrimi niteliğini taşımakta ve temsil etmektedir. Bu temelde Şengal'de 3 Ağustos'ta Kürt Êzidî halkına dayatılan 74'üncü fermana karşı duran YPG ve YPJ Şengal savaşında Êzidîlerin yanında yerini almıştır. Asayişten öz savunma güçlerine, halkın sahiplenen, katliamdan kurtulanlara her türlü yardım ve hizmette yer alan tutumu ahlaki ve vicdani devrimciliğin, yurtseverliğin gereklerini yerine getirmiştir. Savunma güçlerinin örgütlenmesinde, Êzidî halkı olarak Şengal savaşında aktif yer alarak tarihsel sorumluluğunu sahiplenme olmuştur.

DAİŞ'e karşı ortak mücadele hem Şengal'de hem kendine başkent olarak belirlediği ve Êzidî kadınlarını köleleştirerek, cariyeleştirerek soykırımdan geçirdiği

Raqqa'da buluşmuştur. Raqqa'nın özgürleştirilmesi sürecinde Şengal'den gelen YJŞ (Yekîneyên Jinên Şengal) güçlerinin savaşa katılması, Êzidî kadınlara dayatılan katliamın hesabını sorması, intikam alması önemlidir. 19 Ekim 2017'de DAİŞ'in cehennem meydanına çevirdiği alanı kadın özgürlük meydanına çevirerek, Öcalan'ın posteriyle açıklama yapmaları tarihi bir tutumdur. YPJ, YJŞ, Arap Kadınları Taburu, Beth Nehren Kadın Savunma Güçleri, Kürt, Arap, Asuri-Süryani kadınlar, Êzidî, Hristiyan ve Müslüman inancını özgür kadın kimliğine taşıyarak zaferlerini dünyaya duyurmuşlardır. "Savaşma, özgürleşme, güzelleşme, sevilme" iddiasını ortaya koyarak tarihi ve karanlıkları aydınlatan bir varoluş eylemi gerçekleştirirler. Karanlıklardan gelen DAİŞ zihniyetini karanlığa gömeceklerinin yeminli bakışları ve tok sesleriyle özgürlük için atan yürekleriyle tüm insanlığı kucaklarlar.

2019 Newroz'unda DAİŞ'in kara bayrağı beş yıla varan devrim mücadelesi ile özgürlük ateşinde yakılarak küle çevrildi. İki gün sonra 23 Mart'ta Dêrazor ve Bahoz'dan dünyayı bir insanlık canavarından kurtaran müjde verildi. Dinci, cinsiyetçi ve milliyetçi kadın ve halklar düşmanı zihniyet ve temsilcileri yenilmiş, özgürlük, demokrasi, iyi ve güzel yaşamın önü açılmıştı. Demokratik ulus, kadın özgürlük çağında ilerleme, sınırları aşmanın yaşam ve eylem gücü açığa çıkmıştı. Kendi kökleriyle buluşan, kaybettiğini kaybettiği yerde arama ve bulma bilgeliğine erişen insanın yerel ve evrensel gücü açığa çıkmıştır.

Kadın ve halklar devrimini inşa gücü, büyük bir çekim gücüdür. Bu süreç demokratik uygarlık ırmağına akan enternasyonalist ruhun yeni yüzünü aydınlatan bir zenginlik açığa çıkardı. Kuzey ve Doğu Suriye halklar devrimi bir insanlık devrimi olarak özgür, iyi ve güzel yaşamak isteyen herkes için bir çekim merkezi haline geldi. Demokratik konfederalizmin doğru, iyi ve güzel düşünce, kişilik, yaşam yeri olduğunu kanıtlayan etik-estetik değerler açığa çıktı. Savunma gücü içinde enternasyonalist tugaylar oluşur, DAİŞ'e karşı savaşta yer alırken toplumsal inşanın, kadın sisteminin örülmesinin her alanı ve aşamasına özverili, heyecanlı ve coşkulu bir katılım gerçekleştirirler. Öz gücüne, özgür düşüncesine ve öz iradesine dayanan, xwebûn gerçeğine ulaşan insanın hakikati gören ve gösteren aydınlığında aydınlanmak ve aydınlatmak isteyen enternasyonalist katılımlar önemli bir deneyim açığa çıkarmıştır. Devrimi savunma ve inşada yer almanın yanı sıra ülkelerine dönerek devrimi yayan, mücadelelerini daha güçlü ve evrensel kılan çalışmalarda yer almışlardır. Kapitalist modernist, ataerkil sistem ve faşizme karşı "Jin Jiyan Azadî" sihirli gücü etrafında yaşanan toplanma, kendi gücünü, toplumsallığını keşfe koyulma istemi ve azmi öne çıkmaktadır.

Rojava Devrimi'ni savunma, inşa etme, yarattığı değerleri anlama ve anlatma arayışı içinde binlerce insanın, kadının buluştuğu yer, Kurdistan; faşizme, kapitalizme, sömürgeciliğe, ataerkilliğe karşı mücadele gücünü biriktirmek ve harekete geçirmek istediği bir özgürlük, güzellik mekânı. Ahlaki ve politik toplum gücünün, üretkenliğinin, hakikat dünyasının çekiciliğine kapılanların kendini gerçekleştirme yeri. Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın çözüm gücünü; krizli kimlik ve kişilikleri toplumsallığın gücüne yönelten bilgi, bilim, felsefe, ahlak ve politikayı keşfetme yeri. Kadın devriminin, kadın sisteminin, özgünlüğünün, erkeği öldürmenin, özgür eş yaşamın, jineolojinin, öz savunmanın temel ilgi noktaları olması özgürlük sosyolojisiyle bağıyla ilgilidir. Dünya devrim ve direniş deneyimlerinden çıkardıkları dersleri paylaştıkları, ülke deneyimlerini Rojava Devrimi'ne katarak zenginleştirdikleri yeniden bir varoluş ve buluşma anlamına gelmektedir.

Demokratik toplumsal inşayı kadın özgürlük devrimi, sosyal ve kültürel devrimle güvenceye almak, savunma bilinci ve eylemine sahip toplum ve bireyle mümkündür. Zihniyet devrimi her türden gericilikle, saldırıyla mücadelenin mihenk taşıdır. Kurdistan Özgürlük Mücadelesi ve Rojava Devrimi bu zorunluluğun bilinci ve eylemi içinde gelişmekte ve yaşanan zorlanmaları tarihten ve toplumsal mücadelelerden çıkardığı derslerle aşmayı esas almaktadır. Kendi gücüne güvenin, halkların öz gücü ve örgütlülüğünün devletli sistemin her türlü saldırısını boşa çıkarma yeteneğine sahip olduğunun bilinci ve eylemiyle yol almaktadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Ölü Doğan Süreçler: Cenevre-Astana

Musa Özuğurlu

Cenevre süreci 2011'den bu yana Suriye'de yaşananlarla ilgili en uzun ama bir o kadar da verimsiz süreçlerinden biridir. Uzun bir süreye yayılan bir dizi toplantılar sonrasında Astana süreci olarak devam eden toplantılar dizisinde tarafların/aktörlerin tutumlarına ve pozisyonlarına bakılırsa verimsizliğin/sonuçsuzluğu nedenleri daha iyi anlaşılabilir. Suriye üzerinde söz sahibi olduğunu ya da olması gerektiğini savunan devletler/aktörler Cenevre süreci başla(tıl)madan çok önce harekete geçmişlerdi.

ABD, İngiltere, Fransa, Türkiye, Avrupa Birliği, Suudi Arabistan, Katar, Arap Birliği, "Suriye'nin Dostları Grubu" gibi devletler, oluşumlar ve bloklar yaptırımlar, izolasyon girişimleri başta olmak üzere Suriye'de yaşanan sürece bir şekilde müdahil oldular. Bu gibi girişimlerin temel amacı Suriye'de yönetimin değişmesini çabuklaştırmaktı.

Cenevre süreci bu girişimlere paralel olarak ve hemen hemen aynı zamanlarda ortaya çıktı. Suriye'nin Dostları Grubu'nun ilk toplantısı 24 Şubat 2012 Tunus'ta, ikinci toplantı ise 1 Nisan 2012 tarihinde İstanbul'da yapılmıştı.[1]

Daha önceki girişimlerin düzenlenmiş hali olarak tarif edilebilecek Cenevre sürecinin ilk toplantısı ise 30 Haziran 2012'dir. Bu toplantıya kendilerine "Suriye Aksiyon Grubu" adını veren BM ve Arap Birliği Genel Sekreterleri, Çin, Fransa, Rusya Federasyonu, İngiltere, ABD, Türkiye, Irak, Kuveyt, Katar gibi ülkelerin dışişleri bakanları ile AB Dış Politika ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi katılmıştır.

Bu toplantı sonrasında yayınlanan bildiri[2] ve temel alınan "6 Maddelik Plan"[3] Cenevre sürecinin temel anlaşmazlık maddelerini de ortaya koyar. Bugün hala anlaşmazlığın temeli olarak tartışma/görüşme konusu olan bu maddelerin en önemlisi politik geçişin nasıl olacağıdır. Sürecin başlangıcında politik geçişin nasıl olacağından kasıt ise geçişin ve siyasi geleceğin Esad'lı mı, Esad'sız mı olacağıydı.

Yukarıda anılan uluslararası aktörlerden Batı bloku ve birlikte hareket eden Arap bloku ile muhalefet, Esad'ın meşruiyetini kaybettiğini ve bu nedenle de geçişte ya da gelecekte Suriye siyasetinde söz sahibi olamayacağını, olmaması gerektiğini savunurken, Suriye yönetimi ve Rusya Esad'ın meşru olduğunu ve Esad'ın geleceğine Suriye halkının karar vermesi gerektiğini savunuyordu.

Muhalefetin Suriye yönetiminde pay sahibi olması, serbest çok partili seçimler gibi maddeler ise "Esad şartı" sonrasında ele alınacak tali konular olarak görülüyordu. Cenevre görüşmeleri daha ilk oturumdan "Esad şartı ve muhalefetin yönetimde yer alıp almayacağı ya da hangi muhalefetin yer alacağı" konularında tıkanıp kalmıştır.

Suriye yönetimi en başından bu yana silahlı isyancıları "muhalefet" olarak görmemiş ve "terörist"

1 http://www.mfa.gov.tr/the-second-conference-of-the-group-of-friends-of-the-syrian-people-will-take-place-in-istanbul.en.mfa

2 https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SY_120630_Final%20Communique%20of%20the%20Action%20Group%20for%20Syria.pdf

3 https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SY_120414_SixPointPlan.pdf

tanımlaması yapmıştı. Cenevre süreci ve diğer süreçlerde Suriye yönetiminin karşısında yer alan taraflar ise silahlı ya da silahsız olsun yönetime karşı savaşan bütün kişi ya da grupları "Suriye halkının özgürlüğü için savaşan meşru temsilciler" olarak görmüştür. Bu ayrım bugün de güçlü bir şekilde devam etmektedir.

Cenevre görüşmeleri Cenevre 2 (Ocak 2014), Cenevre 3 (Ocak 2016) ve Cenevre 4 (Mart 2017) olarak devam etti ancak taraflar arasında herhangi bir anlaşma sağlanamadı. Birleşmiş Milletler Suriye Özel Temsilcisi Staffan de Mistura koordinasyonunda yapılan Cenevre 4'e BM (temsilcisi), Güvenlik Konseyi üyeleri, Suriye Uluslararası Destek Grubu, Suriye yönetimi, Yüksek Müzakere Komitesi, Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Koalisyonu (SMDG), halen Koalisyon'un bir üyesi olan Kürt Ulusal Konseyi, El Rahman Lejyonu gibi taraflar katıldı. Bu toplantı aynı zamanda Türkiye'nin katılımcılar ile ilgili tavrının barizleştiği bir toplantı oldu.

PYD Türkiye Tarafından Reddediliyor

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov toplantı hazırlıkları sürerken, daha önceki toplantılardan dışlanan Demokratik Birlik Partisi (PYD)'nin de toplantıya davet edilmesi gerektiğini açıkladı.[4] Lavrov, amaçlarının daha önce görüşmeler yapan Şam yönetimi ile PYD'yi "ülkenin birliği için ortak bir zeminde buluşturmak olduğunu" belirtti.

BM'nin Cenevre Ofisi Rusya Temsilcisi Alexei Boravadkin de gazetecilere yaptığı açıklamada, "Bu görüşmelerin (yönetim ile muhalefet arasında) doğrudan olmasını, muhalefet delegasyonunda da günümüz Suriye'sinde mevcut olan ve ülkedeki krize barışçıl çözüm arayan bütün politik güçlerin doğrudan temsil edilmesi gerektiğine inanıyoruz-Kürtler dahil" dedi. Türkiye ve muhalefet tarafından kabul edilmeyen PYD bu açıklamaların hemen öncesinde Rusya'dan Cenevre toplantısına katılım konusunda garanti aldıklarını açıklamıştı. Ancak Lavrov'un teklifi Türkiye ve SMDG tarafından reddedildi. Türkiye PYD'yi PKK'nin devamı olarak tanımlıyordu. SMDG ise doğrudan Türkiye'nin de aralarında bulunduğu bazı ülkelerin kontrolündeydi. Nitekim o günlerde yapılan bir Türkiye ve politik-silahlı muhalefet grupları toplantısında PYD'nin Cenevre'ye kabul edilmemesi kararına varıldı.

Toplantıya katılan taraflardan olan Kürt Ulusal Konseyi (KNC) heyetinin başkanı İbrahim Biro, "Türkiye'nin PYD'nin toplantıya katılmayacağını belirttiğini ve bu görüşün Suriye muhalefeti tarafından da paylaşıldığını" açıkladı. Biro, "Moskova'da bir araya gelen Kahire Grubu ile Moskova taraflarının ve PYD'nin Suriye muhalefeti içinde henüz kabul görmediğini" savundu. Biro'ya göre anılan taraflar "Suriye yönetimine yakındı."

Türkiye ve muhalefetin tavrı daha sonra yapılan Cenevre toplantıları ve Astana sürecinde de aynı şekilde devam etmiştir.

Astana Süreci

Cenevre sürecinin somut sonuçlar getirememesi hem muhalefeti hem de Suriye yönetimini destekleyen ülkeleri farklı arayışlara yöneltti ve Cenevre süreci Astana sürecine evrildi. Astana süreci denince her ne kadar akla ilk olarak Suriye, Rusya, İran ve Türkiye gelse de aslında ilk toplantı muhalefet grupları tarafından 2015'te yapılmıştır. Bu toplantıyla birlikte oluşan "Suriye Platformu" daha sonra da çok sayıda toplantı gerçekleştirmiştir.

2015 ve devamındaki toplantılar Fransız-Suriyeli politikacı Randa Kassis'in başkanlığında yürütüldü. Randa Kassis aynı zamanda Suriyeli politikacı Kadri Cemil ile birlikte "Suriye Seküler ve Demokratik Muhalefeti Delegesyonu" oluşumunun eşbaşkanlığını yürütüyordu. Nisan 2015'te yapılan ilk toplantıya Suriye yönetiminin katılmaması tercih edildi. Aynı yılın Ekim ayında yapılan ikinci toplantıda ise 2016 yılında parlamento seçimlerinin yapılması talep edildi.

Ocak 2017'de yapılan devam toplantısına Suriye yönetimi ve aralarında Ceyş El İslam örgütünün lideri Muhammed Alluş'un da bulunduğu 12 isyancı örgütün temsilcileri katıldı. Bu toplantı BMGK 2254 kararı temelinde bir çözüm önerisi ile sona erdi. 2254 sayılı karar ateşkes, politik geçiş, yeni anayasa ve serbest çoklu seçimler temelinde maddeler

4 https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/10022017

içeren bir bildiriydi. Bu toplantının en somut sonucu "Suriye Arap Cumhuriyeti" ifadesi yerine "Suriye Cumhuriyeti" ifadesinin kullanılmasının önerilmesiydi. Konuyla ilgili bildiride, siyasal otoritenin desantralizasyonu, federatif yapının bir unsuru olarak "bağlantı bölgeleri", başkanlığın yetkilerinin zayıflatılarak parlamentonun güçlendirilmesi ve İslami içtihadın anayasanın temellerinden biri olmaktan çıkarılmasını da önerildi.

Şubat, Mart ve Mayıs 2017'deki toplantılarda ise "gerilimi azaltma bölgelerinin oluşturulması sonucu çıktı ve İran da Türkiye ve Rusya'nın yanında sürece katıldı. Bu bölgeler arasında henüz İdlib bulunmuyordu. Görüşmelerin beşinci turu Temmuz 2017'de altıncı turu ise Eylül 2017'de yapıldı. Bu toplantıda İdlib de gerilimi azaltma bölgelerine eklendi. Ekim 2017'de yapılan toplantıda ise garantör ülkeler olan Türkiye, Rusya ve İran BMGK 2254 temelinde bir çözümün oluşturulması konusunda anlaştılar. Aralık 2017'de yapılan sekizinci toplantı ise Suriye tarafı "Türkiye dahil bütün yabancı güçlerin şartsız ve derhal çekilmesi" çağrısında bulundu.

Ocak 2018'e gelindiğinde ise bu kez Soçi'de bir toplantı yapıldı ve bu toplantıya aralarında muhalefet temsilcilerinin de bulunduğu 1500 temsilci katıldı. Mart 2018'deki Astana toplantısı sonrasında yapılan Eylül 2018 zirvesinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan arasında İdlib'de "tampon bölge" oluşturulması için anlaşmaya varıldı. Ağustos 2017'de ABD ve Türkiye Suriye'nin kuzeyinde SDG bölgesinde olası bir Türkiye operasyonunun önlenmesi amacı ile "askerden/silahlı güçlerden arındırılmış bir tampon bölge" için anlaşmaya varıldı.

Aralık 2019'da Türkiye, İran ve Rusya arasında yapılan yeni Astana toplantısında ise daha önce alınan prensip kararları da dahil herhangi bir ilerleme sağlanamadı. Astana toplantılarının daha sonraki buluşması Temmuz 2021'de oldu. Bu toplantıya Suriye, Suriye muhalefeti, Türkiye, İran, Rusya gibi ülkelerden temsilciler katıldı. BM, Ürdün, Lübnan ve Irak gözlemci gönderdi. Toplantı sonunda yayınlanan ortak bildiride Türkiye, İran ve Rusya'nın Suriye'deki "ayrılıkçı hareketlere karşı" duruşuna vurgu yapıldı ve Cenevre'de daha önce de toplantılar yapan "anayasa komisyonunun" tekrar toplanmasının gerekli olduğu vurgulandı.

Cenevre'nin Alternatifi Astana

Astana süreci, Rusya (ve İran'ın) Suriye üzerinde Suriye yönetimine karşı söz sahibi olduğunu düşünen ve isyan sürecini yönetmeye çalışan uluslararası koalisyona bir alternatif girişimiydi. Suriye'de isyanın istisnalar dışında belli bir hedefe ulaşamaması ancak Rusya'nın Türkiye'yi de zorlayarak İran'la birlikte "saha gerçeklerine uygun" adımlar atması Astana süreci daha önceki girişimlere göre Suriye yönetimi açısından bazı somut sonuçlar getirdi.

Bununla beraber Suriye'de 2011'den bu yana devam eden süreç içerisinde ortaya çıkan bazı dinamiklerin sahada elde ettiği bazı somut sonuçların dışında muhaliflerin gerek sahada gerekse Cenevre ve Astana süreçlerinde herhangi bir kazanım elde ettikleri söylenemez.

Muhalefet Açısından Durum

Suriye'deki isyan sürecinde muhalefet genel itibariyle iç ve dış muhalefet olarak ayrıştı. Dış muhalefet, SMDK ve bazı siyasi figürlerle anılırken iç muhalefet, yönetimin devrilmesini isteyen ancak silahlı mücadeleye karşı çıkan Yerel Koordinasyon Komiteleri, SSNP (Suriye Sosyal Milliyetçi Parti) gibi birtakım oluşum ve siyasi partilerden oluşuyordu. Diğer yandansa cihatçı örgütler vardı. Bu örgütler her ne kadar iç muhalefet olarak anılsa da uluslararası bazı güçlerin kontrolünde oldukları yadsınamaz. Ancak bu gibi muhalif profillerin yanında Kürtlerin geliştirdiği "Suriye içinde hem siyasal hem de silahlı" faaliyeti içeren bir dinamik zaman içinde somutlaştı.

Zaman içerisinde örgütlenme, Suriye yönetimiyle kurulan diyalog, IŞİD gibi Şam'ın da mücadele ettiği selefi cihatçı örgütlere karşı verilen mücadelede kazanılan başarı ve "özerk yönetimin" müesseseleştirilmesi, Suriye ve Ortadoğu'da yeni bir dinamiğin ortaya çıkmasına yol açtı. Bugün bu dinamik uluslararası alanda kendine muhatap da buldu ancak yerel ve bölgesel karşı koymalar da mevcuttur.

Suriye yönetimi Kürtlerin özerk yönetimini kabul etmiyor. Türkiye ise, bu anlamda herhangi bir kazanımı kendisine yönelik tehlike olarak değerlendiriyor. Rusya her ne kadar kısmi olarak Suriye içinde federatif bir yapıya karşı olmasa da, bu federatif yapının klasik tanım dışında Suriye yönetiminin istediği şekilde olması için çaba sarf ediyor.

Rusya'nın bu modeli daha çok adem-i merkeziyetçilik olarak tanımlanabilir-ki Suriye yönetimi de bu modeli daha önce bizzat Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad'ın ağzından dile getirmişti-İran zaten Şam yönetimi ile tamamen mutabık bir tavır içerisinde. Türkiye ise bu "formüllerin" tamamına karşı. Türkiye gerek içeride gerek Suriye'de gerekse uluslararası alanda Suriye Kürtlerinin herhangi bir kimlikle varlık göstermesine itiraz ediyor. Gerek Cenevre sürecinde gerekse Astana sürecinde PYD'nin yer almamasının temel zemini budur.

Suriye'de bundan sonra oluşacak siyasi sürecin geleceğin şekillenmesinde de yerel dinamiklerin dikkate alınmaması halihazırda ilerlemeyi engelleyen/tıkayan/zorlaştıran unsurlardan biri. Ortada ciddi bir güven sorunu var. ABD'nin kendi topraklarındaki varlığını kabul etmeyen Suriye yönetimi, Kürtlerin bugüne kadar elde ettikleri kazanımın "devletleşmeye" evrileceğini düşünüyor. Kürtler ise, birtakım garantiler almazlarsa ABD'nin çekilmesi durumunda Suriye yönetiminin 2011 öncesi reflekslerine dönmesinden endişe ediyor.

Bu anlamda Suriye yönetiminin Türkiye'nin SDG/YPG'ye karşı olan yaklaşımını zımnen kabul ettiği söylenebilir. Nihayetinde Suriye yönetimi "Türkiye'nin baskısı altında" olacak Kürtlerin kendisine yanaşacağını düşünüyor.

Suriye diğer yandan Kürt tarafını kendi adem-i merkeziyetçi modeline yaklaşabileceği beklentisiyle ve yukarıda çizmeye çalıştığımız çerçevede Kürtlerle diyalogun sürmesinden yana. Şu saptamanın da yapılması gerekir: Astana süreci, Cenevre sürecinden farklı olarak aslında Fırat'ın batısıyla ve genel pazarlıklarla ilgiliydi. Ancak Fırat'ın doğusu stratejik yeraltı ve yerüstü ürünlerin de bulunduğu bir bölge ve burada ortaya çıkan dinamik Suriye ve onunla birlikte hareket eden Rusya, İran gibi ülkeler ve oluşumu tehlike olarak gören Türkiye açısından "en önemli sorun olarak" duruyor. Bu durum yukarıda anılan süreçlerin akamete uğramasının en büyük nedenlerinden biridir. Cenevre ve Astana süreçleri devletler bazında her ülkenin kendi çıkarları ve bu doğrultuda işbirliği yaptığı/desteklediği tarafları, oluşumların muhatap alınmasını istediği ve bunu büyük oranda sağladığı süreçlerdi.

Bugün gelinen noktada, tarafların pozisyonlarını koruduğu ve bu kriz yönetimini devam ettirme niyetinde oldukları anlaşılıyor.

Fırat'ın batısında Suriye yönetiminin mücadele ettiği birtakım örgütler eninde sonunda elimine edilecektir. Ancak Fırat'ın doğusu konusu gelecekte askeri olana evrilme olasılığı olsa da halihazırda askeri değil siyasi bir konudur. Şimdi olduğu gibi gelecekte de Şam yönetimiyle Kürtler arasında çetin pazarlıklara ve mücadeleye sahne olmaya devam edecektir.

Cenevre ve Astana'nın Aşılması Gerekiyor

Cenevre ve Astana süreçlerinin artık kadük kaldığı söylenebilir. Bu süreçler elbette bazı toplantılarla devam edecektir. Ancak konu artık 2011'de çeşitli şekillerde ortaya çıkan "muhalefetin" de katılımıyla sürdürülen bir konu olmaktan çıkmıştır ve sadece devletlerarası pazarlıkların yaşandığı bir sürece evrilmiştir. Bu da eğilimin, hedeflerin, beklentilerin saha gerçeklerine, yerel dinamiklere göre değil devletler ve bloklar bazında tarafların kendi çıkarlarına ve bu çıkarlar doğrultusunda yapacakları tanımlamalara göre şekilleneceğini düşündürüyor.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

21.Yüzyılın İlk Devrimi: Rojava Devrimi

Hüseyin Sürensoy

"Benim için devrimin anlamı, uygarlık sisteminin sürekli alan ve uygulamasını daralttığı ahlaki, politik ve demokratik toplumun yeniden ve daha geliştirilmiş olarak bu niteliklerini kazanmasıdır..."

Abdullah Öcalan

İnsan toplumu, doğal toplumdan çıkışı devrimle yapmıştır. Yaşama doğru adımla yani devrimle giriş yapsa da uygarlık ve sonrası gerçekleşen egemenlik ilişkileri karşı devrimlerle uzun süreli kesintilere uğradı. Buna rağmen toplumların direniş ve başkaldırıları devam etti. Devrimlerin bu karakteri insan toplumunu yeniden doğru yaşam çizgisine çekme eylemselliğidir. Merkezi uygarlık sisteminin toplumlara dayattığı sömürü ve katı iktidarsal yapılara karşı halkların direniş kültürü olan devrim, bir zorunluluk olarak kendisini örgütlemek durumundadır. Tek tanrılı dinlerin çıkışı birer ahlaki devrimler ve uygarlığa karşı ezilenlerin ahlaki direnişçiliği olsa da sonrasını, devamını getirmedi. Daha sonra karşı çıktıkları uygarlığın birer ideolojisine dönüşmekten kendisini kurtaramadılar. Ezenin elinde ezilen, sömürülen toplum kesimlerinin bilinç, ruh, duygu ve bedenlerine inen birer egemenlik kırbacı aracına dönüştüler. Başlangıçtaki anti uygarlıkçı karakterini yitirerek, bir anlamda kendi kendilerinin inkar edeni pozisyonuna düştüler. Karşı devrimlerin safına geçiş yaptılar. Her üç dinsel ideoloji de ancak bu kadar kendi varoluşlarının inkarcısı olabilirler. Bu inkarcılık durumu halen devam etmektedir.

Çağın Devrimi

Uygarlık sistemlerinin kapitalist modernite çağı kendini hegemon kılarken, buna karşı sessizlerin sesi olan devrimsel çıkışlar da çağa damgasını vurmuşlardır. Özellikle imparatorluklar dağılma sürecinin başlamasıyla ortaya çıkan ulus-devletler çağı günümüze kadar bu form ve biçimle sistemini devam etmektedir. Ulus-devlet ile büyük ihanete uğramış olan demokratik komünal topluluklar da buna karşı kendini özgürleştirmek için devrimsel çıkışlar çağını başlatmıştır. Ulus-devlet paradigmasının sinsi liberal ideolojisine karşı halkların kültürel, sosyal ve siyasal devrimlere kalkışarak karşılık vermesi kaçınılmazdı. Diyalektiğin olmazsa olmazı konumundaydı. Kapitalist modernitenin kaosuna devrimle düzen arayışı diyalektiğin zorunluluğuydu.

Kapitalist modernite sisteminin etkisi, büyüsü altında bulunan birey ve toplumlar tanınamayacak düzeyde bir yabancılaşma yaşamışlardı. Özden kopuşun büyük travmasını yaşayan topluluklar, ancak bir devrimle varoluşlarıyla buluşturabilir. Rojava Devrimi'nin böyle bir niteliği ve pratiği var. Şunu söylemek çok abartı olmaz: Dünyayı en çok etkileyen üç büyük devrim (Fransız, Rus-Sovyet, Çin) olmuştur. Rojava Devrimi bunlar kadar hatta bunları da aşan bir etkileme düzeyi ortaya çıkarttı. Rojava Devrimi'ni Rojava Devrim'i yapan, beslendiği paradigmadır. Her toplumsal siyasal ve kültürel devrimin kendi coğrafik/mekansal yapısına olduğu kadar onun sosyo-kültürel ve sosyo-psikolojik kodlarına uygun bir yapısı vardır.

Rojava Devrimi bir anlamıyla neolitik köy devriminin aynı coğrafya ve aynı toplumsal kesim ve bileşenleri tarafından 21. Yüzyılda güncellenmiş halidir. Bu şu anlama gelir: Bu devrim, Kürt toplumunca diğer devrim bileşenlerinden kendi doğal toplumsal yapısına uygun kendi başlangıç tarihiyle yeniden buluşmasıdır. Öze dönüşün adıdır. Öze dönüş ise, kendi varoluş özü olan özgürlükle buluşmasıdır. Kapitalist modernitenin kuşatıcı yapısından kurtuluş eylemidir.

Kadın Devrimi

Rojava Devrimi'ni görünür ve halklar tarafından çekici kılan temel bazı niteliksel karakter özellikler taşımasıdır. En sade haliyle bir kadın devrimi olmasıdır. Neolitik devrim de demokratik komünal özellikli bir kadın devrimiydi. Toplumsal tarihe kadın bu devrimle giriş yapmıştır. Uygarlık sistemiyle birlikte kadının tarih ve devrim dışı bırakılması bir büyük düşüş ve geriliş anlamına geliyordu. Rojava Devrimi, uygarlık-devletçi sisteminin sömürgeci karakterine özgürlükçü bir müdahaledir. Neolitik devrim kadın öncülüğünde gelişen bir kültür devrimi olduğunu ve bu çizginin Rojava Devrimi ile kültürel olduğu kadar sosyal, siyasal ve komünal devrim karakterindedir.

Rojava Devrimi olmuş ve bitmiş bir devrim değildir. Daha emekleme aşamasında olan bir devrimdir. Zaten toplumsal ve gerçek anlamda olmuş-bitmiş bir devrime rastlamak mümkün değildir. Rojava Devrimi, paradigmal temelde ve zihniyette inşa edilirse insan evladının toplumsal tarihinde "tamamlanmış" ikinci devrim olacaktır. İlk devrimin neolitik kadın devrimi olduğunu biliyoruz. Kadının yeniden kendi doğal özüyle buluştuğu, vahşi kapitalizme, ulus-devlet ve endüstriyalizme karşı devrimin öznesi olması onu çekici kılan en temel özelliktir.

Diğer bir özelliği, bu devrimin öznesinin Rojava halkının tüm bileşenlerinin bir üçüncü yol gibi kolektif bilinç oluşturarak karşı devrim güçlerine (DAİŞ ve türevlerine) karşı senkronik şekilde devrimci halk savaşını pratikleştirmesidir. Bu ilk defa Rojava Devrimi pratiğinde görüldü. Devrimci halk savaşı stratejisiyle Rojavalıların kendi potansiyellerinin farkına varması kadar bunu devrimci pratiğe dökme de en elverişli koşulları değerlendirmesini bilmesidir.

Rojava Devrimi süreciyle Rojavalılar, böylece kendi öz bilinçlerini, öz farkındalığını, özgür iradesini, kırılmaz inançlarını, sarsılmaz bağlılıklarını ve özgürlük tutkularının niteliksel farkındalığını bir amaç birliği içinde eylemselliği dökmüşlerdir. Ve bu pratik salt yerelle sınırlı kalmadığı gibi bölge ve evrensel bağlamda halklar tarafından da büyük coşkuyla karşılanmıştır. Bölge değil, tüm yaşam gezegeninde bir umut yaşamış ve sömürgeleştirilen, iç sürgüne, soykırım ve kültürel erozyona uğratılan tüm halklara yeni bir özgürlük umudu aşılamıştır.

Hele söz konusu olan Ortadoğu coğrafyası ise dünyanın en zor coğrafyası olduğuna şüphe yok. Doğuşların merkezi olması bunda payı var. Hegemonyanın burada sistem tutturamamasının ana sebebi budur. Uygarlığın gerici tohumu burada atılmıştır. Devletli sistem burada mayalandı ve karakter kazandı. Olumlu ve olumsuz bütün ilklerin doğuşuna ebelik yapmıştır. Üç tek tanrılı dinin de mekânıdır. Tüm peygamberler burada inançsal ve felsefik doğuşlarını gerçekleştirmişlerdir. Özgürlük tohumları olduğu kadar kölelik tohumları da burada atılmıştır.

Gericiliğe Karşı Özgürlük Ruhu

Rojava Devrimi, Ortadoğu'nun bu en karanlık, barbar, yobaz ve gericiliğe karşı bir devrimsel mücadele biçimidir. Bu gerici güç bir anda ve kendiliğinden ortaya çıkmadı. Bir tarihsel evveliyatı var. Özellikle iki kutuplu dünya soğuk savaş zamanlarının yedek gücü olarak ortaya çıkarıldı. Dünya hegemonya gücü olan ABD'nin Sovyet Blok'una karşı oluşturduğu Yeşil Kuşak Projesi'nin son kalıntısı konumunda bulunuyordu. Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte hegemonyanın biyolojik doğuşunu yaptırdığı bu barbar ve gerici güçler boşluğa düştüler. Bir anlamda amaçsız, hedefsiz kaldılar. Hegemonya tarafından bir süreliğine "uyuyan hücre" olarak yedekte tutuldular. Bu fundamentalist yobaz güçler, Afganistan ve benzeri yerlerde savaştırılsa da ağırlıklı yapı sessizleştirildi. 2001 İkiz Kule saldırısıyla hegemonyaya belli düzeyde savaş ilan edildi, bu güçler yeniden gün yüzüne çıktılar. Arap baharıyla yeniden toplumsal zeminlerle kendilerine meşruluk alanı açtılar. Hegemonyanın yeni planı devreye sokulmuştur. Ortadoğu yeni bir kaos sürecine alınmıştı. Özellikle devrimci Kürt güçlere karşı bu

gerici güçler desteklendi, beslendi ve büyütüldü. Êzidî halkının, yeni bir jenoside hegemonya gerici bölge ulus-devletleri ile bu barbarlar yeni bir ölüm fermanı verildi. Rojava Devrimi, bu devrimci halk güçlerinin örgütlenmiş, aydınlık gücüydü.

DAİŞ barbarlığını iyi tanımak, bilmek ve DNA'sını çözmek gerekir. Bu güçlerin kökleri tarihin derinliklerinde bulunmaktadır. Moğollar Asya ve Doğu Avrupa için neyse DAİŞ de Ortadoğu'da odur. Moğolların bile bir savaş ahlakı vardır. Bu barbarlar da o da yok. Tüm insanlık dışı uygulamalar bunlarda vardı. Sadece Şengal›de Êzidîlere, Rojava'da Kürt ve diğer halklara bu barbarlığı göstermediler, tüm Ortadoğu ve eğer durdurulmasaydı dünya insanlığı yok oluşun eşiğine getirilecekti. İşte Rojava Devrimi, dünya insanlığına doğan güneş oldu.

"Yüzüklerin Efendisi" filmini izlemişseniz, Orta Dünya'nın sonu ile Yeni Dünya'nın nasıl ve kimler tarafından yönetileceği savaşımı var. Hobbitler ve dostları ile orklar diğer tanımla barbar gerici güçlerin müthiş çatışması var. Orklar Yeni Dünya'ya barbarlıkla hakim olmak için özgürlük güçlerine karşı en vahşi savaşını veriyor. O dönemin küçük krallıkları birleşerek Orkların Yeni Dünyaya hâkim olmasını engellerler. Orkların barbarlığı yenilir. O dönemin Orkları günümüzün DAİŞ'i ile benzerdir. Rojava devrimci güçler ise Orklara karşı savaşan özgürlük güçleridir. Bu analojiyle bakarsak, DAİŞ barbarlığı Kürt güçleri ve diğer dost güçlerce durdurulamamış olunsaydı yeniçağın dünyasını barbarlık ele geçirmiş olacaktı. Bir de Ortadoğu gerçekliğine ve onun çok uzak olmayan tarihsel oluşumuna baktığımızda ilginç pratikler, vakalar ve tespitlere rastlamak mümkündür. Ortadoğu'daki tüm devrimci, demokratik ve sosyal çıkışlar ağırlıklı olarak Türkler (Selçuklular) tarafından bastırılmıştır. Bugün Türk ulus-devletinin Kürt devrimci güçlerine ve dost güçlerine karşı bu denli savaş politikalarına gönüllü olması boşuna değildir.

Rojava Devrimi, 21. Yüzyılın dünyalarına egemen olmak isteyen DAİŞ karanlığına karşı Zerdüşt'ün Ahura Mazdası, Mani'nin ışığı, Hz. Ali'nin kılıcı, Hallâc-ı Mansûr'un direnişçiliği, Şeyh Bedreddin'in kararlılığı ve ortaklaşmacılığı, Dörtlerin aydınlık ışığı, mazlumun çığlığı olmuştur.

Demokratik Ulus Paradigması

Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla Türk ulus-devleti kurulmuştur. Kemalizm, ulus-devletle Ortadoğu ve Avrupa hegemonyasına giriş yaparken, Arap ulus-devletleri Baas milliyetçiliğiyle kendilerini yenilemeye çalışmışlardır. Kürt halkı, devrimci paradigmasıyla demokratik ulus ve demokratik özerklikle giriş yapmıştır. Rojava Devrimi'ni ortaya çıkaran da bu paradigma olmuştur. Demokratik özgürlükçü paradigma, demokratik ulus ile yeniden tarihin esas öznesi olmaya başlamıştır. Bu direnişin arkasında çok güçlü bir ideolojik zihin var. Bu ideolojik zihnin pratikleşmesi, ruhsal özgürlüğüne dayanmaktadır. Bir anlamda bu paradigma, hem Rojava Devrimi için hem de Yeni Dünya devrim/devrimleri için bir nevi Arşimet'in dünyayı yerinden oynatacak dayanak noktası, işlevi görecek boyuttadır.

Kapitalist modernitenin ulus-devletçi formunun artık çözüm olmadığı çok net açığa çıkmıştır. Her ne kadar kendini esnek hale getirse de toplumsal sorunlara çözüm gücü olmadığını son yüzyılda daha bariz görme şansımız oldu. Ulus-devletin yönetiş formları toplumsal doğaya aykırıdır. Toplumun dokusu demokratik ve komünaldir. Ulus-devlet, toplumsal bedene, doğasına takılmış protez gibidir. Toplumsal doğanın ekolojisiyle uyumlu değil! Rojava Devrimi ise bu protezden kurtulma ve kendi doğasına uygun bir yaşam felsefesi, yönetim biçimi geliştirme arayışıdır. Devletsiz ulusun prototipidir. O nedenle sömürgeci güçlerin ve toplumların doğal düşmanlarının hedefi konumundadır. Uygarlığın dikey hiyerarşisine karşı, toplumun Rojava pratiğiyle yatay biçiminde örgütlenmesini gösterir. İktidarı hedeflemeyen, ezen-ezileni olmayan bir örgütleniş ve yönetim modelidir.

Başta devrimin tanımlarken, asıl amacımız devrimin hedeflerinin ne olduğunu vermekti. Devrimler eğer iktidarı ele geçirmek için yapılırsa o devrim olmaz; devrimin kriteri bu değildir. Devrim, eğer toplum için ve toplumla beraber yapılıyorsa devrim deme sıfatını kazanır. Eğer devrim Fransız Devrimi gibi Jakoben değişime uğrarsa, Sovyet Devrimi gibi parti (Bolşevik) devleti olursa bu sadece siyasal bir devrim olur ki, bunun adı toplumsal devrim olmaz. Önce halklar birlikte ama iktidar aygıtını ele geçirdikten sonra halklara rağmen inşası gerçekleşirse bunun adı

devrimci diktatörlük olur. Ulus-devletin bir türevi ya da "mezhebi" olmaktan kurtulamaz. Rojava Devrimi, barbarlığa karşı savaş koşullarında ortaya çıkmış bir toplumsal devrim sürecidir. Tüm ulus-devlet ve hegemonik güçlerin kuşatmasına tabi tutulsa da inşa süreci devam etmektedir.

Rojava bağlamında ortaya çıktı ki özgür bir yaşam kararı veren demokratik ulus bileşenleri, sömürgeci ulus-devlet yapılarının yenilgiye uğratabileceğini ortaya koydu. Çevreye olduğu kadar merkezdeki ezilen halklara özgürleşmenin direnişle mümkün olduğunu gösterdi. Tabi bu tümden radikal bir şekilde ulus-devletçi ve hegemonik sistemin dışına çıktığı anlamına gelmez. Toplumsal devrimi bir aşamaya taşımış olmak, sömürgeciliği tümden yok ettik anlamına gelmez. Sömürgecilik asıl olarak zihinlerde örgütlüdür. Sömürgecilik zihinlerden atılmadıkça, "sömürge dışı" bırakılmadıkça tam bir özgürleşme sağlanmış olmaz. O nedenle sömürgeciliğe karşı bir zihniyet devrimi-ki bu ideolojik devrimdir-yapılmadan toplumsal devrim sağlanamaz.

Ulus-devletlerinin nasıl ortaya çıktıklarının tarihine girmeyeceğiz. Ulus-devletlerin enkazı üzerinde yükselen demokratik ulus perspektifinin yerel, bölgesel ve küresel boyutta olan Rojava Devrimi'nin etkilerini tartışıyoruz. Diğer büyük üç devrimin, kapitalist modernite sistemine karşı savaşımında "nasılını" biliyoruz. Rojava Devrimi'nin diğer ayırt edici bir özelliği de hegemonik/kapitalist modernite sistemiyle olan mücadelesidir.

Rojava Devrimi'nin temel başarısı, kapitalist moderniteyi salt eleştirmekle yetinmemesi ve kapitalizmi eleştiriyle dönüştürme yanılgısına düşmemesidir. Rojava Devrimi hem eleştiri silahını kullandı hem de-ki en önemlisi-kapitalist sistemi dönüştürmek yerine onu aşmanın zihniyetini ve pratikleştirmesini başlattı. Kapitalizmi aşmak kadar onun yerine kendi yapısal sistemini inşa etmek de tarihsel gerekliliktir. Bunu en somut ulus-devletlerin ortaya çıkışında görmek mümkündür. Bilindiği gibi ulus-devletin doğuş yeri Avrupa kıtasıdır. Britanya ve Hollanda imparatorluklarının geliştirdikleri bir paradigmadır. Bu iki imparatorluk, Fransa, İspanya ve bir boyutuyla da Prusya'nın uzun süreli hedefleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Her iki imparatorluk (İngiltere ve Hollanda) güç birleşiminde bulunarak, 1648 Vestfalya Antlaşması ile ulus-devletin temellerini atmış oluyorlardı. Hem maddi hem de ideolojik temelde gerçekleştirilen ulus-devlet sistemi zamanla Avrupa'nın diğer imparatorluklarını da parçalayarak, ulus-devlet formuna büründü. Avrupa ve dünya sisteminin tepesine tırmanan İngiltere, bunu ulus-devlet paradigmasına borçludur.

Ulus-devletin mucitleri olan Avrupa kıtası 1920'lerden beri ulus-devlet formunu esnetmiş durumda. Ağırlıklı olarak "otonom" yapılarla yol alırken, Ortadoğu ulus-devlet formunun korunması için tüm çabasını seferber ediyor. Ulus-devletin olduğu yerde ne demokrasi, özgürlük ve eşitlikten ne de farklı etnisite ve inançlardan bahsedebiliriz. Bunları yok sayar. Farklılıkları reddeder. "Tekçi" yapısını dayatır. Üst kimliğin tekçilik ideolojisi egemendir. Her şey ona göre dizayn edilir. Artık 21. Yüzyıl gerçekliği bunu kaldıracak nitelikte değil. Ortadoğu'nun kaosuna ulus-devletin çözüm getirmediği aşikardır. Rojava Devrimi, ulus-devlet politikasına karşı demokratik ulus perspektifiyle alternatif çözüm sunma ve ulus-devleti aşma inşasıdır. Demokratik ulus bileşenleri, kendi kararlarını, oluşturdukları komünal meclis ve demokratik kurumlarda alırlar. Rojava Anayasası buna en iyi örnektir. Halklar böylece kendisine ait olanı almış olacaklardır.

Ahlaki Politik Toplum

Demokratik ulus devrimiyle Rojava'da yeniçağın paradigmasına giriş yapıldı. Ahlaki politik toplum yeniden oluşturulmaya başlandı. Toplumsal değerler halkla buluşturuldu. Toplumun yaratımı olan ahlak tekrardan doğru temelde yeniden canlandırılırken; kadının direngen özelliği, ataerkil iktidarın sorgulamasına kadar ekolojinin bulgularla uyumlu inşası, paradigmanın temel ayakları konumundadır. Ahlakı ve politikayı toplum için ve topluluklarla birlikte yeniden halk meclislerinde yaratılması için yoğun çaba içindedir. Tabi bu onun için güçlü bir zihniyet devrimi kadar özgürlükçü bir ideolojik bilinç gerekir. Rojava kısmen bunu başarmış durumda. Bu aynı zamanda Rojava toplumsallığının gücünü gösterir. Halk/halklar kendisine ait olanı yeniden almasını bilmiştir. Bu süreç halen kuşatıcı savaş konseptine rağmen devam etmektedir.

Rojava Devrimi sosyalizmi yeniden bir tanıma kavuşturdu ve demokratik sosyalizmi geliştirdi. Sosyalizme yeniden anlam ve itibar kazandırdı. Her üç büyük dünya devrimi her ne kadar sosyalist ve toplumcu olsalar da ne sosyalizmi gerçekten uygulayabildiler ne de devrimi gerçek özüne kavuşturdular. Sosyalizmi modernitenin mezhebine dönüştürdüler ve devrimi de iktidarın yeni sahipleri olmak için gerçekleştirdiler. Her iki durumda da kaybeden özgürlük adına halklar olmuştur. Bu kaba Marksist yaklaşımın sosyalizm tanımı yanlıştır. Onlar sosyalizmi, hareketten yoksun, dönüşüm ve değişimi esas almayan Newton mekaniği gibi statik bir yapı olarak görme körlüğünü yaşadılar. Nasıl ki tek tanrılı dinler için kutsal sayılan kitaplar neyse kaba Marksistler için de sosyalizm aynıdır. Bu zihinsel bakış sorunluydu. Toplum dinamik bir güçtür. Rojava sosyalizmin ve devrimin yeniden tanımladığı ve tarihsel anlamına uygun, gerçek ve hak ettiği yere yerleştirdi. Kapitalist modernitenin son 400 yılına baktığımızda, toplumlara yaklaşımı genel olarak sömürme, boyun eğdirme, tahakküm etme, özgürlükten düşürme üzerinedir. Bu strateji büyük oranda da başarı sağlamıştır. Bunun yarattığı ve ortaya çıkardığı sonuç derin bir yabancılaşmadır. İktidarın bu denli katı uygulanmasının arkasındaki asıl gerçek budur. Böylece merkez, tüm çevreleri kendi etki alanında boyun eğdirerek tutmaktadır. Temel stratejisi tüm çevresel yapıları merkez etrafında yabancılaştırma bağıyla merkezde tutmadı. Oluşturulan hiyerarşik yapı bunun sonucudur.

Devrim bu kapitalist modernite stratejisine karşı özgürlükçü duruştur. Devrimler bunun için vardır. Devrim, toplumların kaotikleşmiş ve kronik hale gelmiş birer başkaldırı, ayaklanma dönemi-süreci değildir. Çok daha derin anlamı ve tarih misyonu vardır. Devrime kalkışmayan bir toplum, kölelik koşullarında yaşamayı benimsemiş toplumdur. Kendi geleceği hakkında karar verme iradesini, egemene teslim etmiş demektir. Yani kendi varoluşundan vazgeçmiş olan toplumdur.

Rojava Devrimi, Kürtlere ve bölgedeki diğer yerleşik halklara yeni yaşam yollarını açmış ve bunu öz savunma direnişiyle korumasını göstermiştir. İnsana, varoluşsal olarak yaratıcı potansiyellere sahip olduğunun bilincini aşılar ve bunun ortaya çıkışını devrim pratiğiyle sağlar. Devrimler bir anlamıyla dünyayı anlamadır. Eylemsellikle bunu pratiğe döker. Öncesinde var olan, toplumsal yaşamda gelenekselleşen veya kültürleşen şeyleri de tümden reddi anlamına gelmez. Onları nihilizme tabi tutmaz. Kapitalizmin yarattığı tüm unsurlara ve ahlaki politik toplumun doğasına, ruhuna aykırı olan her şeye karşı bir savaşın içinde olur. Yoksa doğru olanı, yaşaması gereken gelenek, kültür, teknoloji ve benzeri yok sayma gibi bir teşebbüsü olamaz. Devrim bu haliyle geçmişin iyi, doğru ve güzel olan mirasının omuzları üzerinde yükselir ve Rojavalılaşır. Orada vücut bulur. Devrim, doğru olarak bilinen, öyle kavratılan ama öyle olmayan bilgi, ahlak, kültürü altüst ederek, toplumsal yaşam hakikatini yansıtır. Bu zaten devrimin doğasında var olan gerçekliktir. Yani egemen sınıf anlayışlarının tanımladığı gibi devrim, toplumun salt kaotik süreçlerinde ortaya çıkan değildir. Bu söylem bilinçli olarak ortaya atılan devrimin özünü boşaltmaya çalışan, kitleleri devrim karşıtına dönüştürmek isteyen aklın ürünüdür. Böylece kapitalist ulus-devlet, topluma tek sorumlu güç olarak kendini görme eylemini benimsetmeye çalışır... Rojava Devrimi egemen güçlerin bu stratejik yaklaşımlarını altüst etti. Rojava Devrimi, yeni bir umut yaratır. Kürtler ve devrimin diğer bileşenleri, kendi var oluşlarıyla buluşmanın patik eylemselliğini yakalamış oldu. Kendi hakikatleriyle buluştular. Özgürlüğün kapısını aralamış oldular. Rojava Devrimi, Ortadoğu ve ezilen dünya halklarına şu mesajı vermiş oldu: Kapitalist modernitenin etkilerinden kurtulmanın, onu alt etmenin ve yeniyi inşa etmenin mümkün olabileceğini gösterdi. Ve hiçbir şeyin sonsuza kadar yenilgisiz olamayacağını kanıtladılar.

Modern dünya uygarlığının toplumsal zihinlere ve onun yaşam dünyasına kazdığı temel olgular baştan sona sorunluydu. Dincilik, milliyetçilik, cinsiyetçilik ve bilimcilik bunların başında gelmektedir. Tüm bunlar ulus devlet eliyle toplumlara kültür şeklinde benimsetildi. Hakikat ile yalan yer değiştirdi. Modern uygarlık bu olguları -saptırılmış biçimiyle- topluma sunarken, sanki toplumsal doğaları böyle var olmuş, antik bir içeriği varmış gibi yansıtmayı ihmal etmemiştir. Bu açıktır ki toplumun tarihsel ve doğal değerlerine karşı bir savaşın içinde olduğudur. Salt kendi doğrusunu hakikat olarak sunma stratejisidir. Toplumsal iradenin gaspıdır.

Rojava Devrimi, uygarlığın bu uygulamalarına karşı devrimsel bir çıkıştır. Hem Ortadoğu'nun milliyetçi-şoven ideolojisine hem de Batı'nın empoze etmeye çalıştığı kapitalist kültüre karşı, bir toplumsal karşı koyuştur. Artık öyle bir noktaya geldik; ya Batı'nın kültürü ile birlikte olacağız ya da bölge gericiliğine boyun eğeceğiz. Ya uygarlık tarafından yutulup yok olacağız ya da bölge gericiliğinin mezesi olacağız. Rojava Devrimi, bu iki gericilik karşısında kendi sistemini örgütleme ve inşa etmesidir. Demokratik ulus perspektifi ile kendi yerel sistemini inşa etmektir. Devrim bu haliyle toplumun özsel iradesinin dışavurumudur.

Rojava'da devrimin diğer bir özelliği de, devrimi ve onun inşasını geleceğe havale etmemesidir. Marksist ideolojinin en temel yanlışlarından biri de buydu. Oysa devrim gelecekte değil, şimdi de gerçekleşendir. Yaşamın bir boyutunda değil, tamamında anlamsallaşandır. Devrimi geleceğe doğru ertelemek değişim, dönüşüm ve yenilenmeyi de geleceğe doğru havale etmek olur ki, bu var olana teslim olmanın bir başka boyutudur. O nedenle devrim bireyde başlar, topluma doğru gelişir. Kendi içsel devrimini yapmayan bireyin toplumsal devrime sağlıklı ve güçlü katılımını beklemek çok gerçekçi olmaz. Hiçbir şey yarına ertelenemez. Bu felsefe, kapitalizmin rehavet felsefesidir. Yeni devrim ancak yeni bir ideoloji ve bunun yaşamsal kılacak olan kadrolara ihtiyaç duyar. Kavranmayan şey kavratılamaz. Devrim, ideolojinin eyleme geçmiş coşkulu hali, onun yoğunluk kazanmış enerjisidir. Rojava Devrimi bu bütünselliği yaklaşmış gözüküyor. O nedenle Rojava Devrimi yerelden dünyaya bir bakıştık. Kendini anlamak kadar dünyayı anlamaktır. Kendi devriminde dünyayı, dünyanın gözünde de kendini görmedir.

Rojava Devrimi, eski ideolojik yapılanmayla yeni bir devrimin yapılmayacağını göstermiştir. Evet, eskinin mirası elbette reddedilemez. Koşullar, mekânlar, toplumsal yapılar, hatta karşı devrimci güçler büyük değişimler geçirmişlerdir. Buna rağmen eskide ısrar etmek karşı devrim güçlerini daha da güçlendirmekten öte bir anlam taşımaz. Karşı devrim güçleri, her bakımdan toplumsal yapıları tahakküm altına almışken, eski paradigmayla bu yapıya karşı savaşa girmek, toplumu onlara teslim etmek anlamına gelir. Büyük teknik ve her türlü öldürücü silaha karşı taş, sopa ve mızrakla savaşmaya benzer. Bu daha baştan kazananı belli bir savaş. Bu eskinin dogmatik tarzıdır. Bununla zafer kazanılamaz.

Rojava Devrimi, 20. Yüzyıl devrimlerinin hayallerinin de gerçekleşmesini sağladı. Toplumsal özgürlüğe, yeni ideoloji ve onun öz yürütücü gücüyle adım atılmıştır. Üç büyük devrim, ya bir parti devletini ya da bir sınıf devletini esas aldı. Rojava Devrim'i bu yanılgılara düşmedi. Demokratik devrim ve özgürlükle yola çıktı. Kapitalist modernite ve yerel alt emperyal güçlerin var olan otoritesine karşı yeni bir paradigmayla çıktı. Ne bir sınıfı ne de bir etnik yapıyı esas aldı. Tüm halkları devrimin öznesi haline getirdi. Böylelikle toplumu dağılmaktan, parçalanmaktan kurtardı. Toplumsal tepkiyi devrimci ideoloji çerçevesinde örgütlü hale getirerek, iktidara karşı devrimci yıkıcılığı oluşmuştur. İktidarın çoklu dağılımına ve sömürgeciliğine karşı demokratik ulus ekseninde kendi çokluğunu, farklılığını ve birliğini devrime kanalize etti. Bu nedenle Rojava Devrimi, bir halklar devrimidir.

Rojava Devrimi'nin diğer dünya devrimlerinden ayrıştırıcı özelliği direniş niteliğidir. Yani pratiğinde yansıyan temel şey, devrim ve özgürlük ancak toplumun örgütlü kılınması ve bunun süreklileştirilmesiyle mümkün olacağını gösterdi. Toplumsal özgürlük ancak güçlü direnişçilerle sağlanır. Ama bu özgürlük getirmez. Devrim gerçekleşse bile kalıcı olamaz. Özgürlüğün kalıcılığa ulaşması, devrimle birlikte insan ve toplumun örgütlü kılınmasıyla başarılabilir. Özgürlük ancak böyle toplumsallığın bünyesine, zihin ve yaşam dünyasına kalıcılık sağlayabilir. Rojava halkı yaşamak için barbarlığa karşı öz direnç savaşımı verdi. Bunun toplumsal inşa boyutu o günden beri sürmektedir. Rojava Devrimi hakikatin özgürlük eylemidir. Bu devrimle yeni bir birey ve toplum yaratma ve inşa etme sürecidir. Özgürlüğün var oluşuna yeni bir başlangıç yapmadır. Eskinin yıkılması ancak yeninin inşa edilmesiyle mümkündür. Yaratıcı eylem bir hakikatin dile getirilmesidir. Devrim bu haliyle özgürlüğün dilidir. Rojava'da ortaya çıkan devrim, egemen sınıflar ve büyük hegemonyalar tarafından daraltılmaya çalışılan birey ve toplumun bilinç çarpıtmalarına, kültürel yozlaşmalarına ve yabancılaşmalarına karşı bir devrimdir. Ahlaki politik temelde yeni bir birey, toplum ve kültür yaratmaktır. Rojava'daki tüm devrim özneleri, hakikatin kendisi

oldu. Rojava Devrimi, sadece bölgenin gerici rejimlerini değil, kapitalist sistemin öncü güçlerini hem korkuttu hem de şaşırttı. Rojava Devrimi'ni boğmak kadar onun etki alanını sınırlandırmak, temel strateji olarak benimsetilmiştir.

Toplumun özgürlüğünü kaybetmesi, egemen sınıfların sömürücü ve köleleştirici ideolojilerine karşı yenilgi içinde olmalarındandır. Buna üç büyük dünya devrimini de katabiliriz. Elbette bunun sebepleri var. Bu konuda en gerçekçi eleştiri, Abdullah Öcalan'dan gelir. Ve şöyle çözümler: "Modern devrimlerin en trajik yanı, gerçekleşmesine katkıda bulundukları modernizmin kurbanı olmalarıdır. Ortak eksiklikleri modernizmi çözememek olan bu devrimler, modernizmle ilişkilerini ve çelişkilerini çözmeden de peşinde koştukları amaçlarında başarılı olacaklarını sanmışlardır. Böyle olunca, ütopik içerikli bu devrimler çok geçmeden modernitenin buzlu hesaplarında erimekten kurtulamamıştır. Genelde beş bin yıllık, özelde son dört yüz yıllık uygarlık ve modernite tarihinden çıkarılabilecek sonuç, tüm direnişler ve devrimlerin başarısızlığa uğramasındaki temel etkenin karşı çıktıkları sistemle farklarını ortaya koyamadıkları ve kendi sistemlerini oluşturamadıklarıdır." İşte Rojava Devrimi'nin özelliği bunu aşma eylemidir. Hem kendini alternatif olarak sunma ve kendi sistemini inşa etme, hem de toplumu ahlaki-politik temelde örgütlemedir. Yeni bir toplumsal önermeyle varlığını görünür kıldı. Bu açıdan Rojava Devrimi salt bir felsefe değildir, o aynı zamanda bir eylem ve davranışlar bütünüdür.

Rojava Devrimi'nin değiştirdiği bir diğer algı da devrimlere olan bakıştır. İki temel nitelik üzerinden devrimlere bakarlar. Birincisi, devrimi salt bir eylemsellik veya bağlantılı olarak davranışların eyleme geçişi biçiminde tanımlarlar. Ya da devrimi, tarihin akışı içerisinde düzenli olan bir düz çizgisellik ya da bir düzenli ardışık durum olarak tanımlarlar. Bu bakışlar sorunludur. Rojava, devrimin böyle değerlendirmelere tabi tutulmasının yanılgılarını ortaya koydu. Rojava Devrimi, şimdinin devrimini ile geçmişte gerçekleşen diğer bütün devrimleri buluşturan, sentezleyen bir "şimdinin tarihi"nin parçası ve devamı olarak gören bir anlayış kadar eylemselliğini de gerçekleştirdi. Kolektif bilincin ve hafızanın deneyimlerini, şimdinin tarihiyle buluşturmasını başarmıştı.

John Locke, devrimi çok güzel tanımlar ve şöyle der: "Eğer devlet vatandaşlarının haklarını korumazsa, geriye uygun tek bir cevap kalıyor: Devrim." Her koşul altında devrim kaçınılmazdır. Locke, doğru bir noktadan yakalamış ama devletli bir devrim çözümü var. Yani iktidarın el değiştirmesi; işte tam bu noktada Rojava Devrimi bu algıyı yıktı. Devlet ve iktidar aygıtlarını hedeflemeden de devrimin yapılabileceğini somut ortaya koydu. Çünkü devletin ve iktidarın elinde bulunan o gücü iyiye dönük kullanılamayacağını tarihsel olarak çözümlemiştir. Halklar gönüllü olarak köleliği ve özgürlükten düşmeyi benimsemedi. O nedenle devlet ve iktidar gücünün bu kötücül yapısını durdurmaya dönük de etkili güç, özgürlük devrimidir. Direniş devrimi her zaman özgürlük gerektirir. Devletin iktidar aygıtlarıyla devrim yapılamaz. Ahlaki politik toplum inşa edilemez. Eğer bu başarı olmuş olsaydı Rus, Fransız ve Çin devletleri kapitalist modernite tarafından yenilgiye uğratılamazdı. Rojava Devrimi'nin temel başarısı bu noktada olmuştur; salt ahlaki politik duygu ve düşüncelerle yaşanmayacağını, varlığını geleceğe taşımak ve özgür-demokratik devrimi gerçekleştirmek için ahlaki politik düşüncelerine uygun araç ve eylemler gerçekleştirmiştir.

Devrimin Tüm Bileşenleri Öznedir

Devrime dair yanlış bir algı ve hatta imgesel durum var; devrimi, sanki statükonun mevcut olan yasa ve kanunlar düzenini farklı bir formda devamı gibi gören ve devrimin ideolojisinin de bunun bir neferi garantörüymüş gibi bir burjuva bakış var. Bunun sağlıklı bir düşünsel bakışı olmadığı, amaçlı bir devrimin saptırılması olduğundan şüphe yok. Bu tanım, devrimin var olan sistemi savunuculuğuna götürür. Oysa devrim yeniyi yaratma eylemidir. Rojava bunun yanlışlığını kitlelere gösterdi. Rojava Devrimi'nin tekil bir merkezi yok, tüm alanlarda demokratik ulus bileşenleri bulunmaktadır. Yani şu formülasyon geçerlidir: Her merkez çevre ve her çevre de merkezdir. Rojava demokratik sisteminde nesneye yer yoktur. Tüm bileşenler birer varlıksal öznedir.

Ulus-devlet karakteri (siyasal oluşumları itibarıyla) ayrıştırıcıdır. Toplumu ve yaşamı, dağıtıp parçalayarak yönetmeye çalışır. Toplumu sınıflar, ırklar ve inançlar

üzerinden kutuplaştırılarak, iktidarını tahakküm eder. Oysa Rojava Devrimi'nin karakteri böyle değildir. "Çokluğun birliği" düsturu temel felsefedir. Ahlaki politik toplum tekçiliği değil, ortak yaşam kültürünün çokluğuna dayanır. Her bireyin olduğu kadar her çoklu ve farklı yapının kendi kendini yönetme özgürlüğü vardır. Rojava Anayasası, bu çoklukların ve farklılıkların ortak yönetim sözleşmesidir. 21. Yüzyılın yeni ve radikal, bir o kadar ulus-devletin tekçi anayasasına karşı yazılan halkların demokratik anayasasıdır. Bu anayasayla halklara ait olan, halklara yeniden verilmiştir. Siyasetini ve politik dilini buna göre oluşturmuştur. Ulus-devletin yarattığı siyasi, toplumsal, ekonomik ve kültürel kaosları, devrimci ideolojiyle çözme yaklaşımı sergiledi.

Toplum aynı anda iki dünyada bir anda yaşayamaz. İnsan hem devrimci yaşamın sınırlarında hem de sistemin yarattığı karşı devrim içinde yaşayamaz. İnsan biyolojik olarak amfibik olabilir, ancak ideolojik olarak bu mümkün değildir. Sisteme bağlanmış birey ve toplum otoritenin tahakkümü altındadır. Devrimin temel görevi ve çıkış noktaları buradan başlar; verili olana karşı yeni yaşamın paradigmasını sunar. Bunun savaşını veriyor. Yani devrim, hasta olanla "ev yapma" olayı değildir. Devrim bu eski araçların yüklerini üzerinden atar ve yeni savaş araçlarıyla devrimsel inşa sürecine girer. Rojava bunu gerçekleştirdi. Ne eski devrimlerin bir taklitçiliğini yaptı ne de sistemin yedeği konumunda "kendini" dönüştürdü. Eski savaş silahlarını, ideolojisini değil, demokratik ulusun sosyolojisine uygun bir savaşım geliştirdi. Doğal olarak yeni ideolojiler, yeni araçları da zorunlu kılar. İki dünyada aynı anda yaşama değil, demokratik ulus devriminin dünyasında yaşamayı esas aldı. Yeni yaşam inşa edildi. Ulus-devletin varlığına ve onun örgütlediği tüm yapılara karşı toplumsal tepkiyi yerelden ve doğru araç ve yöntemlerle örgütleyerek, kendi devrimini bu küçük kara parçasında gerçekleştirdi. Coğrafik olarak küçük ama yarattığı etki bakımından dünyayı sarsan Rojava Devrimi halen kendisinden söz ettiren bir çekim merkezi durumundadır.

Ne Kadar İnşa O Kadar Özgürlük!

İnsan toplumunun hakikate ulaşması için en başta yapması gereken şey verili olanı reddetmesidir. Bu yapılmadığı takdirde devrim/devrimlerin başarılı olma şansları pek mümkün değildir. Olsa bile bir dönem sonra çözülmekten kurtulamazlar. Hatta toplumsal felaketlere davetiye çıkarırlar. Devrimler tarihi bunun için öğretici derslerle doludur. Hakikat sadece hakikat değildir, hakikat özgürlüktür. Devrim de sadece devrim değildir, yeni yaşam, özgür zihin ve kendi öz güçleriyle girme sürecidir. Rojava bu noktada ilktir. Ne uygarlığı ve onun ulus-devlet formunun sunduğu verili olanı aldı ne de reel sosyalizmin yeniyi yaratmayan araçlarına başvurdu. Tamamen yerelin sosyolojisine uygun tüm halk kesimlerini de içine alarak, istem ve arzularını örgütlü kılarak hakikat savaşımına yöneldi. Yani verili olan ve ulusal-kurtuluş savaşlarında o klasik savaş yöntem ve biçimlerini benimsemedi. Toplumsal varoluşa bir anlam kattı.

Abdullah Öcalan'ın, "Kölelik sadece maddi emek üzerine kurulmaz; öncelikle zihniyet, duygular ve bedenler üzerinde inşa edilir" der. Bu ideolojik çözümleme Rojava Devrimi'nin kazanılmasını sağladı. Ama bu şu anlama gelmez: Rojava'da düşmanı yendik, kurtuluşu sağladık, sömürgecileri kovduk vb. yaklaşımlar sadece rehavet doğurur. Evet, bunlar gerçekleşti ama tümden ve tamamen sömürgeci zihniyetten kurtulduk, kapitalist modernitenin ve bölge ulus-devletinin gerici ideolojisinin son kalıntılarını temizledik anlamına gelmez. Çünkü çoğu büyük filozofların ortaklaştıkları nokta, egemen ideolojilerin sömürge toplumlarının zihin dünyasında örgütlü olduğu noktasıdır. Asıl büyük savaş zihinlerimizi, "sömürge dışılaştırma"ya ihtiyaç var.

Rojava bir boyutuyla bunu başarmış durumda; ahlaki politik toplumun inşası yeni paradigmanın ideolojisiyle devam ediyor. Sömürgeciliğin kökleri çok derinlerde bulunmaktadır. İnsanın buna karşı savaşı yedi yirmidört saat devam etmeli. İdeolojinin gücü burada kendini gösterdi. Yaşamın, özgürlüğün kazanıldığı ve kaybedildiği yer ideolojinin kendisidir. Rojava pratiği, en başta ideolojide kazandı. Bundan sonrası o ideolojinin emrettiği toplumsal sistemi, ahlaki politik temelde inşa etmektir.

"Rojava Devrimi neyi başardı" diye sorulursa, şunu rahatlıkla söylemek mümkündür: Toplumun özgür olma duygu ve hissini yeniden ve çağın sosyolojisine ve toplumsal realitesine uygun bir devrimci ideolojiyle halkların tarihi sahnesine çıktı. Bu eğer

anlaşılmamış olsaydı bugün biz çok daha acı verici şeyleri konuşuyor olacaktık. İdeolojiye anlamamak yenilginin başlangıcıdır. Aynı zamanda bir diğer tehlike, ideolojiyi durağanlaştırmak ve onu rölantiye almaktır. Devrimcilerin virüsü rehavettir. Bu ideolojik durağanlık, sorumsuzluk duygusu yaşamın tüm boyutlarına yansır. Birey-toplum ilişkileri sarsılır ve dengeler kaybolur. En büyük tehlike ise, gerçekleşen ve inşası devam eden bu toplumsal devrimin bir siyasal devrime dönüşerek, demokratik ulus ruhunun yitirilmesidir. O nedenle iki temel noktaya özellikte ağırlık vermek kadar dikkat etmek gerekir. Birincisi, karşı devrim güçlerine karşı toplumu demokratik ulus perspektifiyle donanımlı kılmak ve devrimci bir özgürlükçü bariyer oluşturmaktır. İkincisi, birey ve toplum, asıl önemlisi de devrimin öncü gücü olan öznelerin, kendi karşı devrimci yaşam ve ideolojilerini korumak için ciddi düzeyde bir ideolojik bariyer oluşturmalarıdır. Bekleyen en büyük tehlike bu gibi görünüyor.

Rojava Devrimi, onun tüm kesim ve bileşenlerini dağılmaktan ve parçalamaktan kurtaracak birinci yol ve yöntem, özgürlük paradigmasının yaşamsal kılınmasıdır. Bireyin ve toplumun bir ideoloji ile ahlaki politik toplumun tüm yaratıcı potansiyelini açığa çıkartıp, devrimin hizmetine sunmasıdır. Devrimci ideolojinin varoluşsal görevi zaten bu değil mi? Devrimin kalıcılığı ancak bu şekilde sağlanabilir. İnsan toplumu bugün eğer özgürlük yitimine uğramışsa bunun esas nedeni egemen sınıfın ideolojisinde, onun sömürücü karakteriyle bağlantılıdır. Birey ve toplumun özgürleşmesi için bu zihinsel kölelikten kurtuluşu sağlamalıdır. Rojava Devrimi bunun ilk adımı ve devrim startını verme pozisyonundadır.

Bir yandan dünyayı sarsan kapitalist modernite kültürü öte yandan Ortadoğu özgülünde yaşanan büyük yozlaşma, çürüme ve ahlaki aşınma, bölge gerekliliğinde toplumlar tarafından daha çok tepki vermeye götürecektir. Rojava süreciyle birlikte bu toplumsal karşı çıkışlar hızlanmış ve bölge gerekliliğini yavaş yavaş tedirgin edici bir ivme kazandırmaktadır. Özellikle İran'da başlayan kadın hareketinin sloganlarında bunu anlamak, bilince çıkarmak zor değildir. "Jin Jiyan Azadî" sloganı, özgür Kürt kadınının yaşam sloganıdır. O nedenle Rojava Devrimi aynı zamanda kadının öncülük ettiği, ataerkil aklın tahakkümüne karşı bir çıkışı ifade eder. Bir devrime kadın eli değmeden, o devrimin başarılı ve kalıcı olma şansı bulunmamaktadır.

Rojava Devrimi halen büyük tehdit altındadır. Baas milliyetçiliği kadar Neo-Osmanlıcılık hayalleri peşinde koşan yeşil İslam ideolojisi, devrimi boğmaya çalışmaktadırlar. Arkalarına Rus milliyetçiliği ile İran Şia molla rejimlerini de alan ve kapitalist modernitenin liberal ideolojisiyle devrimi sistematikleştirmeye çalışan bu güçler, devrimci ideolojinin karşısında yenilgiye uğramaktan kurtulamaz.

Rojava Devrimi yeni bir toplumsal kültürün fitilini ateşledi. Kapitalist modernite insanların zihin ve ruh dünyasını aşağıladığı ve kazanmaya çalıştı. "İnsan özgür doğar ama köle olarak ölür" yaklaşımına karşı "İnsan özgür doğar ama artık köle olarak değil, özgür olarak ölecektir" demek gerekiyor. Çünkü bu bir varoluşsal nesnel gerçeklik. Ve tarihin akış süreci boyunca şunu öğrendik: Nesnel gerçeklikler yenilmez, yok edilemez...

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Umutsuzluk İçerisinde Umut: Kürt Hareketi Yenilgide Zaferi Nasıl Buluyor?

Matt Broomfield

Pek uzun sayılmayacak bir zaman önce, işgalci Türk ordusuna karşı savaşın arifesinde, telefon ekranı etrafında toplanmış Kürt savaşçıları izliyordum. Kararmış kalaşnikofları, zayıf omuzlarının üzerinden sarkıyordu. Telefon kullanmaları yasak olsa da herkeste kaçak Alcatel telefonlar vardı ve çatışmalar arasındaki uzun, sıkıcı boşluklarda çoğunlukla telefonlarında savaş oyunları oynuyorlardı.

İzledikleri video Rojava'da hayli popüler olmuştu. Zack Snyder'ın "bizlere karşı onlar" ikiliği üzerine kurulu, şiddetin cisimleşmiş hali olan çizgi romanından uyarlanan 300 Spartalı filminden bir sahneydi bu. Pers istilasına karşı Spartalıların Thermopylae'deki direnişine tanık oluyorduk. Leonidas'ın soylu savaşçılardan oluşan adamları, kılıçlarını kalkanlarına vurarak kendilerini feda etmeye, ölüme hazırlanıyordu. Videoyu izledikten sonra Kürt arkadaşlarım ayaklarını tozlu zemine vurdular, bir ağızdan sloganlar attılar. Benim aklımdaysa bir hafta içerisinde bu insanlardan bir kısmının öleceği vardı.

Aklımdaki bir diğer soru ise tarihsel efsanede olduğu gibi filmde de Spartalıların tamamının katledildiğini bilip bilmedikleriydi. Kuvvetle muhtemel biliyorlardı. On yılı aşkın bir süredir etnik temizliğe karşı direnen, hem DAİŞ'e hem de çok daha güçlü olan Türk savaş makinesine karşı mücadele ederek kadınların öncülüğünde demokratik bir yönetim şekli kurmaya çalışan Halk Savunma Birlikleri ve Kadın Savunma Birlikleri (YPG ve YPJ) Spartalılara yakınlık duyması şaşırtıcı değildi. Türkiye, savaş uçakları ve tanklarıyla NATO'nun en büyük ikinci ordusuna sahip. Kürt hareketinin elinde ise paslı Sırp kalaşnikofları ve umut ışığı olarak gördükleri bir avuç kasvetli efsaneden başka bir şey yok.

Bariz bir şekilde başka bir seçenek yokken sanki bir tercihmiş gibi savaşmak... Her şey umutsuzluğu işaret ederken kendini bile isteye kandırıp cesur durmak... Düşmanla anlaşmaya varmanın imkânsız olduğu gerçeği karşısında bilakis özgürleşmek... Ütopyanın peşine düşmek için silahlanmak... Bu gözleri kör, insanî dürtüler Prometheus kadar eskidir. Mısır doğumlu Yunan şair Konstantinos Kavafis'in Spartalıların direnişini övdüğü bir şiirinde dediği gibi, en büyük onur, yaklaşan bozgunun tam bilincinde olarak ama ne olursa olsun ve ne zaman olursa olsun kendi "Thermopylae"lerini savunanlara aittir.

Kürt hareketinin yıllardır tekrarladığı "Yaşamak direnmektir" (Berxwedan jiyan e) sloganı, tutsak Abdullah Öcalan'ın "Umut zaferden daha değerlidir" sözü, askerî, siyasî ve pragmatik zayıflığın açıkça itiraf edilmesi anlamına gelir. Ancak bu itirafla hareket aynı zamanda mirasçısı olduğu kadim, isyancı soyağacını, savaşçı ve direnişçi ruhunu da ortaya koymaktadır. Uğruna savaşacak bir şeyimiz yoksa her şey için savaşabiliriz. Felsefeci Slavoj Zizek'in 300 Spartalı filmi hakkında yazdığı eleştiride belirttiği üzere solun, modası geçmiş fedakârlık ve disiplin kavramlarını faşizmden acilen geri alması gerektiği yönündeki çağrısına Kürt hareketi yanıt vermektedir.

Ulaşılamaz Bir Cennet

Kürtlerin öncülüğündeki Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi tarafından yönetilen kurtarılmış bölgelerde,

hayatın apaçık acımasızlığı karşısında aynı iradeyle direnme gücü mevcut. Gerçekten canı, kanı pahasına pes etmeyi reddetme durumu, devrimin en güvenli halde bulunduğu, en iyi yapılandığı yerlerde değil, en büyük engellerle karşı karşıya kaldığı yerlerde en şiddetli biçimde ortaya çıkıyor.

Bundan beş yıl önce Kürt bölgesi olan Efrîn, Türkiye ve maşası cihatçı çeteler tarafından ele geçirildi ve etnik temizliğe tabi tutuldu. Efrîn'de yerinden edilen 300.000 kadar Kürt, çoğunlukla daha güvenli ve nispeten refah içerisinde bulunan şehirlere göç etmek yerine Şehba'daki çorak mülteci kamplarında yaşam mücadelesi vererek, Türkiye işgali altındaki Efrîn sınırının cephe hattına bitişik izole bir bölgede kalmayı tercih etti. Bu çorak toprak parçasında halkın inatçı devrimci iradesi, Kuzey ve Doğu Suriye'de ziyaret ettiğim her yerden daha fazla, daha açıkça görülüyordu. Türkiye destekli çetelerin düzenli olarak yaptıkları bombardımanları hatırlatarak menzil içerisinde kalan bir çadırda yaşayan yaşlı bir kadına endişe edip etmediğini sordum. Bana kuşku dolu gözlerle baktı ve şöyle cevap verdi: "Çadırım cephe hattına değil, Efrîn'e yakın."

Diğer mülteciler tarafından da sık sık tekrarlandığını duyduğum bir cümleyi tekrar etti: "Hiç değilse işgal altındaki vatanındaki zeytinliklerden gelen rüzgârı koklamak istiyordu." Bu klişe, nineye cesaret veriyordu. Çünkü klişe, güç aldığımız ama yanlış olabileceğinden endişe ettiğimiz gerçekler karşısında kendimizi rahatlatmanın bir yolu değilse nedir ki? Efrîn'e dönmek gerçekçi bir umut değilken anlamsız olan bu meydan okuma, her şeye rağmen gerçek bir siyasi etki yaratıyor, Kürt hareketinin hem stratejik bir askeri dayanak noktası hem de mücadeleye devam etmek için hayati bir ideolojik ufuk elde etmesini sağlıyordu.

Burada mesele, oryantalist analizlerin yekpare, apolitik bir bütün olarak tanımladığı "Kürtlere" atfettiği insanüstü bir devrimci eğilim değil. DAİŞ'e karşı savaşın izini sürerken tanıştığım sivil Arap aileler arasında da hemen hemen aynı zihniyet hâkim. Bombaların yıktığı evlerine dönüp yıkadıkları çamaşırları is ve kan lekeleriyle dolu yıkık duvarlara asıyorlar, kırık paletlerin üzerine erzak kolilerini, salça konservelerini diziyorlar, yokluktan bir toplum kurmaya çalışıyorlardı.

Levant bölgesinde Filistinlilerin yaşadığı mülteci kamplarında olduğu gibi, insanlar bir gün evlerinin kapısını yeniden açma umudunun sessiz bir sembolü olarak nesilden nesile aktarılan paslı anahtarları saklıyor. Ne yenilgiye teslim olmuşlar ne de zafer umuduyla dolular; Albert Camus'un varoluşçu eseri "İsyankâr" gibi, sonu gelmez bir isyan ile devamlı mücadelenin aktif ve üretken geriliminde, iki arada bir derede kalmışlar. Direniş yaşamdır, yaşam direniştir.

Varoluşsal Savaş, Varoluşsal Retorik

Okurlar Antonio Gramsci'ye atfedilen şu söze aşina olabilirler: "Sosyalistler aklın kötümserliğine, iradenin iyimserliğine sahip olmalıdır." İtalyalı militan entelektüel, küçük zaferler talep etmekle suçladığı anarşist bir yoldaşına hapishaneden yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: "Zihinsel durumum bu iki duyguyu hem sentezliyor hem de aşıyor; asla sanrılara düşmediğim için hayal kırıklığına da nadiren uğrarım. Her zaman sınırsız bir sabır silahımdır. Pasif, atıl bir sabır değil, azimle birlikte mücadele eden bir sabır."

Bu diyalektik "sentezin" ortaya koyduğu üzere Gramsci basit bir tezat kurmuyor, komünistlerin gerçekliği görmezden gelme pahasına devrim için örgütlenmeye devam etmelerini önermiyordu. Aksine, önündeki uzun mücadele için ihtiyaç duyduğu silahı sağlayan, karamsarlığın ta kendisiydi. Benzer şekilde Kürt Özgürlük Hareketi de yenilgileri, engelleri ve kayıpları mitolojisine, ideolojisine ve pratiğine dahil etmenin yollarını bulmuş. Hareketin temsilcileri de yenilgileri görmezden gelmek ya da bir hasıraltı etmek yerine, içinde bulunmak zorunda bırakıldıkları maddi koşulların kötümser bir analiziyle destekleyerek elde edecekleri kazanımların iddialı bir hesapla sentezliyorlar.

Türkiye'nin sınırları içerisinde ve dışında Kürtlerin öncülüğünde demokratik özerklik kurma girişimlerine karşı gelişen Türk askeri operasyonlarına yanıt verirken hareket, karşı karşıya kaldığı krizleri bilinçli olarak varoluşsal terimlerle ifade ediyor. Bu, teknolojik olarak daha üstün bir rakibe karşı gerilla tarzı bir "halk savaşı" örgütlemek için etkili bir strateji. Kürtlerin öncülüğündeki Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi temsilcileri, Türkiye'nin sınır boyunca ağırlıklı olarak Arap ve Türkmen milisleri

yerleştirerek kalan Kürt nüfusu hapsettiği, taciz ettiği ve acımasızca katlettiği Efrîn'de Kürt nüfusun yüzde 97'den üçte bire düşürülmesi sonucunu doğuran, sistematik olmayan bu etnik temizliği tanımlarken yüksek bir retorik kullanıyor.

Bölgesel siyasi liderler, Efrîn'de yaşananları "şerê hebûn û nebûnê" (var olma ve yok olma savaşı) ya da bazen daha basit bir şekilde "soykırım" olarak tanımlıyor. Eğer bölgede Kürtlerin soykırım olarak nitelendirilebilecek kadar sistematik bir şekilde katledilmediğine inanılıyorsa, o zaman belki de "etnik temizlik" ifadesi terim olarak yeterli olacaktır. Ancak bu durum, çatışmanın Kürt kurbanlarınca varoluşsal bir şekilde, sadece toprak veya yönetim hakkı için değil, belirli bir etnik kimliğe ayrılmaz bir şekilde bağlı olan siyasi bir fikir, bir yaşam biçimi uğruna verilen bir mücadele olarak deneyimleniyor.

Efrîn'de yaşamak bir Kürt için ille de ölüm fermanı anlamına gelmiyor: Yaşlılar, muhtaç insanlar ve kimi hain işbirlikçiler Efrîn'de yaşamaya katlanabiliyor. Fakat özerk yönetimle, YPG ile veya YPJ ile birlikte çalıştığından, kendi haklarını savunduğundan şüphelenilen herkes-ister Kürt ister Arap ister Êzidî olsun-bölgenin karanlık alanlarından birinde birden ortadan kaybolabilir. Kürt hareketi, Türkiye'nin sadece Kürtlerin kendi kaderini tayin etmesine değil, güney sınırında denenmekte olan daha geniş kapsamlı konfederalizm programına da karşı olduğunu belirtmekte son derece haklı. Hareket, total devlet şiddetine yanıt olarak kendi kaderine duyduğu kehanetvarî inancı ve buna bağlı olarak takipçilerinden talep ettiği küllî fedakârlığı haklı çıkarmak için bu "ya hep ya hiç" duygusuna başvurmak zorunda.

Olağanüstü kahramanlık eylemlerine olanak tanıyan bu yaklaşımın bir ek maliyeti olduğu da doğru. İnsanlara bir savaşın varoluşları için olduğu söylendiğinde bu savaş kaybedilirse yenilgiye nasıl dayanacakları gibi bir soru da ortaya çıkar. Türk ordusunun özerk yönetime karşı yürüttüğü operasyonlarda olduğu gibi, seferberlik yolunda yoldaşlık, cesaret ve asil fedakârlık gibi baş döndürücü duygular yaşamak daha kolaydır. Ancak bir gün gelir de savaş kaybedilirse bombalar henüz kişinin kendi sığınağına ya da evine düşmemişken, iç çekişmeler ve suçlamalar yeniden başlayacaktır. Bu dinamik, "ya hep ya hiç" enerjisi savaş boyunca, belki bir hafta, belki bir yıl boyunca korunabilir. Ancak bir noktada azalmak durumunda kalacak ve yerini tuhaf bir şekilde boş bir duyguya bırakacaktır.

Zafer günü henüz gelmedi. F-16 savaş uçakları ile kalaşnikofların karşı karşıya olduğu bir gerilla savaşında zafere ulaşmak beklenemez. Ama külli bir yenilgi günü de gelmedi. Bu nedenle Kürtler dayanmanın yollarını bulmak zorunda. Türkiye'nin Efrîn'i işgal ve istilasını takip eden haftalarda Rojava'ya ulaştığımda, beklediğim varoluşsal yenilgi duygusu ile sadece askeri cephede değil, çeşitli ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarda devam eden, çılgınca örgütlenme gerçeği arasındaki uçurumdan hemen etkilendim. Aynı şekilde Serêkaniyê ve Girê Spî'nin işgalini takiben, batılı gazeteciler Esad rejiminin kontrolü ele geçirmesinden korkarak, sınırdan içeri akın ettiler ve sadece devrimin ölümünü müjdeleyen ağlamaklı köşe yazıları yayınlayıp durdular. Gerçekte ise özerk yönetimin kuzey Suriye'nin iç kesimlerindeki siyasi ve güvenlik kontrolü açısından sahada hiçbir şey değişmedi. Yenilgi, üçlü bir anlatıda sentezlendi: Direniş, azim ve umut karşısında umut.

Öcalan, Bloch ve 'Çelişkilerin' Aşılması

Gramsci'nin "sentezi" gibi, niceliksel yenilgiye rağmen niteliksel umudu kaybetmeme yeteneği, bilişsel uyumsuzlukla değil, negatif kapasiteyle ilgilidir; düşünsel çelişkileri sürdürebilme, "belirsizlikleri, bilinmeyenleri ve şüpheleri" kabul edebilme ve böylece salt aklı aşan hakikatlere ulaşabilme kapasitesi. Kürt hareketinin kuramcıları da tutsak Abdullah Öcalan'ın yazılarında sıkça tekrarlanan bir ifade olan "çelişkiler" üzerinden düşünce üretme ve bu çelişkilerin ötesinde geçerek siyasi faaliyet yürütme kapasitesine büyük değer verir.

Bu yönüyle Öcalan'ın dünya tarihi analizi ve hareketin kendi siyasi tarihine yaklaşımı, deli ve dahi Marksist entelektüel Ernst Bloch'un çalışmalarını hatırlatmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın gölgesinde Yahudi bir sürgün yazar olan Bloch, Marksizm'in "sıcak" ve "soğuk" akımları olduğunu, Marx'ın sadece tarihsel materyalizm bilimini kurarak komünizmin mantıksal kaçınılmazlığını göstermekle kalmayıp aynı zamanda ütopik bir umut akımını da zincirlerinden kurtardığını söyler. Marx'ın rolü bir yandan "ideolojilerin

maskesini düşürmek ve metafizik yanılsamanın büyüsünü bozmak", diğer yandansa "özgürleştirici bir niyet ve [...] aşağılanmış, köleleştirilmiş, terk edilmiş, küçümsenmiş insana güçlü bir çağrı" ortaya koymak olmuştur. Paradoksal bir şekilde, kusursuz ve yeni bir metafizik ideoloji başlatmıştır. Sıcak nehir, soğuk nehri beslerken, bunun tam tersi de gerçekleşir: Soğuk diyalektik de devrimin parlak alevini körükler. Benzer şekilde Kürt hareketi de tarih boyunca akan "iki nehirden" bahseder. Sindirilmiş olan sivil demokratik toplumun gizli ve güçlü akıntısı, zamanla devlet iktidarının yükselen dalgalarının altında kalmıştır. Bloch'un teleolojisinde olduğu gibi, bu açıklama da muğlak ve yoruma açıktır: Sürekli yenilgi ve baskı tarihine bakıp içerisinden kısa sürmüş umut veren anlar cımbızla seçiliyor mu, yoksa bu yenilgilere rağmen değil, bu yenilgiler aracılığıyla süren ilerlemenin Marksist diyalektiği mi kabul ediliyor? Rojava bazen anarşist Paris Komünü'ne benzetilse de, umudun beklenmedik ve geçici bir kesintisi gibi ifadelerle temsil edilse de, yukarıda önerildiği üzere proje, azınlıklar ile şovenist ulus-devletler, kadınlar ile ataerkiyi temsil eden eskiler, yoksul köyler ile merkezi ekonomiler arasında uzun vadeli karmaşık bir 'çelişkiler' alanı olarak bağlamsallaştıran bir yaklaşımı da hak ediyor. Bloch'un anlatısı en radikal devrimci anlatılardan biridir. Bloch, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yazan, kötümser maddi analizlerden her şeye rağmen çok çeşitli siyasi eylem çağrıları çıkarmayı başaran Albert Camus, Theodor Adorno, Gabriel Marcel gibi birkaç yazardan biriydi. Bloch'un yaklaşımıyla Kürt hareketinin yaklaşımının ortak noktası, siyaset ve tarihin diyalektik analizinde, olağanüstü özgürleştirici bir potansiyeli fark etme becerisidir. Hareket karşısında duran sınavı varoluşsal terimlerle, ya hep ya hiç şeklinde tanımlasa bile, kendisini bu sınavları aşmak üzere donatmaya devam etmektedir.

Bu süreç en iyi ifadesini hareketin militan kanadının seküler şehit kültüründe bulur. İslamcı gruplarda görülen şehit kültürünün aksine, aktif olarak gidip şehit olmak katı bir şekilde reddedilir. Kürt hareketi savaşta taktiksel olarak intihar bombacıları kullanmaz. Ancak o son noktaya ulaşıldığında ve bir savaşçı savaşta düştüğünde ya da yoldaşlarını kurtarmak için kendini feda ettiğinde, hemen kahramanlar panteonunda yerini alır, kişisel ve siyasi çelişkiler içerisinde bulunma sürecinden kurtulur, ölümleri değil ama yaşamları ve mücadeleleri kutlanır ve böyle anılırlar. Kürt Özgürlük Hareketi, yenilgileri gibi, bu ölümleri de inkâr etmez.

Rojava ve Kurdistan'ın Zagros Dağları, yeşil, sarı, kırmızı renklerdeki şehit posterleriyle donanmış anma bahçeleriyle doludur. Bu posterler ölümün korkunçluğunu değil, tam da ölüm anında yaşamın ayrılmaz bir ifadesini bulma becerisini temsil eder.

Bir başka düşünür, daha az ütopyacı olan Yahudi entelektüel Walter Benjamin de "kötümserliğin siyasi örgütlenmesi" çağrısında bulunmuştur. Gramsci'nin eleştirisini hatırlatan bir dille, sosyal demokrasinin "ilkesiz, yüzeysel iyimserliğini" kınayarak gerçeküstücülüğün özgürleştirici potansiyelini kabul eder, doğrusal süreç kavramını eleştirir ve bozar. Bu dönüştürücü, değişken niteliğin örgütlü bir "komünist yanıt" ile aynı hatta getirilmesi gerektiğini savunur.

Kürt hareketi düz bir şekilde iyimser olsaydı, şimdiye kadar her şeyin yolunda gittiğini ya da Türkiye'de ve ötesindeki mevcut siyasi katılım biçimlerinin zafer için yeterli olacağını öne sürerdi. Aksine şimdiye kadar bu amacın peşinde koşmanın nelere mal olduğunun bilincinde olarak, herkesin umduğu ve aradığı, onların getirdiği radikal eleştiriler ve tasfiyelerdir. Yaşamı ölüm anında tanımlayan bu hareket, sandıkta, barikatta ya da cephede yenilgiyi kabuk edip kendi dinamik, örgütlü, militan sabrıyla "sentezleme" yeteneğine sahiptir.

Devrimci 'İnanç Sıçraması'

Soren Kierkegaard'ın kullandığı teolojik bir kavram olan, inanç sahiplerinin tecrübe ettiği, rasyonalitenin tamamen ötesindeki "inanç sıçraması" kavramının, Rojava'da hem yerel hem de enternasyonalist devrimcilerin zaruri olarak ütopik siyasi bağlılıklarına da yansıdığını gözlemlemek mümkün. Bu, kötülük gerçeğinden iyiliğin gerekliliğini çıkaran basit, seküler bir iman değil, hafife alınmaması gereken karmaşık ve yorucu bir yolculuk. Kierkegaard'ın paradoksal inanç anlayışı, ancak Tanrı'ya mantık çerçevesinde bir inanç duymanın anlamsız olduğunu kabul etme cesaretine sahip olunduğunda ulaşılabilecek bir inanç anlayışıdır: "Kişinin arzusundan vazgeçmesi büyük bir

şeydir, ama vazgeçtikten sonra onu sıkı sıkıya tutmak daha büyük bir şeydir." Bu düşüncenin Batı'da modası geçmiş olabilir, ancak Kuzey ve Doğu Suriye'deki devrimci sınıf arasında canlılığını korumaktadır.

Tarihsel kriz anlarında tuhaf, geriye dönük bir umut dünya üzerinde patlama gösterir. Bu, kendini milenyalist, dinsel bir coşku olarak ya da delilikten ayırt edilemeyecek devrimci bir ateş olarak ortaya çıkabilir; kendini kandırma da olabilir, kendini feda etme de olabilir. Prometheus'un yaptığı gibi tanrıların suratına tükürmektir, Frantz Fanon'un ifadesiyle yenilmez gibi görünen efendilere sıkılan "ilk kurşundur" bu. Kobanê'de olan da buydu. DAİŞ karşısında yenilgi kaçınılmazmış gibi görünürken kararlı bir direnişle Kürt güçleri beklenmedik bir küresel destek kazandı. Gücü, çağdaş kitle kültürünün ölü ağırlığı tarafından da söndürülemedi. Spartalıların hikayesi 300 filmi ile dünyayı dolaşıp iki buçuk bin yıl sonra tıpkı Leonidas'ın kalkanı gibi çatlamış bir telefon ekranına geri döndü.

Efrîn'de Türk hava saldırıları karşısında Kürtlerin yenilgisinin kaçınılmazlığı, yerel halk tarafından kahramanlıklarının kanıtı olarak gösteriliyor. Türkiye'nin F-16'ları karşısında YPG'nin şansı olduğuna dair kendimizi kandırmanın bir anlamı yok. Ama Kürt hareketinin Batı soluna yönelttiği pek çok eleştiriden biri olan kronik ve aynı derecede boğucu bir yenilgicilik içinde debelenmenin de bir anlamı yok. Kürt hareketinin şehitlerini yüceltmesi de bu bağlamda anlaşılabilir. Onlar "tarihe yürüyenler" olarak görülüyorlar. Ancak Kürt hareketinin tarihine damgasını vuran bitmek bilmeyen yenilgilerin, gerilemelerin ve ölümlerin parlak alevinde üretilebilecek kadar güçlü, meydan okuyucu, delice bir inancın kanıtı olan seküler bir panteonda hafızalarda korunuyorlar.

Umudun uyuşturan, zehirleyen, asla gerçekleşmeyen, her zaman hayal kırıklığına mahkûm eden etkisine karşı temkinli tarihsel anlatılar bulmak zor değil. Platon'un Timaeus diyaloğundan Thomas Aquinas'a, Friedrich Nietzsche'ye kadar umut her zaman belirsiz bir değer olmuş, bilge kişiler umuttan kaçınmıştır. Ama umuttan vazgeçmeyi inatla ve bazen de hiç sorgulamadan reddetmek de tekrar tekrar karşımıza çıkmaktadır. İskandinavların umudu, acımasız kurt Fenrir'in ağzından damlayan salya olarak görmeleri anlamlıdır. Thermopylae'de olduğu gibi, Efrîn'de de kahramanlar, umut yokken sadece cesurca değil, aynı zamanda neşeyle savaşanlardır.

Efrîn işgal edildi, yağmalandı, etnik temizliğe uğradı. İşgalin üzerinden beş yıl geçmişken Efrîn, Kürt nineler ve siyasi aktivistler tarafından hâlâ her gün anılıyor. İşte bu da umut karşısında duyulan cüretkâr umudu temsil ediyor. Yerinden edilmiş pek çok Efrînli, büyük bir özlemle bana defalarca aynı sözü tekrar etti: Efrîn Suriye'nin en verimli toprağı, bir "cennet", zeytinliklerle dolu bir cennet bahçesi. Bu benzetmenin gösterdiği gibi Efrîn hâlâ ideal ve ulaşılamaz bir yer, insanları büyük fedakârlıklara sevk edebilecek bir yer.

Aslında bu, çadır kumaşlarının yavaş yavaş beton duvarlarla, tozlu bahçelerle çevrelendiği Şehba mülteci kamplarının coğrafyasına içkin bir gerilim. Kurulan her bir ev, çorak topraklarda geçirilen zorlu yıllar ile geri dönme umudu arasındaki karmaşık ilişkiyi somutlaştırıyor. Bu kamplar yerinde kaldığı sürece, gerçekleşmemiş olduğu kadar güçlü bir umut, kaynağı görüş alanının dışında bir yerlerde, temas hattının hemen ötesinde, durmaksızın yeşermeye devam edecek.

İngilizceden Çeviren: Oğul Köseoğlu

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Çölde Bir Vaha: Rojava

Süheyla Taş

İnsan, evrenin çocuğu olduğu gibi aynı zamanda da özetidir. Mikro kozmos olarak tanımlanan insanın, potansiyelinin en fazla açığa çıktığı bölge Ortadoğudur. İlk insan olan, Homo Habilis'in (yetenekli insan) dışındaki tüm evrimsel süreçlere beşiklik eden bir bölge olduğu ve temel değerlere kaynaklık ettiği tarihi verilerle de bilinmekte. Tarım ve köy devriminin gelişmesi; toplumsal formda klandan kabileye, oradan da aşiret ve sonrası formlara geçiş, simgesel dilin gelişimi kısacası neolitik dönemin; ahlak ve politika, özgürlük, eşitlik, komün vb. insanı insan yapan ve hala da insan toplumunu ayakta tutan tüm temel değerleri o dönemin ürünüdür. Bu toplumsal değerler daha çokta kültürel çalışma çerçevesinde Asya, Afrika, Avrupa, Amerika ve Avustralya'ya geçmiş ve her toplumda kendinden bir şeyler katarak bu değerlerden yararlanmıştır. Ortadoğu'nun evrenselliği sadece bu dönemle de sınırlı olmamıştır. Aynı zamanda tüm toplumsal sorunların esas nedeni ve kaynağı olan iktidar ve devlete de beşiklik etmiş olup, merkezi uygarlık sistemi açısından da aynı karakterdedir. Bu merkezi uygarlık sisteminin ilki; Sümer orjinli şehir devletleri dönemidir. Şehir devletleri çerçevesinde gelişen eril iktidar anlayışı, hegemonya sınırlarını geliştirerek, gittikçe her yerde versiyonlar biçiminde yaygınlaşmıştır. Greko-Romen hegemonik çıkışına kadar ki tüm devletleşmelerde yine bölge kaynaklı ve Sümer şehir devletlerinin derinleşmiş versiyonlarıdır. Bu sebeple Greko-Romen çıkışı ikinci büyük hegemonik döneme tekabül eder. Günümüz algısıyla batılı olarak görünse de özünde doğu olarak değerlendirmek ve Ortadoğu kaynaklı bir çıkış olarak ele almak daha yerinde olacaktır. İslami çıkış ise merkezi uygarlık sisteminin üçüncü hamlesidir. Merkezi uygarlık sisteminin temel belirleyeni olmaları bu güçleri hegemonik güç yapar. Bu güçlerin tümü de günümüzün ABD'sine benzer. Merkezi uygarlık sisteminin son hegemonik gücünü ise Avrupa Birliği ve ABD oluşturmakta. Bu aynı zamanda hegemonyanın doğudan batıya geçişi anlamına da gelmektedir.

Şunu söyleyebiliriz ki; tarihsel-toplumsal gelişme iki gövde, iki temel uygarlık, devletli uygarlıkla demokratik uygarlık arasında gelişmiştir. Tarihin oluşumunu bu gerçeklik teşkil ediyor. Tarihsel mücadeleyi, dar sınıf mücadelesiyle izah etmek yanılgılı bir yaklaşım olur. Sınıflar mücadelesi bu iki uygarlıkla birlikte ele alınıp, değerlendirildiği oranda bir anlam ifade eder. Tarihe damgasını vuran örnekler kabilinde ele aldığımız bu olguların tümünde çatışma zıt kutupta yer alan sınıflar arasında değil, iki temel uygarlık güçleri arasında gelişmiştir. Babil, Akad ve Asur'a karşı başkaldırıp saltanatlarını yıkan köleler değil, yoksul ve özgür yaşayan dağ kabile ve aşiretlerdir. Nemrut'a ve Firavun'a başkaldıran İbrahim ve Musa gerçeği de böyledir. Tarihin en büyük köleci imparatorluğuna başkaldıran İsa, yoksul Esseniler kabilesine mensuptur. Fransız Devrimi'ni gerçekleştirenler, "baldırı çıplaklar" hareketidir. Sovyet Devrimi'ni yapanlar, Rus Mujikleridir. Tüm bu örneklerde de görüleceği gibi hakikat ve özgürlük arayışı ve tarihsel-toplumsal gelişme, "köle, serf, proleter" eksenli değil, iki temel uygarlık arasında gelişiyor. Bugünün Leviathan'ı, fethetmeyeceği toprak, ele geçirmeyeceği pazar, köleleştirmeyeceği insan, kirletmeyeceği doğa bırakmadan büyük bir yıkıma doğru yol alıyor. Bu temelde doğa, toplum ve insan karşıtı olarak biçimleniyor.

Başta da belirttiğimiz gibi tüm değerlere kaynaklık eden Ortadoğu bu biçimlenmeden de nasibini sürekli bir şekilde hegemonik güçlerin hedefi olarak alıyor. Kriz ve bunalıma sürüklenirken yaşadığı bu temel krizi, sorunlarına çözüm gücü olmaktan yoksun bırakılarak derinleştiriliyor. Tam da bu sebeple "Ortadoğu'da

denenmesi gereken model devlet ulusuyla, demokratik ulusun varlığını ve özerkliğini esas alan demokratik anayasal çözümdür… Ortadoğu, tarihte çok uzun sürmüş evrensel rolünü ancak Demokratik Uluslar Birliği çatısı altında yeniden ele geçirip oynayabilir… Kurdistan devrimi her zamankinden fazla bir Ortadoğu devrimidir. Kürt demokratik uluslaşması da Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'dir."

Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'nin oluşumu için Rojava Devrimi bir köprü görevini üstlenebilir. Çünkü iki temel uygarlık arasında yürütülen savaşa çözüm de devrimin yeniden ana topraklarına dönüşüyle olacaktır. Bin yıllara dayanan kadim kültürü yok etmek için halklar arasında çelişkiler yaratılmak istenirken, Rojava Devrimi ile demokratik ulus anlayışı kadın öncülüğünde inşa edilmek ve çelişkiler aşılmak isteniyor. Derinleştirilmek istenilen bu kriz ve bunalımlı aşamadan Rojava Devrimi nasıl açığa çıktı? 6 Mart 2011'de Ürdün'de yaşları 15 ile 17 arasında olan yaklaşık 18 çocuk, Tunus ve Mısır'da başlayan isyan dalgasından etkilenerek okulların duvarına, "Halk, rejimin yıkılmasını istiyor!" diye yazdılar. İstihbarat şebekesi tarafından tespit edilip yakalanan bu çocuklar, aileleri almaya çalışsa da serbest bırakılmadı. Bunun üzerine aileler valilik binasını bastı, böylece çocuklar ailelerine teslim edildi. Çocuklara işkence yapılmıştı. Ebu Zeyd ailesinin aşireti isyan bayrağını çekince 18 Mart 2011'de binlerce kişi sokaklarda direnmeye başladı. Böylece "iç savaş"ın fitili ateşe verildi. Elbette Suriye'de yaşanan çelişkiler on yıllara dayanmaktadır. Kısa da olsa bu tarihi sürece göz atmakta yarar var.

Baas rejiminin ilk kötülüğü vatandaşlık dahi vermediği Kürtlere karşı olmuştur; "Arap Kemeri" projesi ile Cezire bölgesini Araplaştırmak istemiştir. Bununla beraber vatandaş sayılmadıkları için toprak üzerinde hak iddia edemeyen Kürtlerin işledikleri araziler Tabqa Barajı'nın mağduru Araplara verilmişti. Bu durum iki halk arasında büyük bir sorun teşkil ediyordu. Kuşkusuz istenen de zaten buydu. Ayrıca Baas rejimi döneminde muhalefet giderek "Sünni İslamcı" bir siyaset yürütmeye başlamıştı. Hafız El Esad'ın kadın erkek eşitliğine yönelik adım atması İslamcı kesimlere rahatsızlık verdi. Kadınların parlamentoya girmesi, yargıçlık dahil başka meslekler yapması, hatta 1976'da Kültür Bakanlığı koltuğuna bir kadın atanması, İhvan protestolarıyla karşılaştı. Hâlbuki Suriye'de kadınlar 1949'da seçme, 1953'te seçilme hakkı elde etti. Bu, bazı Arap ülkelerinden de ileri bir adımdı. 1976'da çoğunluğu Alevi olan hükümet yetkilileri, öğretmen, doktor ve rejimin profesyonel kadroları İhvan tarafından suikasta uğradı. 1980'de Esad'a suikast girişimi oldu, son anda kurtulan Esad buna karşılık 550 İhvancı tutukluyu hücrelerinde öldürttü. Yine 1980 yılından sonra rejim tarafından "hayalet" anlamına gelen "şebah" kelimesinden türetilen "şebbah"ı milis gücü oluşturuldu. Bu milis güç tarafından birçok katliam gerçekleştirildi. Hafız El Esad'ın 2000'de ölmesiyle birlikte yerine birçok değişim yapması nedeniyle "Şam Baharı" olarak literatüre giren Beşar Esad, Baas rejiminin tek adayı olarak seçildi. Bu "Arap Baharı"nın Suriye'ye yansımasını kaçınılmaz kıldı.

Ülkede yaşanan şiddetli baskı ortamı ve derin yoksulluk nedeniyle halkta bir yılgınlık oluşsa da sokaklarda direnişi başlatan Mart 2011 yılına kadar halk direnişleri dahi çok lokal kaldı. Halkların özgürlük istemi sonucu başlayan sürecin rengi zamanla değişti: Yarbay olan Hüseyin Hamuş tarafından ilk silahlı birlik olan Hür Subaylar Hareketi kuruldu. Ardından Hamuş'la fikir ayrılıkları nedeniyle Riyad El Esad tarafından üssünün Hatay olduğu açıkça söylenen Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) kuruldu. Hemen ardından Hizbullah Kasyır Savaşı ile Suriye'deki savaşa müdahil oldu. Tüm bu yaşananlar halkların özgürlük arayışlarına cevap olmaktan ziyade kriz ve bunalım derinleşmesine sebep olmuştu. Bu durum halkların kendi özgürlüğü için ayaklanmasını kaçınılmaz hale getirdi. Böylece Ortadoğu devrimi için bir köprü niteliği görebilecek güçte olan Rojava Devrimi 19 Temmuz 2012 yılında Kürt halkı öncülüğünde, halkın hükümet konaklarını ele geçirilmesiyle gerçekleşti. Rojava Devrimi, devrim halk için yapılır düsturunu değiştirdi; halkın yapıcısı olduğu bir devrimin numunesi oldu. Son 150 yıllık ve özellikle Rojava deneyimi devrimin öncelikle toplumdan inşa edilmesinin önemini çok açıkça ortaya koymaktadır. Üstenci Jakoben bir devrim anlayışından/toplum mühendisliğinden ziyade toplum içinden kurumsallaşmış, örgütlenmiş bir devrimin ne denli güçlü olabildiğini açığa çıkarmıştır. Bugün Rojava Devrimi'nin bu denli korkulan bir devrim oluşu bu zeminle bağlantılıdır. Bilinçlenen ve özgürlük arayışı olan bir toplum, var olan kapitalist sistemin karabasanıdır. Kuşkusuz "ilerici" insanlığın desteklediği bir devrimdir. Fakat bu desteği şöyle ele

alabiliriz, sanıyorum yıllar önce Vietnam Devrimi için devrimci Che Guevara'nın sözlerini bugüne uyarlamak yanlış olmayacaktır: Roma arenalarında birbiriyle çarpışan gladyatörleri alkışlayan pleblerin tutumunu andırıyor bu destek.

Tamda bu sebeple Rojava Devrimi öz gücüne yaslanmayı esas alır. Bu özgürce güvenin dayanağı, Rojava halkların demokratik ulus temelinde oluşturdukları Toplumsal Sözleşme önemli bir yer tutuyor. "Devrim içinde devrimler zinciri" de diyebileceğimiz Rorjava Devrimi sözleşmesindeki kimi önemli vurgular şöyle:

"Din, dil, ırk, inanç, mezhep ve cinsiyet ayrımının olmadığı eşit ve ekolojik bir toplumda; adalet, özgürlük ve demokrasinin tesisi için;

Demokratik toplum bileşenlerin siyasi-ahlaki yapısıyla birlikte çoğulcu, özgün ve ortak yaşam değerlerini kavuşması için;

Kadın haklarına saygı ve çocuk ile kadınların haklarının kökleşmesi için; Bizler Demokratik Özerk Bölgelerin halkları; Kürtler, Araplar, Süryaniler (Asuri, Keldani ve Arami), Türkmenler ve Çeçenler olarak bu sözleşmeyi kabul ediyoruz."

Bugün küresel hegemon güçler ve bölge egemen devletleri, Rojava'da inşa edilen ve bir sözleşmeyle güvence altına alınan bu paradigmayı hedef almaktadır. Rojava'da kapitalist modernite ile demokratik modernite arasında her yönüyle yoğun bir savaş yürütülüyor. Rojava Devrimi, Üçüncü Dünya Savaşı'nın ortasında halklar için bir vahadır. Bu açıdan Ortadoğu'da halklar üzerinden yürütülen savaş, tüm bölge halkının kaderini belirleyecek konumdadır. Rojava Devrimi yalnız siyasi bir hamleyi değil, toplumsal bir ütopyayı, 21. Yüzyılın eşitlikçi halk devrimlerinin modelini oluşturuyor. Bu açıdan da ideolojiktir. Bu çağın, hatta beş bin yıllık egemen iktidarların, bitmek bilmeyen etnik, dinsel çatışmaları altında geçen zaman diliminde temel sorun "Nasıl yaşamalı" sorusuna toplum lehine yanıt oluşturulmamasıydı. Abdullah Öcalan, "İdeolojik dönüşümümde netlik kazanan, zor içeren tüm hiyerarşik toplum biçimlerinden kopuş bir zihniyet devrimi değerindedir. Bu, devrimin doğa ve toplumun özündeki akla dayandırılması, tükenmek bilmeyen bir çözüm gücüne ulaştırılması anlamına da gelmektedir. Artık kendine güvenen ve hakim kişilik paradigmamda köklü tıkanmalara ve çözüm bulamama endişelerine yer yoktur. Büyük acılar ve büyük kötülükler, eğer öldürmezlerse, büyük gerçeklere ve güçlendiren özgür yaşama götürür. Hakim dünya sisteminin, ona hizmet eden kişilik özelliklerini iflasa götürmesini ve bu yönlü alternatifine yol açmasını yeniden doğuş ve ideolojik devrim olarak değerlendirmek doğrudur" demektedir. Geçen yüzyılın halk devrimlerinde eksik kalan ve devrimleri yenilgiye götüren bu oldu.

Fransa'da "Eşitlik, özgürlük, kardeşlik" şiarıyla "baldırı çıplakların" başlattığı tarihin en büyük toplumsal hareketi neden başarıya ulaşmadı ve çok kısa bir sürede kendi karşıtına dönüştü? "Ya sosyalizm ya ölüm" şiarıyla emekçi kitlelerin, ağır bedeller pahasına bir ütopyayla zafere ulaştırdıkları büyük Sovyet Devrimi neden 70 yıl içinde bürokratik kapitalizme dönüştü? Bütün bunların nedeni bu zihniyet kalıplarını aşmamasıdır. Dünyayı sarsan büyük Bolşevik Devrimi'nin de en zayıf noktası ve büyük hatası, devrimi ideolojik düzeyde derinleştirmemesi ve temel ilkeleri yaşamsallaştırmamasıdır. Bu sebeple sosyalist temel değerleriyle başlasa da her seferinde zemin olmaktan kurtulamadan kendi karşıtını kendileri yarattılar. Bu açıdan ne yazık ki sonuç değişmedi. Çünkü devlet ve devletin dayandığı eril zihniyet yeterince çözümlenmemişti. Abdullah Öcalan tüm devrimlerin bu kısır döngüye takıldığını gözlemledi ve bu deneyimleri çözümleyerek bin yıllık projesi olan demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü paradigmasını oluşturdu. Bu bakımdan Rojava Devrimi'nde tekrarlanmaması için paradigmasal, ideolojik güçlü bir temel mevcut. Birinci Rönesans da diyebileceğimiz, neolitik devrimden bin yıllar sonra aynı topraklarda bir devrimin gerçekleşmesi, umutların da yeşermesini sağladı. Bu açılardan, kuşatma altında bir devrim olmasına rağmen Rojava Devrimi, Ortadoğu halklarının özgür, eşit ve barış içinde bir gelecek inşa etmesinin tarihi fırsatını sunuyor. Bu nedenle de tarihi bir savunma ve sahiplenilmeyle büyütülmesi bütün "ilerici" insanlığın sorumluluğudur.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kuzey ve Doğu Suriye'deki Halklar ve İnançlar

Cihan İnan

Etnik ve inanç, toplumun tarihsel kimlikleridir. Günümüzde bilinen kimlik ve kültürlerin bu iki olgu üzerinde oluştuğunu belirtmek mümkündür. Çünkü toplumsal yaşamda vücut bulmuş hemen her değer doğrudan ya da dolaylı bu iki kimlikle ilişkilidir; tüm toplumsal değerler ya bu iki kimliğin sınırları içinde olup besleyen ya da onlardan beslenen konumdadır.

Etnik kimlik toplumlarda başta dil olmak üzere, maddi manevi değerler alanında ortaklık ifade eden kültürü temsil eder. Çağımızda ortaklık daha çok düşünce-zihniyet alanında yaşanıyor olsa da, geçerli kural budur. Etnik kimliğin binlerce yıllık oluşum serüveninde coğrafi koşulların doğrudan etkisi, toplumda binlerce farklı etnik kimliğin doğuşunda belirleyici rol oynamıştır. Toplumun ekolojik boyutu olan doğanın insan yaşamını belirleyen etkisi, birkaç yüz yıl öncesi kadar olmasa da devam eden değişmez bir diğer kanundur.

Din ve inançlar da etnik kimliğin önemli bir unsuru sayılır; din hem etnik kimliği oluşturur zenginleştirir hem de etnik değerlerce yeniden ve yeniden biçimlendirilir. Örneğin mezhep ve tarikatlar gibi. Ancak bir etnik kimliğin birden fazla dine mensup üyelerinin olması, etnik kimlik tanımlamasında dini diğer sosyal geleneklerden biraz daha farklı bir noktada tutmamızı gerektirir. Günümüzde Kürtleri ve Arapları bu zengin kültüre sahip halklara başlıca örnek gösterebiliriz. Örneğin Kürtlerin önemli bir kesimi Müslüman iken, sayıca az bir kesimi de Êzidî'dir; milyonlarca Müslüman Arap yanında birkaç yüz bin Hristiyan Arap da vardır. Bu gerçeklik Rojava Kürtleri için de geçerlidir. Suriye Arap halkının dinsel ve inançsal kimliği de kültürel farklılıklar içermektedir. Bu yanıyla Suriye küçük bir Ortadoğu bile sayılabilir.

Kültürel zenginlik, toplum yaşamındaki çeşitlilikten, kimlik ve değer olarak da farklılıktan kaynaklanır. Toplumsal zenginliklerin tümü tarihsel birikimin eseridir. Bu yanıyla toplumsal zenginlik kabul edilecek bir değerin mutlaka zaman ve mekan anlamında sınanmış olması gerekir. Böylece bir olgu ne kadar tarihsel ise o kadar değerlidir ve dolayısıyla günümüz için de zenginlik kaynağıdır, diyoruz. Yakın bir geçmişte yaşama girmiş herhangi bir olgunun zenginlik sayılıp sayılamayacağını, yani tarihsel olmayı başarıp başaramayacağını şimdiden bilemeyiz. Örneğin megapol türü kentleşmeden tutalım, hemen her gün yeni biçimleri çıkan, çoğu toplumların adını dahi duymadığı teknik bazı araçlar gibi. Dolayısıyla toplumsal zenginlik, gerçek anlamda, yüzlerce yıldır var olan, var olmaya devam edecek olan kültürel değerleri tanımlar. Etnik kimlik ve din-inanç kültürü, yüzlerce hatta binlerce yıldır var oldukları, var olmaya devam edecekleri için gerçek anlamda zenginliktir. Bu gerçeklikten ötürüdür ki her iki olgu aynı zamanda toplumsal yaşamın çeşitliliğinin, farklılığının gerçekleştiği mekanıdır ve yurdudurlar. Diğer tüm kimlikler de az ya da çok bu iki tarihsel zenginlik kaynağı tarafından beslenerek büyütülmüş, ya da bu iki olgu tarafından baskılanıp başka yeni değerlere dönüşüme zorlanmıştır. Kilisenin ortaçağda toplumsal değerleri baskılayıp Rönesans'a yol açmasında yaşandığı gibi.

Konuya bu cümlelerle başlamaktaki amacımız, demokrasi anlayışımızı temel alarak belirteceklerimizi daha iyi anlatabilmek içindir; yazı konumuz olan

devrim ile birlikte Rojava ile Kuzey ve Doğu Suriye'deki etnik ve dinsel kimliklerin toplumsal, siyasal alanda yaşadığı değişim dönüşümü de bu yaklaşımla daha somut ele alabiliriz.

Çok Kimlikli Suriyeliliğin İnşası Süreci İşlemektedir

Kuzey ve Doğu Suriye halkları, hiç olmadığı ve hiç yaşamadıkları kadar devrimle birlikte demokratik bir ortamda yaşıyorlar. İkincisi bu bölgede demokrasi de dünyanın birçok yerinden çok daha fazla sistemini kuracak imkanlarla buluşturulmuştur. Gerçekte anlatmak istediğimiz, bir yorum olarak paylaşmak istediğimiz bu husustur. Abdullah Öcalan'ın, "Demokratik Uygarlık Manifestosu" adıyla kaleme aldığı beş ciltlik eserinde, "bir yerde ne kadar çok zenginlik varsa, orada kültür olarak demokrasi daha fazla vardır; bu kültür demokratik bir siyasal rejime dönüşmemişse, o zaman kurulma zemini her yerden çok daha güçlüdür" anlamına gelecek çok geniş değerlendirmelerde bulunmuştur. Günümüzde "demokrasi farklılıkların bir arada yaşamasıdır" tespiti artık bir slogandır ve dünyanın tüm dillerinde tıpkı "Jin, jiyan, azadî" gibi seslendirilmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında Suriye toprakları Rojava Devrimi'nden önce kültür olarak da zemin olarak da demokrasi bekleyen bir ülkeydi, diyoruz. Aslında sadece Suriye değil, Afganistan'dan Fas'a, Kurdistan'dan Yemen'e kadar Ortadoğu kültürel geçmişi itibarıyla, demokrasinin üzerinde inşa edileceği, sisteminin kurulacağı dünyanın en mümbit bölgesidir. Suriye de bu zenginlikten payını yeterince almıştır.

Suriye etnik olarak Arap, Kürt, Asuri-Süryani, Ermeni, Çerkes, Türkmen, Rum halklarının evidir. Suriye adlı bir kavim, aşiret ya da kabile yoktur. Suriye adı verilmiş bir toprak parçası vardır. Bu toprak parçasında Suriye adından binlerce yıl daha eski etnik kimlikler yaşamaktadır. Araplar, Kürtler, Asuri-Süryani kimlikler bu kadim kültürün başlıca gruplarıdır. Ancak Baas rejimi, tüm bu kimlikleri milliyetçi-dinci parti ideolojisiyle ele alıp, Arap milliyetçiliği içinde eritmek, parti militanı yapmak tarzında bir amaç gütmüştü. Bu dayatma Arap toplumundaki zenginliği de tahrip etmiş, parçalamıştır. Diğer etnik kimlikler ise nefes alamaz hale gelmişti. Devrim en başta bu baskı, dayatma ve asimilasyon politikalarını sonlandırmıştır.

Rojava Devrimi'nden bu yana on bir yıl geçmiş oldu. Artık Kuzey ve Doğu Suriye olan bölge, son dört yıldır demokratik konfederal bir sistemle idare edilmektedir. Sıkça adlandırıldığı gibi özerk bir bölgesel yönetimi de mevcuttur. Bu zaman zarfında halkların ve inanç gruplarının yaşamında ne tür olumlu değişiklikler yaşandı sorusu pratik gözlemler dahilinde adilce yazılmayı gerektiriyor. Bu adil yaklaşım aynı zamanda mevcut değişim ve dönüşümden kim ve kimlerin neden rahatsız olduğunu da gündeme taşımalı ve karşılaştırmalı bir yöntemle yanıt verebilmelidir. Tüm bunları görmek, adaletli bir değerlendirmede bulunmak, hakkını teslim etmek için Kuzey ve Doğu Suriye bölgesini onbir yıl öncesiyle mukayese etmemizi gerektirecektir. Yapılması gerekip de yapılmayanların savaş ve saldırıları, ambargoları ve tehditleri gözardı etmeden, demokratik ulus siyaseti ve konfederal sistem özelliklerini ölçü alıp muhasebesi yapılabilir.

Suriye rejimi, Baas'ın program ve tüzüğünü referans almış, buna göre kurulmuş bir sistemdir. Türkiye Cumhuriyeti devletinin ilk otuz-kırk yılında sistemini CHP program ve tüzüğüne dayandırmasında olduğu gibi. Zengin kültürel yapısına rağmen Suriye Arap Cumhuriyeti adını kullanarak, resmiyette sadece Arapların devleti olduğunu ilan etmiştir. Kuşkusuz ki söz konusu ulus-devlet dönemi olduğu için de akla "hangi Arap" sorusu gelmek zorundadır. Dışarıdan, ama özellikle de Türkiye'den bakıldığında Suriye Alevi Arap devletiymiş gibi görünür. Daha doğrusu AKP'nin başını çektiği çevrelerce böyle tanınması için yığınca söz sarf edilir. Oysaki Suriye devleti resmiyette Alevileri tanımamıştır. Hristiyanlar dışındaki herkesi İslam kabul etmiştir. Devlet başkanının Müslüman olması bile anayasaya yazılmıştır. Ancak pratikte, görevlendirmelerde, güven ve samimiyet gerektiren işlerde -o da her kurum ve alanda değil- Alevilere öncelik tanımıştır. Başka bir ifadeyle Suriye'de Arap Aleviler, anayasal güvencesi olmayan bir serbestiye sahiptir. Suriye'de rejim Sünni Arapları, siyasal fikirlerine ve eğilimlerine göre sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma, siyasi, ekonomik, sağlık, güvenlik ve eğitim gibi alanlara yansıtılmıştır. Somutlaştırırsak, Dêrazor, Irak Baas Partisi'ne duyduğu sempati

nedeniyle her zaman kuşkuyla bakılan bir kent olmuştur. Irak sınırındaki birçok Arap kabilesine dönük de benzer kuşku ve güvensiz yaklaşımlar olmuştur. Bu bölgeler ekonomik olarak kısmi bir montaj sanayi dışında geliştirilmemiştir. Her zaman korku içinde tutulmuştur. Suriye rejiminin Kürtlere dönük politikası ise dünyada eşine pek rastlanmayan türden olmuştur; Kürtler hem var hem yok hükmünde sayılmıştır. Resmiyette ve pratik politikada Kürt yoktur. Düşman ve tehlikeli bir yapı olarak Kürt vardır. Örgütlenme ve siyaset yapma hakkı yoktur ama bölücü suçlamasıyla sürekli gözetim altındadır. Bir kısmı vatanında yabancı ve mülteci olarak kabul edilmiştir. Resmi kâğıtlarda Arap, gündelik yaşam dilinde Kürt denilmiştir.

Halklar demokratik bir Suriye, AKP-MHP Türkiye'siyse bölünmüş ve ideolojik olarak dinci-milliyetçi bir Suriye istemektedir

Toprakları başkalarının olup gerektiği zaman müsadere-Hizama Erebi/Arap Kemeri-edilebilir denilmiştir. Ülkesinde, kentinde ve köyünde, başkaları için nöbetçidir. Kürtler adeta Kurdistan'a gökten inmiş bir halk olarak algılatılmıştır. Örneğin Kürtçeye yamuk, bozuk dil denilmiştir. Kürt bahçesinde bile olsa taş üstüne taş koyamaz, mülk edinemez... Tüm bunları ancak kimliği Arap olan biri aracılığıyla yapabilirdi. Êzidî ve Alevi Kürtlerin inanç kimlikleri inkar edilmiştir.

Hristiyan halklar dinsel kimlikleri itibarıyla tanınmış, ibadet ve okullarında eğitim hakkı verilmişken, etnik kimliklerini istedikleri gibi yaşamalarına ortam sunulmamıştır. Bu halklar korkuyla, çoğu kez rejimle işbirliği içindeki bazı dini ve cemaat temsilcisi kişiler aracılığıyla denetim altında tutulmuştur. Suriye rejiminin halk ve inanç gruplarına dönük politikasının önemli bir ayağı da halkları birbirine düşman yapmaktır. Örneğin rejim ile Kürtler arasında değil, Kürtler ile Araplar arasında sorun varmış gibi bir taktik izlenmiştir. 12 Mart 2004'de Qamişlo'daki futbol maçında Dêrazorlulara yaptırılan provokasyon bu türden bir politikanın sonucunda yaşanmıştı. Halkları aldatan bu ulus-devlet taktiğini, Eylül ayının ilk haftasında QSD'nin (Demokratik Suriye Güçleri) Dêrazor'da çeteleşmiş gruplara karşı yürüttüğü operasyonunda, Türkiye ile birlikte bir kez daha kullanmaya çalıştığını gördük. Kürt kentlerindeki Ermeni, Asuri-Süryani ve Arap halka, alttan alta her zaman Kürtlerin kendilerine baskı yaptığını, rejim olmazsa Kürtlerin kendilerini buralardan kovacağını fısıldamıştır. Rejimin bu politikası özellikle Asuri-Süryani halkta Kürtlere karşı önyargı ve güvensizlik yaratmıştır.

1960'da Rojava Kurdistan'ında petrol yatakları keşfedildi. 1962'de Serêkaniyê'den Dêrik'e kadar ki alan "Arap Kemeri" politikası denilen politikayla Araplaştırılacaktı. Bu politikayı son on yıldır Türkiye devleti devralmıştır. Yani Suriye Baas Partisi'nin başlattığı politikayı AKP ve lideri Tayip Erdoğan pratikleştirmeye çalışmaktadır. Suriye Baas Partisi, Tabqa Barajı'nın su altında bıraktığı köylüleri yerleştirmeyi bahane ederek, Türkiye'nin AKP'si ise mültecileri bahane ederek Arap Kemeri'ni Kürtleri yurtlarından ederek, uygulamaktadır.

Suriye rejiminin halklara ve inanç gruplarına dönük politikası hakkında kısa bir özetini sunmaya çalıştığımız uygulamaları, Suriye ulus-devletinin kültürel soykırım yapan bir devlet olduğunu yeterince göstermektedir. Her ne kadar son on yıl içinde söylemde bu gerçekliğinden vazgeçmiş gibi bir izlenim oluşturmaya çalışıyorsa da, bu söylemin tarihsellik kazanacak kadar özlü ve içten olup olmadığını şimdiden belirtemeyiz. Çünkü zaman zaman Kürtlere eleştirinin de ötesinde hakaret içeren, Araplarıysa küçük düşüren söz ve eylemlerle saldırabilmektedir. 2012 Rojava Devrimi, Arap ve Kürtler gibi tüm halk ve inançların rahat bir nefes almasını sağladı. Ancak halklar Türkiye'nin saldırılarında olduğu gibi daha tehlikeli yeni saldırılara da maruz kalabilmektedir. Bu saldırılar devrimle oluşmaya başlamış ortamda toplumun çok kimlikli, inançlı ve dilli yapısının demokratik sistemini inşa etmesini geciktirmektedir. Aynı zamanda ilişki ve ittifaklarını, dost yapılarla geleceğe dönük plan ve projelerini sekteye uğratmaya

çalışmaktadır. Gerçekte Türkiye'nin yaptığı şey, Suriye rejiminin demokrasiye açık hale gelmesini engellemek, milliyetçi-dinci çizgide kalmasını sağlamak, iç çelişkilerini derinleştirip kendine mahkûm etmektir. Kuzey ve Doğu Suriye halkları ile AKP-MHP Türkiye'si arasındaki düşmanlığın kaynağı budur; halklar demokratik bir Suriye, AKP-MHP Türkiye'siyse bölünmüş ve ideolojik olarak dinci-milliyetçi bir Suriye istemektedir.

Rojava Devrimi, Suriye Baas rejiminin ağır sorunlar altında boğmaya çalıştığı halklara en başta sorunlarını rahat dilendiren bir ortam yaratmıştır. Örneğin rejimin çok bilinçli ve ince politikalarla halklar arasında yarattığı düşmanlık, çoğu Kürtlerin olmak üzere Asuri-Süryani halkının, bazı bölgelerde de Arapların el konulmuş mülkleri sorunu, devrim olur olmaz gündem olmuştur. Devrim, her halka, etnik ve dini kimliğine bakmadan tartışma, eleştirme, kendi kararını alma özgürlüğü, kendini ifade etme cesareti ve sorunlarını dilendirmek için güven ortamı sunmuştur. Zaman zaman gerginlikler olsa da Arapların Kürtleri, Kürtlerin Arapları demokratik temelde eleştirebilecek mekanizmalar mevcuttur; halklar Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi alanlarında, Baas rejiminin yol açtığı sorunları çok rahat tartışabilecek, karar alıp uygulayabilecek imkanlara sahiptir.

Arap Kemeri politikasına maruz kaldığı için topraklarını kaybetmiş Kürtler, 2012'de silahlanarak topraklarını geri almaya kalkışınca, devrim güçlerince engellemiştir. Çünkü devrimci güçler, halen Kürtlerin topraklarını kullanan Arap halkının rejim tarafından oraya getirilip yerleştirildiğini bilerek hareket etmiştir. Bu yaklaşım Arap halkı içinde devrimci güçlere ve politikasına güveni artırmıştır. Asuri-Süryaniler de mağduriyetlerini dillendirip taleplerini muhatap mekanizmalara sunmak yanında, rejim döneminden çok daha fazla korunur, desteklenir olmuştur. Bu halk ilk defa silahlı öz savunma güçleri yanında öz irade ve bilinçleriyle ilk defa siyasi partilerini kurmuş, kimliklerini inkâr etmeden yönetim kademelerinde sorumluluk almaya başlamıştır. Başta eğitim alanında olmak üzere devrim bölgesinde katı Arap ulus-devlet politikasını değiştirecek adımlar atılmaktadır. Rejimin Arap yurtseverliği yerine ikame ettiği milliyetçiliğe karşı her halkın kendi kimlik ve kültürüne göre kendini örgütleyerek, yaşamını düzenleyerek, çok kimlikli Suriyeliliğin inşası süreci işlemektedir. Devrimle birlikte Suriyeli olmak için Arap olma zorunluluğunu kaldırmış, tarihsel geçmişinde kim neyse onu esas almış, özgür yurttaş olma bilinciyle halklara yaklaşmaya başlamıştır. Böylece Araplar daha özgür ve rahat, diğer etnik ve dini yapılarsa kendi gerçekliklerini tüm sorunlarına rağmen inşa eder noktaya gelmiştir.

Geçmişi doğru ve yeterince analiz etmek, sonuçlar çıkarmak sağlam bir gelecek inşası için hayati önemdedir

Rojava Devrimi, klasik ve klişe sloganlarla ifade edilegelmiş devrimler gibi anlaşılmamalıdır. Zaten o türden gelişmelere devrim denilmesi doğru da değildir. Devrim artık halkların kendi sorunlarını ele alabilecek ve çözecek ortama kavuşmasıyla başlayan süreçtir. Rojava'da, Kuzey ve Doğu Suriye'de son on bir yıldır olan budur. Bu on bir yıl içinde kökü yüzlerce, binlerce yıl gerilere uzanan sorunlar ortaya saçılmıştır. Örneğin kadınların toplumsal, siyasal ve ekonomik alan yanında öz savunmada da örgütlü yer almaya başlaması, kökü binlerce yıl öncesine giden cins çelişkisi ve etrafında yaratılan birçok sorunu dışa vurmuş, çelişki ve çatışma içinde bu sorunları çözen bir ortam doğmuştur. Bu türden gelişmeleri basın-yayın organlarına yansıyan görüntülerden, konuşmalardan anlamak mümkündür. Gençlik ilk defa geleneksel toplumun "büyükler, atalar, tecrübeliler" dediği kesimin kültürel baskısından kurtulacak imkana kavuşmuş, acemilikleri olsa da canlı ve heyecanlı yürümeye başlamış, oldukça cesaretli duruşlar sergileyecek güce ulaşmıştır. Artık gerontokrasi daha iyi deşifre olmakta ve karşısına gençlik iradesi çıkmaktadır.

Sonuç Yerine

Devrimden itibaren başlamış en iyi gelişmelerden biri de içinde birçok olumsuz davranış ve eğilim

barındırıyor olsa da toplumun tüm kesiminde ve katmanında yaşanan arayıştır. Rejim dönemi ile devrim sürecinden bu yana yaşananları mukayese ederek varlığını dışa vuran arayış, demokratik toplum inşası için zemin ve olanaklar hazırlamaktadır. Bu arayışta rejimin unutturmak istediklerini daha fazla hatırlamak, yeniden değerlendirerek anlamlandırmak da vardır. Geçmişi doğru ve yeterince analiz etmek, sonuçlar çıkarmak sağlam bir gelecek inşası için hayati önemdedir. Bu sosyal gerçeklik Kuzey ve Doğu Suriye halklarında çarpıcı yaşanıyor. Örneğin Kürt Aleviler ve Êzidîler 1960'lardan bu yana ilk defa kendisi olarak toplanıyorlar. Hem ibadet ediyorlar hem de kültürlerinde sosyal anlamını yitirmeye başlamış değerlerini yeniden tanımlayarak, kültürlerini canlandırıyor ve yaşamlarına küçük ama güzel anlamlar katıyorlar.

Alanda tüm inanç ve halk kesimlerinin kendini daha kolay ve korkusuz anlatacak, sorunlarını tartışacak imkanlara kavuşması küçümsenemez. Çünkü bölgemizdeki hiçbir ulus-devlet egemenliğindeki halklara geçen yüz yıl içinde böyle bir ortamı sunamamıştır. Her ne kadar Irak Anayasası'na oldukça demokratik maddeler yazılmış, Suriye devleti de sosyalizm kavramını kullanmış da olsa, bu tür görece olumlu hususlar hiçbir zaman hayata geçirilememiştir. 20. Yüzyılın Ortadoğu'suyla mukayese, kendi başına Kuzey ve Doğu Suriye'deki gelişmelerin Ortadoğu demokrasi kültürünün gücüne, canlılığına ve imkan bulduğunda hızla gelişebileceğine kanıttır. Halklarımız için en büyük kazanımın bu olduğu tartışmasızdır.

Bölgede tüm etnik ve dini grupların ortak kurduğu örgütlemeler mevcuttur. Bu örgütlemeler hem kadın ve gençlik, hem toplumsal ve siyasal, hem de inanç örgütlemeleridir. Örneğin tüm inançların bir araya gelerek oluşturdukları Mezopotamya İnançlar Birliği vardır. Bu birlik, bu yıl uluslararası katılımcıların da olduğu ikinci konferansını yaparak önemli kararlar almıştır. Demokratik Suriye Meclisi, tüm halkların siyasi çatı örgütüdür. Sadece siyasi ve dini örgütlemeler alanında değil, kültürel ve toplumsal olarak da gruplar arasında Baas rejimi dönemiyle kıyaslanamaz olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Tüm inanç ve halk gruplarının birbirinin önemli kutlama ve anmalarına karşı saygı içinde olması, birbirini anlayabilecek dille birbirine yaklaşması, artık yaşamın rutini haline gelmiştir. En çok horlanmış, görmezden gelinmiş, özellikle de Müslümanlar nezdinde karalanmış Êzidîlere dönük yaklaşım yüzseksen derece değişmiştir; ortak platformlarda Êzidîler inançlarını çekinmeden anlatabilecek, eleştirilerini sıralayabilecek duruma gelmiştir.

İnanç ve halk toplulukları arasındaki kültürel alışverişte daha başka önemli gelişmeler de mevcuttur. Daha önce birbirine güvensiz yaklaşan bu kesimler, artık birbirinin bayramlarına gidebilmektedir. Müslüman din adamları, kiliseleri ziyaret etmektedir. Bayramlar aynı zamanda tüm inançların çok daha kolay birbirini arayıp sorduğu, kutladığı günler haline gelmiştir. Samimiyet içinde taziyelere giderek birbirinin acı ve hüznünü paylaşmak, dayanışmada bulunmak da yeni bir gelişme sayılabilir. Tüm bu kültürel ve sosyal davranışlar halklar arasında dayanışma duygularını büyütmekte, kardeşlik bağlarını güçlendirip ortak paydaları artırmaktadır. Bu yılın Eylül ayının başında Dêrazor'daki kimi çete gruplarına dönük başlatılan operasyonu, Kürt-Arap çelişkisi ve çatışmasıymış gibi lanse eden, Kürt-Arap savaşı çıkarmak için yedi yirmidört çalışan Türkiye ve benzer şer odaklarının tüm kışkırtıcılıklarına rağmen başta Dêrazor Arapları olmak üzere bölgedeki Arap topluluğundan kimsenin bu fitneye gelmemesi, aksi bir tutum göstermesi; anlatmaya çalıştığımız halklar ve inançlar arasındaki dostluk ve kardeşlik ilişkisinin pratik sonuçlarındandır. Çünkü mevcut durumda tüm sorunlara ve sıkıntılara rağmen topluluklar bir diğerinin ne yaşadığını, sorunlarını ve ihtiyaçlarını görebilmekte, anlamak ve destek sunmak için çaba göstermeye gayreti içinde olabilmektedir.

Tüm bu sosyal gelişmeler, üzerinde yükseldiği paradigma sayesinde gün gün demokratik ulus çizgisinde kendi demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü yaşamını inşa etmektedir. Bölgemizi binlerce yıldır hapsetmiş iktidar modernitelerinin dinci, milliyetçi, faşist sistem ve yaşam alışkanlıklarına dayalı yürütülen soykırımları hatırlarsak, Kuzey ve Doğu Suriye'de yaşananların, insanlık kazanımı anlamında değeri ve önemi daha iyi anlaşılmış olur.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Eski Dünyadan Yeni Dünyaya Açılan Pencere: Rojava

Yılmaz Aslan - Ferhat Doğan

Giriş

Eski dünya ile yeni dünya iç içe yaşanıyor. Eski dünyanın şiddeti, yeni dünyanın ise belirsizliği insanlığı ürkütüyor. İnsanlık tarihi, topraktan makineye, makineden veriye evrilen bir sahip olma mücadelesiyle ilerliyor. Rojava Devrimi eski dünyadan kopuşun, yeni dünyaya yolculuğun başladığı bir hikâye. On yılı aşkın süredir Rojava toplumu, yeni bir siyasi, toplumsal ve kültürel dünyanın inşasının sorumluluğunu taşıyor ve bu uğurda bedel ödüyor. Rojava, özgürlüğünü arayan Kürtlerin, tarihini yeniden yazan kadınların hikâyesidir. Rojava tüm ezilen topluluklara umut olmayı başarmış olsa da bu umudun kırılması için sayısız kirli el boğazına yapışmış ve onu nefessiz bırakmaya çalışmakta. Bu makalede, Rojava Devrimi'nin çeşitli yönlerini ele alarak insanlık için ne anlama geldiğini tartışacağız. Kaostan demokratik bir model yaratan Rojava toplumu neden baskı altına alındı, savaş neden derinleşti, kimin ne hesabı var, devrim kimleri ürküttü, hakikat ne yana düşer? Makalemizde bu sorulara yanıt bulmaya çalışacağız.

Arap Baharı'ndan Kürt Baharı'na

Tunus'ta başlayan ve Arap Baharı olarak isimlendirilen Ortadoğu halk direnişleri, kısa sürede domino etkisi yaratarak birçok ülkede otoriter rejimlerin yıkılmasını sağlamıştı. Ortaya çıkan kitlesel hareketler, bazı otoriter rejimleri devirdi fakat halklar için kalıcı ve müreffeh bir düzen inşa edemedi. Toplumsal dönüşümü gerçekleştiremeyen ve esasen otoriter ve totaliter rejimlere karşı başlayan Arap Baharı, çeşitli müdahaleler sonucu mezhepçi, fundamentalist ve cihatçı yapıların denetimine girdi. Kısa bir süre içinde bahar, sert bir kışa dönüştü ve protestoların merkezi Suriye'ye kaydı.

Suriye kısa bir süre içinde başka aktörlerin de dâhil olduğu çoklu direnişlerin ana merkezi haline geldi. Elbette Suriye'nin "küresel savaşın merkezi" olarak seçilmesi tesadüf değildi. Suriye coğrafyasında gelişen hadiselerin zamanlamasına, gerekçelerine ve aktörlerine dikkatlice bakınca burada hala devam eden hegemonik kapışmanın bölgesel ve küresel ölçekte uluslararası ilişkileri etkileyen tarihsel parametreler olduğu daha rahat anlaşılacaktır. Bu nedenle Suriye'nin kısa sürede farklı inançların çatıştığı bir arenaya dönüşmesini, sadece rejimin Baasçı ve otoriter yapısıyla açıklayamayız. Her şeyden önce savaş merkezlerindeki bu kaymayı halk protestolarıyla başlayan ve demokratik bir yaşamı arzulayan Arap Baharı'na yapılmış küresel ve bölgesel müdahalelerin bir sonucu olarak okumak daha doğru olacaktır. Arap Baharı'nın devrimci potansiyeli yerel, bölgesel ve küresel aktörleri tedirgin ederek, büyük bir risk olarak görüldü ve devrim radikal dincilerin eliyle sapmaya itilerek boğdurulmaya çalışıldı. Haliyle Arap Baharı'nın kışa dönmesiyle Suriye coğrafyasının radikal dincilerin kuluçka merkezi haline gelmesini her şeyden önce ideolojik bir mesele olarak görmekte fayda var.

Merkezin Suriye'ye kaymasıyla tırmanan protestoları basit bir asayiş meselesi olarak değerlendiren rejim elitleri, halk protestolarını şiddetle bastırmaya çalıştı. Fakat rejim Rojava'da aynı hataya düşmedi. Rojava'da bu hataya düşmemesinin nedeni, başka bir seçeneğin olmaması ve devrimci Kürtlerin hegemonya savaşlarına katılmayı reddeden duruşuydu. Hatırlanacağı üzere Suriye iç savaşının başladığı ilk zamanlarda, yerel ve bölgesel kimi dinamikler Rojava Kürtlerini başka güçlere yedeklemeye çalışmıştı; Ankara başta olmak üzere farklı kesimler, Kürt liderleri kırmızı halılarla karşılasalar da onları şiddetle ve Suriye rejimiyle doğrudan bir savaşa girmeye ikna edememişti. Deyim yerindeyse Kürtler Suriye'ye yönelik emperyal savaşa dâhil olmadan kendi yolunu çizmeyi başarmıştı. Devrimci Kürtlerin Baas rejimine ve cihatçı-İslamcı gruplara eklemlenmeden alternatif üçüncü yol siyasetinin izini sürmesi, Rojava ve Suriye'de, bölgede ve dünyada önemli düzeyde prestij kazanmalarını sağladı. Rojava Kürtlerinin öncülüğünü yaptığı politik merkezin izlediği strateji, hem Suriye'nin ulus-devlet statükosunu yapıbozuma uğratmış hem de öz savunma temelinde bir pratik geliştirerek ülkenin üçte birinde yaşayan toplulukları saldırılardan korumuştur.

Kürtlerin Zamanı

Suriye toplumunun önemli dinamiklerinden biri olan Kürtler, ilk defa Suriye'nin Fransızların egemenliği altında bulunduğu 1921-1946 yılları arasında gündeme geldi. Bu tarihten sonra ara ara gündeme gelseler de asıl meydan okuma Arap Baharı'yla başlamıştır. Bu aşamadan sonra Kürtlerin siyasi ve kültürel kaderlerinin tayininde izledikleri stratejik hat, Suriye iç savaşının seyrini değiştirerek etki ve sonuçları itibariyle bölgesel ölçekte tarihsel bir momentin öznesi ve sürükleyicisi oldu. Ortadoğu'daki kargaşa, çatışma ve yeni savaş biçimlerine sahne olan Arap Baharı esnasında; Suriye'nin, jeostratejik-jeopolitik anlam derinliklerini yıllar önce analiz eden ve buna karşı çözüm önerileri sunan Kürt demokratik modern hareketinin lideri Abdullah Öcalan'ın fikri yolculuğunun gerçeğe temas ettiği bu moment "Kürtlerin zamanı" olarak tarihlendirildi. Peki, bu zaman nasıl işledi, nasıl örgütlendi, neyi nasıl gördü ve nasıl yaptı? Öcalan'ın öne sürdüğü "demokratik ulus" tezini takip eden Suriye Kürtleri, Arap Baharı'nı aşacak ölçekte, bölgesel bir devrimin öncü öznesi sorumluluğuyla konumlanarak ulusalcı ve otoriter rejimler ile cihatçı fundamentalist yapılar arasında başka bir seçeneğin mümkün olduğunu kısa bir zaman aralığında ispatladılar. Bunu savaşın başlamasıyla birlikte birçok kentte şiddete başvurmadan birlikte yaşadıkları halk ve inanç gruplarıyla birlikte demokrasiye dayalı özyönetim modeli inşa ederek, hem rejimin hem de rejime yapılan emperyal müdahalenin yarattığı krizlere çözüm bularak yaptılar. Diğer topluluklarla birlikte Rojava habitusu etrafında şiddetsiz bir alan hâkimiyeti oluşturan devrimci Kürtlerin duruşu tüm dünyada alkışlandı. Üçüncü Yol olarak da ifade edilen bu temel strateji, yarattığı sonuçlarla egemen tarihin ilerlemeci gidişatını krize sokarak tarihe büyük bir ihtar çekti.

Rojava Devrimi'nin temel teorik dayanaklarından biri demokratik ulus fikriyatıydı. Demokratik ulus fikriyatı, ulus-devletlerin çatısı altında bastırılan farklılıkların gelecekte de birbirlerini "kırıma" uğratma riskinden hareketle; konfederatif örgütlenme tarzını esas alarak yerellerin iradesini merkeze alan, hem farklılıkların kendi özerk yapısını koruduğu hem de diğer farklı özerk dinamiklerle "ortak konseyler" aracılığıyla yan yana gelebileceği yeni bir toplumsal ve siyasal örgütlenme modelidir. Bu model, hegemonik güçlerin yarattığı geleneksel, itaatkâr ve yerleşik düşünceden kopuşu temsil etmektedir. Kopuşun çoklu karakterinin varlığı, devrimin çoklu öznelerine aynı safta toplanmak üzere yapılan tarihsel bir çağrıdır. Rojava toplumu bu çağrıya olumlu bir yanıt vermiştir. Fikriyatın kurucusu Öcalan'a göre, demokratik ulus sadece zihniyet ve kültür ortaklığıyla yetinmeyen, bilakis tüm üyelerini demokratik özerk kurumlarda birleştiren ve yöneten yeni bir ulus modelidir. Bu modelin temelini, otoriter ve eril rejimlere karşı kadınların ve erkeklerin eşit olarak karar süreçlerine katıldığı demokratik ve özerk yönetim oluşturur. Demokratik ve özerk yönetimler, merkeziyetçi ve katı modellerin yerini alacaktır. Ayrıca demokratik ve özerk yönetime geçiş, aynı zamanda yeni bir modernite anlayışını ve bu moderniteye entegrasyonu zorunlu kılar. Bu çerçevede demokratik ulus zamanının modernitesi, demokratik modernite olacaktır. Öcalan'a göre, tekelcilikten arınmış bir

ekonomi, çevreyle uyumlu ekoloji, doğa ve insan dostu teknoloji, demokratik modernitenin yapı taşlarını oluşturacaktır.[1]

Yeni Ortak Dünyamız Rojava

Rojava Devrimi Zizek, David Harvey, David Graber ve John Holloway gibi dünya çapındaki sosyal bilimcilerin de ilgisini çeken, evrensel ölçekleri referans alarak, halkların coğrafi, siyasi, kültürel, ekonomik ve toplumsal birliğini önceleyen ilerici, demokratik ve barışçıl bir önermedir. Rojava'da uzun süre kalan yazar Hikmet Acun, bu devrimi; emperyalizmin ve bölge gericiliğinin planlarının kısmen başarısız olduğu bir ortamda, tarihsel olarak var olan Kürt dinamiğinin ortaya koyduğu, diğer devrimlere benzemeyen özgün bir deneyim olarak tanımlamıştır. Rojava'yı 20. Yüzyıl devrimlerinin tarihten tekrar çağrılması olarak değerlendiren Acun'a göre, Kürt Özgürlük Hareketi'yle DAİŞ'in karşı karşıya gelmesi bir rastlantı değildi; iki farklı tahayyülün karşılıklı olarak restleştiği tarihsel bir momentti. Bu karşılaşma sonrasında Rojava'da modern insanlık tarihi içerisinde kendinden önce gelen bütün güçlerin, bütün birikimlerin somutlandığı bir tarih yazıldı. 20. Yüzyıldaki devrimlerin bittiği ve çöktüğü anda, tarih son bir kez Rojava'daki devrimci güçler üzerinden kendisini çok üst düzeyde artçı bir devrim olarak gösterdi. Demokrasiye, özgürlüklere aç olan bir coğrafyaya devrimci Kürtlerin bir paradigma ile dalması adeta bir şok etkisi yaratmıştır. Hikmet Acun, bunu söyledikten sonra da tüm dünya devrimcilerine bir nevi çağrı yapıyor: "Kürt devrimcilerine buradan bir kez daha bakın derim. Nelere kadir olduklarını, nelere cüret ettiklerini, tarihin bağlamını yeniden nasıl kurduklarına bakın derim."[2]

Rojava'da yeni dünyaya yeni bir pencere açılırken, eski dünyaya direnen, yeni dünyaya kucak açan devrim üzerine birçok analiz yapıldı, yapılıyor. Akademisyen Bülent Küçük ve Ceren Selçuk, Rojava Devrimi'ni "potansiyel olarak herkesin özgürleşmesini mümkün kılacak evrensel bir mücadelenin simgesi" şeklinde bir tanımaya başvuruyorlar. Onlara göre Rojava'yı diğer devrimci hareketlerden farklı kılan temel özellik, devrimin yerelliği ve evrenselliği aynı anda besleyen bir karaktere sahip olmasıdır.[3]

Rojava deneyimi doğal olarak en çok Kürt halkını etkiledi. Bu deneyim özellikle Kürt halkı için sömürgeciliğe meydan okumanın ve ideal Kürtlüğün nasıl olması gerektiği konusunda en makul manifestonun pratikleşmiş halidir. Rojava'da inşa edilen Kürtlük dört parça Kurdistan'ın karşılaştığı sorunlara karşı mücadeleye ve müzakereye hazır olan özgür Kürtlüktür. Devrimin bir diğer önemli katkısı Ortadoğu'nun bölgesel barışına alttan gelen dalgayla örülen; kadının, ezilen halk ve toplulukların yön ve doğrultu verdiği bir perspektif sunmasıdır. Bu bakımdan Rojava'nın yeni yaşam iddiası, hem Kürtlerin yaşadığı dört ulus-devletin siyasi formlarını hem de Ortadoğu uygarlık krizlerini çözmeye yönelik geliştirilen egemen modelleri aşacak ölçekte alternatif birlikte yaşama zemini ve özgürleşme, barış toplumu olma tahayyülü sunmaktadır. Rojava Devrimi'ni farklı kılan en önemli özelliklerin başında, son 200 yılın küresel ölçekte siyasal örgütlenme ve devlet modeli olan ulus-devlet ezberlerini bozması gelmektedir. Evrensel bir norm olarak inşa edilen ulus-devletler etno-çoğunlukçuluğu tüm toplumlara dayatarak tek bir yönetim rejimi haline gelmeyi başaran normlar kümesi yaratmıştı. Ulus-devletler tüm dünyada zenginlikleri, farklılıkları tek tipleştirerek toplumları homojenleştirdi ve merkezileştirdi. Uluslararası ilişkiler literatüründe, etno-çoğunlukçu modelleri yumuşatma amacı taşıyan ve bağımsız ulus-devlet kurmaya dayandırılan "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" yaklaşımı da devletsiz toplumlar için kaotik bir süreçten öteye gidemedi. Fakat mezhepsel ve etnik olmayan bir sözleşmeyi referans alarak, âdem-i merkeziyetçi ilkeler ışığında, demokratik konseylerle toplumsal sorunları yerinden ve yerelden çözmeyi planlayan Rojava modeli, Ortadoğu gibi çok boyutlu merkezileşmenin olduğu bir coğrafyada etnik, dinsel ve kültürel farklılıklara sahip olan topluluklara kendi kaderlerini yeni bir formla belirlemeyi önerdi ve kitleleri arkasından sürüklemeyi başardı. Bu yönüyle bakıldığında hem evrensel, etno-çoğunlukçu ve merkeziyetçi ulus-devletin krizini

---

1 Abdullah Öcalan, Kürt Sorununda Ulus Çözümü

2 Hikmet Acun: "Rojava'da restleşen ve çarpışan iki ayrı dünya, iki ayrı ilahiyattır!"-komundergi.com

3 Bülent Küçük-Ceren Özselçuk, Yerellik ve Evrensellik Arasında Rojava Deneyimi

aşabilecek hem de Kürt halkının yaşadığı dört ulus-devlette süregelen Kürt meselesine odaklı çoklu krizleri bertaraf edebilecek kurucu potansiyelin Rojava modelinde mevcut olduğu görülmektedir. Zira âdem-i merkeziyetçi modeller, ulusların kendi kaderini tayin etme hakkının öne sürdüğü bağımsız devlet meselesinin olası risklerini de ortadan kaldıran modellerdir. Bu modellerle bölge ulus-devletleri karakterize eden "kimlik temelli çatışma ve otoriterlik çıkmazı da aşılabilecektir."[4]

Kürtlerin Zamanına Müdahale

Rojava Devrimi'nin inşası ilk zamanlarda pek dikkat çekmemişti; haliyle hegemonik güçler, savaşın başında tamamen rejimi düşürmeye odaklanmış ve muhtemelen Rojava Devrimi'ne kibirli yaklaşmalarından kaynaklı müdahalede bulunulmamıştı. Devrim, Ortadoğu toplumunu etkileyebilecek düzeye gelince devrimi asli anlamından saptırmak için Türkiye ve İran başta olmak üzere bölgedeki etkin güçler karşı önlemler almaya ve Rojava etrafında ortaya çıkan yeni toplumsal paradigmayı tasfiye etme planlarına giriştiler. Bu aklın planlamalarına denk düşecek şekilde 13 Eylül 2014 tarihinde Kobanê DAİŞ tarafından kuşatıldı. Deyim yerindeyse DAİŞ barbarları ellerindeki en üstün teknolojilerle devrimi boğmak için Kürt kentlerinin üzerine gönderildi. Rojava'da artan katliam tehlikesi karşısında Avrupa devletleri ilk etapta sessiz kalsa da kısa bir süre sonra duyarlı Avrupa kamuoyu ve dünya toplumu sayesinde sessizlik bozuldu. Yine de uluslararası topluma yapılan çağrılar Kobanê işgalinin durmasını engelleyemedi. İşgal ancak Kuzey Kürtlerinin önce sınır hatlarında günlerce süren, fakat sonradan denklemi tamamen değiştiren "6-8 Ekim protestoları" ile durdurulabildi. 6-8 Ekim arasında başlayan "Kobanê protestoları" Ortadoğu'da bölgesel ve küresel hegemonyanın hesaplarını altüst eden ve de radikal dincilerin barbarlığına son veren başkaldırının başladığı eşik olarak tarihe geçmiştir.

Kobanê'de ortaya çıkan kitlesel hareketler, aynı zamanda resmi tarihin kayıtlarına geçerek, sınırları aşan gayri resmi tarihin tanıklık ettiği enternasyonal bir dayanışma örneğiydi. Bu dayanışma örneği Kürtlerin kendi içinde ve dünya kamuoyuyla kurdukları ilişki bağlamı açısından tarihsel düzeyde değişimlerin önünü açmıştır. Zira Kobanê direnişi şimdiye kadar görülmemiş şekilde Kürt halkını birleştirdi ve ulusal birlik ruhunu motive eden temel harç işlevi gördü. Bu direniş ve dayanışma sonrasında Mart 2015 itibariyle Kobanê'nin tüm köyleri DAİŞ'in elinden geri alındı ve sonrasında diğer kentler sırasıyla tek tek kurtarıldı. Böylece ortaya konulan tarihsel direnişten sonra Arap Baharı Kürt Baharı'na dönüştü. Bu yönüyle Rojava Devrimi'ni, Tunus'ta başlayan, zaman içinde yerel ve küresel hegemonyanın gizli-açık desteğiyle sapmaya uğrayan Arap Baharı'na yapılmış devrimci bir müdahale olarak görmek mümkün; başka bir deyişle Rojava Devrimi, Ortadoğu'da başlayan ve sapmaya uğrayan halk devriminin yeniden ayakları üzerine oturtan temel kurucu güçtür.

Kobanê direnişi karşısında tüm meşruiyetini kaybetmeye başlayan hegemonya, Rojava Devrimi'ni içerden zayıflatmak ve kendine bağımlı hale getirmek için bu sefer "müttefik" rolüne girmek zorunda kaldı ve Kürtlerle bu temelde ilişki kurmaya başladı. Uluslararası hegemonya DAİŞ'e karşı Kürtlerin safına geçerek aynı zamanda iç siyasette de kendi iktidarlarını korumayı hedefliyordu. Hegemonyayı buna zorlayan, Kürtlerin direnişi ve uluslararası duyarlı toplumun baskısıydı. Bu süreçte Rojava'nın inşası ile direnişi arasındaki diyalektiği gören uluslararası toplumun Rojava ile dayanışmayı ihmal etmediğini akılda tutmakta fayda var; dahası 21. Yüzyılın en büyük enternasyonal dayanışmasının Kobanê'de ifade bulması bir zamanların Ortadoğu solunun merkezinde de bir kaymaya neden oldu. Uzun yıllar sol direnişlerin merkezi Filistin olarak kabul görmüşken Rojava bu durumu da değiştirmiş oldu. Bu zaferin başarıldığı 1 Kasım tarihinin "Dünya Kobanê Günü" ilan edilmesi Kobanê zaferinin enternasyonal karakterine büyük bir göndermedir. Bu anlamda Kobanê devrimci Kürt kadın ve erkekler ve de çağın sol-sosyalist hareketlerinin merkezinde olduğu dünyaya açılan ve kapatılması mümkün olmayan sağlam bir kapıdır.

Rojava'ya İdeolojik Saldırılar

Rojava'yı işgal etme ya da hegemonyaya bağımlı kılma arzusunun arka planında, hızla toplumsallaşan

4 **Aslı U. Bali & Omar Dajani, Ortadoğu'da Ulus Devletin Ötesinde: "Rojava Deneyimi"**

ve Ortadoğu toplumlarını özgürleştirebilme potansiyeli taşıyan "Kürtlerin demokratik toplum modelini ideolojik olarak itibarsızlaştırma hedefi" vardı. Suriye'de meşruiyetini kaybetmeye başlayan ABD'nin Kürt meşruiyetine çökmesi ve sonradan kanton işgallerine davetiye çıkaran esnek stratejisinin arka planında yine bu modeli ideolojik olarak alt etme planı vardı. Rusya'nın Efrîn işgaline açıktan onay vermesi ve rejimin sessizliğini de yine bu planın bir parçası olarak görmek mümkün. Devrimin daha doğarken soluksuz bırakılması ve mümkünse öz gücüyle ayakta kalamayacak kadar zayıflatılması konusunda "hegemonik bir konsensüsün" varlığından bahsedilebilir. Bu yönüyle Rojava işgalinin "emperyal mutabakat" sonucunda yapıldığını, devrimin "emperyal kıskaca" alındığını bilince çıkarmak son derece önemlidir. Bu açıdan Rojava, Ortadoğu'da en başta Kürtlerin ve sonrasında tüm ezilenlerin kırmızı çizgisi olmalı. Rojava'nın düşmesi, Ortadoğu'nun yeniden barbarlığa ve otoriterliğe teslim olmasıyla eşdeğerdir; tamamen kazanılması ve statü sahibi olması ise tüm halklara ve ezilen sınıflara büyük bir umut olacağı kesindir.

Bölgesel Kürt Düşmanlığı

Rojava ile birlikte Kürt meselesi bölgesel ve uluslararası bir meseleye dönüşürken, Ankara 7 Haziran 2015 sonrası İslamcıların iktidarı kaybetmesiyle tüm stratejisini içeride ve dışarıda mezhep siyasetiyle tahkim edilen steril "Kürt düşmanlığına" endeksledi. Bu paradigma değişikliğiyle Kuzey Kürdistan'da devam eden çözüm sürecini sabote etmek için sayısız kaotik plan devreye konuldu. Tayyip Erdoğan, adına "çözüm" denilen süreci "buzdolabına kaldırdıktan" sonra, 7 Şubat 2016'da gazetecilerin sorularına verdiği yanıtta, Türkiye'nin Irak'ta yaptığı hatayı Suriye'de yapmayacağını söylüyordu ve Türkiye'nin temel kaygısının PYD liderliğinden ziyade özerk ya da federe bir Kürt bölgesi olduğunu alenen ifade ediyordu: "Irak'ta düşülen hataya Suriye'de düşmek istemiyordum. Ben 1 Mart tezkeresinin yanındaydım, karşı olanlar bunu söylemediler. Birileri de gizli kulisler yaptılar. 1 Mart tezkeresinde Türkiye Irak'ta olsaydı, Irak'ın durumu böyle olmazdı." (Karar 2016) Buradan baktığımızda Ankara hükümeti "bölgeselleşen Kürt meselesinin karşısına bölgesel Kürt düşmanlığını" koyarak eş zamanlı, içeride milliyetçi cepheyi konsolide etmeyi, dış politikada ise savaş sanayisiyle pazarını genişletmeyi; ordunun büyük çoğunluğunu işgal ettiği başka ülkelerin sınırlarının içinde konumlandırıp hem darbe ihtimalini küçültmeyi hem de ordunun siyaset bürokrasisi üzerindeki vesayetini tamamen ortadan kaldırmayı planladı. Netice itibariyle Türkiye'nin öncülüğünü yaptığı ve Kobanê sonrası başlayan Rojava işgallerinin hiçbir meşruiyeti olmadığı gibi Suriye savaşını uzatarak, savaşın siyasi, ahlaki ve hukuki maliyetini artırmaktan başka bir işlev görmedi. Rojava işgalleriyle Kürtlerin statüsü kısmen ertelense de Kürt meselesi "bölgesel" bir karakter kazandı, Suriye rejimi düşmedi; fakat Sünni ideoloji kaybetti; Erdoğan rejimi ise Kürt düşmanlığını aşamadığı için kurucu kodlarından tamamen uzaklaşarak kapitalizme, milliyetçiliğe ve yozlaşmaya teslim oldu.

Türkiye ve Kürtler

Türkiye kendi Kürt meselesindeki çözümsüzlüğü AKP'nin eliyle önce Suriye'ye, sonra da bölgeye taşıdı. Düşünün ki Suriye devleti, Kürtlerle birlikte kendilerini Türkiye'ye ve Türkiye'nin beslediği güçlere karşı "kendi ülkesinde" savunmak zorunda bırakmıştır. Kuzey Kürtlerinin dışında Güney ve Rojava'da yapılan askeri operasyonlar "kardeşlik" mefhumu üzerinden kurulmaya çalışılan halklar ve inançlar arası mutabakatı tamamen ortadan kaldıracak sonuçlar doğuracaktır. Bu bir başarı değil, geriye gidiştir. Ankara'nın Kürtlere tüm kapıları kapatmasının gelecek açısından ciddi kırılmalara ve kopmalara kapı aralayacağı öngörülememiştir; bu açıdan bakıldığında stratejik akıldan yoksun, günü kurtaran siyasetin esiri olmuştur. Bölgesel ve uluslararası ilişkilerde Kürtlerle stratejik ortaklık mı kurulacak yoksa düşmanlık mı? Ankara'nın, Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında bu soruya iyice kafa yorması gerekmektedir. Kürt meselesinde "Samsun ruhu" ile "Eşme ruhu"[5] arasında bir karar vermesi

---

5 **Samsun ruhu, 15 Temmuz sonrası tekçi ulus-devlet siyasetinin konsolidasyonu için HDP ve Kürtlerin dışlandığı yeni "yerli ve milli sözleşmeyi" kavramsallaştırmak için kullanılmıştır. Eşme ruhu ise Türkiye ve Rojava Kürtlerinin ortak planla Süleyman Şah Türbesinin taşındığı dönemi nitelendiren sembolik bir isimlendirmedir.**

lazım. Samsun ruhu, soğuk savaş döneminden kalma irrasyonel motivasyonla dış düşman yaratarak içeride ulusal bir konsolidasyon yaratma aklının; Eşme ruhu ise sembolik olarak çağımızın jeostratejik-jeopolitik dengelerini gözeterek oluşturulan rasyonel Kürt-Türk ittifakının sembolüydü. Eşme ruhu, Kürtler ve Türkler açısından stratejikti, barışçıl ve tarihsel komşuluk hukukuna uygun bir mutabakattı. 21. Yüzyıla şayet bir ortak yaşam kurgusu düşünülüyorsa, bu kurgu Eşme'den koordinatlarını almalıdır.

Sonuç

Arap Baharı ile eş zamanlı olarak toplumlar ve halklar savaşın ortasında kalmışken, şiddet ve kaos her tarafı sarmışken, Rojava toplumu büyük bir soğukkanlılıkla "örgütlü toplum-örgütlü halk" düsturuyla hakikat ve devrim tartışmasını temellendirmiş ve bu tartışmadan yeni bir toplum yönetim modeli üretmiştir. Rojava'da harekete geçen soğukkanlı aklın direnci, devrimin itici gücü olmuştur. Rojava Devrimi, geldiğimiz aşamada yerel, bölgesel ve küresel ölçekte toplumsal sorunların nasıl çözüleceğini, çoklukların nasıl bir arada yaşayabileceğini, modernite krizlerinin nasıl aşılabileceğini bize sade bir şekilde göstermiştir. Devrime müdahale edilmemesi akıl dışı bir durum olurdu. Nihayetinde savaşın ortasında bir halklar ve inançlar bahçesi olarak kendisini kuran ve koruyan Rojava'nın yeni dünyası uzun bir süreden beridir çoklu şiddet stratejileriyle kuşatılmıştır. Bu konsept ile devrime iki aşamalı bir tasfiye süreci dayatılmaktadır. İlk aşamada dışarıdan organize edilen şiddet pratikleriyle devrimi boğma ve coğrafyayı insansızlaştırma; ikinci aşamada içerden devrimi güçsüz bırakarak ve sonrasında silahlandırarak kapitalist moderniteye entegre etme. Bu iki aşamalı stratejiye karşı Rojava toplumu direniyor. Bu direniş, yeni dünyanın eski dünyaya karşı büyük kararlılıkla sürdürdüğü direnişin merkez üssüdür.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İnşa Sürecinin Öncelikleri ve Paradigmal Gereklilikler

Ramazan Çeper

Her inşa ideolojik bir bakışı aksettirir. İnşa, paradigmal bir oluşumdur ve bir ütopyayı ifade eder. Oluşum, inşa nesnesine paradigmal bir kimlik kazandırma sürecidir de. Birey, grup, sınıf veya toplumlar tahayyül ettiklerini yapar ve o doğrultuda yaşamaya çalışırlar. Doğal haliyle bir şey herhangi bir fikriyata tekabül etmez ve bir ütopyayı bildirmez. Ama o şeye biçim vermek, onu bir yöne, bir doğrultuya sokmak, bir hüviyet kazandırmak anlamına gelir ki, bu verilen doğrultu bir ideale tekabül eder. Örneğin ilk çağlarda bir taşı yontan, kulübeyi inşa eden veya mağara duvarlarına resim yapan insan yaptığı şeye kendi inancını, idealini, karakterini katarak yapar. O insanların hayata bakış açılarını, beklentilerini, ideallerini o yaptıkları şeylerin biçimlerine bakarak anlıyoruz.

Marksist terminolojiyle ifade etmek gerekirse, üretim araçları olmasa bile üretim biçimi ideolojiktir. Emek-değer ilişkisinde üretim ilişkileri paradigmal bir doğrultu olarak ortaya çıkan "değer"e çehre katar, form kazandırır. Burada Karl Polanyi'nin "hayali metalar" yorumunu anımsatarak, emeği ve toprağı meta kategorisinden çıkarmasını, örneğin emeğin, soyut yapısından ve insanın varoluşundan kaynaklanmasından, bir başka deyişle sosyal bir bileşen olmasından ötürü farklı bir kategoride ele alınması gerektiğini ifade eder. Bu yönüyle emek ekonomi değil, toplumsal bir kategoridir. Toprak da pazar metası değildir. Ama toprağın işlenmesi, ona biçim verilmesi onu pekâlâ bir metaya dönüştürebilir. Üretilen meta onu pazar aracına dönüştürdüğü gibi, kapitalist paradigmanın bileşeni haline de getirebilir.

İdeolojik inşa toplumsal fikriyatı kapsarken, paradigmal inşa sistemiktir ve bütün alanları kapsar. İdeoloji, paradigma içinde hayat bulur ve onun toplumsal zihniyetini oluşturur. Örneğin mimari alan ideolojik bir alan değildir, fakat paradigmaldır ve paradigmal inşa için bu alanda da alternatif bir model olmak zorundadır. Belki de bu yüzen Henri Lefebvre "mekânın üretimi" adlı kitabında sosyalist idealin kendi mimarisini üretmediği sürece kapitalist paradigma karşısında akamete uğramaktan kurtulamayacağını söyler.[1] Lefebvre bu paradoksal durumu ayrıntılı örneklerle açar. Ona göre komünal-sosyalist bir toplum ideolojik inşasını tamamlasa bile, mevcut mekânların kapitalizmin kültür, yaşam biçimi, üretim ve tüketim yapısına göre yapılması sebebiyle, sosyalist ütopyanın kendi mekânını üretmemesi, kapitalizmin faşist dairesi içine çekilmekten kurtulamaması anlamına gelir.

İdeoloji paradigmanın rotatifidir, onu düzenler, rotasyon verir. İdeoloji olmadan paradigmal bir inşa çabası rotasız, yönsüz bir çoğullaşma anlamına gelir. Kapitalist sistemde çokça popüler olan alternatif tıp, alternatif teknoloji, alternatif gıda gibi sisteme gerçek anlamda "alternatif" olan değil, bu alanları revize eden ve yine kapitalist modernite içinde

1 **Henri Lefebvre, Mekânın Üretimi, Sel Yayıncılık, 5. Baskı, 2019 İstanbul**

kendini konumlandıran Lutheryan modeller gibi sistemi dönüştüren değil, restore eden inşalar olur. İdeolojiden yoksun model inşaları bu yönüyle sisteme alternatif değil, ancak "muhalif" olarak tanımlanabilir. Muhalefetin sistem karşıtı bir mahiyeti yoktur ve sistemi revize edip daha sağlam temeller üzerine inşa etme amacı muhaliflerin asli motivasyonlarıdır.

Toplumsal öncelikler hangi alanlarda öne çıkıyorsa, inşa o alanlardan başlar. Örneğin Sovyetler Birliği yaşadığı iç savaş, kuşatılmışlık ve ağır ekonomik krizler nedeniyle tarım alanıyla ve üretime aşırı yüklenerek başlar. 1928'lerden başlayarak devreye konulan ve Stehanovculuk olarak da adlandırılan "birinci beş yıllık, ikinci beş yıllık, üçüncü beş yıllık plan" tarımda çığır açıcı gelişmelere yol açar. "Çimkent" gibi sadece tarımla uğraşan kentler oluşturulur, "agronomi" ve "poli-teknik okulları" açılır, "kolhoz" ve "sovhoz"larda tüm örgütlenme bu alan üzerinden geliştirilir. O dönemi anlatan Mihail Şolohov'un "Don Kıyısında Hasat", "Durgun Don", Galina Nikolayeva'nın "Alyoşa'nın Bayırı" gibi Sovyet klasikleri bu dönemi coşkuyla anlatan akıcı edebi ürünlerdir. Sanat ve edebiyat bile toplumsal inşa ve zihni dönüşümün altyapısını örgütlemek için seferber edilmiştir. Sonuç çığır açıcıdır. Tüm o kuşatılmışlık, ekonomik ambargo ve yoksulluk, bu tarım ve gıda bolluğuyla boşa çıkarılmış, Sovyetlere bağlı tüm bölgelerin ihtiyaçlarını karşılamakla da kalmayıp, komünist yardımlaşma-dayanışma adına etraftaki pek çok ülkeye de gıda desteği sunulmuştur. Bugün hala en kritik savaş ve kuşatılmışlık durumuna rağmen, Rusya tüm dünyanın tahıl talebini karşılayabiliyorsa, hala dünyanın tahıl deposu olarak önemini koruyorsa bu Sovyetler sürecinde bu alanda sağlanan yenilik ve başarı sayesindedir.

Çin'de Mao büyük kooperatifler üzerinden bu süreci örgütler. Çin'deki ağır yoksulluk, nüfus yoğunluğu, neredeyse tüm ekonomik rezervlerinin sömürgeci güçlerce tüketilmesi ve nüfusun yüzde 70'inin kırsal bölgelerde yaşıyor olması nedeniyle kırsal alanlarda tarım politikası örgütlenir. Mao'nun başarılarından biri de geleneksel ve modern yöntemleri iç içe kullanmasıdır. Tarım alanlarının yetersiz görülmesi nedeniyle geleneksel yöntemlerden yararlanarak, bugün "teras tarımı" diye bilinen tepelerden aşağıya doğru tarlalar yaptırmış, buraları pirinç üretimine açmıştır. Kupkuru tepeleri, dikey yamaçları bile en verimli alanlara dönüştürerek, Çin'in her türlü gıda ihtiyacını karşılayacak duruma getirmiştir. Geleneksel ve modern yöntemleri Mao sadece tarım ve üretim alanında değil, tıpta da kullanmış ve her tıp öğrencisinin modern tıp eğitiminin yanı sıra bir yıl geleneksel tıp eğitiminin olmasını da zorunlu hale getirmiştir. Bugün dünyada Çin'in tıp alanındaki geleneksel yöntemleri bu kadar rağbet görüyorsa, bu o dönemin başarısının ürünüdür.

İdeolojik inşa toplumsal fikriyatı kapsarken, paradigmal inşa sistemiktir ve bütün alanları kapsar

Mao inşa sürecini tıp, tarım ve teknoloji alanındaki yeniliklerle sınırlı tutmayıp, ekolojik bilinç ve doğa sevgisini de Çin komünizminin yurtseverlik kriterleri içerisine yerleştirmeye çalışmıştır. Mao Zedong döneminde 1956'da karara bağlanan "Büyük Yeşil Set" projesi bu örneklerden biridir. Bu proje bütün zamanların en büyük ağaçlandırma projesidir. 1970'lerde de aynı gelenek sürdürülmüş ve "Dört etraf" şiarı doğrultusunda evlerin, köylerin, yolların ve kanalların etrafını ağaçlandırma kampanyaları başlatılmıştır.[2]

Küba modeli de vurgulanması gereken diğer örneklerdendir. Küba, Sovyetlerle yaptığı anlaşma gereği ürettiği şeker pancarını Sovyetlere satarak, karşılığında temel ihtiyaçlarını oradan temin edip, bu şekilde ekonomik ambargoyu boşa çıkarıyordu. Ancak Sovyetlerin ABD ile yaptığı Yalta Anlaşması sonucu pek çok ülkeyle komünist dayanışma ve ilişkilerini nötralize etmiş, 1960'lar sonrasında ise Küba ile yaptığı ekonomik anlaşmaları tek taraflı olarak feshetmiş ve Küba'nın ciddi bir gıda krizine girmesine neden olmuştur. Küba, toplumun

2 Joachim Radkaç, Doğa ve İktidar: Global Bir Çevre Tarihi, s-194, Çev-Nafiz Güdar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2.Baskı, 2020 İstanbul

temel gıda gereksinimleri karşılamak için "Kent Tarımı" modelini geliştirmiş ve şehirlerde bütün evlerin bahçelerini, hatta balkonları bile tarım için kullanmıştır. Bugün dünyada yaygın olarak kullanılan (yaklaşık 800 milyon insanın kent tarımıyla uğraştığı ifade edilmektedir) "Kent Bahçeciliği", Küba modelinin bir mirasıdır. Isabelle Anguelovski, bu kent tarımının toplumsal etkilerini aktarırken, bahçe ile uğraşan ve üretime katılan mahalleler arasında ilişkinin gelişip güçlenmesine neden olduğunu, mahalle kavramının komünal bir dönüşüme uğradığını, insanların mahallelerinden gurur duymasını sağlayarak, yurttaşların katılımını teşvik ettiğini, bahçeciliğin toplumsal sağlığa da ciddi faydalarının olduğunu söyler. Rahatlatıcı, iyileştirici etkilerinin ve travma sonrası iyileşmeye olan faydasının yanı sıra bahçelerin, evlerinde izole bir yaşam sürmeye eğilimli insanlar için de dinlenme ve serbest zamanı değerlendirme alanı yarattığını aktarır.[3]

Dikey Bahçeler ve Kent Tarımı

Şüphesiz Rojava tarihsel, sosyolojik ve konjoktürel durum itibariyle bu örneklerden ayrışır. Fakat analojik mukayese bağlamında sormak gerekirse, Rusya ve Ukrayna soğuk iklime rağmen dünyanın gıda deposu olabiliyorsa, Rojava dünyanın ilk tarım kültürünün geliştiği merkez olarak (Tel Halaf kültürü) neden bunu yapmasın? Rusya'ya ekonomik ambargo uygulamaya çalışan dünyanın devasa ekonomilerine sahip güçler bile Türkiye üzerinden tahıl koridoru açmak mecburiyetinde kalırken, neden Rojava dünyanın en eski ve en kaliteli tahılına sahip bir bölge olarak, bütün ambargoları kıracak bir tahıl üretim merkezi haline gelmesin?

Amerikalı diplomat Henry Kissinger, "Enerjiye hükmeden devletlere hükmeder, gıdaya hükmeden ise insanlığa hükmeder" demektir.[4] Zira gıda tüm insanlığın zaruri gereksinimidir. Abraham Maslow'un "İhtiyaçlar Hiyerarşisi"ne atıfla, beslenmenin tüm diğer ihtiyaçlardan önce geldiğini ve daima birinci sırada yer aldığını söyleyebiliriz. Bugün üretim ve mallar konusunda kullanılan "Meta Zincirleri", "Ara Mallar" , "Meta Hiyerarşileri" gibi kavramlar yerine "küresel değer zincirleri" kavramı dünya ekonomisinin omurgasını oluşturan, sosyal inşa ve ekonomik örgütlenmenin girift halini, iç içe geçmişliğini ifade eder. Fakat Rojava'nın salt üretim alanında seferber olması değil, özgün modelini paradigmal bir tahayyül içerisinde yapılandırmasına gereksinimi vardır. Örneğin yeni bir kent tarımı modeliyle hem eko-kent projesi geliştirilebilir hem de bu sayede kapitalist mimari de değiştirilebilir. Elbette ne Küba modeli olarak bilinen "Kent Bahçeciliği" modeli, ne de günümüzün "Hobi Bahçeleri" modelleri Rojava özgünlüğüne uyar. Zira Küba'da evlerin önlerinde bulunan bahçeler kullanıma açılırken, günümüz kentlerinde ise artık evlerin, binaların kendine özgü bahçeleri yok. Yine "Hobi Bahçeleri" olarak bilinen balkonlarda yapılan üretim de zaten toplumsal bir ihtiyacı karşılamaktan fazlasıyla uzaktır.

Bunlar yerine, evlerin dış duvar cephelerine dikey bahçeler inşa edilebilir. Kapitalist sistemin mevcut kent yapısı ve inşa edilen evler kare tipi ve dikdörtgen mimarisiyle inşa edildiğinden, evlerin bir cephesi hariç, diğer üç cephesi güneş almaktadır. Ön cephe evin giriş yeri olduğundan, geriye kalan güneş alan iki cephe bu dikey bahçeler için kullanılabilir. Dikey bahçelerde, üzerine saksıların yerleştirileceği iskeleler duvara monte edilir. Her kat için bir iskele gelecek şekilde (örneğin üç katlı bir evde, her cephede üst üste yükseltilmiş üç iskele inşası) duvara monte edilir. Raylı yapılabilecek bu sistemde su tasarrufu sağlamak için damlatma yöntemiyle sulama yapılabilir. Bu model, son yıllarda rezidans vb. binaların piyasa değerini artırmak için "yeşil" görünüm kazandıran peyzaj mimari örnekleriyle mukayese edilemeyecek bir model olup, tamamen dikey tarım ve kent bahçeciliği modeli olarak maliyetsiz bir uygulamadır. Tek maliyeti demir iskelelerin tasarlanıp binaların güneş alan cephelerine monte edilmesinden ibaret olup, en ucuz maliyetle en kolay şekilde uygulanabilecek bir modeldir. Teras katlarda ise, terasın üzerini çardak biçiminde sarabilecek üzüm asmaları pekâlâ ekilebilir. Terasın

3 **Haz. Giacoma D'Alisa-Federico Demaria- Giorgos Kallis, Küçülme: Yeni bir çağ için Kavram dağarcığı, Çev- Ayşe Ceren Sarı, Metis Yayınları, 2.Baskı 2020 İstanbul**

4 **Abdullah Aysu, Gıda Krizi: Tarım 2- Ekoloji ve Egemenlik, s.16, Metis Yayınları 2015 İstanbul**

doğal çardak ve kamelya görünümü kazandığı, üzüm üretimi ve bağcılığın kentle bütünleştiği ve neredeyse sıfır maliyetli bir yöntemdir.

Bu modelle iki temel alanın inşa gereksinimi karşılanabilir. Birincisi eko-kent ve gıda üretimi, ikincisi de kapitalist mimarinin bu sayede değişime uğratılması. Sıfırdan yatay mimariye dayalı kentler inşa etmek mümkün olmadığı gibi (ne eski kentler yıkılıp yerine yenileri inşa edilebilir ne de sıfırdan bir kentin üzerinde inşa edecek boş alanlar bulmak mümkün), böylesi bir şeye kalkışmak bile astronomik rakamlarda bir kaynak ve bütçe gerektirir ki, bu da bir halk modelinden ziyade burjuva modeline dönüşür. Fakat dikey bahçecilik ve gıda üretimiyle binaların yeşillenmesi dikey mimariyi ortadan kaldırdığı gibi yüksek maliyetli eko-kent tasarımlarına da alternatif, uygulanabilir bir model olur. Bu dönüşüm kendisiyle birlikte klasik kentin kanserojen etkilerini nötralize edeceği gibi ekosisteme de ciddi katkı sağlayacaktır. Örneğin bu tür bir kent tarımı yerel, çevreye etkisi düşük olan taze gıdaya teşvik ederek, sera gazı salınımın azalmasına neden olur.

Bu tür dikey bahçeler kentteki mahallelerin eko kalitesini artırır ve devasa ormanların sağlayacağı oksijeni bu bahçeler günlük olarak üretir hale gelir, oksijen ve temiz hava toplumsal sağlığı etkiler. Yine yağmur sularının betona birikmesi yerine, bu dikey tarım alanları tarafından emilmesini sağlayarak, havayı ve yağmur suyunu filtreleyerek, kentsel ısı adalarının etkisini düşürerek, merkezi olmayan kompost sistemleri sayesinde kentsel atıkları bu bahçe toprağına gömerek, kenti atık ve çöp üreten mekânlar olmaktan çıkarır. Bu dikey bahçelerde sadece gıda ürünleri ve sebze ekimi değil, şifalı bitkilerin ekimi de yapılarak, filoloji ve alternatif tıpta kullanılan şifalı bitki bahçeleriyle kentin çevre ve sağlık kalitesini artırmanın yanı sıra bu alanlardan beslenecek bal arısı üretimi de pekâlâ yapılabilir. Bunca yeşil alanın değişik kuş türleri ve zengin biyolojik türleri de kendine çekeceği düşünüldüğünde, kentin mimari dönüşümü, eko-kent hüviyeti kazanması ve gıda kaynağına dönüşmesi çoklu inşa gereksinimlerini karşılayacaktır. Kent tarımının ekolojik yarılmanın etkilerini hafifletecek önemli potansiyelleri arasında besin zincirini yeniden ölçeklendirmek, petrol bazlı gıda üretimine olan bağımlılığı düşürmek ve toprağa azot bağlayan bitkiler sayesinde organik atıkları geri dönüştürmek de vardır. Endüstriyel tarımın, buna bağlı süreçlerin ve paketlenmiş gıdaların yaygınlaşmasını sınırlandırır. Düşük karbonlu ekonomiye ve yoğun endüstriyel, kar odaklı şirket tarımının alternatifine geçişi gerçekleştirdiği gibi, gıdanın üretildiği ve tüketildiği yer arasındaki mesafeyi kısaltıp herkesin makul fiyatlı gıdaya erişimini de sağlar.

Rojava'nın salt üretim alanında seferber olması değil, özgün modelini paradigmal bir tahayyül içerisinde yapılandırmasına gereksinimi vardır

Dikey bahçeler ve kent tarımı gıda ihtiyacını karşılarken, tarım arazisi olarak kullanılan tarla ve arazilerin sadece tahıl üretimine ayrılması Rojava'yı dünyanın tahıl deposu haline getirecektir. Üretilen tahıl fazlasının şirket kapitalizmine dönüştürülmesi yerine, neden sistem karşıtı özerk bölgeler düşük fiyatlarla veya takas yöntemiyle ihraç edeceği bir dayanışma ekonomisi ağı oluşturulmasın? Örneğin neden Meksika'nın Chiapas bölgesiyle böyle bir dayanışma ağı oluşturulmasın? Hindistan'ın Kerala bölgesi, ABD'nin Antifa hareketleri gibi anarşist ve sosyalist hareket ve bölgelerle böyle bir ekonomik yardımlaşma ağı pekâlâ kurulabilir.

Alternatif arayışların özgün ve uygulanabilir olması, emekçi halk standartlarına göre tasarlanması paradigmal bir gerçekliktir. Yüksek maliyetli bir teknik veya tasarım sistemi, bu tasarımın maliyetini karşılamak için kapitalist piyasaya da yüksek fiyatlarla satmaya zorlar ki, bu da yine sistemiçileşme anlamına gelir. Örneğin günümüzde kapitalist piyasada çok fazla rağbet gören ve "alternatif", "doğa dostu" enerji kaynakları veya "eko-teknik" diye piyasaya sunulan fotovoltaik sistemler, güneş panelleri veya rüzgâr tribünleri maliyeti çok yüksek olduğu için, sırf bu

maliyeti karşılama adına elde edilen enerjinin yüksek fiyatlarla satılması anlamına gelir ki, bu hem sistemi kapitalize eder hem de astarı yüzünden pahalıya mal olur.

Buna "Jevons Paradoksu" veya "Geri Sekme Etkisi" denir. Endüstriyalizmin İngiltere'de altın yıllarını yaşadığı dönemde kömür rezervinden endişe duyulduğu sırada, William Stanley Jevans iki durum gözlemler. 1- Uzun zamandan beri, eritilmiş demir için birim başına gereken kömür girdisi veya bunun için buharlı motorlar tarafından yapılan iş azalıyordu. 2- Toplam kömür tüketimi artıyordu. Aynı şekilde, iş gücü verimliliği artarken, emek girdisine talep de artıyordu. Bu iddia daha sonra elektrikle aydınlatma vakasıyla örneklendi. Bir lümen ışık üretmek için gereken elektrik miktarındaki 100 kat azalma, binaları ve yolları aydınlatmak için kullanılan elektrik miktarında 1000 kat artış meydana getirdi. Jevons bunu "paradoks" olarak adlandırdı, çünkü psikolojik nedenlerden dolayı bizler girdi-çıktı oranında bir birim düşüşün toplam girdi tüketiminde de düşüşe neden olmasını bekleriz. Jevons geri sekme tüketiminin mühendislik tasarrufundan daha yüksek olduğunu ortaya koydu. Yani verimliliğin değişmediği varsayılan durumdan bile daha fazla enerji tüketiliyordu.[5]

Rojava İçin Kooperatif Deneyimleri

Bu tür "çevre dostu", "alternatif enerji", "eko-teknik" diye piyasaya sürülen tekniklerin ağırlıklı kısmı "Jevons Paradoksu"na yol açması kaçınılmaz olan, yani yüksek maliyetli olduğu için kâr amacı güdülmese bile sadece maliyetlerini karşılamak için ürünü satma durumu, yüksek fiyat koymayı gerektirdiğinden, kapitalist piyasanın bileşeni olmaktan kurtulamaz. Zira Jevons paradoksunun temel mantığı olan girdi ve çıktının birbirini karşılayamaması, geri sekme etkisine neden olur. Zaten kapitalist sistem bu sayede alternatif arayışları bile kendi periferilerinde tutar, sisteme eklemler, kendini "alternatif" talepli alıcılar sayesinde daha sağlam hale getirir. Çünkü alternatif arayışlar bile yine kapitalizm kendi sisteminin alıcısı haline getirir. Bu nedenle alternatif arayışların emekçi halk standartlarında olması, düşük maliyetli ve uygulanabilir olması, paradigmanın zihniyet yapısıyla uyumlu olması öncelikli kriterlerdendir. Yine kooperatifçilik toplumu dağınık halde kendi oluruna bırakmama, kapitalist üretim ve tüketim alanlarına rücu etmenin önünü alma, toplumu örgütlü kılma ve paradigmal olarak kendini inşa etmenin olmazsa olmazlarındandır. Şüphesiz içinde bulunulan savaş gerçekliği savunma alanına öncelik vermeyi zorunlu kılıyor. Fakat savaş gerçekliği olsun veya olmasın, sistemin savunma güvencesi daima olmak zorunda olduğundan, sisteme tabi olanları savunma teminatı, sistemin ayakta kalmasının da teminatı anlamına gelir. Paradigmanın öz-savunma ayağı yeniden inşa anlamında başlı başına özgün bir yazı ve değerlendirme konusu olduğundan, vurgu düzeyinde değinmekle yetinelim. Lawrence Freedman "Strateji" adlı kitabında eşitsiz güçler arasında mücadelede ezilenlerin stratejik hareket etmelerinin önemini şu sözlerle ifade eder: "Üstün bir güce karşı mücadele etmek asalet ve kahramanlık skalasında yüksek not alabilir ama ihtiyat ve etkili olma skalasında notu normalde düşüktür. Bu nedenle güçsüzün stratejileri, yani başlangıçtaki güç dengesinin yenilgiyi öngördüğü durumdaki stratejiler, gerçek anlamda birer yaratıcılık testi gibidir. Bu tür stratejiler başarı olasılığına ancak üstün zekâ merceğinden bakabilirler ve karşılarındakinin zengin kaynaklarına fazla güvenerek benimsediği o can sıkıcı, kas gücüne dayalı yaklaşımdan yararlanma yolu seçerler. Bu tür yaklaşımlara örnek olarak Odysseus gösterilir ama Akhilleus gösterilmez, Sun Tzu ve Liddell Hart gösterilir ama Clausewitz ve Jamini gösterilmez."[6]

Fakat en yoğun savaş koşullarında bile toplum inşanın bileşenlerinden olan komün ve kooperatif örgütlenmelerinden geri durulmamıştır. Bunun en somut örneklerinden biri EZLN'nin Meksika'nın Chiapas bölgesinde yerli halkla yaptığı kooperatifleşme çalışmalarıdır. Chiapas bölgesinde bu çalışmalar 1994'te başlar ve çatışmaların en yoğun olduğu süreçtir. Özerk bölge inşası bu süreçte

5 **Haz. Giacamo D' Alisa- Federico Demaria- Giorgos Kellis, Küçülme; Yeni Bir Çağ İçin Kavram Dağarcığı, s-177, Metis Yayınları, 2. Baskı 2020 İstanbul**

6 **Lawrence Freedman, Strateji s-17, Alfa Yayınları, 6. Basım 2022 İstanbul**

yerli halkın yönetiminde inşa edilen kooperatif, üretim ve örgütlenme çalışmalarıyla başlar. İnşa üç alanda; sağlık, eğitim ve tarımsal üretim alanlarında yoğunlaşır ve resmi özerklik statüsünün kazanıldığı süreçten sonra bile özellikle Meksika hükümeti ve bağlı olduğu neoliberal ekonomi politikalarının yanı sıra, NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) politikalarına karşı bu sefer toplumsal alanda geliştirdiği bilinçlenme ve örgütlenme çalışmalarıyla mücadelesini kesintisiz sürdürmeye devam eder.

Paradigmal bir perspektif ve zihniyetle yapılmayan her inşa kapitalizme eklemlenmekten kurtulamaz

Kooperatifleşme temelinde örgütlenme perspektifinin mazisi bizde yirmi yıllıktır. Bu yirmi yılda eğitim, bilinçlenme ve kimi deneyimlerle ciddi bir pedagojik altyapı da oluştu. Bu zihinsel donanımla mikro ölçekli değil, yerelin sınırlarını aşan ve paradigmal modelimizi dünyada temsil eden kooperatif örnekleri neden olmasın? Örneğin dünyada en geniş örgütlenme ağına sahip Mondragon kooperatifleri Bask merkezli olmasına rağmen, bugün dünyanın pek çok bölgesinde örgütlenmiş ve devasa bir istihdam alanı oluşturan bir kooperatifleşme örneğidir. Mondragon, imalat yapan yerli kooperatif olarak ortaya çıktı ve bugün kooperatif örgütlenmesindeki köklerini koruyarak uluslararası bir endüstri devi haline geldi. Bugün en başta sanayi ve perakende, destek olarak da eğitim ve finans sektörleri olmak üzere dört temel ekonomik alanda faaliyet göstermektedir. 2013 yılı raporuna göre, Mondragon 103 kooperatif, 122 üretim sahası, 10 destek birimi ve 13 uluslararası hizmet şirketini kapsamakta ve yaklaşık 74 bin kişiye istihdam sağlamaktadır.[7]

74 bin insan, 74 bin aileye tekabül eder. Peki, neden Rojava uluslararası alana açılan ve paradigmanın dünyadaki yüzü ve örnek modeli olarak böyle makro örgütlenmeye dayalı kooperatifler örgütlemesin? Rojava'dan dünyanın her tarafına göçmen grupları olarak giden insanları da bu kooperatiflere çekerek onları da örgütlerken, bir paradigmanın temsil modeli olarak dünyada varlık göstermek ve üstelik Mondragon gibi kapitalistik pazarın bileşeni değil, kapitalizmin karnında ama bir sistem alternatifi olmanın somut örneği olarak, en güçlü diplomasi çalışmasından daha etkili olmaz mı? Neden kendi kaynaklarımızı yaratmak ve dünyaya açılmak varken, dünyada Rojava için yardım kampanyaları yapalım? Yardım kampanyaları, güçsüzlük, çaresizlik bildirimi anlamına gelmez mi? Böyle bir momentumda ve bu "yardım çağrısı"nın bildirdiği çaresizlik algısı içerisinde kendini projekte etmek, peşinen insanlara umut olamama, güç, çare ve çözüm üretememenin ilanı anlamına gelmez mi?

Bugün sistem karşıtı veya kapsam sınırları içine dahil olan insanları sisteme mecbur etmeme adına dünya çapında örgütlenen kooperatifler de var. Örneğin Coop-City 1964 New York'taki barınma sorununa çözüm bulmak için çalışanlarına çok düşük maliyetlerle ev yapma çalışmalarıyla başlar. Zamanla dünyanın en büyük yapı kooperatifi haline gelir ve hala dünyanın her yerinde kendi üyelerine barınma imkânı sağlamak için seferber olur. MTS (Brezilya'daki Topraksız Köylüler Hareketi) tamamıyla yerel bir hareket olarak örgütlenmesine rağmen eğitim ve tarımsal alanda gerçekleştirdiği inşa çalışmalarıyla bugün ulusal bir ağ içinde 2 milyon üyeyi bir araya getirebilmektedir.

Yine sadece bir kadın kooperatifi olarak örgütlenen ve 50 yıldır faaliyet gösteren SEWA (Self-Employed Women's Association) Hindistan gibi bir bölgede 2 milyondan fazla çalışanı bünyesinde toplamaktadır. Bu modellerden belki de Rojava'ya en yakın sayılabilecek model "Kerala" modelidir. Hindistan'ın Kerala eyaletinde 1970'lerde başlayan özgür kalkınma yerine insani kalkınmaya öncelik vermiştir. Kadın haklarının korunması, öz savunma alanı, eğitim, sağlık ve barınma alanlarında yeni örgütlenmelere giderek toplumsal ihtiyaçları karşılamaya çalışır. Kerala modelinden çıkarılacak en önemli ders, bölüşüm adaletinin yalnızca parasal bir mesele

7 **Aslıhan Aykaç, Dayanışma Ekonomileri: Üretim ve Bölüşüme Alternatif Yaklaşımlar, s.192, Metris Yayınları, 2018**

olmadığıdır. Kerala özgün bir model olarak piyasa-dışı ve devlet-dışı olma koşulunu kısmen sağlayan bir örnektir.

İnşa süreçleri paradigmal gereklilikler temelinde yapılandırıldığı sürece anlamlı olur. Paradigmal bir perspektif ve zihniyetle yapılmayan her inşa kapitalizme eklemlenmekten kurtulamaz. Yukarıda örneği verilen pek çok kooperatif paradigmal bir perspektifle değil, sadece belli bir alanın ihtiyacını karşılamak için oluşturulduğundan ya da üyelerine rahat yaşam olanakları veya iş imkânı hedefiyle ortaya çıktığından, ideolojik bir dönüşüme de yol açmazlar. Örneğin bugün dünyada 250 milyon insanın kooperatiflerde çalıştığı tahmin edilmektedir. Ancak bu kooperatifler sisteme alternatif model üreten kooperatifler olmayıp, sistem içinde daha iyi pozisyon elde etme amacıyla hareket ettiklerinden, sisteme simbiyoz olmaktan da kurtulamazlar. Örneğin Mondragon küresel piyasanın kodlarına, kurallarına göre işleyen ve kapitalist dünya ekonomisi içinde yer alan bir alternatiftir, fakat kapitalizme karşı duran bir alternatif değildir. Yani ekonomik gücü elinde bulundurma hedefiyle hareket eden ekonomik bir alternatiftir, fakat kapitalizme karşı model olarak alternatif değildir. Çünkü paradigmal bir hedef bütünlüğü içinde örgütlenmemektedir.

Sistem içinde örgütlenmek sisteme eklemlenmek değildir. Sistemin karnında ama sistem alternatifi üreterek örgütlenmek mümkündür. Chiapas ve Kerala modelleri bunu kısmen başaran örneklerdendir. Paradigma, bütün toplumsal alanlarda kendi alternatifini üretmeyi ve bu alternatiflerin kurumsal inşası için çalışmayı gerektirir. İdeolojisiz paradigma "projecilik"ten öteye bir anlam ifade etmez. Bugün kapitalist sistem karşıtı olma iddiasıyla ortaya konulan pek çok proje mevcut ve bu projelerden bazıları lokal örnekler üzerinden pratiğe de geçirilmektedir. Ancak bu projeler hiçbir zaman sisteme dönüşmemekte, toplumu farklı bir zihniyet, kültür ve dünya görüşüyle A'dan Z'ye dönüştürme ya da yeniden yapılandırma perspektifi ortaya koyamamaktadır. Kapitalist sistem darbe aldığında, kriz yaşadığında onlar da darbe almakta ve zayıflamaktadırlar. Zira paradigmal olarak ayrışmadığından onların da kaderi kapitalist sisteme bağlı hale gelmiştir. Zihniyet olarak kapitalist modernite parametreleri içinde düşünmektedirler. Zira ideolojik olarak değil, yaşam biçimi ve alışkanlıklar anlamında bu "alternatifler" ortaya konulmaktadır. Dolayısıyla ideolojisiz paradigma olmadığı gibi, kendi paradigmal ayaklarını inşa edemeyen bir ideolojinin de, toplumsal kültüre ve sosyolojiye dönüşmesi de mümkün değildir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Üçüncü Dünya Savaşı, Ortadoğu ve Rojava

Halil Doğan

Ortadoğu, tarihsel olarak anacıl neolitik çağa ev sahipliği yapan; tarım ve köy devriminin yaşandığı, toplumsallığa geçildiği, farklı toplumsal kesimlerin oluştuğu sanat, kültür, dil, kimlik ve dinlerin bir arada yaşadıkları, dünyaya yayıldığı bir coğrafik bölgedir. Ancak Ortadoğu'nun temel özelliği bunlarla sınırlı değildir. Aynı zamanda tüm bunlara karşıtlığın başladığı/yaşandığı bir bölge olma konumundadır. Ataerkilliğe geçiş, toplum dışılık ve karşıtlığı, doğa talan ve gaspı, sömürü, soygun, egemenlik, devlet, hegemonya, sömürgecilik; kısacası insanın, toplumun başına getirilen kötülük olarak değerlendirilebilecek ne varsa hepsi; çıkışını bu coğrafyada yapmıştır. Yaşanan tarihsellik içerisinde de var olan bu iki temel karşıtlık: toplum ve toplum dışılık hep çelişki ve çatışma halinde olmuştur. Dolaysıyla bu çelişki ve çatışma reel sosyalizmin bir icadı değildir. Çünkü bunlar reel sosyalizmden önce de vardı. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kurulmadan önce Çarlık Rusya'sının "Akdeniz'in sıcak sularına açılma" projesini pratikleştirmek üzere Ortadoğu'ya yönelik başlattığı askeri hareketler sürecinde de yaşanmaktaydı. Reel sosyalizmin etkisini gösterdiği dönemde var olmaya devam etmişti. Ancak 1917 Ekim Bolşevik Devrimi'nden sonra oluşan devrim hükümeti, Çarlık Rusya'sının işgal ettiği bölgelerden çekilmişti. Yine, Rus Bolşevik Devrimi Ortadoğu'nun yakınında Çarlık Rusya'sı toprakları üzerinde yaşanmış olsa da devrimci eylemler, atılımlar bazında etkisini Avrupa'da; Almanya, Avusturya, İtalya gibi ülkelerde göstermişti. Ortadoğu'da ise, Birinci Dünya Savaşı'nda dağılarak, işgale uğrayan; Osmanlı toprakları üzerinde ellerinde tutabildikleri coğrafya üzerinde yeni bir devlet kurmak isteyen Kemalistler, Rus Bolşevik Devrimi'nden yararlanma yoluna gitmişti. Rusya'da iktidarı ele geçiren Bolşevikler de, Kemalistlerin bu yaklaşımını kendi çıkarlarında görerek, onları desteklemekteydiler. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'nin NATO üyeliğine kadar da bu böyle devam etti. Bunun dışında Rus Devrim Hükümeti'nin Ortadoğu'nun her hangi bir ülkesiyle yakın ilişkileri yoktu. Zaten bunun bir olanağı da bulunmuyordu. İngiltere, Birinci Dünya Savaşı'nın galiplerinden olarak Ortadoğu'da pastanın en büyük dilimini almış, onu Fransa takip etmiş, İtalya'ya da bu pastadan onlar kadar olmazsa da bir pay verilmişti. Ortadoğu coğrafyasının büyük çoğunluğu bunların kontrolü altındaydı. İran Şahlığı ise İngiltere ile yarı-sömürgecilik ilişkilerini korumaktaydı. O nedenle Rus Devrim Hükümeti'nin Ortadoğu'da etki alanını geliştirebileceği bir toprak parçası kalmamış ve hepsi paylaşılmıştı.

Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünya koşullarının değişmeye başlaması SSCB'nin etki alanının genişlemesine de imkân sundu. Doğu Avrupa ülkelerinde bir dizi, SSCB'nin etkin desteğiyle "Halk Demokrasileri" altında başka devrim hükümetleri oluştu. SSCB'nin Ortadoğu üzerindeki etkisi ise, Doğu Avrupa'dakinden farklı bir yol izledi. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu'da İngiltere ve Fransa'nın kontrolü altında olan ülkelerde sömürgeciliğe ve Manda rejimlerine[1] halkın tepkisi gelişmeye başlamıştı. Anti emperyalist özellikler taşıyan, ordu içerisinde de örgütlü olan, İslam ve Arap Birliği'ni

1 Milletler Cemiyeti tarafından Birinci Dünya Savaşı sonrasında, daha çok dağılan Osmanlı İmparatorluğundan kopan, başta İngiltere ve Fransa'ya yönetme yetkisinin verildiği sömürge yönetimleri.

savunan Rus Devrimi ve ardından kurulan SSCB'den etkilenen düşünceler kendilerini örgütlemeye, Diriliş (Baas) ve başka isimler altında hareketler, örgütler kuruldu. Bu doğrultuda ilk adım da 1940 yılında Suriye'de atıldı. Ekrem Havrani ve Mişel Elfak tarafından Ortadoğu'da "tek bir Arap Devleti"nin kurulmasını hedefleyen, "Birlik", "Özgürlük" ve "Sosyalizm" sloganını öne çıkaran Baas Hareketi ortaya çıktı ve 1963 yılında yapılan askeri bir darbeyle iktidarı ele geçerdi. 1963 yılında Irak'ta Arap Sosyalist Baas Partisi kuruldu. Sonrası yıllarda düşüncelerinde farklı yönler öne çıkmış olsa da Baas düşüncelerini savunan Muammer Kaddafi'nin önderliğinde 1969'da Libya'da askeri bir darbe gerçekleşti. Bunlar dışında ise, 1952'de Mısır'da yaşanan "subaylar darbesi" ile Abdün Cemal Nasır iktidar olurken; Kuzey Afrika ülkeleri olan Cezayir, Fas, Tunus gibi ülkelerde ulusal kurtuluş mücadeleleri gelişti ve bu mücadelelerin yükseldiği ülkelerin tamamında da var olan sömürge ve manda rejimleri birbirlerinin ardı sıra yıkıldı. İçerisine girilen böylesi bir süreçte, 1967'de Yemen bağımsızlığını elde etti. Ve bunları daha başka ülkelerde ortaya çıkan anti-emperyalist hareketler ve 1979 İran Devrimi izledi. İsrail Devleti'nin (1949 yılında) kurulması; Filistin (dolayısıyla Arap)-İsrail çelişkisinin daha da boyutlanarak devam ettiği, "Ortadoğu İslam Birliği"ni savunan, Yahudi-İslam gerginliğini tırmandıran bir sürecin yaşanmasında rol oynadı.

SSCB'nin Ortadoğu'daki etkinliği böylesi bir süreçte başladı. Anti-emperyalist, sömürgeci, Arap ve İslam ülkelerinin birliğini savunan düşünce sahipleri, örgüt ve hareketler ve bunlardan iktidara gelenler arasında neredeyse SSCB ile ilişkili olmayan kalmadı. SSCB'nin Ortadoğu ile ilişkileri, bağları bunlar üzerinden kuruldu. Böylece 1960'lı yıllarla birlikte Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan çekilmeye başlayan İngiltere ve Fransa karşısında Ortadoğu'da SSCB'nin etkisi daha da arttı. ABD'nin etkisi ise daha çok 1960'lar sonrası Ortadoğu'da kendini göstermeye başladı. O yıllarda 1949'da İsrail Devleti'nin kurulması ve Türkiye'nin 1952 yılında NATO üyeliği, ABD-İran ilişkileri ABD'nin Ortadoğu'daki varlığı açısından önemli olmakla birlikte, ABD ağırlıklı olarak etkisini 1970'li yıllarda göstermeye başlamıştır. Türkiye'deki 12 Mart 1971 askeri faşist darbesi, Mısır'da Enver Sedat dönemi, Irak'ta Baas rejiminin İran'la yaptığı Körfez Anlaşması'nı takiben SSCB ile ilişkilerini kopma noktasına getirip, ABD ile içerisine girdiği ilişkilerle birlikte ABD'nin Ortadoğu'daki etkisi giderek daha fazla artmıştır. Farklı dinler, kültürler, kimlikler vb. arasında zaman zaman çatışmalara varan sorunlar, öncesinde olduğu gibi reel sosyalizm döneminde de varlığını korumuştur ve günümüzde de hala böyle olmaya devam etmektedir.

Var olan böyle bir Ortadoğu gerçekliği içerisinde üç büyük tek tanrılı din olan; Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman dinleri arasındaki sorun ve çelişkiler ilk yaşanmaya başladığı yıllardaki gibi sürmektedir. Tarih kitapları bunlar arasında savaşlara kadar varan ve günümüzde de hala yaşanmakta olan sorun ve çelişkilerin anlatımlarıyla doludur. Yine Ortadoğu'nun yakın tarihi içerisinde savaşlara varan sorun ve çelişkilerde; dinsel, mezhepsel, kabilesel, kültürel, ulusal vb. gibi yönlerin ideolojik ve siyasal kimlikler içerisinde öne çıktığı/çıkarıldığı bilinmektedir. Kavimler, kabileler, hanedanlar arasında var olan sorunların, yaşanan çelişkiler, çatışmalar; ideolojik ve siyasal içerikli mücadelelerin içerisinde kendilerini yaşatabilmişler ya da onların birer etkin öğeleri haline gelmişlerdir. Ortadoğu ağırlıklı bir şekilde 19. Yüzyılın sonlarına doğru gözle görülür hale gelen 20. Yüzyılda halkların başına musallat edilen Türk, Arap, İran ve Mısır milliyetçiliklerinin, iktidar İslam'ıyla kaynaştırılarak; ulus-devlet ideolojileri haline getirilmiş olmaları bunun en somut olan örneklerdir.

Ortadoğu'da Manda Yönetimleri ve İnançlar

Avrupa'da 18. Yüzyılın sonlarına doğru görülmeye başlayan ama ağırlıklı etkisini gösteren milliyetçiliği Ortadoğu'ya taşıran kapitalist emperyalist güçlerdir. Bu güçlerin etkisi ya da doğrudan müdahalesi böyle bir süreçle birlikte Ortadoğu coğrafyasında boy göstermeye başlamıştır. Proto-milliyetçilik olarak da adlandırılabilecek olan kavimciliğin, dinin ve mezheplerin etkisinin Ortadoğu'da güçlü olması da milliyetçiliğin gelişiminde uygun bir koşul yaratmıştır.

İdeolojik anlamda Avrupa, milliyetçiliğin boy verdiği coğrafya olarak kabul edilmektedir. Kapitalist modernite sisteminin önceki kölelik sistemlerini devralmakla birlikte kendinden de kattıkları

temelinde kendini ayrı formasyonlar üzerinden inşa etmesinde milliyetçilik belirgin bir rol oynadı. 1648 yılında Vestfalya Antlaşması sonrasında Avrupa'da başlayan ulus devletleşme sürecinde gelişmekte olan milliyetçiliğin etkileri çok net bir şekilde kendini gösterdi. 18. yüzyılın sonuna gelindiğinde de daha çok da 19. yüzyılda kapitalist modernitenin sistem inşasında bir burjuva ideolojisi olarak en etkin bir şekilde rolünü oynadı. Bu ideoloji, gelişiminde her ne kadar Yahudi sermayesinin ve düşünce yapısının etkisini taşıyor olsa da, en hakim haliyle Avrupa'nın Hristiyan inancına sahip ülkelerinde gelişip, boy verdi ve temel formasyonlarına kavuştu. Milliyetçiliğin Ortadoğu'ya taşınmasında da bunun rolü oldu. Ortadoğu'da İslam dünyası içerisinde sıkışmış olan Müslüman olmayan en kadim Hristiyan dinini kabul eden Asuri-Süryani-Keldani, Ermeni ve Grekler, mensubu oldukları dinin de etkisiyle, Avrupa'nın ev sahipliği yaptığı kapitalist modernite ve onun en belirgin ideolojilerinden olan milliyetçilikle ilk ilişkilenenlerden oldular. Bu etkilenmenin kendileri ve birlikte yaşadıkları coğrafyada bulunan diğer halklar üzerinde de etkisi oldu. Bu yönüyle de çok kısa bir sürede diğer halklarda gelişmeye başlayan milliyetçiliklerle karşı karşıya gelinerek, büyük soykırım ve katliamların yaşanmasında tetikleyici bir rol oynadı. Osmanlı, Acem ve Araplarda ise bu etkilenme, Asuri-Süryani-Keldani, Ermeni ve Greklerden sonra Avrupa ile içerisine girilen ilişkiler neticesinde bir gelişme kaydetti. Bu da beraberinde aralarında var olan çelişki ve çatışmaların daha da derinleşmesine yol açtı. Bundan en fazla zarar gören de Ortadoğu'da milliyetçilikle ilk temas halinde olan Asuri-Süryani-Keldani, Ermeni ve Grek halkları oldu. Bu halklar, ağırlıklı olarak Osmanlı'nın büyük bastırma hareketleriyle, soykırım ve katliamlarıyla, sürgünleriyle karşılaştı.

İşlediği bu insanlık suçlarına rağmen Osmanlı da, Ortadoğu'da gelişen milliyetçilikten zarar görenler arasında yer almaktan kendini kurtaramadı. Her ne kadar milliyetçilik onu da kapitalist modernite sistemine entegre ederken, aynı zamanda onu çöküşe götürecek nedenlerin de olgunlaşmasını sağladı. Bununla kalmadı, sömürgelerinde, ona karşı isyanlarında fitilini alevlendirerek, ayrılmayı hedefleyen, daha geniş haklar talebinde bulunan, fiilen yaşadıkları özerkliği korumak isteyen arayışların ortaya çıkmasına da neden oldu. Osmanlı'nın tahakkümü altında olan halklarda bunlar yaşandı. Yunanistan Yarımadası'nda Osmanlı'dan ayrılmayla sonuçlanan isyanlar çıktı. Arap-İslam dünyasında başlayan isyanlar bir yanda Arap milliyetçiliğinin ateşini yükseltirken, diğer yandan da Osmanlı hegemonyasını temellerinden sarstı. Kürtlerde, Yunanistan, Balkanlar ve Arap coğrafyasının vardığı boyutlara ulaşmamış olsa da kavimciliğin etkisini taşıyan, Kurdistanî olma özelliklerin öne çıktığı isyanlar yaşandı.

Dini, Ortadoğu gerçeğinden ayrı düşünmek mümkün değildir

Bugün İran olarak anılan coğrafyada yaşayan Acemlerde (Farslar), Osmanlı'da olduğu gibi hanedanlıktan kendilerini kapitalist anlamda ulus-devlet olarak yeniden yapılandırmaya çalışırken, benzeri bir süreç yaşamaktan geri kalmadı. Yaşanan iktidar değişikliklerinin ardından da 20. Yüzyılın ilk çeyreğinin son yıllarında Rıza Şah Pehlevi'nin iktidarı döneminde Fars milliyetçiliği temelinde belirlenen etkin politikalar devreye konuldu. Bunun bir sonucu olarak başta Azeri, Arap ve Kürtler olmak üzere İran devlet sınırları içerisinde kalan coğrafyada yaşayan halklar Acem milliyetçiliğinin özel hedefi haline getirildiler. Milliyetçiliğin Ortadoğu'da gelişimi ve neticesinde yaşananlardan ise en fazla yararlanan başta İngiltere ve Fransa olmak Avrupa'nın kapitalist modernite güçleri oldu. Osmanlı ve İran doğrudan İngiltere'nin yarı-sömürgesi haline geldiler. Birinci Dünya Savaşı sonrasında İran'da İngiltere'nin "adamı" olarak bilinen Rıza Şah Pehlevi iktidar koltuğuna otururken, dağılan Osmanlı enkazı üzerinde İngiltere ve Fransa'ya bağlı iri-ufaklı birçok manda yönetimleri oluştu. Öyle ki, Birinci Dünya Savaşı'nın galipleri, özellikle de İngiltere ve Fransa masa başında kararlaştırdıkları; bölüp parçaladıkları Arap-İslam coğrafyası üzerinde kendi sömürge egemenliklerini perçinleyecek şekilde oluşturdukları manda rejimlerini biçimlendirmeye çalıştılar. Buna göre, Arap-İslam

toplumu arasında kabilelere ve mezheplerine göre keskin bir kopuşun yaşanmasına neden olabilecek bir şekilde kabileler ve mezhepler arasındaki çelişkilerin daha da derinleşmesinin önünü açtılar.

Bununla İslam inancında "ümmet" olarak kabul gören "İslam inancında olanlardan oluşan toplum" veya "İslam enternasyonalizminin" ve İslam inancında olanlardan oluşan; "millet" tanımından uzaklaşmanın önü açılmıştır. Sadece bununla da sınırlı kalınmayarak, kendi içerisinde bölünmüş, parçalanmış ve ayrı bir idari/siyasi yönetimleri olan, Arap-İslam toplulukları belirlenen sınırlar içerisinde ulus-devletleşme içerisinde kapitalist modernitenin öngördüğü şekilde toplum mühendisliği planlamalarına göre yeniden biçimlendirilmeye başlanmıştır. Böylece Arap-İslam toplumunun içerisinden, birbirleriyle çelişki ve çatışma içerisinde olan; onlarca ulus ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Oluşumuna gidilen bu uluslaşma modeli ise, İslami düşüncede anlam kazanan "ümmet" ve "millet" tanımından uzak tamamen inşaya dayalı bir devlet uluslaşması biçiminde yaşanmıştır.

Böyle bir gelişim seyri içerisinde bölgede bulunan başta Türk, Acem, Arap gibi kimliklerle anılanlarla birlikte diğer egemen iktidar güçleri de ulus devletleşmeye giden kapitalist modernitenin bu burjuva ideolojisine dört elle sarılmışlardır. Ortadoğu'nun öne çıkan dört (Türk, İran, Arap ve bunlara eklenen Mısır) etkili milliyetçiliğinin gelişiminde ve kendilerini birer iktidar gücü olarak örgütlendirmelerinde bunu görmek mümkündür. Ancak bu milliyetçilikler içerisinde, özellikle de Arap milliyetçiliğinin 20. Yüzyılın ikinci yarısından sonra kendini ulus-devletler biçiminde örgütlendirmesinde, Türk Kemalist milliyetçiliğinden etkilenmeleri söz konusu olmuştur. Daha çok Araplarda milliyetçilik ile sosyalizmin birbirine kaynaştırılmaya çalışıldığı Baas (Diriliş) adını alan hareket ve örgütlerin kendilerini iktidara taşımaları ve ulus-devletleşmede oynadıkları rol için bunu söylemek gerekmektedir. Ortadoğu'da milliyetçilik gibi dinciliğin oynağı rolü de bu kapsamda ele almak mümkündür.

Dini, Ortadoğu gerçeğinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Denilebilir ki, din; tarihin belirli bir döneminden sonra insanın, yaşamı anlamlaştırmada en temel mana gücü haline gelmiş, yaşam tarzı, ilişki biçimi, davranışı gibi temel konularda yön tayin edici olmuştur. "Kutsal" olarak kabul edilen; tüm kitaplarda bu konularda ölçüler belirlenmiş ve bunlara uyulması istenmiştir. Helal-Sevap, Haram-Günah, Cennet-Cehennem gibi kavramlar kullanılmıştır. İnanca dayalı öğretiler haline gelmişlerdir. O nedenledir ki dini, insan ve toplumun varlığından ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu belirleme, dünya coğrafyası içinde en çok da Ortadoğu için geçerlidir. Çünkü Ortadoğu ister adına çok tanrılı, ister tek tanrılı denilsin hepsine ev sahipliği yapmıştır. Buradan dünya yayılmış ve ulaştığı her yerde oranın özgünlüklerini de içerisine alarak varlığını korumaya devam etmiştir.

Din, Sümer rahip devletinden günümüze kadar topluma karşı kullanılan en etkili silah, sömürü ve egemenlik aracıdır

Bu öğretilere iman ederek yaşayanlar, "dindar" olarak kabul görmüş ve öyle anılmışlardır. Kapitalist modernitenin dine yaklaşımı ise taban tabana buna zıttır. Onun için her şey gibi din, Sümer rahip devletinden günümüze kadar topluma karşı kullanılan en etkili silah, sömürü ve egemenlik aracıdır. Çıkarlarına uygun olduğu sürece bu silahı kullanmaktan geri kalmamaktadırlar. Dinle alakaları, çıkarlarına kullanabildikleri kadarıyladır. Dindar değildirler. Dini, ticari bir sömürü ve egemenlik aracı olarak gördükleri için dincidirler. Bu yönüyle dindarlık ile dincilik birbirine karşıtlığı ifade eder. Aralarındaki sorunlar ve çelişkiler uzlaşmazdır. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Kapitalist modernite ise var olan bu çelişki ve çatışmanın zirvede olma halini ifade etmektedir. Dincilik, milliyetçilikle birlikte kapitalist modernite sisteminin inşasında, oturtulmasında ve savunulmasında tarihsel bir rol oynamıştır. Sadece bununla da kalınmamıştır. Milliyetçilik ve dincilik, hem emperyalistler arası savaşta hem de iki kutuplu dünya içerisinde reel sosyalizme karşı etkin bir şekilde kullanılmışlardır.

Emperyalist paylaşım savaşları ve iki kutuplu dünya içerisinde öne çıkan ideolojik, siyasal

söylemler içerisinde “dincilik”2 ve “milliyetçiliğe”, yaşanan süreçlerin özgünlüklerine göre farklı bir muhteva ve görüntü kazandırılarak etkin rollerin verilmiş olması da bunun bir göstergesidir. Dünya savaşlarında doğrudan kendilerine yeni sömürge, egemenlik ve hegemonya alanları açma, ucuz işgücü, hammadde ile pazar sorunlarına çözüm arayan emperyalist devletler; milliyetçilikle birlikte dinsel, mezhepsel, kültürel, ulusal vb. özellikleri sürekli olarak kullanmaktan geri kalmamıştır. İki kutuplu dünya koşullarında da bu politikayı, işçi sınıfı ve emekçilere, devrimci, demokratik güçlere ve reel sosyalizme karşı kullanmışlardır. Bu şekilde milliyetçilik ve dincilik temelinde kendi ideolojik ve siyasal hattını oluşturmaya çalışmışlardır. Strateji, taktik, örgütlenme ve propagandalar tamamen bunun üzerine kurulmuştur. Ulusal, sınıfsal, dinsel yönler ise, bunların içerisine yerleştirilmeye çalışılmış ve ona göre ele alınmıştır. Ortadoğu'da öne çıkan da daha çok böyle bir yaklaşım olmuştur. Bu doğrultuda geçmişten günümüze kadar gelen dinler, mezhepler, kültürler, kabileler vb. sorunlar ve çelişkiler kullanılmaktan geri kalınmamıştır. Hatta sınıfsallığa dayanan ve kaynağını oradan alan (sağcı ve solcu gibi) ideolojik, siyasal nitelendirmelerle, dinsel, mezhepsel, ulusal, etnik, kültürel topluluklar, kimlikler, iç içe geçirilerek, birlikte anılır hale getirilmişlerdir. İsrail- Filistin sorunu, Yahudi ve Müslümanlar arası; İran-Irak savaşı, Şia-Sünni sorunu olarak algılatılmaya ve zihinlere yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lübnan'da neredeyse her inanç topluluğu kendine yakın gördüğü ya da ilişki içerisinde olduğu çevre ve devletlerin öne çıkardıkları ideolojik ve siyasal eğilimlerle anılır hale gelmiştir. Yine Lübnan iç savaşında “Solcu Müslümanlar”, “Sağcı Hristiyanlar” biçiminde yapılan tanımlar, bu konuda verilmesi gereken örnekler arasındadır. Aynı şekilde Türkiye'de Kürtler ve Alevilerin solcu olarak görülmesi, Sünnilerin de sağcı olarak algılanıyor olması böyle bir yaklaşım içerisinde anlam kazanmaktadır.

Sonuç

Reel sosyalizmin çözülmesinden sonra yapılan “ideolojilerin sonu” belirlemesiyle o zamana kadar ideolojik, siyasal nitelemeler adı altında da olsa varlığını korumaya devam eden bu sorunlar, ideolojik, siyasal kimliklerin dışına çıkarıldılar. Sanki o zamana kadar yokmuş, birden ortaya çıkmış ve bunların dönemleri başlamış gibi gösterilmeye, algılatılmaya çalışıldılar. Yapılan isimlendirmeler, öne çıkarılan söylemler buna göre yeniden belirlenmeye başlandı. Daha çokta milliyetçilik, dincilik, mezhepçilik, bölgecilik gibi anlamlarla yüklü nitelendirmeler, adlandırmalar, taraflaştırmalar öne çıkarılır bir hal aldı. Oysa bunlar, yukarıda da belirtildiği gibi iki kutuplu dünya koşullarında da vardı. Kapitalizmle birlikte daha da derinleştirilmiş olan, hatta ondan önceki dönemlerden devralınan sorunlardı. Siyaset olarak anılmıyorlar ve adlarına ideoloji, parti denmiyordu ama bunlardan her biri kendi dönemleri ve varlıklarını korudukları sürece ya belirli bir toplumsallık ya da toplum karşıtlığında ifadesini bulmaktaydılar. Bu yönleriyle sınıfsallığı ve siyasallığı ifade etmekteydiler ve ideolojiktiler.

1991'de ABD'nin Körfez'e müdahalesiyle fitili ateşlenen Üçüncü Dünya Savaşı içerisinde ve onun bir parçası olan Ortadoğu'da yaşananlar, sorunlar, çatışma ve savaşlar da bunlardan kopuk değildi. Üçüncü Dünya Savaşı'nı başlatan küresel sermaye güçleri, bu sorunları yeniden alevlendirerek, yaratmaya ve bilinçlere yerleştirmeye çalıştıkları böyle bir algıya dayanarak, “ideolojilerin sonu” aldatmacası altında reel sosyalizm sonrası dünya koşullarını yeniden şekillendirilmeye çalıştılar. Asıl olarak da bununla öne çıkardıkları “ideolojilerin sonu” safsatasını doğrulamaya çalıştılar.

Ortadoğu'da fitili ateşlenen Üçüncü Dünya Savaşı ile birlikte yaşananlar, kafalara yerleştirilmeye çalışıldığı gibi olmadığını gösterdi; ne ideolojilerin ne de tarihin sonu gelmişti. Küresel sermaye güçleri, dünyaya çıkarları doğrultusunda yeni bir düzen vermek için harekete geçmişlerdi.

11 Eylül 2001 “İkiz Kuleler” provokasyonundan sonra “terörle mücadele” adı altında başlatılan saldırılarla yapılmaya çalışılan da “tek kutuplu dünya” içerisinde kapitalist-emperyalist güçlere karşı alternatif olarak devrimci dinamiklerin ortaya çıkmasının, potansiyel güçlerin harekete geçmesinin önünün alınmak istenmesiydi. “Büyük Ortadoğu” olarak adlandırılan coğrafya hem tarihselliği hem de bu tarihsellik içerisinde oluşan, toplumsal, kültürel, inançsal, dil, kimlik gibi farklılıkları içerisinde barındıran bir

2 **Bu sözcük, dindarlık olarak anlaşılmamalıdır.**

zenginliğe sahipti. Kimi zaman bu farklılıklar arasında değişik sorunlar nedeniyle çatışmalara varan karşı karşıya gelişler söz konusu oldu. Bu farklılıkların birbirine karşıtlık temelinde tahrik edilmesi de her zaman bu çatışmaları olanaklı kılmaktaydı. Bu coğrafyada günümüze kadar eksilmeyen kabileler, inançlar, kültürler, kimlikler arasında çatışmalara, katliamlara kadar varan sorunların varlığı da bunun bir göstergesiydi. "Terörle mücadele" adı altında bir kampanya halinde yürütülen saldırılarda bu sorun ve çatışmaların yaşandığı ve farklı boyutlara ulaşma olasılığı karşısında kapitalist-emperyalist güçlerin kendilerini tahkim ederek çıkarlarını sağlama alma ve "alan hâkimiyeti" sağlama amacı başat rol oynuyordu. "Büyük Ortadoğu"nun stratejik önemde görüldüğü bölgelerde de temel üs alanlarının kurulması amaçlandı. Bunu yaparken, kendi donanımlı güçlerini kullandığı kadar bölgenin çatışmalara kadar varan sorun ve çelişkileriyle kontrol altında tuttukları paramiliter güçler de kullanıldı. Ancak tüm bunlara rağmen kapitalist-emperyalist güçler ve onlarla birlikte hareket eden işbirlikçi-ihanet güçleri her ne yaptıysalar da amaçlarına ulaşamadılar. Aksine "rüzgâr eken fırtına biçer" misali zıddı bir tabloyla karşılaştılar. 18 Aralık 2010 tarihinde Muhammed Bouazizi'nin kendisini yakmasıyla başlayan gösteriler, Tunus'ta bir yıl sonra Zeynel Abidin Bin Ali ve Muhammed Gannuşi yönetiminin devrilmesini sağlarken, aynı zamanda nerdeyse tüm Arap ülkelerini etkisi altına alan "Arap Baharı" diye anılan bir dönemin başlamasına neden olmuştu. Daha sonra Tunus'u başka Arap ve Müslüman ülkeler izlemiş, hatta etkisi Arap dünyası dışına çıkarak, Ermenistan, Arnavutluk, İran vb. ülkelere taşarak domino etkisi yaratmıştı. Bu anlamda Tunus'ta fitili ateşlenen "Arap Baharı", "terörle mücadele" adı altında Büyük Ortadoğu olarak adlandırılan coğrafyada yürütülen Üçüncü Dünya Savaşı içerisinde küresel sermaye güçlerine verilen en anlamlı yanıt olmuştur.

Ancak verilen bu yanıt gerçek anlamıyla ifadesini Rojava Devrimi'yle buldu. Bu yönüyle Rojava Devrimi, Üçüncü Dünya Savaşı ile dünyayı yeniden şekillendirmek isteyen küresel sermaye güçlerine karşı Ortadoğu'da yükselen demokrasi güçlerinin verdiği bir yanıt olmaktadır. Fakat Rojava Devrimi'ni bununla da sınırlı tutmamak gerekmektedir. Çünkü Rojava Devrimi, Ortadoğu'dan tüm dünyaya yayılan demokratik uygarlık toplumunun, sınıflı devletçi uygarlık karşısında kazandığı bir zafer olarak da tarihe geçti. Rojava Devrimi aynı zamanda, Büyük Ortadoğu diye adlandırılan coğrafyada "terörle mücadele" aldatmacası altında yürütülen Üçüncü Dünya Savaşı içerisinde demokratik modernite güçlerinin bir tercihi olarak kabul edilerek sahiplenilmiştir. Küresel sermaye güçlerinin ve işbirlikçi-ihanetçi güçlerin bilcümle Rojava Devrimi'ne saldırmasının, onu tasfiye edebilmek için her türlü yönteme başvurmaktan geri kalmamalarının nedenini de böylesi bir gerçeklik oluşturmaktadır.

Rojava, Kurdistan coğrafyası üzerinde nüfus yoğunluğu ve kilometrekare olarak en son sırada yer alıyor olsa da tarihsel ve jeostrateji açısından farklı bir noktada durduğunu görmek gerekmektedir. Neolitik dönem diye adlandırılan anacıl dönem Rojava'da yaşanmıştır. "Tell Halaf kültürü" bu coğrafya da şekillenmiş, buğday ilk defa burada yetiştirilmiştir. Neolitik uygarlık buradan tüm dünyaya yayılmış, Semitik ve Aryenik kültürel topluluklar bu coğrafyadan farklı anakaralara yayılmışlardır. Kürt tarihinde önemli bir yere sahip olan Mitani uygarlığı burada kök salmıştır. Tarihselliği içerisinde sınıflı devletçi uygarlık güçleri bu coğrafya üzerinde açılarak kendilerini merkezi uygarlık güçleri olarak örgütlendirmişlerdir. Bu yönleriyle komünal toplumsal uygarlık güçleri ile sınıflı devletçi uygarlık bu coğrafya üzerinde çatışma halinde olmuştur. Binlerce yılı bulan bir çatışma içerisinden çıkan Rojava Devrimi böyle bir gerçekliği de anlatmaktadır. Bugün küresel sermaye güçlerinin, Türkiye'nin Rojava Kurdistan üzerinde yürüttüğü işgal, ilhak ve soykırım saldırılarını destekler pozisyonda olmalarının-kalmalarının asıl nedeni de böyle bir gerçeklikten ileri gelmektedir.

Hiç kuşku yok ki gelinen aşamada Rojava Devrimi, Üçüncü Dünya Savaşı'nın merkez üssü olarak kabul edilen Büyük Ortadoğu'da çelişki, çatışma ve çözümün odaklandığı merkezlerin başında yer almaktadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Rojava Toplum Sözleşmesi'nin Analizi

Ercan Kanar

Rojava Anayasası'nın analizine geçmeden önce anayasa, özyönetim, adem-i merkeziyetçilik ve doğrudan demokrasi konularına özet olarak değinelim.

Anayasa Üzerine

Yaygın iddiaya göre anayasa bir toplum için "ortak pakt" olduğu kadar ortak bir kimliği de ifade eder. Anayasalar, Hans Kelsen'in normlar hiyerarşisine göre diğer bütün hukuki kurallardan ve yapılardan üstündür. Devletin temel örgüt yapısını kuran, önemli organlarını ve işleyişlerini belirleyen, temel hak ve özgürlükleri tespit edip sınırlarını çizen hukuki metinlerdir. Tarihi eskiye dayanır. Modern anayasacılık ise 18. yüzyılda başlar. Eski tarihlerdeki Lagaş Kralı Urukagina'nın Emirnamesi (M.Ö. 24. yüzyıl), Babil Hammurabi Kuralları (M.Ö. 18. yüzyıl), Solon Anayasası (M.Ö. 6. yüzyıl), Roma Hukuku'nun temelini oluşturan 12 Levha Kanunları (M.Ö. 5. yüzyıl), Birleşik Krallık'ta 1215 Magna Carta, 1628 Haklar Dilekçesi, 1689 Haklar Beyannamesi eski dönemlerin anayasaları olarak kabul edilir. Şu anda yürürlükte olan en eski anayasa 1787 ABD Anayasası'dır.

İddiaya göre anayasanın etik temeli: "İnsan haysiyeti olmalıdır. Anayasanın düzenleme alanı haysiyet-eşitlik-özgürlük üçlüsünden hareketle uygulandığı yeryüzü parçasının değerlerini kapsamına almalı, siyasal örgütlenmeyi insan ve ülke hizmetine yönlendirici bir düzenleme olarak gerçekleştirilmelidir."

Anayasa kavramının özellikle Amerikan anayasacılık tarihinden beslenen ideal anlamını da devreye sokarsak sivil anayasaya ilişkin daha bütünlüklü bir tasavvurunu edinebiliriz. Buna göre anayasa birlikte yaşamanın temel kurallarını ve siyasal yapıya ilişkin temel tercihleri belirleyen toplumsal mutabakata dayalı bir sözleşme sayılır.

Anayasanın bir toplumsal sözleşme olarak nitelenmesi sadece Amerikan anayasacılık geleneğini idealleştirmeye yönelik boş bir slogan veya temelsiz bir mitos olarak görülmemesidir. Bunun derindeki anlamı, Althusser'e dayanarak söyleyecek olursak insanların kendi kaderlerini tanrının veya geleneğin tekelinden kurtarıp ellerine alma isteklerinin ifadesi olmasında yatar. Anayasaya toplumsal bütünleşmeyi sağlama gibi bir işlevin atfedilmesi de buraya bağlanabilir. Bunun ön şartı ise anayasanın yapımı sürecine tüm toplumsal güçlerin mümkün olan en geniş ölçüde katılabilmesidir.

Anayasanın toplum sözleşmesi olarak görülmesi Habermas'ın deyişiyle, hukukun muhataplarının aynı zamanda onun müellifleri olmaları gerektiğini öngören demokratik cumhuriyet fikrinde temelini oluşturur. Habermas'a göre yurttaşlar, ancak siyasal özerkliklerini kullanarak düşünce ve irade oluşumu süreçlerine eşit ve kapsamlı katılım yoluyla kendi hukuki düzenlerinin yazarı (müellifi) haline gelebilirler. Anayasalar iddiaya göre kişiler-toplum-devlet ve kurumlar arasındaki ilişkilerde hak ve ödevlere ilişkin kuralları vaaz eder. Oysa bu iddialar gerçekle çelişir. Gerçek odur ki anayasalar mevcut

sistemi ve sistemin egemen sınıfının çıkarlarını teminat altına alır. Tabii bu esas vasfının yanında çelişkilerin sıcak çatışmaya dönüşmemesi için denge ve denetim, frenleme kurallarını da içerir.

Şimdi anayasalar nasıl olmalı sorusunda yanıt arayalım. Birincisi vatandaşlık tanımlanırken herhangi bir etnik, dinsel, dilsel, mezhepsel ya da kültürel kümeye atıf yapılmaması ya da bunlara ilişkin çağrışım yapan kavramların kullanılmamasıdır. İkinci olarak toplumun çoğul yapısında var olan etnik-dinsel-dilsel mezhepsel ve kültürel çoğulculuk tanınmalıdır. Yani birinci unsur bu kimliklerden hareketle vatandaşlığın tanınmaması ve eşdeğer kabul edilmesidir. Ancak bu şekilde anayasal vatandaşlığı gerçek anlamıyla kabul etmiş ve toplum tarafından kabul edilebilir hale getirmiş oluruz. Yani dillerin ve halkların hak eşitliği. Yani çok dillilik ve çok kültürlülüğün teminat altına alınması.

Anayasanın ilk temel maddesi, "İnsan türünde mündemiç onur ve bunda içselleşen maddi ve manevi değerlerin ve özgürlüğün ihmal edilmezliği, bireyin özerkliğinin güvence altına alındığı ve kendi kaderini kendi iradesiyle belirlediği toplumsal yaşamın ve siyasal düzenin temelidir" olmalıdır.

İnsan hakları temelinde anayasada düzenleme yapacaksak ölçü hakların bireyin ve maddi ve manevi varlığını onun özerkliğini, egemenliğini oluşturan somut unsurlar temelinde geliştirmeye yönelik ve elverişli olup olmadıklarıdır.

Devlet tanımı ise; vatandaşlık bağı ile bağlı oldukları ülke sınırları içindeki toplumu oluşturan her renkten, etnik kökenden, cinsiyetten bireylerin egemenliklerini dil, felsefi düşünce, din, mezhep, inanç, vicdan ve kanaat, bedensel, zihinsel, cinsel ve benzeri farklılıklarını koruyacak birlikte huzur ve barış içinde özgürce yaşamak amacıyla kurdukları demokratik cumhuriyettir.

Anayasanın felsefesi, "Özgürlüğün güvencesi özgürlüklerin özgürce kullanabilmelidir" olmalıdır. Anayasada hakların tanımı; bireyin maddi ve manevi varlığını geliştirebilmek için gerekli tarihsel toplumsal süreçte belirlenen değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlarının karşılanması için oluşturulmuş ortam, koşullar, karşılanmış ihtiyaçlar onun haklarıdır. Bu haklar her birey için genel olabilir.(Barış hakkı, konut hakkı, çalışma hakkı, girişim hakkı, gelişim hakkı, mülkiyet ve miras hakkı, sağlık hakkı, sosyal güvenlik hakkı, çevre hakkı, tatil hakkı, bilgiye erişim hakkı, kamu makamlarının sahip olduğu bilgi ve belgelere erişim hakkı, vicdani ret hakkı, özgür birliktelik hakkı, anadilde eğitim hakkı vs.)

Anayasalar özgürlüklerin ve hakların dokunulmazlığına ilişkin şu hükmü içermelidir: "Toplumsal yaşamda ve siyasal düzeyde bireyin başkalarıyla olan ilişkilerinde tek başına ya da başkalarıyla birlikte yararlandığı özgürlükler ve bu özgürlüklerin kullanılması hiçbir şekilde ve hangi nedenle olursa olsun sınırlanamaz, engellenemez, kaldırılamaz veya yok sayılamaz."

Dünya tarihinin çeşitli evrelerinde görüldüğü gibi şeklinden ve bağlamından hareketle, sivil anayasanın üç temel özelliği vardır: İmtiyazların tasfiyesi, anti militarizm ve devlet merkezli olmama. Sivil anayasayı toplumsal yaşamın ve siyasal sistemin temel ilkelerinin yurttaşlar topluluğu tarafından belirlediği ana belge olarak tanımlayabiliriz. Zira anayasayı bir toplum sözleşmesi olarak görmek anayasayı toplumun yapmasını, yani kurucu iktidarın toplumda olmasını kabul etmeyi gerektirir. Sözleşme fikri tarafların eşit özneler olarak kabul edilmesi öncülüne dayanır. Hannah Arendt'in deyişiyle "yatay toplum sözleşmesi" bireylerin birbirlerini muhatap aldıkları ve birbirlerine sözler verdikleri bir ilişkiler yumağı yaratır.

Tarihsel olarak anayasa eskiden kopma ve yeni bir başlangıç yapma niyet ve ihtiyacının en açık simgesi olarak anlaşılmalıdır. Anayasanın yeni sayılabilmesi için eskinin dayattığı tabuların bu süreci etkilemesine izin vermemek gerekir. Demokratik cumhuriyet anayasası, bürokratik ve sınıfsal imtiyazları dışlayan toplum içindeki farklılıkları tanıyan ve bu farklılıklardan kaynaklanan gerilimlerin müzakere ve katılım yollarıyla çözülmesini teşvik eden mekanizmaları da kurumsallaştırması şarttır. Özgürlüklerin hiçbir zaman ortadan kaldırılmaması ve sınırlandırılmaması gerekir.

Doğrudan Demokrasi

Demokrasi kelimesini ilk kullananın Heredot olduğu bilinmektedir. Etimolojik olarak demos ve

kratos kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşur. Demos "halk" demektir. Kratos "yönetim" anlamına gelmektedir. O halde demokrasi de "halk yönetimi" anlamına gelir. İddiaya göre demokrasi, "halkın halk tarafından halk için yönetimidir."

Doğrudan demokrasi halkın toplumu yöneten yasaları aracısız temsilcisiz yaptığı sistem olarak tanımlanır. Aracısız olması yönüyle halkın yasama ve yürütme faaliyetini bizzat yapmayıp bu faaliyetleri yapacak kişileri belirli sürelerle seçtiği temsili demokrasiden ayrılır. Doğrudan demokrasinin günümüzdeki uygulamaları referandum, halk girişimi, halk vetosu, halkın belirli sayıda imza ile yasa önerisi, seçtiklerini belirli sayıda geri çekebilmesi, mülki amirlerin halk tarafından seçilmesi, yönetimde rotasyon, halkın yargılama faaliyetine katılımı, yargıda jüri sistemidir. Temsil katılımı ve vatandaşlığı yok eder. Çünkü insanlar içinde bulundukları ortak kamu alanlarının sınırlarını çizen hukuk kurallarının oluşturulma sürecine katılmazlarsa birey de olamazlar. Yapmaktan çok gözlemek bireyi bekçi yapar ve yorgun bir seyirci gibi uykuya daldırır.[1] Rousseau, yasama gücüne katılımla yürütme gücüne katılımı ayırarak yasanın genel iradesinin ifadesi olması nedeniyle yasa yapma gücünün asla temsilciye bırakılamayacağını ancak yürütme gücünde halkın temsil edilebileceğini belirtmiştir.[2] Temsil, demokrasinin iki olmazsa olmaz unsuru özgürlük ve eşitlikle bağdaşmaz. Toplumun kendi iç düzenleyicisi olma rolünü yok ettiği için adalet ile de bağdaşmamaktadır.[3]

Tocqueville'e göre, "dünyadaki en demokratik ülke, kamusal yararı gerçekleştirmek için yığınların katılımını sağlayan ülkedir." Doğrudan demokraside yapılan yasaların, alınan kararların daha fazla hukuki güce sahip olduğu kabul edilir. Doğrudan demokraside özgürlük bekçileri sayıca çok daha kabarıktır; yani halk. Referandum, halk girişimi, halkın vetosu (Veto henüz yürürlüğe girmemiş bir yasal işlemin reddidir), azil (Amerika'da bazı eyaletlerde azil kurumu sadece temsilciler için değil kamu görevlileri ve yargıçlar için de söz konusu olmaktadır. Kaliforniya'da; vali, başsavcı, adalet ve milli eğitim hizmetlerinin başında olan kamu görevlileri, milli eğitim genel müdürü, polis şefi halk tarafından seçilmekte ve azil yoluyla görevlerinden alınabilmektedir), jüri sistemi, halk mitingleri, halk kurultayları...

Özyönetim

Özyönetim deyince akla ilk Yugoslavya ve Tito gelse de; özyönetim düşüncesi tarihsel süreçte hümanist, sosyalist ve anarşist düşünceler, işçi sınıfı mücadeleleri ve çeşitli sosyalist deneyimler sonucunda ortaya çıkıp gelişti. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yükselişe geçen sosyalist ve anarşist mücadeleler, sendikalist hareketler, 1871 Paris Komünü deneyimi, İngiltere'de Fabian hareketi, Rusya'da 1905 ve 1917 devrimleri ve ayrıca 20. yüzyılda bazı ülkelerde dönem dönem gerçekleştirilen ve işçileri belli bir düzeyde karar alma süreçlerine katmış yasal düzenlemeler ve kurumsallaşmalar özyönetim düşüncesinin gelişmesine önemli katkı sağladı. Fourier, Owen, Blanc, Marx, Buohez, Bakunin, Proudhon, Lenin, Luxemburg ve Gramsci gibi teorisyenler özyönetim düşüncesini gelişmesine katkıda bulundular. Düşüncenin kökleri Rousseau'ya kadar uzanır. Özyönetim düşüncesi özgürlük arayışıdır. Özyönetim düşüncesi mevcut yaşamdan memnun olmamaktır. Özyönetim düşüncesi mevcut yaşamın değiştirilebileceği iddiasındadır. Bu düşünce başka bir yaşamın mümkün olduğuna inanır. Kaynağında liberal temsili demokrasinin, özel mülkiyetin, kapitalizmin ve devletçiliğin eleştirisi vardır. Özyönetim düşüncesi özel mülkiyete ve devlet mülkiyetine karşı çıkar. Toplumsal mülkiyeti savunur. Ülke yönetiminde de adem-i merkeziyetçilik esastır. Halkın seçilenleri geri çekme hakkı vardır. Aynı makama tekrar seçilmenin sınırı vardır.

Rousseau bütün kötülüklerin kaynağı olarak özel mülkiyeti görür. Voltaire'e yazdığı 30 Ocak 1750 tarihli mektupta, "Ben özgürlüğe taparım. Hem başkalarına hükmetmekten hem de başkalarına kul olmaktan aynı derecede nefret ediyorum" demişti. Rousseau, istibdat ve tirana diktatöre karşı halk isyanını ve devrimi haklı bulmuş ve desteklemiştir. Lakin Rousseau karamsardır. Ona göre gerçek demokrasi hiçbir zaman gerçekten var olmamıştır ve olmayacaktır.

1 Benjamin R. Barber, Güçlü Demokrasi, Ayrıntı Yayınları

2 Jean-Jacques Rousseau, Toplum Sözleşmesi, Adam Yayınları

3 Benjamin R. Barber, Güçlü Demokrasi, Ayrıntı Yayınları

Marx ve Engels'e göre, devlet tarafından atanmış memurların görevlerinden alınmaları ve bunların yerine yeni memurların halk tarafından seçilmesi, devlet bürokrasisinin sona erdirilmesi, bunun için tüm vekillerin ve memurların halk tarafından seçilmeleri, gerektiğinde her an halk tarafından görevden alınabilmeleri, vekillere, memurlara ve işçilere maaşların ödenmesi gerekir. Yugoslavya'da 1950-1980 döneminde uygulanmış olan sosyalist özyönetim sisteminin nihai amacı üreten ve yöneten insandır. Bu görüşünde kaynağı Marx ve Engels'tir. Proudhon'a göre yargıda jüri sistemi de şarttır. Lüxemburg'a, göre demokrasinin ve özgürlüğün olmadığı yerde sosyalizm kurulamaz. Gramsci'ye göre, demokrasinin temel örgütlenme ve yönetim biçimi fabrika konseyleridir. Mandel'e göre sosyalizm bir özyönetim sistemidir. Tito sosyalist özyönetimin düşmanı olarak bürokrasiyi, teknokrasiyi, liberalizmi ve milliyetçiliği gösterdi.

Yugoslav ekonomist Horvad'a göre sosyalizmin iki temel özelliği vardır. Bireyin özgürlüğü ve özyönetimsel kolektifler. Horvad tek partili rejimlere de karşı çıkmıştır. Komünist Parti'nin siyasal aktivistler birliğine dönüşmesini savunmuştur. Adem-i merkeziyetçiliği, yönetimde rotasyon sistemini, siyasetin profesyonel meslek olmaktan çıkarılmasını savunmuştur. Markovic'e göre özyönetim sadece işçilerin kontrolü, işçilerin katılımı, proletarya diktatörlüğü, katılımcı demokrasi veya adem-i merkeziyeçilik değildir. Özyönetim tüm bunları içermekle beraber öz belirlenim ve öz harekettir. Yani özyönetim bireyin ve toplumun kendi kendine harekete geçip kendi kendisini belirlemesidir. Markovic'e göre Komünist Parti öncü üst örgüt olmaktan çıkmalı işçi sınıfıyla dayanışma örgüte dönüşmelidir. Merkezi planlama bürokrasiden arındırılmalı, yerel planlamayla uyumlu hale getirilmelidir. Devlet organları aşama aşama özyönetim organlarına dönüşmeli, piyasa ilişkileri aşama aşama yok edilmelidir.

Stojanovic'e göre sosyalist toplum Marx'ın sözünü ettiği özgür üreticiler birliğidir. Birliğin amacı insani özgürleşmedir. Ona göre kapitalizme uygu düşen insan karakteri homo economicusdur (Yani amaç para kazanmaktır). Devletçiliğe uygun düşen insan karakteri homo politicustur (Amaç siyasi iktidarı ele geçirmektir). Her ikisi de insanı nesne haline getirir. Ona göre toplumsal özyönetime uygun düşen insan karakteri homo humanustur (Amaç kendi varoluşunu gerçekleştirmek, özgürleşmektir).

Özyönetim sistemi, toplumsal mülkiyeti savunur. Emekçi konseylerini, yoksulluğun ortadan kaldırılmasını savunur. Merkezi değil adem-i merkeziyetçi planlamayı savunur. Piyasa ekonomisinin yerine toplumsal planlı ekonomiyi, çalışma dışı zamanın uzatılmasını, teknolojik gelişmeyi, demokratik siyaseti, partisiz siyaseti, siyasal adem-i merkeziyetçiliği, demokratik kamu yönetimini, (her vatandaş belirli bir süre kamu hizmetinde görev almalıdır) eleştiri ve müzakere kültürünü savunur. Özyönetim düşüncesi, özgür eleştirel kamuoyunu, sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini, bilgiye erişim kurallarının açık olmasını, felsefi bilimsel sanatsal eğitimi, fikri hür ve aktif vatandaşlar yetişmesini savunur. Özyönetim düşüncesi, özgür yaşamı ve emekçi bireyi yüceltir. Toplumcu ahlakı savunur. Özyönetim düşüncesi, endüstriyel demokrasiyi savunur. Sağlık ve eğitim hizmetlerinin kamusallığını savunur, ücretsiz olmasını savunur. Özyönetim düşüncesi, dış politikada bağımsızlığı savunur.

Rojava Toplum Sözleşmesi

Sözleşmenin giriş bölümü özyönetim düşüncesine belli ölçüde kapı aralayan bir giriştir. Üçüncü maddedeki a şıkkı yanlış algılamaya müsait bir şıktır. Esad'ın yönettiği Suriye çoğulcu ve demokratik bir sisteme sahip değildir. Bu şıkla Rojava kastediliyorsa açıkça Suriye kelimesi yerine Rojava yazılmalıydı. Dokuzuncu maddede Cizîr Kantonu'nun resmi dillerinin Kürtçe, Arapça ve Süryanice olması olumludur ancak eksiktir. Türkmenlerin ve Çeçenlerin dilleri de resmi dil olarak kabul edilmeliydi. Örneğin Bolivya'da tüm etnik toplulukların dilleri aynı zamanda resmi dildir. Bolivya'da ondan fazla resmi dil bulunmaktadır.

18. maddede, "Suçlar ve cezalar ilgili yasalarla düzenlenir" denmiştir. Şöyle bir ekleme olması gerekirdi. Suç tiplerinin azaltılması ve ceza

yerine eza teşkil etmeyen alternatif yaptırımların hedeflenmesine çalışılır.

30. maddede, yurttaşların hakları düzenlenmiştir. Belirteceğimiz hakların da bu maddede yer alması gerekirdi. Şöyle ki kamu makamlarının elindeki bilgi ve belgelere ulaşım hakkı, barış hakkı, gelişme hakkı, vatandaşlıktan çıkma hakkı, vicdani ret hakkı, özgür birliktelik hakkı, özgürce irade beyanıyla mahkeme kararı olmadan boşanma hakkı, çevre hakkı, anadilde eğitim hakkı.

41. maddede, "Mülkiyet ve özel mülkiyet hakkı güvence altına alınır" denmektedir. Ancak esas istikametin toplumsal mülkiyet olduğu vurgulanmalıydı.

4. bölümde yasama düzenlenmiştir. 49. maddede seçme yaşının 18 olması olumludur ancak seçilme yaşının 22 değil de 20 olması gençliğe güven açısından daha isabetli olurdu. Yasama bölümünün en önemli eksikliği doğrudan demokrasiye yer vermemiş olmasıdır. Yurttaşların da belli sayıda imzalarla yasa teklif edebilmeleri, belli sayıda imzalarla vekilleri ve temsilciler geri çekebilmeleri düzenlenmeliydi. Ayrıca insan haklarına ilişkin yasalar hariç temel yasaların halkoyuna sunulması yani referandum düzenlemesi yer almalıydı. Halkın vetosu ve azil, doğrudan demokrasi açısından önemli unsurlardır.

54. maddede kanton yöneticiliğe aday olacak kişinin 35 yaşını geçmiş olması gerekir düzenlemesi vardır oysa gençliğe güven açısından 20 yaşın esas alınması gerekirdi.

Sözleşmenin adalet meclisi bölümünde yargı sistemi düzenlenmiştir. Ne var ki halkın yargılama sürecine katılımına yer verilmemiştir. Oysa özyönetimde ve doğrudan demokraside jüri sistemi halkın yargılama sürecine katılımının önemli bir yoludur. Örneğin, Bolivya Anayasası'nda halkların hakları mahkemesi vardır. Rojava Anayasası'nda da adalet meclisi bölümünde böyle bir mahkeme türünün olması faydalı olur.

Yüksek Seçim Komiserliği bölümünde 76. maddenin 5. şıkkında Yüksek Seçim Komiserliğinin çalışmalarının mahkemeler, sivil toplum örgütleri ve Birleşmiş Milletlerin gözetimine açıktır düzenlemesi gayet olumlu bir düzenlemedir.

7. bölümde, Yüksek Anayasa Mahkemesi'ne ilişkin düzenlemede 79. maddenin 1. şıkkının a ve b bölümlerinde yapılan düzenlemede isabetli düzenlemelerdir.

85. maddede demokratik özerklik yönetiminin hukuki yemini düzenlenmiş ve tanrı adına yemin düzenlemesi yapılmıştır. Oysa tanrı yerine adalet ve insanın özgürlüğü adına yemin ederim şeklinde olsaydı daha seküler ve doğrudan demokrasiye uygun olurdu.

86. maddede, "Kadın temsil oranı tüm kurum, yönetim ve kurullarda yüzde 40'tan az olmamalıdır" denmektedir. Bu düzenleme ile temsilde cinsiyet eşitliği gözetilmiş, cinsiyet kotası getirilerek kadın hakları güçlendirilmiştir. Ayrıca LGBTİ+ haklarına da yer verilmesi gerekirdi.

90. maddede, eğitim yöntemleri ve müfredatında da siyasetten uzaklaştırma ırkçı ve şoven kavramları kaldırılır bu iyi bir düzenlemedir ancak eksiktir. Milliyetçi kavramlar da kaldırılmalıdır.

93. maddede, kanton yürütme meclisinin 2/3 oyuyla olağanüstü hal belirlenebilir veya kaldırılabilir düzenlemesi yapılmıştır. OHAL düzenlemesi hiç olmamalıdır.

94. maddede, bakanlıklar düzenlenmiştir. Şehit Aileleri Bakanlığı ve Din Bakanlığı düzenlemesi vardır. Din Bakanlığı tehlikeli bir oluşumdur. Laikliğe aykırıdır. Şehit Aileleri Bakanlığı da şehitliği kutsayan bir yaklaşımdır. Seküler anlayışa terstir. Bu iki bakanlığın yerine Ekoloji (Çevre) Bakanlığı ihdas edilse daha iyi olurdu.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz; Rojava Toplum Sözleşmesi Ortadoğu'daki devletlerin anayasalarına göre daha ileri bir anayasadır. Her ne kadar kısmen özyönetime kapı aralar gibi gözükse de ancak toplumsal özyönetim açısından halkın yasama ve yargı faaliyetine katılımı bakımından önemli eksiklikleri olan bir anayasadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Rojava Devrimi, Kadın Devrimidir

Asuman Ozan

Rojava Devrimi; direniş tarzı, yönetim modeli, siyasi, ekonomik, toplumsal örgütlenme biçimi, adalet anlayışı ve uygulama yöntemi, eğitim modeli ve tüm bunları kadın özgürlük ilkesine dayalı geliştirmesiyle yeni bir alternatiftir. 2012 yılında Kobanê'de başlayan ve 2014 yılında yine Kobanê'de DAİŞ'e karşı büyük bir başarıyla hızla büyüyen ve kurumlaşan Rojava Devrimi'nin kimliği kadın özgürlüğü üzerinden şekillendi. Kurdistan Özgürlük Mücadelesi açısından önemli bir miladı ifade etmesi kadar Ortadoğu sorunları ve temel evrensel sorunlara alternatif geliştirmesi açısından da somut bir çözüm modeli sunulmuş oldu. Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmaya dayanan bu devrimci dalga1, özgürlük sorununu en derin çelişkiden, kadın özgürlük sorunundan ele alarak diğer tüm toplumsal sorunlara yöneliyor. Kadın özgürlüğünü esas almasıyla toplumsal özgürlük akışına hizmet ettiğini ortaya koyuyor. Bununla birlikte Rojava Devrimi, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın düşünsel düzlemden yaşamsal düzleme uygulanabilir olduğunu, toplumsal kültürün özgürlük akışıyla uyumlu ve doğrultu verme niteliğinde olduğunu da açığa çıkarmış oldu. Kapitalist sistemin ve bölgedeki monarşik, katı ulus-devlet yapılanmalarının dayattığı milliyetçi, cinsiyetçi, dinci ideolojilerle halkların ve kadınların şiddet girdabında debelenme kaderine mahkûm olmadıklarını ispatladı. Ortadoğu'nun etnik, dini, mezhebi farklı kimliklerinin birçoğunu (Kürt, Arap, Ermeni, Asuri-Süryani-Keldani, Çerkes, Türkmen, Müslüman, Katolik-Ortodoks-Protestan Hristiyan, Êzidî, Sünni, Alevi) kadınların öncülüğünde, bir arada demokratik bir yönetim ve toplumsal örgütlenme sistemi içerisinde aktif katılımcı ve dayanışmacı bir yapıya dönüştürmeyi başardı. Aynı zamanda tüm bu etnik ve inançsal farklılıkların büyük fedakarlıklar yaparak birlikte yaşadıkları toprakları savunmasını da sağladı. Uygarlık tarihi boyunca birbirleriyle çatıştırılan, savaştırılan bölge halklarının; halkların ve kadınların gerçek düşmanlarına karşı birbirlerini ölümüne savunma anlayışını kazandırdı. Demokratik bir anlayışla yaşamı yeniden inşa etmeyi ve her türlü saldırıya karşı ölümü birlikte savuşturmayı sağladı. Tamamen halktan oluşan büyük bir halk ordusuyla ve kadınların öncülüğünde hem selefi cihatçılara karşı hem de statükocu, soykırımcı saldırılara karşı direniş örneği oluşturdu. Rojava gibi küçük bir coğrafyadan dünyaya çok kısa süre içerisinde büyük bir özgürlük dalgasının yayılması bu anlayış sayesinde gerçekleşti. Yeni bir özgürlük anlayışı, kendini inşa etme ve inşa ettiğini savunma gücü açığa çıktı. Bu büyük bir umut ve heyecan yarattı. Yarattığı etki aynı zamanda dünya halklarının ve kadınlarının özgürlük ihtiyacına işaret ediyor.

Reel sosyalizmin çöküşünden sonra kapitalist sistemin alternatifsiz olduğu ve devrimler çağının kapandığı manipülasyonu ciddi bir moral motivasyon kaynağı sorunu yaratmıştı. Sovyetlerin çöküşüyle birlikte devrimci çıkışların da zeminin kalmadığı anlatılıyordu. Ama aslında sosyalist devrimlerin dayanakları dönemsel dayanaklar değildi. Abdullah Öcalan'ın ifade ettiği gibi "uygarlık tarihi boyunca merkezi uygarlıktan farklı bir akış olarak demokratik uygarlık değerleri de hep akış halinde oldu." Toplumsal gerçekliğin ahlaki birliğe ve uyum sağlamaya yatkınlığı

1 **Abdullah Öcalan; Demokratik Uygarlık Manifestosu**

kadar özgürlüğe yatkınlığı da özseldir. Uyum ve sınırları aşma-özgürlük eğilimi birbirini tamamlar biçimde var olur. Verili sosyal bilimler, toplumun ahlaki uyumunu sürü psikolojisi olarak tanımlar. Özgürlük eğilimini görmezden gelir. Gerçeğin bir tarafını göstererek parçalar ve gerçeği çarpıtır. Halbuki toplumsal gerçeklik tek yönlü ele alınamaz; birlik ve gelişme iç içe yaşanır. Toplumsal kültür, bütün bireylerinin gönüllü bütünleşmesiyle ortaya çıkan ortak akıl ve ortak ruhun özgür akışıdır. Beş bin yıllık devlet ve iktidarın bütün ideolojik, fiziksel saldırılarına rağmen kültürel toplum gerçeğinin yok edilememesi bu gerçeklikle ilgilidir. Tabi ciddi tahribatların yaşandığı, tek yönlülüğün, sapmaların geliştiği inkâr edilemez. Toplumsal kültürün özgürlük eğilimi bastırılarak ahlaki uyum özelliği aşırılaştırılmıştır. Devlet ve iktidar güçlerinin temel dayanağı toplumsal ahlakı sürüleşmeye, köleleşmeye hizmet eder hale getirmektir.

Buna rağmen toplumsal kültür tümüyle dağıtılamamıştır. Bastırılan özgürlük eğilimi devrimci çıkışlarla kendini ortaya koymuş ve her seferinde tahribatları gidermeye çalışmıştır. Sümerlerden beri uygarlık tarihi halk protestolarıyla, önderliksel ve peygambersel çıkışlarla, kadın özgürlük çıkışlarıyla, köle başkaldırılarıyla, sınıf mücadeleleriyle doludur. Uygarlığın egemenlikçi ilerleyişini kayıt altına alan yazılı tarih, kültürel toplumun demokratik akışını yok saymıştır. Bu manipülasyon tarihi gerçeği yok edemez. Kültürel toplum varlığını sürdürdüğü müddetçe devlet ve iktidar güçlerinden ayrı bir akış olarak uyum ve özgürlük eğilimini iç içe yaşamaya devam edecek, engellere karşı devrimci çıkışlarına devam edecektir. Abdullah Öcalan, buna "Demokratik uygarlık akışı" dedi.2 Uygarlık, devlet-iktidar gücü, manipülasyon temelli ideolojiler (cinsiyetçilik, dincilik, milliyetçilik, hanedancılık, bilimcilik, mülkiyetçilik, ırkçılık gibi) şiddete dayalı baskı rejimi üzerinden akarken; demokratik uygarlık, kültürel toplumun demokratik çeşitliliği, ahlaki politik toplumun temel özellikleri, dayanışma ve ihtiyaçlarını karşılayan yeni gelişmeler temelinde akar.

Dünyanın her yerinde toplum ile devlet arasında gerilim bu iki farklı akışın karakterlerinin çarpışmasından kaynaklıdır. Bu iki kanalın birbirini etkilediği, değişime zorladığı ya da benzeştiği yönler de vardır. Ne kültürel toplum eski ahlaki politik gücünü koruyabilmiş ne de devlet köleci dönemin karakterini olduğu gibi sürdürebilmiştir. Bununla birlikte nasıl ki devlet ve iktidar güçleri boşluk bırakmaksızın boşalan her iktidarın yerini daha incelikli yöntemlerle yeni bir iktidarla doldurarak varlığını sürdürmeyi esas alıyorlarsa demokratik toplum güçleri de felsefe, bilim, sanat, siyaset, ekonomi, ekoloji, öz savunma, inanç, ahlak ve yaşamı ilgilendiren her alanda öncülerini, entelektüellerini, sanatçılarını, kahramanlarını çıkararak devrimsel çıkışlarla kendilerini yenilerler.

Toplumsal kültür, bütün bireylerinin gönüllü bütünleşmesiyle ortaya çıkan ortak akıl ve ortak ruhun özgür akışıdır

Dolayısıyla merkezi uygarlık ve son kimliği olan kapitalist sistem hiçbir zaman alternatifsiz olmamıştır. Ekim Devrimi'nin öncülüğünde dünyanın her yerinde başlayan devrimler kapitalizmi ciddi bir varoluş sorunuyla karşı karşıya bırakırken, Sovyetlerin devletli gerçeğinin demokratik uygarlık değerleriyle bazı hususlarda çelişmesi bile yeni arayışlara vesile olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra emperyal karakteri belirginleşen Sovyetler Birliği'nin başını çektiği doğu bloğu ile ABD hegemonyasının başını çektiği NATO-batı bloku demokratik toplum güçlerinin tepkileriyle karşılanmıştır. Üçüncü dünya ülkeleri girişimi, 68 kuşağı, varoluşçu felsefeye dayanan çıkışlar, ulusal kurtuluş mücadeleleri, kültürel direniş örnekleri, kadın özgürlük hareketlerinin direnişi, ideolojik-politik hareketler, sinema-sanat dünyasındaki yeni akımlar üçüncü bir seçenek oluşturmuştur. Bu çıkışlar değişime öncülük etmiş, özgürlük ve demokrasi zeminini büyütmüştür. Zamana ve mekana bağlı olarak düşünsel ve yapısal direniş karakterleri derinleşmektedir. Rojava Devrimi'ni bu çerçevede ele almak, geçmişin direniş mirasından beslenen ama yerel ve evrensel boyutta

2 **Abdullah Öcalan; Demokratik Uygarlık Manifestosu**

yeni ve daha derin çözümler üreten bir devrim pratiği olarak değerlendirmek doğru olacaktır.

Demokratik Özgür Yaşam Modeli

Rojava Devrimi'nin en önemli özelliği, kadın-erkek arasındaki özne-nesne ayrımını aşmayı esas alması ve bu temelde demokratik özgür yaşam modelini örgütlemesidir. Uygarlık tarihinin yarattığı en ağır sorun; kadın ile erkek arasındaki egemen-köle ilişkisidir. Özneleştirilen erkeklik ile nesneleştirilen kadınlık bütün sistem ve toplum sorunlarının kaynağıdır. Egemen erkek; egemen devleti, egemen sınıfı, egemen ulusu, egemen milleti, egemen dini, egemen dili, egemen kültürü, egemen sanatı, egemen sporu, doğaya karşı egemen insanı, insana karşı egemen insanı doğurmuştur. Nesneleştirilen kadın ise; nesne topluma, nesne sınıfa, nesne ırka, nesne hayvana, nesne doğaya, nesne kültüre, nesne dile, nesne sanata ve diğer bütün nesneleştirmelere zemin yapılmıştır. Rojava Devrimi'nin en önemli özelliği, özgürlük sorununu buradan çözmeye başlamasıdır; kadın-erkek arasındaki nesne özne ayırımı ortadan kaldırarak diğer bütün sınıflaşmaları, köleleşme ve egemenlikleri aşma ve böylece toplumsal ahlaki politik değerleri yeniden canlandırma ve demokratik özgür yaşam koşullarını sağlama iddiasını pratikleştirmeye çalışmasıdır. Bu iddianın dayandığı paradigma, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma ve kadın kurtuluş ideolojisidir. Kurdistan Özgürlük Hareketi'nin çıkış aşamasında "kadın özgürleşmeden toplum özgürleşmez"3 tespiti "Özgür Eş Yaşam"4 kuramıyla derinleştirilmiştir. Rojava'da gerçekleşen Kadın Devrimi, bu ideolojik altyapının toplumsal devrime dönüşmüş halidir. Kurdistan Özgürlük Mücadelesi içerisinde elli yıldır deneyimlenen, ilişki, mücadele, yaşam tarzı ve kültürü haline getirilen paradigmadan feyz alınmıştır. Elbette ki teorinin pratikleşmesi doğru yöntemi ve yerel değerlerle uyumuna göre esnetilmesini gerektirdiği gibi Özgürlük Hareketi içerisindeki deneyimin toplumsal ilişkilerle farklılaştığı noktalarda toplumun kendi gerçeğine göre onu yorumlaması gerçeği de vardır.

3 Abdullah Öcalan; Kadın ve Aile Sorunu

4 Abdullah Öcalan; Demokratik Uygarlık Manifestosu, Beşinci Cilt

Teorinin pratiğe uygulanması aşamasında kültürel toplum değerlerinden ve kadının öz gerçekliğinden uzaklaşmanın yarattığı engellerin, iç mücadele zemininde aşılması sağlanmaya çalışılmaktadır. İç mücadele zeminini canlı tutma temel bir hedef oldu. Rojava Devrimi'ni askeri-siyasi operasyonlarla yıkma saldırılarına karşı öz savunma örgütlenmesi büyütülürken, bireylerin özgür ve demokratik yaşam anlayışını zorlayan zihniyet, davranış ve yapılanmalarıyla da iç mücadele yürütüldü. Bununla birlikte yeniden inşa edilen toplumsal ilişkilerin hukuki ve ahlaki altyapıları da örgütlendirildi.

Özneleştirilen erkeklik ile nesneleştirilen kadınlık bütün sistem ve toplum sorunlarının kaynağıdır

Rojava Özerk Yönetimi'nin 2014 yılı Ocak ayında ilan ettiği yasalar kadın lehine pozitif ayrımcı yasalar oldu. Çok eşliliğin kaldırılması, evlilikte kadın iradesinin esas alınması, "namus" cinayetleri, tecavüz, taciz ve kadına karşı şiddetin ağır cezalandırılması, eğitim ve meslek edinmede kadınlarla erkeklerin eşit haklara sahip olması, ekonomik bağımsızlık hakkının olması gibi (Kuzey ve Suriye Demokratik Toplum Yasası) oldukça devrimci kararlar alındı. Bu yasalar önce Cizîr, Kobanê, Efrîn kantonlarında sonra Kuzey ve Doğu Suriye'nin tümünde uygulandı. Demokratik toplum yasalarının daha seküler bir kültüre sahip olan Kürtler, Süryani-Asuriler, Ermeniler ve Çerkesler içerisindeki etkisi ile daha muhafazakâr bir geleneğe sahip bazı Arap kabileleri içerisindeki etkisi aynı olmadı. İlk dönemde Rojava Kurdistan'ı sınırları içerisindeki kadınların başını çektiği toplantılarda ortaya konulan ve yasallaşması istenilen kararlar toplumun hem fikir olduğu yasalardı. Kuzey ve Doğu Suriye'nin Arap çoğunluklu güney bölgelerinden DAİŞ çıkarıldıktan sonra bölgenin özerk yönetimin yasalarıyla uyumlu olmayan bir kültürel gerçekliği olduğu görüldü. Kadınlara pozitif ayrımcı ve demokratik hakların esas alındığı özerk yönetim yasaları, Dêrazor, Raqqa, Tabqa, Şeddadê gibi illerin kültürel gerçeğiyle uyumlu olması için altyapısının

hazırlanması gerekiyordu. Kürtler, Hristiyan halklar ve onlarla aynı zeminde yaşayan Arapların benimsediği yasalar yeni özgürleştirilen alanlarda farklı karşılandı. Muhafazakâr kabilelerin kadınları büyük oranda sıcak bir ilgiyle karşılarken kabile ve aile otoritesini elinde tutan erkekler direnç gösterdi. Hala mücadele edilen bir sorun olarak bu durum devam ediyor. Tabi en özgürlükçü yasaların bile herhangi bir toplumsal kültüre üstten dayatılması iddia ettiği özgürlükle çelişik bir durum yaratır. Bunun farkında olan Rojava öncüleri; hukuki dayatmadan çok ahlaki özgürlük değerlerinin yükseltilmesini öne çıkardılar. Rojava Devrimi'nin dayandığı demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma da hukukun devleti, ahlakın toplumu güçlendirdiğini belirler.5 Özerk yönetim özgürlük ahlakını güçlendirerek özgürlük koşullarını büyütmenin yöntemlerini uygulamayı esas aldılar.

Bu temelde toplumsal ilişkilerin sadece hukuki yasalar üzerinden çözülemeyeceği belirlenirken, toplumsal konsensüse dayalı çözümleri geliştirebilecek komiteler oluşturuldu. Kadın ve erkeklerden oluşan her türlü toplumsal sorunu gündemine alan toplumsal barış komiteleri (Lîjne Sulhê) ile sadece kadınların sorunlarıyla ilgilenen kadın evleri (Mala Jin) komiteleri toplumsal sorunların yüzde 80'ini konsensüsle çözüyorlar. Çözüm anlayış ve yöntemleri paradigmaya dayanan kadın özgürlük ilkeleri ve demokratik yaşam ilkeleri temelinde oluyor. Doğruya yakın çözümlerin gelişebilmesi için komite üyelerinin bilinci ve duruşu önemliydi. Toplum içerisinde saygınlığı olan kadın ve erkeklerden seçilen üyeler, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma eğitimlerine katılan üyelerdi aynı zamanda. Toplumun içinden çıkan ve toplumun benimsediği eğitimli komite üyeleri, toplumun kendi sorunlarını en doğru anlayış ve yöntemle kendi kendisine çözmesinin mekanizmasını oluşturdular. Komitelerin eğitimleri ve tartışmaları belli bir periyotla sürdürülürken, her sorunun çözümü sırasında kendi geleneksel bakış açılarını da aşmaları gerekliliğiyle karşı karşıya kalıp pratik bir eğitimi de yaşadılar. Bu özgün ve karma ahlaki çözüm komiteleri toplumsal ilişkilerin sorun haline gelen noktalarında tarafların katıldığı toplantılar düzenleyip, sorunların çözümünü kadın özgürlüğü, demokrasi, farklılıkların eşitliği, yurtseverlik, adalet, ahlak, kültürel toplumun güçlendirilmesi temelindeki ilkelerle işlediler. Sorun yaşayan tarafların yeni bir bilinç ve yöntemle karşılaştığı ve çözümün makul ölçülerde gelişmesi halinde benimsendiği bu toplantılar toplumsal ilişkilerin dönüşümünde önemli bir gelişim alan oluşturdu. Rojava, devrim sürecinde demokratik kadın özgürlükçü yasalar ile özgür ahlakın güçlendirilmesi temelindeki toplumsal barış komiteleri kendi başına devrimsel gelişmeler yarattı.

Karma örgütlerin kadın özgürlük ölçülerine göre şekillenmesinde özgün kadın örgütlerinin önemli bir payı var

Özgün kadın örgütleri ile eşit temsil, eşit katılım ilkesine dayalı toplumsal örgütlenmeler kadınların toplumsal yaşamda özgül ağırlığını arttırdı. Rojava Devrimi'nin diğer önemli bir özelliği, eşit katılım, eşit temsil ilkesini esas alması oldu. Kadın-erkek arasındaki eşit haklar ve özgür ilişki sorunu Rojava Devrimi'nin bütün yaşam, kurum ve mücadele alanlarında başat bir konu olarak ele alınıyor. Eşit haklar, eşit temsil, eşit katılım ilkesi esas alınıyor. 2013'ten itibaren önce Cizîr, Kobanê, Efrîn Kanton Özerk Yönetimleri daha sonra Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimleri ve PYD, MSD gibi belirleyici role sahip olan parti çalışmaları eşbaşkanlık sistemiyle yönetilmeye başlandı. Eşbaşkanlık sistemi siyaset ve toplumsal ilişki kültürünün değişmesini ciddi anlamda etkiledi. Eşit temsil, eşit katılım ilkesi meclis ve komünlerde, ekonomi, adalet sistemi, eğitim, basın enformasyon ve kültür sanat kurumları, öz savunma güçleri ve diğer alt kurumların hemen hemen tümünde uygulanıyor. Eşit temsil, eşit katılım hakkı kadınların toplumsal yaşamın bütün alanlarına katılımında farkındalık ve sorumluluk bilinci yaratırken, öz farkındalık ve iradeleşme eğilimini, özgüven ve tecrübe birikimini oluşturuyor.

Diğer yandan kadınların Yekîtiya STAR bünyesinde koordinasyona kavuştuğu özgün kadın örgütleri de

5 **Abdullah Öcalan; Demokratik Uygarlık Manifestosu, Beşinci Cilt**

kadınların kendileri hakkında kendilerinin karar verdiği, kendini yönettiği, öz gücünü ve öz bilincini geliştirdiği zeminler oldu. Karma örgütlerin kadın özgürlük ölçülerine göre şekillenmesinde özgün kadın örgütlerinin önemli bir payı var.

Diğer yandan eşit ve özgür yaşam haklarının kullanılabilmesi için kadınlarla erkekler arasında bilinç ve tecrübenin de denkleşmesi gerekiyor. Özellikle ilk dönemlerde kazanılmış haklara rağmen toplumsal siyasal alandaki kadın rolünün yeterince etkili olamaması belirgin olarak yansıyordu. Ataerkil zihniyete dayalı erkek gerçeğinin her alanda yönetim tecrübesine dayanarak baskın olmaya çalışması gerçeği vardı. Eşit haklara sahip olmanın otomatik olarak özgürlük sağlamadığı, özgürlüğe ulaşmak için mücadelenin zihniyet ve pratik saha tecrübeleri üzerinden de sürmesi gerekliliği kendini dayatıyordu. Kader bilincinin aşıldığı, başka bir yaşam seçeneğinin ortaya çıktığı koşullarda kadınlar yeni özgürlük seçeneğine ulaşabilmek için hem kendi geleneksel gerçeklikleriyle hem de erkek iktidar gerçeğiyle mücadele etmek durumunda kaldılar. Bu süreç kadınların kimlik bilinci kazanması, geleneksel kadın ve geleneksel erkek gerçeğinde davranışlara, sözlere, duruşlara sinmiş cinsiyetçilikle mücadele etmekle paralel ilerledi. Erkeklerde; iktidarını doğal ve meşru görme, kadın özgürlük sorununu toplumsal ve dolayısıyla erkeklerin de özgürleşme sorunu olarak görmeme ve bu nedenle sahiplenmeme, içinde küçümseme olan "kadınların sorunu" olarak dışlama sorunları var ve bireyler bazında yaşanmaya devam ediyor. Kadınlarda ise özgüven sorunu, ailenin özelleştiren duygu ve ilişkisini kamusalın çekirdeği olarak görememe, sorunu gördüğü halde geleneksel davranışların ötesine geçememe ya da bunun tersi olarak özgürlüğü biçimsel algılama, kendi özünün dışında arama, egemene benzeşme gibi yanılgılı, çok boyutlu sorunlar yaşanıyor. Bunlarla eleştiri-özeleştiri temelindeki düşünsel ve pratiksel mücadele özgürlük bilincini, iradeleşmesini ve toplumsal rollerin demokratikleşmesini yavaş yavaş sağlıyor. Kadınların bireyleşmesi ve toplumsal örgütlenmenin öznesi haline gelme süreci, kadınların ve erkeklerin eşitlik özgürlük bilincini özümseme düzeyleriyle bağlantılı olarak kültürleşiyor.

Zihniyet Dönüşümü: Halk Akademileri

Geleneksel zihniyetin dönüşümü ve devrimin başarısı için akademilerin temel bir rolü var. Gönüllü katılım temelinde paradigma eksenli tartışma ve eğitimlerin yürütüldüğü, komün tarzında örgütlenen akademilere devrimin inşasında yer alan herkesin katılması esas alınıyor. Kadınların örgütlediği özgün akademiler ile karma eğitimlerin yapıldığı genel akademiler, binlerce insanın tartıştığı, yoğunlaştığı, düşünsel üretimde bulunduğu ortamlardır. Kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri, rahat katılabilecekleri zeminler olan özgün kadın akademilerinde jineoloji araştırmalarının katkılarıyla bilinç derinleştirme çalışmaları, kadınların entelektüel eğilimlerini güçlendirdiği gibi mücadele ve yeniden inşa için gerekli olan öz güveni ve düşünsel alt yapıyı da sağlıyor. Kadınlarla erkeklerin ortak katıldığı akademilerde ise çelişkiler çatıştırılarak mücadele somutlaştırılıyor ve pratik deneyime dönüştürülüyor. Diyalog, bilgi aktarımı, eleştiri-özeleştiri yöntemleriyle gelişen bu akademi çalışmaları zihniyet dönüşümünün zeminini döşüyor.

Anaokulundan üniversiteye kadar anadille yürütülen, demokratik kültür ve özgür yaşam zihniyetinin inşasına dayanan örgün eğitimler de belli bir düzene kavuşturulmuş durumda. Ancak örgün eğitimlerin özgür düşünceyi ve özgür iradeyi geliştirebilmesi açısından ne kadar yetersiz ve hatta kapitalist sistemin eğitim sistemleri dikkate alındığında ne kadar engelleyici olduğu söz konusuyken, Rojava Devrimi'nin paradigmasına uygun bir eğitim sisteminin geliştirilmesi sorunu da vardır. Örgün eğitimlerin akademik anlayışla toplumsal ahlaki bağları, bireyleşmeyi, bilim, sanat, felsefe ve manevi dünyayı parçalamadan bütünlük içerisinde geliştirebilen bir eğitim sistemine kavuşturulabilmesine ihtiyaç olarak tartışılıyor. Böyle bir niteliğe kavuşması için savaş koşullarının aşılması, eğitim sistemine ilişkin ciddi bir akademik altyapının oluşturulması gerekir.

Öz Savunmanın Devrime Etkisi

Rojava Devrimi, ezilen kadınların ve halkların var olma iddiası ve pratiğidir. Bütün Kürtler ve ezilen halklar için geçerli olan öncelikli sorun var olabilmektir. Rojava Devrimi'ni var kılan yegâne güç

de omurgasını YPG-YPJ'nin oluşturduğu öz savunma gücüdür. Onbinlerce şehidin fedaice direnmesi sayesinde Rojava Devrimi varlık gösterebildi. Hala başta Türk devletinin soykırımcı saldırıları, Suriye ve İran devletlerinin statükocu politikalarından dolayı ağır bedeller verilerek varlık mücadelesi sürdürülüyor.

"Arap Baharı" olarak isimlendirilen Ortadoğu halklarının demokratik özgür yaşam hakkının talebiyle başlayan ancak daha sonra çeşitli güçlerce halkların ve kadınların kırımına dönüştürülen süreç, Kürt halkı tarafından başından beri doğru okundu. Kaos ortamında halklar ve kadınlar büyük bir kırımdan geçirilecek, haritalar ve statükolar değişecek, kaostan faydalanmaya çalışan dışardan ve içeriden güçler çok acımaz olacak, gelişmeleri doğru karşılayanlar bu süreçten en az zararla ve hatta yeni fırsatların getirilerini değerlendirerek avantajlı çıkabilecekti.

Rojavalı Kürtler, tüm soykırım politikalarına rağmen ulusal kurtuluşu diğer kültürlere baskın olma, yani milliyetçiliğe dayandırma tuzağına düşmeden hareket etmiştir

Rojava'daki Kürtler daha olaylar Suriye'ye sıçramadan eninde sonunda buraların da karışacağını değerlendiriyordu. 2002'de kurulan PYD (Partiya Yekîtiya Demokratîk-Demokratik Birlik Partisi) 2004 yılında Qamişlo'da bir futbol maçı sırasında devlet güçleri tarafından 50'yi aşkın Kürt'ün katletmesinden sonra durum değerlendirmesi yaparak, öz savunma geliştirme kararı aldı (PYD yönetim toplantı belgeleri). Öz savunma güçleri 2012'de cihatçıların harekete geçtiği ve Kürtler için de tehdit olmaya başladığı sürece kadar toplum içerisinde illegal savunma birimleri olarak örgütlendi. Cihatçı gruplar Irak ve Suriye'de toprak hakimiyeti sağlamaya başlayınca Kürtler hem Suriye rejim ordusundan korunmak hem de cihatçılara karşı savunma yapmak için silahlı savunma birimlerini açığa çıkararak özerklik ilan etti. Kürtlerin örgütlü yapıları fark edilince karşı konulamayacağı anlaşıldı ve Suriye devleti ordusunu geri çekti.

Önce Kobanê'de sonra da Cizîr ve Efrîn'de ilan edilen demokratik özerk bölgeler, Kürtlerin ve bölge halklarının varlığını savunma ve kendini yönetme hakkını kullanma amacıyla gelişti. Tabi varlığını savunmanın Kürtler açısından anlamı sadece fiziki varlık sorunu değildir. Fiziki, kültürel, kimliksel, mekansal her açıdan Kürtlerin var olma sorunu vardı. Rojava Kurdistan'ın diğer parçalarında olduğu gibi Rojava Kürtlerine de soykırım politikası uygulanıyordu. 1974'lerde toprak reformu gerekçesiyle "Arap kemeri" denen bir politika uygulandı ve Kürtlerin binyıllardır yaşadıkları toprakları, tarlaları, arazileri Arap kabilelerine dağıtıldı. Bununla birlikte bütün Kürt yerleşim yelerinin arasına Arap kabileleri yerleştirilerek, Kürt coğrafyasının birliği birbirinden koparılmıştı. Baasçı Yüzbaşı Muhammed Talib El Hilal tarafından Cizîr eyaletinde görevli olduğu 1961 yılında hazırlanan raporda, önerilmiş olan Arap Kemeri aslında Kürtlerin tamamen Suriye'den atılmasını söylüyordu. Bir Kürt soykırım raporuydu. 1962'deki Suriye nüfus sayımında Kürtler yok sayılarak sayıma dahil edilmedi. Baas rejimi 1963'te iktidarı darbeyle ele geçirince bu önerileri tek tek uygulamaya koydu. Muhammed Talib'in önerilerinden biri olan Kürtlerin vatandaşlık haklarının ellerinden alınması ve Suriye'den atılmaları peyderpey acımasızca uygulandı. Vatandaşlık verilmedi. Kürtler Rojava yerlisi olmayan, "muhacir" kabul edildi. Çok az kişiye daha sonra geçici muhacir ikame kağıdı verilirken, bazılarına bu da verilmedi. Kürtler kendi köylerinde, kentlerinde yabancı haline geldi. Yaşadıkları toprağın, evin, tarlanın mülkünü sahiplenemedi, çocukları okusa bile meslek edinemedi, devletin önemli kurumlarında görev alamadı, dilini, kültürünü zaten yaşatamadı. Kapılarının önüne, içinde yaşadıkları eve, eşyalarına kadar her şey Arap malı kabul edildi, toprakları Arap kabilelerine dağıtıldı. Rojava Devrimi'nin gerçekleştiği 2012 yılına kadar Rojava Kürtlerinin büyük bir çoğunluğu hala bu durumdaydı. Suriye vatandaşı olmadıkları gibi toprakları ve mülkleri de yoktu. Rojava Kürtleri hiçbir ülkenin vatandaşı değillerdi. Resmi belgelerde milyonlarca insan yok hükmündeydi.

Bu nedenle Rojava'da gerçekleşen devrimi Kürtlerin sadece fiziki varlığını savunması olarak değerlendirmek yetmez. Kürtlerin öz savunması, kimlik, kültür, yaşama, var olma, bahçesini toprağını işletme, evine sahip olma ve çocuklarının geleceğini inşa edebilme hakkını kullanmasıydı. Nasıl ki biyolojik olarak varlığını sürdürme refleksi var ise kültürel olarak da toplumun varlığını sürdürme refleksi vardır. Bu refleks, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin açığa çıkardığı yurtseverlik, ulusal onur duygu ve düşünceleriyle güçlenmiş örgütlenmiş, sonuç alıcı bir mücadele düzeyi açığa çıkarır hale gelmiştir.

Diğer yandan Rojavalı Kürtler, tüm soykırım politikalarına rağmen ulusal kurtuluşu diğer kültürlere baskın olma, yani milliyetçiliğe dayandırma tuzağına düşmeden hareket etmiştir. Kültürel toplumun akışına uygun olarak farklı toplumsal kültürlerin demokratik birliğini kendi kültürünü var etmenin de yegane yolu kabul etmiştir. Milliyetçiliğe karşı milliyetçiliği ret etmiş, milliyetçiliğe karşı demokratik ulusu esas almıştır. Demokratik ulus bilinciyle farklı ulusların ortaklığıyla öz savunma yapmıştır. Savunma güçlerinin çekirdeği olan YPG (Yekîneyên Parastina Gel-Halk Savunma Birlikleri)-YPJ (Yekîneyên Parastina Jin-Kadın Savunma Birlikleri) bölgenin ve dünyanın birçok etnik ve dini kesiminden katılımın olduğu karma bir güçtür. QSD (Quwetên Demokratîk Ên Surî-Demokratik Suriye Güçleri) bünyesinde de Asurilerden, Süryanilerden, Araplardan özgün taburların da YPG-YPJ çekirdeği etrafında büyüyen çok renkli bir halk ordusudur.

Kendini Savunabilen Kendi Adına Konuşabilir

Rojava Devrimi'nde öz savunmanın bir diğer özgün özelliği, kadın katılımının aktif öncülük düzeyinde olmasıdır. Öz savunma güçleri karma etnik ve dini yapılarla birlikte komutasından savaşçı gücüne kadar kadın ile erkeklerin eşit katılım, eşit inisiyatif, eşit temsil anlayışına göre örgütlenmiştir. Karma ve özgün taburlardaki bütün kadın savaşçılar YPJ ordusunun üyeleridir. YPJ komuta yapısından savaşçısına kadar sadece kadınlardan oluşan bir ordu olurken, savaşta ayrı mevzileri tutmakta, özgün taktik, savunma ve saldırı yöntemlerini uygulamaktadır. Karma orduda savaşan kadınlar da ilkesel olarak YPJ'lidir. Sevk-idare, yaşanan sorunlara yaptırım, üstlenme, eğitim hususlarında kadın savaşçılar hakkında karar verme yetkisi YPJ'ye aittir. Kadınlar ile erkeklerin komutadan savaşçıya kadar savaşa katılım, imkanlardan faydalanma, aktif rol oynama konusunda hakları eşittir. Kadınların özgün ordularının olması kuşkusuz daha avantajlı olmalarını da sağlamaktadır. YPG ve QSD komutası kadın ve erkek üyelerden oluşur.

Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmasından dolayı Rojava Devrimi bir kadın devrimidir

---

Her bölgede komutanın deneyim ve yetkinliğine göre kadın ya da erkek birinci derecede rol üstlenebilmektedir. Örneğin dünya halklarının büyük bir dikkatle takip ettiği Kobanê direnişinin birinci derecedeki komutasını, diğer kadın ve erkek komuta üyeleriyle yürüten şimdi de QSD komutanı olarak görevine devam eden Newroz Ahmed yapmıştır.

Kobanê direnişinden dünya halklarının dikkatine çeken kadın savaşçılar ve Arîn Mîrkan gibi fedai kadın öncüler oldu. Rojava Devrimi kadınların savaşı üzerinden takip edildi. Daha devrimin paradigması bilinmediği halde bir kadın devrimi olarak tanımlandı. Tabi ki dışarıya yansıyan görüntü paradigmasının yansımasıydı. Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmasından dolayı Rojava Devrimi bir kadın devrimidir.

Aslında ordularda kadınların savaşması istisna değildir. Dünyanın birçok yerinde ordularda kadınlar vardır ve sosyalist devrimlerin hemen hepsine de kadınlar katılmıştır. Rojava'da kadınların öz savunma güçlerine katılmasındaki fark paradigmasaldır, kadınların sadece katılımcı olmaları değildir. Toplumsal yaşamın bütün boyutları kadın özgürlüğe dayandırılmıştır. Her şey kadın özgürlüğünün etrafında örgütlendirilmektedir. Savaş koşullarında sadece kadınlardan oluşan bir orduyla savaşmak ve karma orduda büyük bir güce komuta etmek ve ön saflarda savaşmak istisnadır. Kurdistan Özgürlük

Hareketi'ne ve Rojava Devrimi'ne has bir öz savunma anlayışı ve tarzıdır.

YPJ'nin direnişi dünyayı çok fazla etkilemiştir. Çünkü 68 ülkenin askeri koalisyon güçleriyle durdurulamayan DAİŞ, dehşet ve korku imparatorluğu oluşturarak hızla büyürken, onları genç kadınların öncülük ettiği Rojava öz savunma güçleri durdurmuş ve yenmiştir. Bu gerçekten de olağanüstü bir durumdur. "Kadınlar bu cesareti nasıl sergileyebiliyor, bu gücü nereden alıyor?" diye büyük bir merak, heyecan ilgi yaratmıştır. Tarih boyunca erkeklerin ve devletin insafında, kendini savunma refleksinden yoksun bırakılan kadınlar nasıl bu kadar vahşi bir saldırı dalgasını kırıyordu? Salt teknik eğitimle bu düzeye ulaşılabilse dünya orduları içerisindeki kadınların çok daha etkili olması gerekirdi. Ama öyle değildir. Rojava kadın savaşçıları özgüveni güçlü, kimliklerinin farkında olan ama hiç de abartılı teknik süreçlerden geçmemiş olan kadınlardır.

YPJ güçleri Kurdistan Özgürlük Mücadelesi içerisinde şekillenen kadın kurtuluş ideolojisi ve mücadelesinden beslendi. Kadın kimliğinin farkındalığı buradan yayıldı. Kadınların erkek egemenlik sınırlarında olmaması, kendi kararlarını verebilmesi, özgün eğitim, gelişim ve karar verme zeminlerinin olması öz bilinçlerini ve öz güçlerini açığa çıkardı. Bir birey olarak hayattaki bütün varlıksal ihtiyaçlarını örgütleme bilinci kendini savunma yetkinliğine yönlendirdi. Çünkü kendini savunabilen kendi adına konuşabilir. Kendini savunabilen yaşayabilir. Kendini savunabilen haklarını koruyup geliştirebilir. Kendini savunabilen özgürleşebilir. Kendi savunmasını yapamayan, savunmasını başka bir güce dayandıranlar bağımlı olmaya mahkûmdur. Doğada bütün canlılar kendi savunmasını kendisi yapar. Özgür doğanın kaynağıdır bu. Bu farkındalık öz gücün açığa çıkmasının motor gücüdür. Kadınlar yetkinleştikçe bilinç ve yetenekleri onları öncülük düzeyine kadar getirdi. Rojava Devrimi'nde kadınlar bilinçle deneyimlerini büyüterek öncüleştiler.

Rojava Devrimi hem kadınların öncülük ettiği toplumsal bir devrim hem de kadınların fiziksel, düşünsel, ruhsal, sanatsal, yaşamsal gücünü açığa çıkaran bir kadın devrimidir. Küçük bir coğrafyada büyük bir dalga yaratarak küresel düzeyde etkilere yol açtı. Bu etkileme gücü demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmasından ve bu paradigmayı pratikte uygulama kapasitesinden ileri geldi. Dünya halklarına ve kadınlarına yeni bir umut, yeni bir devrimci çıkış örneği sundu. Moral motivasyon sağladı, toplumsal ve sistemsel sorunların çözümüne somut rol model oldu.

Rojava Devrimi sadece devrimcileri değil, sistem güçlerini de etkileme kapasitesinde bir pratiğin sahibi oldu. Kapitalist sistemin hegemonyası ABD komutasındaki koalisyon güçleri Rojava Devrimi'nin yeni bir Ekim Devrimi gücünde olduğunun farkındaydılar. Kobanê direnişinde başlayan, aslında gönüllü olmayan ama koşulların gerektirdiği pragmatik ilişkilerden kazanç elde etme amacı esas olurken, çeşitli düzeylerde etkilenmekten de kurtulamadı. Devrimin etkileme gücünü zayıflatmak için bütün devrimci hareketlere karşı uygulandığı gibi erkenden, içerden ve dışardan doğrultusunu bulanıklaştırma, askeri ve siyasi saldırı altında tutma ve sisteme entegre etme politikaları kurulan ilişkilerin emniyet supabı gibi devrede tutuldu.

Pentagon başta olmak üzere koalisyon devletlerinin Rojava devrimci güçleriyle temasa geçen bütün askerlerini devrimin etkisinden korumak için sık sık değiştirdi. Çünkü insan olmanın gereği olan özgürlük, demokrasi, kadın- erkek eşitliği, toplumsallık, ahlak, var olma bilinci, kendini koruma, kendi adına konuşma, kendi olma bilinci gibi hususlarda devrim bu coğrafya ile sınırlı değil, insan özüne hitap ediyor. Kapitalist sistemin maddi yaşam döngüsünde Rojava devrimci çıkışı anlam ve maneviyat boşluğuna sürüklenen insanlığa tutunacak bir kurtuluş dalı uzatıyor. İnsan gerçeği özgürlüğe uzanmaya eğilimlidir; dolayısıyla Rojava Devrimi küçük bir coğrafyada büyük bir devrimdir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Demokratik Federasyon

Zeki Bayhan

"İnançlar/kanılar hakikatin düşmanları olarak, yalanlardan daha tehlikelidir."

Friedrich Nietzsche / İnsanca, Pek İnsanca

Sigmund Freud, "Yanlış ispat edilse dahi din ölmez" diyordu. Çünkü din duyulan ihtiyaca binaen gelişen bir yanılsamadır. Gerisinde bir istek, arzu vardır. Tanıdık, bildik bir kanı, kanaat... Kanaat etmek huzura erdirir. Devlet de din gibidir. Onsuz olunamayacağına dair toplumsal kanaat ve inançlara dayanır. İnsanlarda devletsiz bir yaşamın mümkün olmadığı inancı bizzat egemenler tarafından çok güçlü bir şekilde geliştirilmiş, yerleştirilmiştir. Öyle ki sokaktan herhangi bir insanı çevirip, "Devletsiz yaşam mümkün mü?" diye soracak olursanız size delirmişsiniz gibi bakabilir. Çünkü onun düşünce ufkunda devletsiz bir yaşam yoktur. Oysa insanlık, tarihimizin yüzde 98'lik bölümünü devletsiz yaşamıştır. Devletsiz toplumlar acaba sağlık, eğitim sorunlarını nasıl çözüyorlardı? Polis-asker olmadan güvenlik sorunlarını nasıl karşılıyorlardı? Sömürüsüz yaşamı nasıl başarıyorlardı? Bütün bunları ve daha fazlasını öğrenebiliriz onlardan hala...

Carl Schmitt, bütün egemenlik teori ve uygulamalarının teoloji kaynaklı olduğunu söylüyor; egemenliğin yasa koymak olduğunu, yasanın da belli bir alan dolayısıyla sınırlara işaret ettiğini, kutsal alana dair ilk işin onu sıradan alandan ayırmanın yolu olarak çevresini duvarlarla, çitlerle örmek olduğunu belirtiyordu. Kutsal bir mabedin duvarları ile ulus devletin sınırları arasında karakteristik benzerlikler vardır. En temelinde ikisi de çevrilen alanı bir egemenlik alanı olarak kurar ve o alanın egemeni olarak bir otoriteye işaret eder. Bugün Schmitt'in, egemenliği doğrudan toprakla ve sınırları belirlenmiş alanla ilişkili analizi, iktidarın akışkan bir hal alması nedeniyle biraz demode görülebilir. Ama halen önemli oranda geçerlidir. İktidarın akışkan bir nitelik kazanmış olması nedeniyle çizilmiş sınırları zorlasa da bu iktidarın sınırla, toprakla bağının ortadan kalktığı anlamına gelmez. Bilakis iktidar çizilmiş sınırları zorlayarak egemenlik alanını genişletmeye çalışır, çalışmaktadır. Bu iktidarın karakteristik bir özelliğidir.

Bugün dünyada tam bir keşmekeş görüntüsü arz ediyor. Gelişmiş kapitalist ülke demokrasileri iktisadi ve politik manada giderek sürdürülmez bir hal alıyor. Bu insanlık açısından tarihsel bir eşiktir. Çünkü bu keşmekeşin gerisinde beş binyıllık devletli uygarlık ve onun günümüz temsili olan kapitalist ulus devlet sisteminin içine sürüklediği sistematik kriz vardır. Sistemler her zaman içsel krizler yaşayabilirler. Ana akslar sağlam durduğu, sürdürülebilirlik marjı korunduğu müddetçe de her seferinde yeniden dengeye otururlar. Fakat her kriz sonrası sistem yeni bir noktada dengeye oturur. Bu nedenle birbirini takip eden iç krizlerin yarattığı sonuç, sistemin zamanla merkezden, orjinden uzaklaşmasıdır. Bu uzaklaşma her seferinde sistemlerin esnekliklerini yitirmelerine, dolayısıyla kriz çözme kapasitelerini kaybetmelerine yol açar.

Sistematik kriz, sistemin kendisiyle ilgili, yapısal bir krizdir ve sistemin dayanaklarının çözmeye başlamasıyla gündeme gelir. Başka bir ifadeyle sistemin dayandığı sütunlar çökmeye başlar. Temel dayanakları çöktüğü için de sistematik krizde ilgili sistemin yeniden ayağa kalkması mümkün değildir. Böylesi kriz süreçlerinin karakteristiği şudur: Çökmeye başlayan sistem dayanakları tarihsel, toplumsal birikimler

sonucu adım adım gelişmiştir. Bu esasında sistem ve toplumsal gerçeklikler arasında bir uzaklaşmayı ifade eder. Sistem, toplumun ekonomik, politik, kültürel ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiş, toplumsal gelişmenin önünü tıkayan bir engel hali almıştır. Dolayısıyla krize giren bir yapının yeniden eski haline dönmesi mümkün değildir. Zira onu krize sokan şey o eski haldir zaten.

Ne olabilir? Sistemin çöküşü, çöküş hızı yavaşlatılmaya çalışabilir. Günümüz dünya sisteminin arz ettiği tablo budur. 50 yılı aşkın bir süredir kapitalist ulus devlet sisteminin kriz argümanı dolaşımdadır. Yeni liberal politikalar, küreselleşme siyaseti ve Üçüncü Dünya Savaşı olarak tanımlanan yaygın çatışma hali gibi gelişmeler sisteminin ayakta kalmak, varlığını sürdürmek için başvurduğu yöntemlerdir. Fakat bu politikalar çözüm üretmek yerine yeni küresel sorunlara (kuzey-güney, zengin-yoksul arasındaki makasın büyümesi, milyonları bulan göçmen sorunu vb.) yol açmaktadır. Bu çözümsüzlüğün bir sonucu olarak gelişmiş kapitalist ülke demokrasilerinde giderek güçlenen aşırı sağ siyaset, milliyetçi-ırkçı, göçmen karşıtı yapılar da ayrı bir hikâye anlatıyor ve ulus devletin aşıldığı teorilerine pek destek verir görünmüyor. Kimi ülkelerde (Rusya, Çin, Macaristan, Türkiye vb.) seçimli otoriterizmin gelişmesini de bu tabloya eklemek gerekiyor. Bütün bunlar birbiriyle çelişen gelişmeler olarak görülebilir. Fakat zaten kriz süreçlerinin karakteristiği budur.

Bu noktada dikkat çekici boyut şu: Son on yıllarda gelişen milliyetçi, ırkçı politik eğilimlerde, otoriter-totaliter rejimlerde, 20. yüzyılda denenmiş ve arkalarında büyük toplumsal travmalar, felaketler bırakmış yapılardır.

Sistematik kriz ve çözümsüzlük insanları denenmiş sistemlere yönlendiriyor. İnsan rasyonel bir varlıktır. Kötü koşullar, güvenlik kaygıları ve gelecek korkuları içinde ehven-i şer kabilinden tercih yapmaya açıktırlar. Şöylede söylenebilir: İnsanlar aptal oldukları için değil, ideolojik saiklerle hareket eden dar ırkçı grupları dışında tutarsak başka bir yol bulamadıkları için ehven-i şer kabilinden bu ırkçı totaliter rejimlere meylediyorlar. Ya da zamanın ruhu denen şey bu eğilimlere yarayan bir rüzgâr estiriyor diyelim.

Gelgelim bunların hiçbirinin çözüm üretme kapasitesine sahip olmadığı gün gibi açıktır. İki kutuplu dünya sisteminin çöküşü kimi çevrelerce liberalizmin zaferi olarak lanse edilse de özünde modernist sistemin sağ ve sol veçheleriyle çöküşünün rejimiydi. Ve 30 yıllık süreç bunu gözler önüne sermiştir. ABD halen dünyanın hegemonik gücü olsa da bu konumunu sürdürmekte zorlanıyor. Ukrayna savaşını fırsata çevirip NATO'yu yeniden kendi kontrolünde canlandırma politikası kısa vadede işler görünse de orta vadede tutmayacaktır. Çünkü dünya 20. yüzyıl dünyası değildir. Avrupa, ABD'nin arkasında hizalanmaya pek de hevesli durmuyor. Çin, Rusya ve giderek güç kazanan Hindistan gibi güçler var. Çok kutuplu dünya deniyor. Fakat kutupsuz dünya ifadesi dünya sisteminin içinde bulunduğu gerçekliği daha iyi tanımlayabilir.

Ortadoğu ise bugün her zamankinden daha karmaşıktır. Çünkü sistem krizinin en yoğunluklu haliyle serimlendiği alanların başında Ortadoğu gelmektedir. Abdullah Öcalan, 2000'lerin başında egemenlik sisteminin Ortadoğu'ya müdahaleden vazgeçmeyeceğini, çünkü bunun, onun için varlık-yokluk mücadelesi olduğunu belirtiyordu. Aslında Ortadoğu'ya geri dönen müdahalesi, 1991'de iki kutuplu dünyanın çökmesinin hemen ardından Kuveyt Savaşı'yla başlatılmıştı.

Ortadoğu'nun tarihsel ve toplumsal dokusu, inanç sistemi bakımından Batı toplumundan karakteristik olarak farklıdır. Politika her zaman kültürün bir parçasıdır. Onun içinde şekillenir, ondan beslenir, onun sesini, rengini alır. Mesela İngiltere, Fransa, Almanya gibi Batılı demokrasiler kapitalistir. Tarihsel bakımdan da Antik Roma mirası, Hristiyanlık ve feodaliteye dayanırlar. Fakat her üç ülkenin gelenekleri, siyaset yapma tarzları farklılıklar arz eder. Bu fark, Ortadoğu ve Batı toplumları arasında çok daha belirgindir. Ortadoğu tarihsel olarak Neolitik Devrim'in mimarı üç tek tanrılı dinin doğuş mekânı, çok kimlikli, çok kültürlü, çok inançlı toplumdur. Batı toplumunda yaşanan tarzda bir feodalite, serflik yaşamadığı ve tarihsel kültür nedeniyle bireyin gelişimi zayıf kalmışken, güçlü bir cemaat psikoloji ve kültürü hâkim olmuştur. Kapitalist ulus devlet karakteristik olarak Ortadoğu toplumuna yabancıdır. Yabancıdır, çünkü kapitalizm birey eksenli bir sistemdir. Ortadoğu ise toplum öncelikli bir kültürel dokuya sahiptir. Yabancıdır, çünkü kapitalizmde ulus anlayışı tekçidir, faşizandır, Ortadoğu ise çok kimlikli,

çok kültürlü bir toplumdur. Yabancıdır, çünkü kapitalist devlet-iktidar anlayışı tekçidir. Ortadoğu ise tarihsel olarak farklı kimliklerin birlikte yaşadığı bir devlet geleneğine daha yatkındır. Yabancıdır, çünkü kapitalist sistem maddiyat temelli/öncelikli bir toplum tasavvur eder. Ortadoğu ise manevi dünyası zengin ve derin inançlı bir toplumdur. Bu farklar çoğaltılabilir. Kültür ve düşünce yapıları arasında karşılıklı bir etkileşim, oluş olduğunu biliyoruz. Yazı kapsamı nedeniyle ayrıntılarına girmesek de vurgu düzeyinde belirtelim: Doğu düşünce kültüründe çevreyi de içine alan daha geniş bir bağlam dolayısıyla ilişkiye odaklı bir bakış eğilim varken, Batı düşünce kültüründe daha çok nesne ve kategorilere dayalı formel mantık ağırlıklı bakış eğilimi vardır. Doğu düşüncesi çelişkileri kendi bağlamları içinde değerlendirip makul olanı öncelerken, Batı düşüncesi çelişki durumunda bir tarafın doğruluğunda ısrar eder. Başka bir deyişle Batı'da determinist bir bakış, Doğu'da ise ilişki eksenli bakış eğilimi daha güçlüdür. Bu nedenlerle kapitalist ulus devlet modeli Ortadoğu toplumunun tarihsel, kültürel, düşünsel yapısına uymaz. Bundandır ki bu sistemin Ortadoğu'ya dayatılması bölgeye kriz, kaos, savaş ve yıkımdan başka bir şey getirmemiştir. 20. yüzyıl boyunca Ortadoğu'da yaşanan sonu gelmez çelişki ve çatışmalar düşünülünce, ulus devlet modelinin yarattığı yıkımlar görülecektir.

Ortadoğu'da bin yıllarca birlikte yaşayan kimlikler, kültürler ulus devlet modelinin bölgeye taşınmasıyla bir boğazlaşmanın içine sürüklenmiştir. Tarihi, kültürü, inancı, etnisitesi aynı olan Arapların onlarca devlete bölünmüş olması ve en ibret verici sömürüye tabi tutulması; yüzyılın ortalarından itibaren İsrail-Filistin çelişkisinin gelişmesi, yine Afrika'da 20. yüzyıl boyunca yaşananları da buna eklemek lazım. Bölgenin yeniden dizayn edilmeye çalışıldığı son 15-20 yıllık süreç içinde "Arap Baharı", askeri darbeler derken, bölge -belki de- tarihte en istikrarsız, çatışmalı ve yıkıcı bir girdaba sürüklenmiştir. Ve çözümsüzlük de, krizler de devam ediyor. Madalyonun diğer yüzü ise, Batı dünyasının sömürgeci, yeni-sömürgeci politikalarına karşı gelişen isyan ve direnişlerle ilgilidir. Ortadoğu'da isyanlar büyük oranda din tandanslı radikal örgütler aracılığıyla gündeme gelir. Ki bu da yeni çelişki ve çatışmalara yol açtığından, çözümden çok çözümsüzlük üretmiştir, üretiyor. Rojava Devrimi, işte böylesi bir küresel ve bölgesel kriz sürecinde Abdullah Öcalan'ın geliştirdiği felsefik, ideolojik çözümlemeler üzerinden vücut bulmuş, sosyalist bir toplumsal yaşam modelidir. Unutmayalım ki Fransız, Rus ve benzeri tarihsel, toplumsal devrimler küçük adımlarla başlamıştır. Sorunu sadece siyasal yönüyle değerlendirmek de eksik olur. Örneğin Fransız Devrimi siyasal olarak çok da başarılı olamadı; devrimciler uzun süre iktidarda kalamadı. Ama Fransız Devrim modeli bütün dünyaya yayıldı. Esas başarısı entelektüel ve model yönüyledir. Rojava Devrimi de her şeyden önce ülke, bölge ve küresel düzlemde yaşanan sorunlara dönük çözüm önermelerine sahip sosyalist bir modeldir. Bu modeli, felsefik ve ideolojik argümantasyonu, sistem çözümlemesi, toplumsal örgütlenme perspektifi ve benzeri yönleriyle irdelemek bu yazının kapsamını çok aşar. Biz bu nedenle Rojava Devrimi'ni politik bakımdan demokratik federasyon, kültürel bakımdan demokratik ulus yönleri ve içerdikleri çözüm perspektifiyle kısaca ele almakla yetineceğiz.

Demokratik Federasyon

Federasyon, ulus devlet sistemi içinde de uygulanan bir modeldir. Bu bağlamda federasyon, merkezi devlet tarafından kişi politik, ekonomik, kültürel yetkilerin yerel bir hükümete veya hükümetlere devri şeklinde tezahür eder. İspanya, Almanya vb. ülkelerde olduğu gibi... Bu sistem içinde federasyon, politik örgütlenmeleri, ekonomi politikaları, iktidar mekanizmaları bakımından devlet gibi işleyen bir yapıdır. Denilebilir ki küçük devlettir. Mesela Irak bir yanıyla coğrafi (Kürt bölgesi), bir yanıyla iktidar paylaşımı (Şii, Kürt ve Arap Sünniler) bakımından bir federasyon oluyor. Fakat dikkat edilirse en istikrarsız ülkelerden biridir. Ortadoğu'da federasyon, Irak'ta ne Kürtlere ne Şiilere ne Sünni Arap halklarına özgürlük ve refah getirdi. Merkezi iktidar bölündü, üç iktidar ortağı oluştu. Halkların politik yaşamında, ekonomisinde, sosyal kültürel yaşamında karakteristik bir değişim yaşanmadı belki. Kürtler için kültür ve dil daha özgür hale geldi, bu kazanımdır. Fakat halkların özgürleşmesi bakımından belirleyici bir fark oluşmadı. Çünkü adı federasyon olsa da perspektif ulus devlet argümantasyonuna dayanıyor. Milliyetçi dikey örgütlenme ve iktidar uygulamasının sistematiği devrededir... Bu noktada önemle

belirtmek gerekiyor ki: İktidarın bölünmesi, tek ve güçlü bir merkezi iktidar yerine daha küçük ve görece zayıf iktidarların olması demokrasi kültürü açısından her zaman tercih edilir. Bu yönüyle federasyon her koşulda merkezi-üniter ulus devlet modelinden iyidir. Küçüklük, sistemin otomatikman daha demokratik olması anlamına gelmese de daha az baskıcı, sömürücü olması açısından da, demokratikleşme potansiyeli açısından da daha avantajlıdır. Güç yerele ne kadar yakın olursa demokratikleşme potansiyeli o düzeyde artar. Fakat esas olan kapitalist ulus devlet sisteminin aşılmasıdır, küçülmesi değil. Demokratik federasyon ise, içe ve dışa bakan yüzleriyle iki açıdan ele almak, felsefik, ideolojik ve politik bakımdan farkını görünür kılacaktır.

İçe Bakan Yüzüyle

Demokratik federasyon, iktidarın merkezi hükümetten yerel hükümetlere değil, yerel toplama devrine dayanır. Başka bir ifadeyle demokratik federasyon özyönetimcidir, özerktir (otonomisttir). Otonomi kendi yasasını koymak, kendi kendini yönetmek demektir. Bu sosyalizmin de özgür toplumsal yaşamın da arı-duru ifadesidir. Özyönetim bir yaşam kültürü, bütünlüklü bir sistemidir. Özyönetim sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. her açıdan yerinden ve yerel inisiyatife, toplumsal katılıma dayalı bir örgütlenmeler bileşkesi olarak düşünülebilir. Bu bağlamda özyönetim: Ekonomik alanda, komün, kooperatif ve benzeri ortak kolektif girişimlere dayalı örgütlenmeler ve katılımcı bütçe; politik alanda, köy ve mahallelerden ilçelere, il ve bölgelere uzanan meclisleşme; sosyal alanda, eğitim, sağlık, yerel hizmetler (temizlik, çevre düzenlenmesi, altyapı vb.), bilim, spor, iletişim, ulaşım gibi toplumsal ihtiyaçların tümünün yerinden inisiyatifle karşılanması amaçlı geliştirilen örgütlenmeler; tüm bu alanların birbiriyle oluşturduğu yatay eşitlikçi, demokratik katılım temelli genel ağından oluşur. Bütün bu alanlar tek tek ve ayrıca ele alınabilir.

Meclisleşme

Meclisler özyönetimin kalbi olan yapılardır. Zira özyönetimin ekonomik, politik bütün kurumlarının demokratik işleyişi meclisler aracılığıyla sağlanır. Meclisler, komisyonlar aracılığıyla toplumsal yaşamın her alanına özyönetim perspektifi doğrultusunda sirayet ederler. Yasa oluşturma, politika belirleme meclislerin işidir. Oluşturulan yasalar, geliştirilen politikalar komisyonlar eliyle icra edilir. Sonuçları yine meclise rapor edilir. Meclis yasa merci, komisyonlar icra mercidir. Komisyonlar meclis tarafından işlev ve çalışma süreleri de belirlenerek oluşturulurlar. Meclise karşı sorumludurlar. Meclis komisyonları denetler, ihtiyaç olursa görevden alır veya değiştirir...

Coğrafi ve toplumsal bakımdan meclisleşme en küçük yerleşim yerinden başlar. Köy ve mahalle meclisleri ölçek bakımından en küçük meclislerdir. Bu meclisler ilçe meclislerinde, ilçe meclisleri il meclislerinde, il meclisleri bölge meclislerinde, bölge meclisleri de genel meclislerde delege usulüyle yer alırlar. Delegeler yerel meclis tarafından belirlenir ve ihtiyaç halinde geri çağırırlar. Meclis büyüdükçe doğrudan karar alma inisiyatifi azalır. Meclisler arasında hiyerarşik değil, yatay bir ilişki söz konusudur. Yerinde karar ve uygulama bakımından en inisiyatifli meclisler küçük meclislerdir. Zira temsil edilen alanda yaşayan tüm yurttaşların doğrudan katılım ve kararlaşmasına en uygun ölçekler, küçük ölçeklerdir. Genel meclisler ise daha çok ortak ve genel sorunlara dair tüm meclislerin katılımıyla ortak kararların alındığı koordinasyon rolleri ön planda olan yapılardır. Meclis tarzı çalışma ve karar alma perspektifi tüm özyönetim kurumları için geçerlidir. Bir ekonomik üretim birimi yönetimi de, yerel hizmetler birimi yönetimi de, eğitim birimi yönetimi de meclis tarzı örgütlenir, karar alır, işler...

Dışa Bakan Yüzüyle

Federasyon tarzı örgütlenme büyük oranda coğrafya ile bağlantılı gelişir ki coğrafya sadece coğrafya değildir. Zira her coğrafi bölgenin yeraltı, yerüstü zenginlik kaynakları, insan kaynakları vb. üzerinden şekillenen bir ekonomik yapısı bulunur. Her coğrafya tarihsel olarak kimi kimliklere, kültürlere, inançlara mesken olmuş ve onların rengini almıştır. İnsan kültür yoluyla coğrafyayı kendisine benzetir. Coğrafya da doğal yapısıyla insanı kendisine... Bu nedenle coğrafi federasyon aynı zamanda ekonomi, kültür, kimlik gibi diğer toplumsal alanları da kapsar. Irak örneğini vermiştik. Irak, Kürt, Arap, Sünni ve

Şiilerin iktidar paylaşımına dayalı federal bir ülkedir. Bununla birlikte Kürt bölgesi aynı zamanda coğrafi bir federe yapıdır. Fakat Kürt Federe Bölgesi'nde farklı kimlikler, inançlar da yaşar. Federe yapılar iç ilişki ve işleyişlerinde yukarıda belirttiğimiz esaslar temelinde işlerse demokratik bir nitelik kazanırlar. Çünkü demokrasi öz olarak halkın kendi kendisini yönetmesidir.

Demokratik federasyon perspektifi bağlamında federe yapıların birbiriyle ilişkileri ise genel meclisler ilişkisi temelinde şekillenir. Federe yapılar birbirini besleyen, ortak sorunlara çözüm üreten, farklı kimlik ve kültürleri birlik içinde tutan çatı rolü oynar ve yatay bir ilişkisellik içinde olurlarsa demokratik federasyonun gerektirdiği gibi örgütlenmiş sayılabilirler. Çünkü federasyon sadece içe bakan, içe kapalı bir sistem değildir. Federasyon bilakis bir ilişki biçimidir. Ahlaki ve felsefi bakımından eşitlikçi, özgürlükçü, dayanışmacı bir ilişki biçimidir. Dışa, dışla ilişkisine açık olmakla kalmaz, karakteristik olarak ilişkiye dayalı bir örgütlenme modelidir.

Şu halde genel meclisler meclisi, farklı federe meclislerin delegasyonuyla oluşur. Genel yasa oluşturma, politika belirleme, güvenlik, diplomasi vb. alanlarla olan koordinasyon rolü oynar. Komisyonlar yoluyla belirlediği politikaları hem federe yapılar içinde hem de diplomasi alanında uygular ve denetler. Bir federe meclis, bir mahalle meclisi nasıl çalışıyorsa genel meclisler meclisi de aynı şekilde çalışır. Aynı perspektif, aynı işleyiş, aynı katılım ve denetim esasları temelinde...

Demokratik Ulus

Ulus nosyonu, 19. yüzyılla birlikte yoğunca tartışılmış, milliyetçilik dolayımıyla farklı eleştiri ve değerlendirmelere konu edilmiştir. Modern kapitalist ulus devlet sisteminde ulusçuluk-milliyetçilik o kadar etkin bir rol oynar ki Abdullah Öcalan milliyetçiliği bir din olarak tanımlar. Gerçekten de milliyetçilik tarihsel olarak dinin/dinsel inançların zayıfladığı bir zaman kesitinde ön plana çıkmış ve toplumsal psikoloji ve bilinci bir din gibi kuşatmıştır.

Tom Nairn, milliyetçiliği "modern kalkınma tarihinin patolojisi olarak" değerlendirir. Eric Hobsbawm, Marksist hareket ve devletlerin de milliyetçi olduğunu söyleyerek, onun etki gücünün derinliğine işaret eder. Ernest Gellner ise, "Milliyetçilik ulusların kendi öz-bilinçlerine uyanma süreci değildir; ulusların var olmadığı yerde onları icat eder" der. Benedict Anderson'ın ulusu "hayali cemaat" olarak tanımlaması ise ünlüdür. Buna göre ulus, hayal edilmiş bir siyasal topluluktur. Kendisine egemenlik ve sınırlılık içkin kılınmış bir şekilde hayal edilmiş cemaat... Anderson'ın analizindeki fark milliyetçilik gibi milliyetin de kültürel bir imal olduğu savunusudur.

Kapitalist sömürü sistemini ulus ve devletle birlikte değerlendirmediğimiz sürece bütünlüklü bir çözümlemeye ulaşmamız zordur. Aslında birlikte de değil. Kapitalist ulus devlet tek bir yapıdır; sermaye, milliyetçilik, ideoloji ve kurumsallaşmış zor aygıtının iç içe geçerek oluşturduğu bir bütündür. Çözümlenirken bir karakteri göz önünde bulundurmak durumundadır. Böyle değerlendirildiğinde devlet ulusunun neden, nasıl bir siyasal iktidar aracı olarak geliştirilip kullanıldığı da açıkça ortaya çıkar.

Kapitalist sistemde ulus, etnik temele dayandırılarak tarihsel, toplumsal bir yapı olarak lanse edilir. Fakat kurgulanmış siyasal bir yapıdır. Ulus devlet iktidarlarının ulusal bütünleşme dedikleri şey devlet sınırları içinde bulunan tüm kimlik, kültürlerin tek bir kimlik altında toplanması yani esas alınan kimlik dışında kalan kimlik ve kültürlerin ötekileştirilerek yok edilmesidir. Bu nedenle ulus devlet yapısal olarak soykırımcıdır, kimlik-kültür kırımcıdır.

Ulusun tekliği savunusu, iktidarın tekleştirilmesinin aracıdır. Çünkü ulus devlette iktidar kendisini ulusun temsili addeder ve böyle meşrulaştırır. Aynı devlet sınırları içinde farklı ulusal veya etnik, kültürel kimliklerin varlığı, kabulü bu iddiayı zayıflatmakla kalmaz; egemenlik paylaşımını da gündeme getirir. Nitekim ulus devlet sistemi içindeki özerklik, federasyon türü yapıların tümü böyle kabullere dayanır. Ulus devlet, homojen, tekçi kimlik politikalarıyla en genel anlamda toplum doğasına aykırıdır. Çünkü toplum homojen değil, heterojen bir yapıdır. Toplumu toplum yapan, onu zenginleştiren, geliştiren ayrılık değil, farklılıklardır.

Demokratik ulus, farklı kimlik ve kültürlerin yatay ilişkiselliğine dayanır. Kimlikler, toplumsal yaşamın asli bileşenleri olarak esas alınır ve aralarında herhangi

bir hiyerarşik ilişkin kabul edilmez. Bu kimliklerin nicel bakımdan azlığı çokluğuna indirgenebilecek bir durum değildir. Demokratik ulus perspektifinde kimlikler siyasal iktidarlara araç kılınmaktan çıkarılır, kültürel zenginliğin bir bileşeni olarak özgürce yaşamalarının, kendilerini geliştirmelerinin koşulları yaratılır.

Özyönetim de her kimliğin, kültürün kendi kendisini özgürce yönetmesini garanti altına alan politik yapılanmadır. Özyönetim kültürü, kimlikleri siyasete konu alıp iktidara araç kılacak herhangi bir güç merkezileşmesine, iktidar oluşumuna yapısal olarak alan açmaz. Açarsa özyönetim olmaz. Özyönetim tüm toplumsal bileşenlerin aktif birer politik özne olarak kendi kendisini yönetmesini ifade eder. Özyönetimde yönetim toplumsal yaşamın bir parçası haline gelir. Çünkü herkesin hem yöneten hem de yönetilen olduğu bir kurumsal alan inşasına dayanır. Dolayısıyla toplumu yöneten-yönetilen olarak ayrıştıran devlet-iktidar zihniyetinin aşılmasını, yönetimin de yönetilenin de aynı olduğu demokratik bir politik yaşamı öngörür.

Rojava Devrimi bu özyönetim ölçülerini esas alan kimlik, özgürlükçü, demokratik, sosyalist bir toplumsal dönüşüm ve yaşam modelidir. Politik ve kültür yönleriyle vurgular düzeyinde yer vermeye çalıştığımız bu deneyim özelde Ortadoğu, genelde tüm toplumlar için krizden çıkış modeli olabilir.

Ortadoğu'da Demokratik Federasyon Çözümü

Ortadoğu'da tarihsel, toplumsal sorunların çözüm modeli Rojava Devrimi referansı demokratik federasyon modeli olabilir. Ortadoğu'da çizilen ulus devlet sınırları egemen sistem tarafından çizilmiş yapay sınırlardır. Çoğunlukla sınırların o tarafında da bu tarafından da aynı etnik-inançsal kültürler vardır. Bu dizaynın kendisi bölge gerçeklerine ters sömürgeci bir dizaynıdır.

Bilindiği üzere İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1945-68 yılları arasında 66 ülke bağımsızlığını kazandı. Ulus devlet olma hakkı kazandı da denebilir. Önemli bir kısmı Ortadoğu'da bulunan bu ülkelerin hiçbirinde ulus devlet sistemi sindirilemedi, başarılı olamadı, olamazdı da... Çünkü tarihsel, toplumsal kültür, kimlik, ekonomik yapı vb. farklıydı. Ulus devlet bölge ülkelerine zorla giydirilen bir giysi gibi eğrelti durdu ve sayısız çatışma ve yıkıma yol açtı. Bu krizli durumun hızla derinleşerek devam ettiği de son yılların güncel gelişmelerinden görülebilir.

Ortadoğu'da her coğrafi bölgede onlarca etnik, kültürel, inançsal kimlik vardır. Örneğin İran'da Farslar, Azeriler, Tacikler, Araplar, Ermeniler, Afganlar ve bunların onlarca inancı yaşar. Ortadoğu'nun her coğrafi bölgesi benzerdir. Bütün bu etnik, kültürel, inançsal kimlikleri bir arada tutacak, tümünün kendisini geliştirme hakkını sağlayabilecek, farklılıklarını koruyarak ortak zeminde buluşturup birleştirecek yegâne toplumsal örgütlenme formu demokratik ulustur. Demokratik ulus bileşenlerinin özgürce yaşamalarını sağlayacak politik sistem de demokratik federasyon olacaktır. Hem içe hem dışa bakan yönleriyle vurgular düzeyinde yer verdiğimiz federasyon tarzı örgütlenme Ortadoğu'nun tarihsel toplumsal hakikatlerine en uygun modeldir.

Ortadoğu'da demokratik olmasa da politik kültür (devlet geleneği de denebilir) bakımından yerinden yönetime, özerkliğe yabancı bir dünya değildir. Med-Pers tarihine vakıf olanlar, onların hızla bir imparatorluğa dönüşmesinde, ele geçirdikleri yerlerde yaşayan toplumlara kendi inanç ve kültürlerini yaşayacakları bir özerklik tanımalarının rolünü bilirler. Osmanlı siyasal sisteminde de eyalet, özerklik tarzı örgütlenmeler yaygındı. 19. yüzyılın başlarına kadar Kürt vb. toplumların özerk bölgeleri sorunsuz işliyor, yaşıyordu.

Konu bağlamında dikkat çekici tarihsel gerçeklik şudur: Hem Pers hem de Osmanlı örneklerinde, politik sistemleri içinde bulunan toplumların özerk-federe yapıları kabul edilip korunduğu müddetçe sistemlerinin hem gelişme hem de ayakta kalma potansiyellerinin gücünü koruduğudur. Ne zaman ki bundan taviz verildi, çöküş de başladı. Neden? Çünkü herhangi bir bölgede gelişecek bir politik sistemin o bölgenin toplumsal yapısını, inanç, kimlik, kültür ve tarihsel şekillenmesini gözönünde bulundurması şarttır. Bugün ulus devlet ve kapitalist bireyciliğin Ortadoğu'da tutunmasının nedeni de kültürdür. Politik yapı kültürden bağımsız olamaz.

Bu nedenlerle Ortadoğu'da çözümünün federasyon tarzı örgütlenme olduğunu söylerken, gerçekte yeni bir şey söylemiş olmuyoruz. Tarihsel bir gerçekliğe dikkat çekmiş oluyoruz sadece. Söylemimizdeki yenilik federasyonlaşmanın demokratik niteliğine dairdir. Bunda da amaç, tarihte başarısızlığa uğramış deneyimlerden ders çıkarmaktır. Politik manada güçlü merkezi iktidar ve ona bağlı zayıf federe yapılar her zaman risklidir. O nedenle federasyon anlayışı hem içe hem dışa bakan yönleriyle demokratize edilmek durumundadır. Ortadoğu'da her ülke kendi içinden başlayarak bu modeli geliştirebilir ve bu sağlandıkça diğer ülkelerle birlikte Ortadoğu Demokratik Federasyonu'na doğru yol alınabilir.

Rojava'da Demokratik Federasyon Çözümü

Rojava, demokratik federasyonunun içe bakan yüzünde özyönetimci toplum kültürünü ve demokratik ulus perspektifini hızla örgütlemeye başlamıştır. Bugün Rojava'da Araplar, Kürtler, Türkmenler, Süryaniler, Ermeniler demokratik ulus perspektifiyle örgütlenme sürecine girmiştir. Kuşkusuz bu yeni bir modeldir ve hem zihniyet hem de toplumsal örgütlenme kültürü bakımından stratejik bir dönüşümü ifade eder. Dolayısıyla an itibariyle kimi inşa sorunlarının yaşanıyor olması eşyanın doğası gereğidir. Fakat doğrultu yakalanmış ve önemli bir mesafe alınmıştır. Bu aynı zamanda Öcalan tarafından geliştirilen felsefi ideolojik argümantasyona dayalı demokratik ulus ve özyönetim modelinin uygulanabilir bir model olduğunun kanıtıdır.

Modelin uygulanabilirliğinin sınanması bakımından tarihsel bir deneyimdir. Rojava, sosyalist mücadelede bir yenilik bir başarı hikâyesidir. Toplumsal devrim, dönüşüm stratejisi ve gerçek anlamda sosyalist yaşamın nasıl geliştirilebileceğine iktidara ulus devlet sistemine karşı topluma dayalı mücadele yoluna dair tarihsel derslerle dolu yeni bir soluktur Rojava. Dünyanın kimlik ve kültür bakımından en renkli zengin coğrafyası olmasına rağmen politik bakımdan suni çelişki ve iktidar oyunlarıyla en karmaşık bölgesi haline getirilmiş olan Ortadoğu'dan başlayarak, tüm coğrafyalara çözüm vaat eden bir modeldir söz konusu olan.

Rojava'nın coğrafi alan bakımından görece küçüklüğü ve birkaç milyonluk nüfusu, modelin küçümsenmesi gibi yanılgılara yol açmamalıdır. Sosyal mücadeleler tarihinde hiçbir devrim devasa boyutlarda doğmamıştır, doğmaz. Asıl olan devrimin taşıdığı potansiyeldir ve potansiyel modelin uygulanabilirliğinde gizlidir. Rojava Devrimi'nin güçlü bir toplumsal dönüşüm yaratma potansiyeline sahip olduğu modelin hızla toplumsallaşması, toplum tarafından sahiplenilmesiyle ortaya çıkmıştır. Toplum, kendi lehine olmayan onu daha yaşanılır, daha özgür bir yaşamla buluşturmayan hiçbir modeli sahiplenmez. Bugün yoğun saldırılara rağmen Rojava halkları kendi sistemlerini sahiplenmek için öz örgütlenme ve öz savunma temelinde büyük bedellerle direniyor. Sadece bu bile modelin toplum tarafından nasıl sahiplenildiğini göstermeye yeter bir örnektir. Bu modelin Suriye'de demokratik federasyon şeklinde bir hukuka bağlanması ve Suriye'nin diğer bölgelerini de kapsayarak bir model olması, Ortadoğu halkları için refah ve özgür yaşamın anahtarı olacaktır. Ortadoğu halkları, inançları böylece ulus devlet sisteminin yarattığı cendereden kurtulup özgürce nefes alabilecektir...

Nietzsche, inançların ve kanıların hakikatlerin düşmanı olduğunu söylüyordu. Doğrudur, çünkü ikisi de düşünceyi dondurur, sorgulamayı rafa kaldırır. Politik manada da pek çok girişimin, mücadelenin başarısızlığının gerisinde toplumun değişmeyen, değiştirilmeyen kanıları ve farklı olana ikna olmaması yatar. Bunda politik önermelerin yaşamla buluşmaması, uygulanabilir olmaması veya bu yönlü eksikliklerin payı her zaman büyük olmuştur. Uygulanabilir bir model olduğunun kanıtlanması ve toplumsallaşması dolayısıyla diyebiliriz ki Rojava Devrimi, yerleşik kanıları yıkan, ezberleri bozan ve halklara umut veren bir devrimdir. Sahi neydi sosyalizm, nasıl yaşanırdı? Rojava'nın sözüne ve sözüyle buluşan eylemine kulak verelim...

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Devrim ve Rojava

Mesut Karataş

Her gün darbe ve ayaklanma haberiyle uyanıyoruz. Ayaklanmalar, darbeler bu yüzyılın ilk yıllarında fazlasıyla insanlığın gündemini işgal etmekte. Bu darbe ve ayaklanmaları bazıları "devrim" diye tanımlıyor. Devrim kavramının tanımlanmasında pek çok görüş var. Eskinin yıkılıp yerine yeninin kurulması mı, yoksa bir iktidarın alaşağı edilip yerine yeni bir iktidarın kurulması mı? Devrimi tanımlamada tartışmalar-tanımlamalar devam ediyor ve pek çoğunda paradigmal sorunlar var. Neden mi?

Devrim kavramı insanlığın hafızasında genellikle olumlu izler bırakır. Ancak insanlık tarihinde devrim diye tanımlanan olayların hepsinin herkesin hafızasında aynı olumlu izleri bırakmadığını biliyoruz. Paradigmal sorun kaynağını, nereden bakılıp değerlendirildiğinden alır. Sınıfsal bakış açılarından kurtulup, doğru paradigmayla devrim diye tanımlanan olayları değerlendirdiğimizde bunların pek çoğunun karşı devrim olduğunu görürüz. Tanımlamalarda karşılaştığımız ikinci temel sorun toplumun doğasının doğru tanımlanamamasından kaynaklanan, devrimi kısa bir süreyle sınırlandıran yaklaşımdır. Toplumsal değişimin böyle olmadığını anlamak için biraz çevremize bakmamız yeterlidir. Peki, nasıl tanımlayıp nasıl yaklaşacağız?

Devrim toplumsal sorunların çözüm yollarından biridir. İnsanlığın toplumsal sorunlarının kökenine indiğimizde şimdi kördüğüm haline gelmiş tüm sorunların kökeninin devletin başlangıcında gizli olduğunu görürüz. Bu başlangıç sürecini "uygarlık" diye tanımlanıyor. O günden bugüne uygarlık güçlerinin topluma saldırıları artarak devam etmiştir. Toplumun ahlaki ve politik yanı yok edilmeye çalışılmıştır. İşte devrim toplumun binlerce yıldır saldırıya uğramış, darbeler almış ahlaki politik yanlarının özüne dönmesidir. Devrim böyle değerlendirildiğinde toplumun ahlaki politik yapısına kavuşabilmesinin bir süre devam edecek bir eylemle başarılamayacağı çok açıktır. Binlerce yılın zihni hegemonyasını, hiyerarşik kurumları aşmadan devrim yapılamayacağı ve bunlarında kısa bir sürede başarılamayacağı çok açıktır. Devrimci özellikler taşıyıp sonradan karşıdevrime dönüşmüş olaylar devrimleri değerlendirirken unutmamamız gereken önemli diğer bir noktadır.

Bu tanımlamalar ışığında son yıllarda yaşanan Rojava Devrimi'ni anlamaya, anladığımız kadar da anlatmaya çalışacağız. Rojava Devrimi demokratik modernite kuramını esas alarak gelişmiştir. Bu kuram insanlığa binlerce yıldır dayatılan ideolojik siyasi hegemonyalara karşı geliştirilmiş bir sosyal bilim devrimidir. Rojava Devrimi'ne dair okumalar yaparken, pek çok olayda olduğu gibi Rojava Devrimi değerlendirmesinde de devrimi tanımlamadan kaynaklanan sorunları görüyorum. Sanki devrim gerçekleşmiş olmuş bitmiş, başarılmış gibi bir izlenim yaratılıyor. Bu doğru değildir.

Bu yazıda Rojava Devrimi'nin geliştiği yıllardaki koşullara değinildikten sonra Rojava Devrimi'nin çeşitli boyutlardaki hedefleri ve mevcut durumunu değerlendirme esas alınacaktır. Yeni yüzyıl yeni umutlara gebeydi. Egemenler böyle bir gelişmeyi beklemiyordu. Tabi kıvılcımın koskocaman yangına dönüşmesi gibi bir anda yayılan olayları herkes hayretle karşıladı. Emperyalist güçler, isyan edilen şeyin kendi yarattıkları şey olduğunu var gücüyle

perdelemeye çalıştı. Tunus'ta başlayan ve Ortadoğu'da pek çok ülkeye yayılan olaylar, 20. Yüzyıl siyasetinin reddini içeriyordu. Olayların ilk günlerini biraz ayrıntılı incelediğimizde sadece 20. Yüzyıl siyaseti değil, aslında devletli sistemin reddinin belirtilerini görmekteydik. İşte böyle bir ret hareketi Rojava'da bir çıkışın olmasına neden oldu. Ama o olayları müteakip diğer alanlarda yaşananların tersine Rojava'da devrim özüyle buluştu. Kurdistan Özgürlük Hareketi'nin otuz yıldır attığı tohumlar uygun ortam bulunca çiçeğe durdu. Amaç iktidar değişimi değildi. Onun için kendini "Üçüncü Yol" diye tanımladı. Bu tanımlamanın mimarı Demokratik Konfederalizm Önderi Abdullah Öcalan'dı.

Üçüncü Yol'un özünde, kendi yaşamını kendi kurma felsefesi yatıyordu. Öz savunmaya ve radikal demokrasiye dayanan bir anlayışla yürüyüş başladı. 19 Temmuz 2012'de Kobanê'de başlayan bu yürüyüş 11 yılını tamamladı. Bu 11 yıllık yürüyüş, siyasetinden savaşına her gün ayrı bir şekliyle dünya gündeminde yer bulmayı başardı. Ama bu gündeme getirmelerin büyük çoğunluğu bu devrimi sistem içileştirmeyi hedefliyordu. Her şeye rağmen Rojava Devrimi devam ediyor. Ancak tüm devrimlerde olduğu gibi karşı devrim unsurlarıyla mücadele ederek yürüyor. Bu devrim sürecini bazı boyutlarıyla ele alacak olursak;

Özgür Birey-Yurttaş ve Demokratik Komün Yaşamı

Özgür birey ve yurttaş kavramları modern zamanların akademik mecralarında en çok tartışılan konular arasındadır. Vatandaş hakları-sorumlulukları ekseninde tartışmalar yürütülmektedir. Haklar üzerinden yürütülen tartışmalar vatandaşın getirilmiş olduğu modern köle statüsünü perdelemeyi başarmaktadır. Diğer bir tartışma konusu kapitalizmin bireyciliğini azdırdığı vatandaşın toplumsal hükümlülükleriyle çeliştiği noktalar olmaktadır. Tocqueville'in çok önce kuşkulandığı gibi, insanları serbest bırakmak onları kayıtsız hale getirebilir. "Birey, yurttaşın en kötü düşmanıdır" diyordu Tocqueville. Birey, "ortak çıkar", "iyi toplum" ya da "adil toplum" konusunda kayıtsız, kuşkucu ya da ihtiyatlı olma eğilimi gösterir. Bu tür tartışmaların yanında Rojava'daki Kürtlerin birçoğu elli yıldır vatandaşlık haklarından bile mahrumdur. Vatandaşlıktan mahrum bırakılmak bir tür cezalandırma yöntemi olmuştur. Rojava'da yurttaşlık tüm dünyada tartışılanların kabul edilenlerin dışında tartışılmakta. Çünkü ortada hedeflenen bir devlet yoktur. Suriye'nin dört bir yanından kaçıp Rojava'ya sığınmış onbinler vardır. Bununla birlikte dünyanın dört bir yanından hayallerindeki devrimi kurmak ve yaşamak için yüzlerce enternasyonalist gelmiştir. Tabi bir de Baas rejiminin baskısı altında onlarca yıldır inim inim inleyen Kürt'ün, Arap'ın, Süryani'nin, Êzidî'nin, Çerkes'in, Türkmen'in yurdudur Rojava. Aşiretsel ilişkilerin halen canlı olduğu bir yerdir. Arap Bedevilerinden Kürt Koçerlerine pek çok toplumsal form nasıl bir vatandaşlık formuyla sınırlandırılabilir ki? Vatandaşlığı ulus-devlet formunda ele almayan ve demokratik ulus anlayışına göre halkın demokratik ilkeler temelinde örgütlenmesini hedefleyen Rojava Devrimi her ne kadar hedeflediklerine ulaşmada halen çok geride olsa da insanlık için umut olmayı sürdürmektedir. Başlangıcından bugüne komün deneyimi bakımından dünya devrimler tarihine katacak çok şey yaratmıştır. Muhtarlığa benzeyeninden pek çok amaç ve formda olana kadar komünlerin nasıl daha fazla işlevli olacağı iki yıldır sürdürülen toplumsal sözleşme tartışmalarında başta gelen konulardandır. Komünün istenilen düzeyde yaşamsallaşamamasının önündeki temel etken kapitalist modernitenin dayattığı maddiyatçı ve bireyci kişilik yapılanmasıdır. Liberalizmin şahlandırdığı birey dünyanın her yerinde toplum kırımın temel silahı olmaktadır. Bu insanlığın özüne dönük en büyük saldırıyı ifade etmektedir. İşte bu büyük saldırıya karşı toplumu ve bireyi koruma amacı olduğundan dolayı böyle etkili bir devrim olmayı başarmıştır.

Ayrıca kullandığı yönetim anlayışı ve yönteminde de bir farklılığı ifade etmektedir. Rojava Devrimi başlangıcından bugüne yönetim gücüne dayanarak bir şeyleri oturtmayı hedeflememiştir. Toplumsal değişimin güce dayanarak sağlıklı ve uzun süreli olmayacağının bilinciyle zihniyet değişimiyle toplumsal değişimi hedeflemektedir. Zihniyet çatışmasının sürdüğü temel alanlardan biri özgürlük algısıdır. Bireyin kendi özgürlüğünü toplumun komünalitesinde, yani daha işlevsel küçük topluluklar halindeki yaşamında bulması ve bireyin sınırsız

zincirlerinden boşanırcasına sorumsuzlaşması halleri (zihniyetleri) Rojava alanında amansız bir kavgaya tutuştukları görülmektedir.

Politik Yaşam ve Demokratik Özerklik

Özerklik, birçok sosyal bilim dalında, bir bireyin, grubun veya ulusun kendi kendini yönetebilme yeteneğine ve gücüne sahip olması olarak tanımlanır. Özerklik, kendi kendine düzen sağlayabilmek veya yönetebilmek anlamına gelir. Siyaset bilimi çalışmalarında özerklik, daha çok siyasi bir idare olarak bir bölgeye veya gruba belirli haklar tanıyarak, kendilerini yerel örgütlenmeler ve kurumsallaşmalarla yönetebilmeleri olarak tanımlanır. Özerk yönetim formlarının ilk örgütlü örnekleri Sümer şehir-devletlerinde görülmektedir. Özerklik hem idari hem de toplumsal açıdan özyönetim çerçevesinde yerelde önemli avantajlar sunar. Özerk sistemler farklı etnik gruplara, kendilerine özgü konularda politika üretme ve yürütme hakkı verir. Burada önemli olan, özerk bir bölgede alınan kararların, ilgili bölgeyi bağlaması ve bu bölgede yaşayan halkların haklarının garanti altına alınmasına dönük olmasıdır.

Rojava Devrimi'nin bu boyutu toplumsal değişimin temelini oluşturan esas boyutlardan biridir. Devrimin bedeni diye tanımlanabilir. Demokratik ulus düşüncesi devrimin ruhunu oluştururken, demokratik özerklik devrimin bedenidir. Düşüncelerin ete kemiğe bürünmesi toplumsal, siyasal örgütlemeyle olur. Rojava halkı Baas rejiminin kişiliksizleştirme ve yok etme politikalarına maruz kalmış bir halktır ve yıllarca merkezi iktidar uygulamalarıyla ahlaki ve politik yapısı dumura uğratılmıştır. Abdullah Öcalan önderliğinde gelişen Özgürlük Hareketi'nin etkileriyle bu politikalara karşı bir direniş gelişmiş ve demokratik siyasetin altyapısı oluşturmuştur. Dünyada bazı ülkelerde çeşitli boyutlarda yaşanan devletli özerklik yöntemleri Rojava Devrimi'nde devletsiz halkın tabandan örgütlenerek özerkliğini oluşturmasını hedeflemektedir. Aslında bu Özgürlük Hareketi daha 2012 öncesinde Rojava'da çocuklardan kadınlara vb. tüm toplumsal kesimlerin komiteler tarzı örgütlenmesiyle özerkliğe bir temel oluşturmuştur.

Rojava'da halkların ortak yaşamı, Ortadoğu'da kördüğüme dönmüş sorunlara çözümü ortaya koymaktadır. Toplumun politikleşme düzeyi süreklileşen ve artan eylemlerde görülebilmektedir. Kadın, gençlik ve daha pek çok toplumsal kesimin örgütlenmesi ve bunların yönetimde kendilerini dile getirme düzeyleri önemlidir. Toplumsal siyasal kurumsallaşmaların geldiği düzey önemli olmakla birlikte bu kurumsallaşmalar içerisinde yer yer kendini gösteren devletçi, iktidarcı zihniyetlerin de olduğunu görebilmekteyiz.

Eşbaşkanlık sistemi demokratik özerk yönetimin temel işleyişlerinden biridir. Eşbaşkanlık kadın ve erkeğin toplumsal kurum ve birimlerin yönetiminde eş düzeyde hak sahibi olmasını hedefler. Ortadoğu'da devrimsel bir gelişme olan bu yöntem yer yer geleneksel toplumun engellerine takılmaktadır. Her ne kadar çeşitli sorunlarla karşılaşılsa da dünyada radikal demokrasinin uygulandığı sayılı alanlarından biridir ve tecrübeleri siyaset bilimi açısından önemli katkılar sunacaktır.

Sosyal Yaşam

Bir devrimin asıl görünür olduğu yer sosyal alandır. Siyasal alanda yaşanan değişikliklerin derinliği ve sahiciliği sosyal alanda kendini gösterir. Sosyal yaşamı en fazla etkileyen unsurlardan biri kentleşme sorunudur. Rojava köy-kent dengesinin optimale yakın düzeyde olduğu bir yerdi. Ancak devrimin ilk yıllarında yaşanan yönetim boşluğu kısmi bir kaosa neden olmuştur. Özerk yönetim bu kaosa bazı boyutlarıyla müdahale etmiş olsa da imar konularında gerekli müdahaleyi yapamamıştır. Bu kentlerde kontrolsüz büyüme ve imara neden olmuştur.

Rojava Devrimi'nin Ortadoğu'da önemli bir değişikliğe yol açtığı konu kadın konusudur. Bundan dolayı Rojava denilince hemen hemen herkesin aklına kadın gelmektedir. Öz savunma alanından sosyal alana, siyaset alanına kadın rengi önemli bir yer tutmaktadır. Rojava'nın herhangi bir yerini gezdiğinizde elinde kalaşnikof silahlarıyla nöbet tutan 50'sini aşmış kadınları görürsünüz. Kadının eşinden izinsiz bahçe kapısından dışarı çıkamadığı bir coğrafyada bir kadın ordusunun olması ve bölge ordularının korkuyla kaçtığı DAİŞ çetelerine karşı en ön cephede savaşmaları binlerce yıldır inkar edilen ezilen kadının gücünü açığa çıkaran önemli bir

göstergedir. Tabi kadın sadece askeri alanda sınırlı kalmıyor. Diplomasiden ekonomiye, siyasete ve bilime her alanda hem özgün örgütlenmeye sahiptirler. Bunun yanında genel örgütlemenin yönetiminde de önemli bir rol oynamaktadırlar.

Sağlık toplumun varlığını sürdürmesinde temel teşkil eden alanlardandır. Kapitalizmin sağlık alanını bir rant alanına dönüştürdüğü koşullarda Rojava Devrimi'nde herkesin sağlık hizmetine ulaşabilmesinde belli bazı adımlar atılmıştır. Köy köy halkın sağlık alanında bilgilendirilmesi, hastalık önleyici hizmetler sağlık alanının önemli çalışmalarından biri olmuştur. Tüm dünyanın çıkmaza girdiği pek çok sağlık sisteminin çökme aşamasına geldiği pandemi sürecinde Rojava Devrimi'nin toplumsal örgütlenmesinin vermiş olduğu güçle en az kayıpla atlatabilmiştir. Mevcut durumda sağlık altyapısında ciddi yetersizlikler mevcuttur. Bunun önemli bir nedeni Rojava'nın yaşadığı çok yönlü ambargodur. Sistemin kurumsallaşması önündeki diğer bir engel de sağlık sistemini oturtabilecek kadro sorunudur. 2011'de Suriye'de yaşanan karışıklıkları fırsat bilerek binlerce uzman doktor yurtdışına göçmüşlerdir. Şimdi yapılan deyim yerindeyse kendi yağında kavrularak yeni sağlık kadroları yetiştirmektir. Tabi bu da çalışmanın niteliği ve hızı konusunda çeşitli aksamalara neden olmaktadır.

Dünyanın en kötü eğitim sistemlerinden biri Baas rejimininkidir. Rojava Devrimi'nin başlangıcından bugüne izlediği Suriye'den ayrılmama ve Suriye'nin demokratikleştirilmesi stratejisi gereği eğitim süresi gibi bazı konularda Baas rejiminin eğitim sistemini reddetme yaşanmamıştır. Demokratik ulus kuramı devleti bir anda reddetmeyi esas almaz. Şartlar uygun olursa devletle birbirinin iradesini kabul ederek ve devletleşmemeye de dikkat ederek bir ilişki stratejisi geliştirilmiştir. Başlangıçta her bir sınıfta birkaç saat Kürtçe eğitim vererek başlanılan eğitim çalışması şimdi Kuzey Doğu Suriye'nin tümünde ilkokuldan üniversite son sınıfa kadar yaklaşık 800 bin öğrenci ve 50 bin öğretmenden oluşan devasa bir sisteme kavuşmuştur. Hesekê ve Qamişlo'da halen Baas rejiminin eğitim sistemi de paralel bir şekilde yürümektedir. Özerk yönetimin eğitim sistemi halen herhangi bir uluslararası tanınırlığı yoktur. Bundan dolayı Baas rejimi okullarını tercih edenler de vardır.

Müfredat bölge öğretmenlerinden oluşturulmuş bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. Arapça, Kürtçe ve Süryanice dillerinde o halkın değer yargıları esas alınarak, belli bir eğitim sistemi geliştirilmiştir. Eğitim yeri olarak genelde rejim zamanından kalma yapılar kullanılmaktadır. Bu okulların ciddi altyapı sorunları vardır. Özerk yönetim kısıtlı imkanlarıyla her yıl peyderpey okulların restorasyonunu yapmaktadır. Teknik altyapı şartlarından kaynaklı bazı yerlerde bir sınıfta kırkı aşkın öğrenci eğitim görmektedir. Bu şartlar eğitimi olumsuz etkilemektedir.

Suriye rejiminin memur yetiştirme alanı olarak değerlendirilen ve diploma eksenli bir eğitim sistemini aşıp insanın doğru sosyalleşmesini yaratacak bir sistem başından bugüne Rojava eğitim alanının temel tartışma gündemi olmuştur.

Müfredat konusunda da eleştiriler gelişmektedir. Müfredatı hazırlayan ekiplerin branşlarında yaşadıkları yetersizlikler ve paradigmal sorunları eğitim kitaplarında yetersizliklerin yaşanmasına neden olmaktadır. Sağlık alanında yaşanan kadro sorunu çok daha ağır bir şekilde eğitim alanında yaşanmaktadır. Doğru bir müfredat ve anlayışta üç dilde eğitim verecek öğretim kadrosu yetiştirmek devrimin başından bugüne aralıksız devam eden temel bir çalışmadır. Kürtçe, Arapça, Süryanice dillerinde pedagoji ve branş derslerinin verilebilmesi için Kuzey Doğu Suriye'nin pek çok yerinde aralıksız eğitimler devam etmektedir. Yıllardır devlet eğitimini almış kimselerin yer yer bu zihniyet doğrultusunda hareket ettiği görülebilmektedir. Bunun yanında gerek öğretim süresi gerek yöntem olarak ulus-devlet eğitim sistemine benzediği yönünde eleştirilere karşı alternatif arayışlarının olduğu da söylenebilir.

Her geçen gün artan öğrenci sayısına yeterli nitelikte öğretmen yetiştirebilmek konusunda yer yer sorunlar yaşansa da yoğun bir çabayla çalışmalar sürmektedir. On yıllık sürede gelinen aşamada kararlaştırılan eğitim ve değerlendirme sistemi dünyadaki alternatif eğitim sistemlerinin mirasından da faydalanarak önemli aşama kaydetmiştir. Her dönem müfredatından sistemine her konuda demokratik bir şekilde tartışarak eğitim sistemi yenilenmektedir.

Eğitim alanının temel ayaklarından biri de tüm toplumsal boyutlarda yer alan akademi çalışmasıdır.

Demokratik ulus zihniyetinin tüm boyutlarda oturtulabilmesi için açılmış akademiler Rojava Devrimi'nin kurumsallaşmasının motor gücü olmuştur. Pek çok uzmanın gerektiği çalışmaların örgütlenmesi kısa süreli hem uzmanlık hem de zihniyet eğitimleriyle başarılmıştır. Devrimin ilk yıllarında çok yoğun bir şekilde işleyen akademi sistemi yıllar geçtikçe azaldığı gözlemlenmiştir. Akademi sistemine ilişkin her bir toplumsal alana hitap etmede dar kalma ve tekrarı yaşama yönlü eleştiriler gelişmiştir. Buna rağmen Rojava'da devrim diye tanımlanabilecek en önemli çalışmalarından biri toplumsal akademi çalışmalarıdır.

Ekonomik Özerklik

Baas rejiminin sömürgeci politikalarıyla açlıkla terbiye edilmeye çalışılan bir bölgedir. Uzun yıllar boyunca Suriye'nin tahıl deposu olarak kullanılmıştır. Yeraltı ve yerüstü zenginlikleri şimdiye kadar hep sömürülmüştür. Bölgede sanayi yok denecek kadar azdır. Sınır boylarındaki yerleşim yerlerinde kaçakçılık yaparak günlük ihtiyaçlar temin edilebilmiştir. Onun dışındakiler de ektiği tahılı devlete satarak kıt kanaat yaşamışlar. Baas'ın ekonomi politikası aşırı merkezidir. Toplum ağanın marabasına dönüşmüştür. Böyle bir toplumsal hafızaya sahip bir yerde ekonomiyi kendi ayakları üstüne oturtabilmek büyük çaba gerektirir. Ayrıca bu süreçte hem doğal afetler hem de Rojava Devrimi düşmanlığı yapanların saldırıları sistem kurma çalışmalarını olumsuz etkilemiştir.

Devrim öncesindeki süreçte Kürtler ve bölge halkları sadece üretim araçları ve ilişkileri üzerindeki kontrollerini büyük ölçüde kaybetmemişler; üretim, tüketim ve ticaretin kontrolü de devlet tarafından çeşitli işbirlikçi çevrelere verilmiştir. Geçtiğimiz bu süreçte Rojava Devrimi'nin en zayıf kaldığı noktalardan biri sosyal pazara dayalı komünal ekonomiyi örgütlemedir. Ambargo altında olan Rojava kendi ihtiyaçlarını kendi karşılayacak konuma gelebilmede bazı adımlar atsa da bu noktaya gelememiştir. Rejimin çalışmayı bir angaryaya dönüştürmesini geçen süreçte belli oranda kırsa da halen toplumun zihniyetinde çalışmak özgürlüktür ilkesi yeterince oturduğu söylenemez.

Rojava'daki sosyal ekonomik sistem, özel mülkiyet hakkının tanındığı, ekolojinin göz önünde bulundurulduğu, kullanım değerinin değişim değerinden fazla olmadığı ve komünalite/komünlere dayanır. Komünal ekonominin örgütlenmesinde kooperatifler temel çalışmalardan biri olmuştur. Suriye rejiminin geçmiş kooperatif pratiğindeki olumsuzluklar toplumun bu çalışmaya doğru yaklaşıp katılmasında sorunlara neden olmuştur. Buna rağmen şimdi Kuzey Doğu Suriye'nin bir ucundan diğer ucuna pek çok dalda kooperatifler kurulmuştur. Ama bunun pazardaki yeri halen çok yetersizdir. Kooperatif çalışmalarında yer yer açığa çıkan devletçi ya da tekelci yaklaşımlar ekonomi alanının temel bir alanının ekonomik anlayışa uygun zihniyet inşasından geçtiğini ispatlamaktadır.

Endüstriye teknolojiye mülkiyete biçilen sınırın ekolojik ve demokratik toplum olma sınırı olduğunu kavratacak bir zihniyet çalışması yürütülse de bunun tüm toplumsal zihniyet yapısı haline getirmede halen yürünecek çok yolun olduğu görülmektedir.

Hukuk Boyutu

Uygarlık tarihinde hukuk, sanıldığının aksine görevi, her vatandaşa eşit yaklaşımı güvence altına almak ve vatandaşın haklarını korumak değil, fiili eşitsizlikleri meşrulaştırıp kabul edilebilir seviyede tutmaktır. Böyle bir rolü olan hukuk, Rojava Devrimi'nde egemen devletlerindekinin tersine bir anlam ve işleyişe sahiptir. Devlet hukukunun amacı, egemenleri, sistemi korumakken, Rojava Devrimi hukukunda amaç, toplumsal yaşamı korumaktır. Devlet hukukunu üst düzey yöneticiler ve uzmanlar yaparlar. Rojava Devrimi'nde ise yöntem tam tersidir. Kuzey Doğu Suriye Toplumsal Sözleşmesi'nin yapılış süreci buna en güzel örnektir. Halen hazırlık aşamasında olan Toplumsal Sözleşme yapılırkenk, yüzlerce farklı çevreyle yapılan binlerce toplantı ve tartışma demokratik hukukun önemli bir ispatıdır.

Ulus-devletin tekçi ve iktidarı koruyan hukuk anlayışına karşı çeşitliliğe dayanan ve toplumu korumayı amaçlayan hukuki düzenlemeleri içeren bir toplumsal hukuk sistemi kurmada önemli bir adım atılmıştır. Bu sistemin temel ayaklarından biri barış ve uzlaşma komisyonlarıdır. "Toplumsal barışı gerçekleştirmek, siyasetçilerin, yerel yöneticilerin ve seçilmişlerin ötesinde bir toplumsal kesimin

çabasını gerektirmektedir. Bütün ulus-devletlerde eksik olan bu toplumsal kesimin boşluğu, Rojava'nın il, ilçe, köy ve mahallelerinde kurulan meclislerde ve komünlerde örgütlenen, barış ve uzlaşma heyetleriyle dolduruluyor. Bu heyetlerin temel amacı, toplumun kendi davalarını veya sorunlarını mahkemeye gitmeden, avukata, hâkime veya savcıya gerek duymadan, uzlaşma esasına göre çözebilmek. Bu heyette yer alanlar ya gönüllü insanlar ya da seçimle bu heyet içerisinde çalışmalara katılıyorlar. Gönüllü olanların çoğu Rojava'da özerk yönetimin inşasından önce zaten toplumla sıkı bir ilişki içerisinde olan, çoğu kanaat önderi ve toplumun saygı duyduğu, vicdanına ve tecrübelerine güvenilen insanlar. Halkın, kendi sorunlarını rejim mahkemelerinde aylarca beklemeden, rüşvete bulaşmadan, yolsuzlukla ve adil olmayan taraflı kararlara razı olmaya mecbur kalmadan; toplumsal uzlaşıyı esas alıp, sorunlarının en kısa zamanda ve adil bir şekilde çözüleceğine dair olan inançları, bu heyetlere başvuruyu arttıran faktörler arasında yer almaktadır. Borç, mal-mülk alım-satımı, miras davaları, aile içi (çoğu zaman kadına yönelik) şiddet gibi davalar, uzlaşma heyetlerine en fazla gelen davalar arasındadır. Rejim mahkemeleri hâlâ varlığını korumakta, fakat halkın ısrarla uzlaşma heyetlerini tercih etmektedir."1 Bu komiteler dışında mahkemeler olmakla birlikte mahkemelerin hakimleri toplumsal adalet akademilerinde eğitim görmüş kişilerdir. Kanunları halen yapım aşamasındadır ve çok fazla kanunları yoktur.

Kültür Boyutu

Ulus-devletin dumura uğrattığı, tek tipleştirip yok olma eşiğine getirdiği onlarca topluluk Rojava Devrimi'yle büyük bir canlanma yaşamışlardır. Olduğu gibi kabul edilmeyen kültürler, ulus-devletin çıkarları çerçevesinde dönüşüme uğratılarak kullanılmıştır. Toplumların kültürü Rojava Devrimi'yle özüne kavuşma yoluna girmiştir. Devrimin başından bu yana Kürt, Arap, Süryani ve diğer kesimlerin şarkıları, yazıları, kendini ifade etmeleri geçmişe oranla katbekat artmıştır. Bölge kültürünü yansıtan çok renkli ürünler de çıkmaya başlamıştır. Geçmişte birbirine düşman kılınmaya çalışılan halklar demokratik ulus kültürünün yaratılmasında önemli adımlar atmışlardır. Bu adımlar çevreyle karşılaştırıldığında büyük adımlar olmakla birlikte Rojava Devrimi'nin hedefleriyle kıyaslandığında halen yolun başında sayılabilir. Tarih ve kültür bilincine kavuşmuş bir toplum yolunda halen gidilecek çok yolun olduğu bilinmektedir. Özellikle kapitalist modernitenin kültür endüstrisi politikalarına karşı alternatif üretme ve bunu tüm insanlığa mal etme konusunda yetersizlikler ve yapılacaklar çoktur.

Öz Savunma Boyutu

Rojava Devrimi'nin tüm dünyada tanınmasında en önemli rolü öz savunma boyutu oynamıştır. Aslında pek çok güç tarafından devrimin tanınması istenmese de insanlığın başına gelmiş en büyük belalardan birine karşı savunma savaşı vererek, onu yok etmeyi başararak, dünya halklarının minnet borçlu olduğu bir konuma yükselmiştir. Her ne kadar propaganda düzeyinde bazı şeyler bilinse de Rojava Devrimi'nin öz savunma boyutu yeterince anlaşılamamıştır. Rojava'da devrim diye tanımlanacak olan bir boyut da öz savunmadır. Ulus-devletle birlikte toplum kendini savunmaktan mahrum bırakılmış, tarihin en büyük zorbasına kendi öz savunmasını devretmiştir. Öyle bir ideolojik hegemonya yaratılmıştır ki bu absürt durum normal olarak görülmeye başlanmıştır. Her toplumsal kesimin, kadınların, Süryanilerin, Arapların hem kendini hem de ittifak halinde oldukları halkları korumak için ortak hareket etmeleri mevcut dünya sisteminde eşi görülmemiş bir örgütlenme anlayışıdır.

Komünden başlayarak her toplumsal birimin her türlü iç ve dış tehlikelere karşı öz savunma birimleri kurarak kendini koruduğu sistemi öz savunma güçleri (HPC-Hêzên Parastina Civakî) olarak tanımlamışlardır. DAİŞ'le yürütülen savaşta en önde halkın çocukları savaşırken arka cephede o çocukların anneleri ve babaları savaşa katılmışlardır. Yediden yetmişe herkesin öz savunma sisteminden sorumlu olduğu bir mekanizmayı yaratmada önemli adımlar atılmıştır. Bu adımlar halkların korunması için devlete ve ordularına ihtiyacı olmadığını çok açık bir şekilde ortaya koymuştur.

1 **Yasin Duman -Rojava Bir demokratik Özerklik deneyimi – iletişim yayınları**

Diplomasi Boyutu

Rojava Devrimi devlet dışı diplomasiler açısından önemli deneyimlere sahiptir. Rojava Devrimi'nde gelişen diplomasi geçmiş pratiğiyle klasik devlet diplomasisinin alternatifi olabileceğini göstermiştir. Ulus-devlet diplomasi faaliyetlerinin temeline çıkarlarını koymaktadır. Ulus-devletlerin çıkarları da çoğunlukla halkların zararınadır. Ulus-devletin diplomasisi devletin en has görevlileri aracılığıyla yürütülür.

Rojava Devrimi'nde; "toplumlar arasında daha çok barış ve dayanışmanın, yaratıcı alışverişlerin aracına dönüşen diplomasi esas olarak sorunların çözümüyle uğraşır. Demokratik ulus diplomasisi savaşların değil, barışın ve yararlı ilişkilerin aracıdır. Bilge insanların rol oynadığı ahlâki ve politik değeri yüksek bir misyonu ifade eder. Özellikle komşu halklar ve akraba topluluklar arasındaki dostane ilişkilerin, karşılıklı yarar getiren süreçlerin geliştirilmesi ve sürdürülmesinde önemli rol oynamıştır. Ortak toplumsallıkların, daha üst seviyede toplum sentezlerinin inşa gücüdür.'2 Halklar diplomasisi diye tanımlanabilecek Rojava diplomasisi bölgede oynadığı rolden kaynaklı devletlerce de muhatap haline gelmiştir. Bazı çevrelerin eleştirdiği Rojava diplomasi çalışmalarının gün geçtikçe politikaları haklılığını ortaya koymuştur. İlkeler temelinde her güçle ilişkilenmeyi esas almaları Rojava Devrimi'nin Üçüncü Yol'da ilerleyebilmesinde önemli bir katkı sunmuştur. Bunun yanında bazı zamanlarda özgüce dayanmayan bazı tutum ve söylemleri de eleştirilmesi gereken önemli bir konudur.

Rojava diplomasisi Kurdistan'da parçalanmış ve farklı çıkarlar etrafında bölünmüş Kürtler arasında ortak bir platform geliştirmek için sürekli mücadele yürütmüştür. Bu sürekli çabaya rağmen Güney Kurdistan Bölgesel Hükümeti tarafından ambargolarla cezalandırılmaya çalışılmıştır. Bu durum Güney Kurdistan hükümetinin uluslararası ve bölgesel güçlerle menfaate dayalı ilişkilerinden kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak; Rojava Devrimi'nin bu kadar kısa bir sürede bu kadar hızlı gelişmesinde Abdullah Öcalan öncülüğünde gelişen Özgürlük Hareketi'nin elli yıllık emeğini tekrar tekrar vurgulamak gerekir. Rojava Devrimi, devrim diye tanımlanabilecek pek çok boyut ve eylemiyle gelişmeye devam ediyor. Tabi bu devrim içerisinde hiçbir yetersizliğin olmadığı anlamına gelmiyor. Uygarlık tarihinin başlangıcından bugüne nasıl ki devletçi güçlerle demokrasi güçleri arasında sürekli bir çatışma hali sürüyorsa Rojava Devrimi'nde de bu devam etmektedir. Toplumun ahlaki politik yanlarının önündeki engeller gün geçtikçe ortadan kaldırılıyor. Şimdi egemen olan demokrasi güçleridir. Ama bu, değişmez bir durum olarak görülmemelidir. Saldırılar devam etmekte buna karşı direnişte sürmektedir.

Kapitalist modernitenin zaferini ilan ettiği "tarihin sonu" diye tanımladığı, pek çok kişinin artık "çözüm yok" dediği koşullarda bunlara karşı durulup, özgür yaşamın yakalanabileceğini ispatlamıştır Rojava Devrimi.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

---

2 **Abdullah Öcalan - KÜRT SORUNU VE DEMOKRATİK ULUS ÇÖZÜMÜ Kültürel Soykırım Kıskacındaki Kürtleri Savunmak**

Ortadoğu'da Kadın!

Azime Işık

Kadınların değerler sisteminin baş aşağı düşüşünün veciz ifadeleri eril zihnin ilk ahidi olan Tevrat'ta şöyle seslenmektedir Yehova: "Ey Kıldani kızı, tahtın yok artık, yere otur. Bundan böyle 'nazik, narin' demeyecekler sana. Bir çift değirmen taşı al da un öğüt. Çıkar peçeni, kaldır eteğini, baldırını aç. Irmaklardan geç, çıplaklığın sergilenecek, mahrem yerlerin görünecek. Öc alacağım. Kimseyi esirgemeyeceğim(...) Bilgin ve bilgeliğin seni saptırdı. İçinden, kraliçe benim. Başkası yok diyordun. Ne var ki felakete uğrayacaksın. Onu durduracak büyü yok elinde. Başına gelecek belayı önleyemeyeceksin. Üzerine ansızın hiç beklemediğin bir yıkım gelecek. Gençliğinden beri emek verdiğin muskalarına çok sayıda büyüye devam et. Belki yararını görür, kimilerini titretirsin. Aldığını öğütlerin çokluğu seni tüketti. Yıldız falcıların, yıldız bilimcilerin aybaşlarında ne olacağını bildirenlerin şimdi kalksınlar da başına geleceklerden seni kurtarsınlar." (Tevrat-Yeni Yaşam Yayınları-2001-2008)

Tevrat'taki bu lanetlemeler Tanrıça İnanna'ya dönüktür. İnanna doğal toplumun yasalarını, tüm yaratımlarını, eril zihniyetin iktidarlaşmasının inşa edildiği Eridu kentinin tanrısı Enki'den alıp kadın öncülüğünün temsil edildiği neolitik devrimin değer ve kültür birikiminin hala yaşam bulduğu Uruk kentine taşıyan tanrıçadır. "Babil'in düşüşü" mezmualarında Yehova kendi iktidarını iffetsiz olarak adlandırdığı tanrıçaya saldırarak ilan etmektedir. Babil Yahudiler açısından uzun yıllar sürgün hayatına mecbur kılındıkları yer olduğu gibi bilimsel gelişmeleri teolojik olarak yazımsal literatürünün birinci cinsel kırılmaya uğradığı, Enuma Eliş mitolojisinde somutlaşan tanrıların tahta geçtiği dönemdir. Eril iktidar düzensizlik ve kaos olarak adlandırdığı dişil ilkeyi ortadan kaldırarak düzeni sağladığını, erkek tanrısallığı ile kaosa son verdiğini iddia eder. Kaos varoluş için gerekliliktir aslında. Bu nedenle bilim akademileri konumunda olan tanrıça tapınaklarının genelevlere dönüştürülmesi, ana tanrıça Tiamat'ın bedenin işkence edilip parçalanması edimi ile iktidar tahtına oturan Marduk dönemine atıfta bulunmaktadır. Dolayısıyla kadın bedenine uygulanan şiddettin, tecavüzün meşru kılınması söz konusudur. Yehova, Marduk gibi tahta oturmak, iktidar olmak ister. Marduk'tan farkı artık bir tanrılar panteonu da yoktur. Tek ve biricik olmak ister. Kıskanç, acımasız, cezalandıran, kadına karaçalan erilliği hakim kılar. Havva'nın elmayı yemesini ve buna Adem'i de ortak etmesini kabul etmez. Havva zayıflamış dahi olsa kadın bilinci ve iradesinin kültürüyle hareket eden, tanrıça kültürünün devamcısıdır.

"Elmayı yiyip iyiyle kötüyü bilmekle bizlerden biri gibi oldu. Artık yaşam ağacına uzanıp meyve almasına, yiyip ölümsüz olmasına izin verilmemelidir" demektedir. Yehova iktidarda kıskançtır, ortak kabul etmez. Tanrıçaya "Seni tahtın indirmeye geldim" diye seslenirken, Havva'yı da bilgi ağacından beslendiği ve kadın hakikatini öğrendiği için günahkâr ilan eder.

Ortadoğu ve Mezopotamya toplumsal hafızanın merkezidir. Mitoloji, din, bilim gibi gelişmelerin kaynağıdır. Doğal toplum değerleri ve kadın öncülüğü kültürünün yanı sıra karşı devrim eril iktidar zihniyetinin hakimiyetinin de merkezidir. Tek tanrılı dinler dönemi, eril iktidarlaşmanın hegemonyaya dönüşme dönemidir. Ortadoğu'da ortaya çıkan devletler mevcut hegemonyadan beslenmektedirler. Cinsiyetçi, totaliter ve son 500 yılda da milliyetçilikte eklenerek bu hegemonya derinleştirilmiştir. Abdullah Öcalan, "Tek tanrılı dinleri çözemezseniz, klasik ve ortaçağların, hatta günümüz toplumlarının zihniyet

ve edebiyat yapılarını çözemezsiniz. Tüm toplumların zihniyetlerinde ilahiyatın imzası vardır. Bu imzayı deşifre edip kazımadan bilimsel temellerde pozitif toplumu kuramazsınız... İdeolojinin ilahiyat biçiminin gücü paradan daha az olmadığı gibi devlet gücünden de az değildir. Kaldı ki üçü de iç içedir. Birbirinin içine sızmıştır. Belki de tarihte hiçbir üçlü bu kadar iç içe sızıp en büyük gücü teşkil etme imkanına sahip değildir" belirlemelerinde bu hegemonik hakikati dillendirmektedir.

Tevrat'taki yasaların temelinde kadınla ilişkiler, mal-mülk, soyu korumaya dönük katı kurallar var. Kadının adet, doğum dönemlerine ait kutsal sembollerin hepsini kirli ve günahkâr ilan eder. Tanrı Yehova, sürekli kadına seslenip, "Seni kalçalarından eritirim", "Senin karnını şişiririm" gibi tehditler savurma konumundadır. Hristiyanlık çıkışında Meryem'in oğlu İsa ile bu saldırgan ve eril dili değiştirmeye çalışır. Hz. İsa'nın katledilişi öncesi Hristiyanlık daha çok kadınların aktif rol üstlendikleri, örgütlemede yer aldıkları bir harekettir. Hz. İsa'nın ölümünden sonra Petrus, Agustinus, Origenes, Clemens gibi eril zihniyet sahipleri etkisiyle, kadın günahkâr, cinsellik korkunç bir günah olarak tanımlanır. Bu dönemle birlikte kadının kendine yabancılaştırıldığı, cadı avlarıyla katledildiği kapkaranlık bir iktidarlaşma süreci geliştirilmektedir. Eski Ahit, Tanrı Yehova'nın erkeklerle iktidar sözleşmesidir. Yeni Ahit ile Meryem ve ilk Hristiyanlar kadınlarla yeni bir sözleşme mücadelesi için girseler de tanrı kıskanç bir erkektir. Dişi ortak kabul etmemektedir.

Ortadoğu'da üçüncü ve son büyük tek tanrılı din olarak ortaya çıkan İslamiyet de, Lât, Menât, Uzzâ tanrıça kültürü üzerinden gelişmiştir. İslamiyet daha sonra bu dönemi kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğü cahiliye dönemi olarak tanımlamıştır. Kız çocukları aslında kabileler arası çatışmada esir alınıp köle olarak satılmaması için öldürülmektedir. Sonuçta bir kıyımdır. Ancak dönem itibariyle Roma'nın köleci baskıları, zulmü hâkimdir. Yine kentli kabileler ve göçebe kabileler arasında çatışmalar yaygındır. Yanı sıra toplumsal yaşam esaslarında özgür kabilelerde kadının evliliğe karar verdiği, kocasını kendi çadırına aldığı, göçebe yaşamın ekonomik üretiminin tamamında yer aldığı bir gerçeklik söz konusudur. Evlilik, miras, soy hukuku ana yanlı, özgür seçim ve eşitlik esas alınmaktadır. Hz. Muhammed'in ilk çıkışı göçebe kabile topluluğunun geleneklerine sahip Hz. Hatice ile özgür seçimle evliliğinin esaslarına dayanmaktadır. Hz. Hatice bağımsız, ekonomik gücü olan çöl kadınlarının sorunlarına çözüm arayışı olan bir duruşa sahiptir. "Muhammed'i bulan Hatice'dir. O bulunan ve seçilen değildir. Bu evliliğin politik karakteri evlilik kararının kendisinde saklıdır. Ve nihayetinde her ikisinin amacı kabileler arası çatışmalara son verecek bir ideolojik birliği ve kadın dünyasının uğradığı saldırıları durduracak bir uzlaşma kültürünü yakalamaktır."

Dolayısıyla ilk dönem köleliğin yasaklanması, kız çocuklarının öldürülmesinin yasaklanmasında bu birlikteliğin etkisindedir. Miras, evlilik gibi konularda kadın aleyhine ayetler, hadisler işlenmiştir. Ancak sonrasında bu ayetlerin çoğu "Hz. Muhammed'e uykusunda iblis tarafından söyletilen ayetler" olarak tanımlanıp değiştirilir. Allah'ın elçisinin uyurken iblisin etkisine girdiği gibi iftiralara başvuruyorlar eril iktidar zihniyet sahipleri. Hz. Hatice'nin ölümünden sonra Hz. Muhammed'in kadına yaklaşımında büyük değişimler yaşanır. Tek eşlilikten harem hayatına geçen Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'in kızlarıyla evlenir. Ölümüne yakın kendi kızlarını ve ailesini dahi iktidar kliğinin elinden koruyamayacak noktadadır. İslamiyet'te kadınların örtünmesine dair ayetler Hz. Ayşe'nin kervandan ayrı düşmesi sonucu yayılan dedikodular sonrası ve Hz. Ömer'in, Hz. Muhammed'e "Evine giren çıkan çok. Eşlerinin başı açık söyle örtünsünler" demesi üzerine ortaya çıkmıştır. Yani kıskançlık ve dedikoduculuk nedeniyle ayetler geliştirilir. Nur Suresi Medine'de inmiştir. Medine dönemi Hz. Muhammed'in ilişkilerinin, kararlarının çoğunlukta artık İslam'ın iktidarlaşmasına, İslam'ın yayılmasına ve politik dengelere göre şekillenir. Hem kendisinin çok eşlilik yaşaması hem fetihlerin artması eril zihniyetin önünü açar. Bu döneme dair ayetlerde erkekleri memnun etme, onların taleplerini kabul etme özelliği öne çıkar.

Hristiyanlıkta ve Yahudilikte olmadığı kadar İslamiyet'te eril cinsellik ve şehvet kutsanır. Bakara Suresi'nde, "Kadınlar sizin ekinliğinizdir. Onlara dilediğiniz gibi varın" diye seslenen bir eril cinsellik özgürlüğü var. Hz. Muhammed'in ölümünden sonra ise bütün ayetler, hadisler ve yorumlar yoluyla eril zihniyet lehine elden geçirildi. Hz. Ebubekir, Hz. Osman ve Hz. Ömer'in

iktidarsal zihniyetine İmam Gazali'nin felsefeye indirdiği darbeyle şeriatın hakim kılınmasıyla birlikte peygamberin arkasında namaz kılan, örtünmeyen, cemaatlerde etkin rol oynayan, ikinci eş kabul etmeyen, evliliği eşit paylaşan kadınların tüm hakları elinden alındı. Muhammed'in kızı Fatma'nın evi, Hz. Ebubekir'e biat etmediği için Hz. Ömer ve askerleri tarafından basılır. Torunu Zeynep, Sakine ve sahabe Rabia gibi birçok kadının bu eril iktidarcılığa karşı direnişi gelişse de bu direnişler mezhep çatışmaları adı altında bastırılır. Fetihlerin genişlemesiyle dünyevi nimetlere karşı oluşan aşırı rağbet karşısında bir tepki olarak Zühd-Takva hareketi gelişir. Zühd, Arapçada zehd fiilinin mastarı olup, bir şeye meyletmek, yüz çevirmek, reddetmek vs. anlamındadır. Bu dönemden sonra tasavvuf ve tarikatlar dönemleri takip eder. Nişaburlu Fatma, Addeviyeli Rabia, Mekkeli Gülbahar, Kurtubalı Fatma, Ümmülfukara, Ümmü Muhammed Geylani gibi birçok filozof kadın iktidarcı İslam anlayışına karşı durmuştur. Yine Sühreverdi, Cüneyd, İbni Arabi, Zennun gibi birçok filozof da kadın sufilerden etkilenmişlerdir. İmam Gazali'nin din ile felsefeyi birbirinden kesin ve mutlak olarak ayırması, felsefeye karşı çıkması ile felsefik bilinçten kopuk eril iktidarcı imamları şeriat hukuku yorumları üzerinden geliştirilen İslam, bugünkü siyasal İslam'ın yolunu açmıştır. Olasıdır ki Gazali gibi dini felsefik yorumdan koparan ilahiyatçılar olmasaydı Ortadoğu rönesansı belki de kadın öncülüğünde gelişmiş olacaktı.

Son yüzyılda Ortadoğu'da kadına yönelik sömürü üzerinden toplum gittikçe derinleşen kapkaranlık bir yaşama mahkûm edilmektedir. Cinsiyetçilik, iktidarcılık ve milliyetçilik kıskacında toplum kırım geliştirilmekte, Ortadoğu'da oluşturulan devletçiliklerle, mezhepsel ve etnik çelişkilerle milliyetçilik beslenirken, dincilik adı altında kadına dönük sömürü derinleştirilip toplumsal ahlak, kültür aşındırılmakta, toplum öz değerlerinden koparılıp savunmasız bırakılmaktadır. Son yüzyılda hâkim kılınan siyasal İslam modeli bu zihniyetin politik formudur. Suudi krallar tarafından yürütülen Vehhabîlik hegemonyası Müslüman Kardeşler, El Kaide, Taliban, DAİŞ projeleriyle geliştirilmek istenen nasıl ve kimin İslam'ıdır, sorgulanmalıdır. Ortadoğu'da ulus devlet kimliği altındaki özünde ulusların soykırıma tabi tutulmasıdır. Diktatörlükler kurulduğundan beri petrol kaynaklarının paylaşımı esası üzerinden yaratılan bir İslam gerçekliği var. Suudi krallığının yaptığı petrol anlaşmalarını korumanın siyasal, politik formu Vehhabîlik, Ortadoğu'da hâkim mezhep kılınmaya çalışıldı. "Bu bağlamda Mısır, Ürdün, Kuveyt, Sudan, Türkiye daha sonra Pakistan ve Afganistan gibi yoksul ülkelerde İslami kardeşlerin bankalarını inşa etmeyi sürdürdü. El Suud, bu İslami bankalar aracılığıyla General Ziyaül-Hak ve Molla Ömer gibi diktatör hükümdarlara ülkelerini fanatik Vehhabî mezhebine açmaları için büyük miktarda paralar aktarmıştı." Bu ülkelerin hepsinde siyasal İslam'ın etkisiyle türban, tesettür, burka gibi örtünme tarzları kadına dayatıldı. Batı ülkeleri bu diktatörlükleri demokratik bulmadıklarını ilan ediyor görünse de petrol anlaşmalarını koruma hesapları içinde nitekim "Arap Baharı" sonrası kadınların yaşamının Müslüman Kardeşler, Taliban, DAİŞ gibi örgütlerin elinden karakışa dönüşmesi karşısında hiçbir demokratik girişimleri olmadı. ABD yıllarca Afganistan'da savaş oyunu oynayıp silah tüccarlarını iyice semirdikten sonra meydanı Taliban'a bırakıp çekildi. Şimdi Ukrayna'da Rusya ile savaşçılık oynama hevesinde. Suriye'de DAİŞ'le mücadelenin sonucunu nasıl noktalayacak belirsiz. Kürtlerin elindeki petrol kaynakları ve bu kaynakların kullanımı Suudi piyasası düzeyinde değil. Asıl mesele savaşın çelişkileri beslemesi ve sistemik krize katkısıdır. Türkiye'de 25 yıldır AKP ile siyasi İslam beslenilmektedir. Bu süreçte DAİŞ ve Müslüman Kardeşler ile ilişkileri çatışmaları besleyici temelde oldu.

Vehhabî örtünme modeli türban, tesettür artık tüm akımlarda yaygın, şimdi küçük yaşta çocuk evliliklerinin yasallaşması gündemde. Tarikatların meşruiyet kazanması son seçimlerle beraber tamamlandı. Dolayısıyla bu örgütlerin gelişmesiyle beraber Ortadoğu'daki tüm devletlerde kadına dönük ortak politikalar gündem olmuştur. Türban, burka gibi örtünme zorunluluğu, küçük yaşta evlendirilme, kızların okumasının yasaklanması, kadınların çalışmasının yasaklanması, kadının köle olarak satılması... Özellikle DAİŞ'le birlikte Êzidî kadınların "cihat ganimeti" olarak adlandırılıp tecavüz edilmesi, köle olarak pazarlarda satılmasıyla kadın soykırımı sınırsız bir noktaya taşınmıştır.

Tek tanrılı dinlerin gelişimi öz itibariyle eril iktidar zihniyetinin inşasıdır. Kadınlar, dinsel

gelişmenin seyri içinde kadın hakikatini toplumsal bilinçle, değişik yöntemlerle işlediler. Kadın-erkek renkliliğinin korunmasını sağladılar. Ancak Birinci Dünya Savaşı'ndan bugüne içinde olduğumuz Üçüncü Dünya Savaşı süreci içinde kapitalist hegemonyanın siyasal İslam politikaları ile Ortadoğu kadın soykırımı alanına dönüştü. İslam devletleri kapitalist hegemonya politikalarıyla hem İslami ideolojik-kültürel olarak kıyıma uğratmakta hem de toplumkırım sürdürülmekte. Bunu önlemenin tek yolu, kadın özgürlük mücadelesini geliştirmektir. Üçüncü Dünya Savaşı ile tüm devletler, toplumsal yapılar için değişim-dönüşüm süreci mevcut olduğu gibi kadınlar açısından da kendini yeniden yapılandırma, örgütleme, konumlandırma ve dinamiklerini inşa etmek için potansiyel bir zemin taşımaktadır. Kürt kadınlarının askeri, siyasi, toplumsal örgütlenme dinamiği açığa çıkmış durumdadır. Tunus, Mısır, Cezayir, Libya, İran, Afganistan, Hindistan'da kadın mücadelesi için batı feminist hareketinden bir yere kadar beslenmiş ancak kendi öz dinamikleri temelinde yeniden şekillenen ve gelişen kadın hareketi var. Özgürlük için ortaklaşma zemini güçlendirmek gerekmektedir.

Kürt kadın hareketi, Rojava'da kadın kanunlarını, kadın kurumlaşmalarını toplumsal inşa sürecinde deneyimlemektedirler. Üstelik Arap kadınlarıyla bu temelde önemli buluşmalar yaşanmaktadır. Dönem itibariyle yakın zamanda toplanan Ortadoğu Kadın Konferansı'nın aldığı kararlar, yapılacak çalışmalar oldukça önemlidir. İran'da önemli bir kadın direnişi gelişti ve biraz zayıflasa da varlığını hala korumakta. Ancak yanlızlaştırılmamalıdır. Direnişin şiarı "Jin, Jiyan, Azadî", Rojava'dan alınan ilhamın kadın mücadelesinin ortaklaşmasının etkisidir. Kadınların dili ortaktır, o nedenle "Jin, Jiyan, Azadî" Afganistan'daki kadınların da şiarı oldu. Aynı coğrafyanın aynı kaynaktan beslenen kadınları kendi kimlikleriyle binlerce yıllık geleneği, kültürü yeni bir kadın devrimine dönüştürülebilir. 21. yüzyıl kadınların devrim çağıdır; Üçüncü Dünya Savaşı ve açığa çıkardığı diktatörlükler, cinsiyetçi, dinci, milliyetçi hegemonya bunun önüne geçemeyecektir. Kadınlar buna izin vermeyecektir; günümüzde her yerde bu soykırıma sessiz kalamayacağını gösteriyor. Bu nedenle İran, Afganistan kadınları başta olmak üzere Ortadoğu kadınları birliği geliştirilmelidir. Başûr'da (Güney Kurdistan) Êzidî kültürünün korunması kadar Rojhilat'ta (Doğu Kurdistan) Yaresanî kültürünün korunması da gerekmektedir.

Feminist kadın hareketinin, kadının oy kullanma, çalışma, boşanma, kürtaj gibi haklarda verdiği mücadelenin kadın özgürlüğü için önemi kadar kadın komisyonunun, kadın evinin kadın kanunları için aldığı kararlar ve bu kararların uygulanması temelinde yapılacak inşa çalışmaları da aynı önemdedir. Kadınların özerk örgütlenme ve kurumlaşma hakkı, kadınlarla ilgili kanunların kararlaşmasında kadın iradesinin esas alınması, namus cinayetlerinin yasaklanması, tek eşlilik, boşanma durumunda çocukların 15 yaşına kadar annede kalması, küçük yaşta evliliğin yasaklanması devrim niteliğinde haklardır. Bu hakların hayata geçmesi Ortadoğu toplumunda çok ciddi zihniyetsel dönüşümlere yol açmaktadır. "Jin, Jiyan, Azadî" kadın birliğinin şiarı olabilir. Birinci Dünya Savaşı gelişmeseydi sosyalist mücadele seyri Avrupa'da farklı olabilirdi. Savaştan birçok ülkede, özelde Almanya başta olmak üzere devrim beklentisi vardı. Enternasyonalin savaşın sosyalist devrimin önünü almaya dönük olduğunu görüp okuyabilmesi olasılığında ve proletaryayı milliyetçilik kıskacına sokmaması durumunda sosyalist devrim gelişebilirdi. Bu potansiyel vardı, bekleniyordu. Enternasyonalin milliyetçilik temelinde aldığı hatalı karar sosyalist devrimin kaderini belirledi. Bu milliyetçi hata olmasaydı sadece Rusya'da değil, Avrupa'da sosyalist devrim olsaydı herhalde dünya bu denli kötü bir durumda olmazdı. Rus Devrimi de demokratik bir seyir izleyebilirdi. Şimdi Ortadoğu'da Kadın Devrimi, kadın direnişi potansiyeli çok güçlüdür. Çünkü sömürü çok derin. Birinci ve ikinci cins kırımı Mezopotamya ve Ortadoğu'da gelişti; sömürü bu nedenle burada çok daha derin. Bu nedenle de direniş ve özgürlük potansiyeli buradadır. Bugün Bakur'da (Kuzey Kurdistan) kimi siyasal İslam partileri meşrulaştırılarak siyasallaştırılmasının nedeni de budur. Potansiyel yok edilmeye, bastırılmaya, özünden boşaltılmaya çalışılıyor. Milliyetçi, dinci argümanlar palazlanmaktadır. Bu politikalara karşı yeni bir değer çağı başlatmak mümkündür.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Halkların Baharı Rojava'da Hayat Buluyor

Azad Mustafa

Birinci Dünya Savaşı'nın temel bir sonucu Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasıydı. Dağılan Osmanlı'nın mirası, savaştan galip çıkan devletler-İngiltere ve Fransa-tarafından pay edilmiş, bu devletler bölgeye kendileriyle birlikte ulus-devlet modelini de taşımışlardı. Her ne kadar Rusya, savaş öncesi batılı güçlerle bölge üzerinde belli anlaşmalar içinde olsa da (Sykes-Picot) Lenin öncülüğünde gerçekleşen devrim ile bu anlaşmalardan çekildi. Nihayetinde İngiltere ve Fransa Ortadoğu'yu kendi aralarında paylaştılar. Devlet adı altında bölgeyi paramparça ettiler. Buna göre 22 Arap devleti kurdular. Savaştan önce Rusların kontrolüne bırakılması kararlaştırılan Osmanlı artığı bölgede-Anadolu ve Kuzey Kurdistan-ise Lenin'in anlaşmadan çekilmesi neticesinde Türk devleti ilan edildi. Zaten İran bu topraklarda eskiden beri vardı. İsrail'in ise kurulması konusunda genel bir karar verilmişti.

Bu sürecin sonunda, özellikle de 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması'ndan sonra Kürtler yeni kurulan bu devletlerin içinde parça parça edildiler, statüsüz kaldılar. Ortadoğu, Kürtler başta olmak üzere genel olarak parçalanmış bir biçimde 20. Yüzyıla giriş yaptı. Kimliksiz ve statüsüz bir biçimde yeni süreci karşılayan yerlerden biri de Suriye'nin işgali altındaki Rojava Kurdistanı oldu. Rojava coğrafik olarak Kurdistan'ın en küçük parçası olarak bilinmektedir. Ki, 1963'den bu yana iktidarda Baas Partisi bulunmakta ve Suriye'yi merkezi-otoriter bir biçimde yönetmektedir. Suriye'nin resmi ismi, Suriye Arap Cumhuriyeti'dir. Tüm bu süreç boyunca Suriye'de tam bir despot rejim hüküm sürmüş, anti demokratik bir sistem hayat bulmuştur. Toplumsal kesimlere karşı tam bir inkar ve imha sistemi uygulana gelmiştir. Bu kesimlerin başında da tarih, kültür ve kimlik olarak inkar edilen Kürtler gelmektedir.

2010 yılında Ortadoğu'da halkların baharı başladığında, bölge halklarında genel olarak mevcut ulus-devletlerin aşılması yönünde bir umut oluştu. Suriye halkları da 2011 yılında kendi baharını inşa etmek, özgürlük ve demokrasiye dayalı yeni bir yaşamı kurmak için ayaklandı. Fakat hem Suriye'de hem de Ortadoğu'da halkların bu talebine cevap olacak ne bir örgüt ne de düşünce söz konusuydu. Mevcut olanlar sistemin içinde kendisini ifade eden, biçimde farklı görünseler de özünde aynı olan yapıların ötesine geçmiyordu. Her ne kadar özgürlük ve demokrasiden söz etseler de bu değerlerin bilincine varma, ulus-devlet zihniyetini aşma durumları yoktu. Böylesi bir zeminde umut oluşturan tek proje, Abdullah Öcalan tarafından sunulan ve halkları irade sahibi kılmayı öngören özgür, demokratik toplum projesiydi. Özellikle kadın özgürlüğünü esas alması ve demokratik ulusa dayalı tüm toplumsal kesimleri kapsaması, bu projenin etkisini oldukça arttırdı. Bu düşünce yeni bir yaşamı temsil ediyor ve devrime yeni bir tanım getiriyordu.

İktidarcı hegemonik sistem, devrimi iktidara gelme olarak ifade ediyor ve tüm tarihi de böyle yorumluyor. Fakat Abdullah Öcalan'ın felsefesine göre, devrim her an ve zamanda, insanın zihniyetinde yaşanmakta ve sürekli bir değişimi de kendisiyle birlikte getirmektedir. Bu tanıma göre olup yaşananları yorumladığımızda göreceğiz ki, halkların baharı devriminin gerçekleştirilmesi toplumcu bir zihniyeti geliştirmekle doğrudan bağlantılıdır. Toplumu yürüten akıl değiştirildiğinde toplumda, onun yönetimi de değişecek ve yeni bir yaşam tarzı şekillenecektir.

Kuşkusuz bu da toplumun yeni bir zihniyet ve sistem dahilinde kendi kendisini örgütlemesi, uygun kurumlaşmalarla yürütmesi anlamına gelmektedir. Elbette bu değişim Öcalan'ın sıkça eleştirisini yaptığı toplumsal mühendislik faaliyetleri ile üsten topluma şekil verme, toplum adına konuşma ve iş yapma biçiminde olmayacaktır. Olması gereken; toplumun kendi sorunlarına hakim olması, kendi gerçekleri doğrultusunda sistemini geliştirmesi, kendi talep ve istekleri temelinde devrimini inşa etmesi, yaşamını kurmasından geçmektedir. Yani ulus-devlete göre değil, kendi öz değerlerine, gerçekliğine göre inşa faaliyetine yönelmesidir.

Egemen hegemonik sistem her daim Arapları parçalı tutmuş, Kürtleri ise statüsüz bırakarak iradesiz kılmaya çalışmıştır

Bu dönemde, böylesi bir projeyi hayata geçirme konusunda Kürt halkı ve onun öncü örgütü önemli bir imkan ve şansa sahip oldu. Rojava Kurdistan'ında böyle bir projeyi hayata geçirmek için güçlü bir zemin mevcuttu. Çünkü bu sürecin öncesinde Öcalan'ın 20 yıla dayanan önemli bir emeği söz konusuydu. Öcalan bu 20 yılda her kesimden halkı örgütlemiş, demokratik bir kültür oluşturmuştu. Örgütlendirilen bu toplum yeni toplumsal inşa için bir yere kadar yeterliydi. Kuşkusuz, farklı güçler ulus-devlet temelinde bir sistem değişikliği için uğraştılar. Demokratik ulus temelinde bir değişimin olmaması için büyük çaba harcadılar. Fakat Öcalan'ın gücü ve paradigması sayesinde tüm bu yönelimler büyük oranda boşa çıkarıldı. Halkın ihtiyaçları temelinde komün, meclis, komite, kurum örgütlenmesine gidildi ve belli bir sonuç da alındı. Özellikle toplumu eğitme temelinde oluşturulan eğitim sistemi önemli bir aşamaya ulaştı. Yine toplumun kendi kendisini savunması konusunda oluşturulan öz savunma sistemi ciddi bir başarı sağladı ve önemli bir rol oynadı. Şüphesiz, bu dönemin esas gündemi Kürt sorunu bağlamında Kürt halkının kültür, tarih ve kimlik olarak yeniden ayağa kaldırılmasıydı. Fakat bununla birlikte Arap, Süryani, Keldani, Türkmen, Ermeni ve Çerkeslerle de demokratik ulus düşüncesi temelinde özgür ve eşit bir yaşamın örülmesine çalışılmıştır. Bu girişim, farklı toplumsal kimlikler için yeni bir gelişmeydi. Suriye gibi tek millet esasına dayalı bir yerde böyle bir projenin geliştirilmesi, yeni bir zihniyetin, yeni bir yaşamın inşası anlamı taşıyordu. Birbirini farklılıklarıyla kabul eden, birlikte yaşamı esas alan, yeni bir toplumsal sistem!

20. Yüzyılın başında Ortadoğu'da oluşturulan bu yeni sistemden en fazla zarar gören iki ulus vardır: Kürtler ve Araplar. Kürtlerin ki biliniyor; ülkesiz, kimliksiz, statüsüz bırakıldılar. Arapların ise her ne kadar devletler kurulsa da, esasında uluslararası hegemonik sistemin yerel ayakları görevini oynamanın ötesine geçmemektedir. Ortadoğu'nun temel gerçekliğine, tarihsel kimliğine ışık tutan iki temel ulus Kürt ve Arap gerçekliği olmaktadır. Hiç kuşku yok ki, eğer Araplar ve Kürtler birlikte hareket ederse hem Ortadoğu'da hem de dünyada önemli bir güç haline gelebilirler. Bundan dolayı egemen hegemonik sistem her daim Arapları parçalı tutmuş, Kürtleri ise statüsüz bırakarak iradesiz kılmaya çalışmıştır.

Açık ki, bu yönelimlere karşı yegâne çare-ilaç demokratik ulus projesidir. Devrim sürecinde tüm farklı kimlikler, etnisite, inanç grupları bir araya geldiler ve demokratik ulus şemsiyesi altında yeni yaşamı inşa ettiler. Özellikle Kürt ve Arap toplumunun bir araya gelmesini Türk devleti kendisi için tehlike olarak gördü ve bunu engellemek için çok yönlü çabalar sergiledi, sergiliyor. Türk devleti Kürt ve Arap başta olmak üzere bölge halklarının ittifakını istemiyor. Bu süreçte görüldü ki, sadece Kürtler değil bölgenin diğer bütün halkları da devrime sahip çıktılar ve bölgelerini savundular, tüm kurum ve kuruluşlarda yerlerini aldılar. Farklı yanlarını bir problem olarak öne çıkarmadılar, tersine bir zenginlik olarak gördüler. Kuzey ve Doğu Suriye'de Kürt-Arap-Süryani-Keldani gençlerinin kanı birbirine karıştı. Birlikte hem bölgelerini hem de halklarını savundular. Türk devleti başta olmak üzere benzer güçlerin her türlü saldırısına rağmen ortak değerlerine sahip çıktılar. Şimdi! Gelinen aşamada rahatlıkla diyebiliriz ki, demokratik ulus projesi başarılı olmuştur. Artık Rojava'da bu düşünce kök salmıştır ve Ortadoğu için de güçlü bir zemin oluşturmuştur.

Aynı şekilde kadın öncülüğü Abdullah Öcalan'ın paradigmasının temel bir ayağı oluyor. Kadının özgür olmadığı, rol oynamadığı bir toplumun özgür olamayacağı, demokratik bir kültüre de sahip olmayacağı aşikardır. Bu temelde her daim kadının meclis, komün ve komitelerde yer alması, kendi iradesiyle bulunması için mücadele edilmiştir. Sonuçta Rojava-Kuzey ve Doğu Suriye-Devrimi Öcalan'ın demokratik toplum inşasına dayalı projesinin geliştirilmesinde önemli bir örnek haline geldi. Gerek Türk devletine gerekse de DAİŞ ve Baas rejimine karşı bugün ayakta duran ve günübirlik olarak mücadele eden bir yapı söz konusudur. Çok ağır koşullarda, imkansızlıklar içinde dahi olsa büyük fedakarlıklara, kahramanlıklara dayalı bir biçimde bu devrim açığa çıktı. Dört parça Kurdistan, yurtdışından gelen gençler, yine enternasyonal gençler, bu devrimin içinde yerlerini aldılar ve direndiler. Denilebilir ki, devrim hem Kurdistan hem de dünya ölçeğinde demokrasi ve özgürlük güçlerinin birliğine vesile oldu. Yine devrimde açığa çıkan kadın örgütlülüğü-iradesi tüm dünya kadınları için önemli bir örnek oluşturdu, tüm dünyayı etkiledi ve erkek egemen sistemin geriletilmesinde önemli bir rol oynadı.

Toplumsal iradeyi geliştirme temelinde oluşturulan komün ve meclis örgütlülüğüyle devletçi sistem karşısında bölgede ilerici bir deneyim açığa çıktı. Şu an çok daha iyi görmekteyiz ki, 2010 yılından bu yana Ortadoğu'da geliştirilmek istenen hiçbir model halkların istemlerine yanıt olamadı. Bu modellerin hiçbiri demokratik ve özgür bir sistem oluşturamadılar. Şu ana kadar Suriye de dahil olmak üzere tüm bu devletlerde çatışma ve kaos devam etmekte; gün geçtikçe yaşanan kaos derinleşmektedir. Yalnızca Kuzey ve Doğu Suriye'de toplumsal bir sistem oluşturulmakta, demokratik bir zihniyetin inşası yolunda her geçen gün daha fazla yol alınmaktadır. Bugün yaşanan sorunlar sistemsel ve paradigmal olmaktan çok dışardan gelişen Türk devleti saldırıları ve ona bağlı çetelerden kaynaklıdır. Bu saldırılarla yaratılan gelişmelerin önü alınmak istenmektedir. Türk devleti, bu paradigmanın gelişiminin önünü alabilmek ve demokratik inşayı engelleyebilmek için tüm gücüyle bölgeye saldırmaktadır. Bir yandan diplomatik, siyasi, ekonomik, kültürel ve askeri alanlarda baskı ve saldırılarını yoğunlaştırırken, diğer yandan DAİŞ ve benzeri çeteleri, yine KDP uzantısı uşaklarını aralıksız kullanmayı sürdürmektedir. Bununla kalmamakta bölgesel ve uluslararası tüm temas ve ilişkilerinde ilk şart olarak Kuzey ve Doğu Suriye karşıtlığını öne sürmektedir.

Ahlaki-Politik Toplum İnşası Önündeki Engeller

Şu gerçeği de inkar edemeyiz: Kuzey ve Doğu Suriye Devrimi, her ne kadar belli düzeyde örgütlenmiş olsa da, özgürlük ve demokratikleşme yalnızca sistemin biçimsel inşasıyla gerçekleşemez. Asli mesele zihniyet dönüşümü ve gelişimidir. Ancak ne yazık ki, bu konuda bu projenin öncüleri ve yöneticileri zihniyet dönüşümünü istenen düzeyde gerçekleştiremediler. Ortaya çıkan gerçek şu ki, demokratik sistemi kurma çabaları iktidarcı sistemin zihniyet kalıplarıyla geliştirilmek istenmektedir. Komün, meclis ve komiteler kuruluyor, ancak bu kurumların içeriği demokratik bir zihniyet ve demokratik bir kültürle doldurulamamakta, yaşanan gelişme şekli ve bir taklit olmanın ötesine geçememektedir. Zihniyet kolektif değilse, bir grup insanın yan yana gelmesiyle kolektivizm sağlanmış olmaz ya da yalnızca toplumsal bir kurumun kuruluşuyla toplum kendi demokratik devrimini tamamlamış olmaz. Açık ki hala ahlaki ve politik toplumun inşası önünde, ciddi zihniyet sorunları bulunmaktadır.

Yürütülen özel savaş karşısında, eğitim ile toplumsal zihniyetin gelişimi sağlanamazsa, toplum devrimini gerçekleştiremez, başarıyı elde edemez. Hala bu topraklar üzerinde, özgürlüğü devlet inşa etmede gören insanlar var. Hala kadın özgürlük mücadelesine anlam veremeyen, iktidarın tüm yaşam hücrelerimize kadar sızdığını göremeyenler var. Kadın özgürlüğünün neden tüm özgürlüklerin temeli olduğunu anlamayanlar var. Kimi uşak ve hainlerin Kürt ulusunun ismini ağızlarına alarak ve kullanarak, ailelerini ve kendilerini yaşattıklarını göremeyenler var. Halkın emekleri üzerinde kendini yaşatanlara, "Sen uşaksın ya da hainsin" denilmemektedir. Barzani ailesi, hala kendisini Kürtlerin temsilcisi olarak sunabiliyorsa, Kurdistan'ın tüm yeraltı ve yerüstü kaynaklarını sömürüyor, her gün işgalcilerle kirli işbirliği ve planlar geliştirebiliyorlarsa ve bunların

yanlış bir şey yapmadığı düşünülüp karşılarında radikal bir turum alınmıyorsa, bu durum toplumsal zihniyet dönüşümünde çok derin ve kapsamlı bir ideolojik mücadele gerekliliğine işarettir. Hala kendisini devletçi sisteme göre şekillendiren yaklaşımlar görünmektedir. Hala toplumsal ekonominin inşasında gözle görülür zayıflıklar yaşanmaktadır. Hala ekonomik sistem, kendini kapitalist ekonominin devamı şeklinde sürdürmektedir. Hala belediyeler ve toplumsal hizmetler, devletçi sistemdeki gibi yürütülmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye'nin tüm etnik gruplarından gençler birlikte büyük bir kahramanlık ve fedakârlıkla direnmelerine rağmen ne yazık ki toplumsal savunma sistemi bu durumdan uzaktır. Hala öz savunma zihniyeti "Devrimci Halk Savaşı"nın ihtiyaçlarına yanıt olabilecek düzeyde oluşturulmuş değildir. Halk savaşçılarına bağlı, onları seviyor, onlara sahip çıkıyor, ancak kendisi savunabilecek, düşman saldırılarını boşa çıkarabilecek düzeyde bir örgütlülük yaratabilmiş değildir. Eğitim sisteminde ciddi gelişmeler olmakla birlikte, okullar, meslek okulları, üniversiteler, akademiler açılmış olmasına ve eğitim sürekli devam etmesine rağmen bu projenin anlamına ve özüne uygun bir düzey kazandırılmış değildir. Belli ki bu konuda daha fazla zamana ihtiyaç vardır. Kısacası, sistemin iskeleti oluşturulmuş durumda, ancak istenen ruh oluşmuş değil. Yani bedenleşme söz konusu olmasına rağmen yaşam özelliklerinde, kendini geliştirme ve büyütmede zayıflıklar görülmektedir.

Türk devleti ve destekçileri, her tür yöntemle özel savaş saldırılarına devam etmektedir. Bölge halkları arasında ayrım ve çatışma ortamı yaratmaya çalışarak, demokratik ulus zihniyetini ve kültürel gelişimini sekteye uğratmaya gayret etmektedir. Bölge ulus ve inançları arasında çelişki yaratmaya ağırlık vermektedir. Kürt ve Arapların, Kürt ve Süryanilerin, Kürt ve Asurilerin birlikte yaşamının önüne geçebilmek için çok yoğun çalışmaktadır. Her daim bölgenin kadim inançları olan, Hristiyan, Müslüman ve Êzidî topluluklar arasında çelişki oluşturmaya çalışarak, demokratik birlikteliklerini parçalamak istemektedir. Aslında bunun zemini daha önceden bir düzeye kadar vardı. En başta ifade ettiğimiz gibi ulus-devlet sistemi bunun üzerine kurulmuştu. Bunun yanında Türk devletine işbirlikçilik yapan hareketlerin tümü (Müslüman Kardeşler, Cephetul Nusra, DAİŞ ve Kürt uşakları) aynı zihniyetle demokratik ulus projesine karşıdırlar. Kuşkusuz erkek egemenlikli hegemonik tüm sistemler kadın karşıtı, özgürlük ve demokrasi karşıtıdırlar. Kuzey ve Doğu Suriye'de kadın öncü bir role sahip olduğundan, bu sistem içerisindeki yeri ve önemi bilindiğinden dolayı kadın üzerindeki köleliği derinleştirmek, kadın özgürlük mücadelesinin önünü almak için her türlü çabayı sergilemektedirler.

Kuzey ve Doğu Suriye Devrimi, her ne kadar belli düzeyde örgütlenmiş olsa da, özgürlük ve demokratikleşme yalnızca sistemin biçimsel inşasıyla gerçekleşemez

Aynı zamanda gençlik tüm yönetim kademelerinde ve kurumlarda öncü bir pozisyona ve role sahiptir. Özgür, demokratik yeni toplumun yaratıcı gücü ve temsilciliğini yapmaktadır. Gençlik, siyasette, kültür ve sanat alanında, eğitim, savunma ve yönetimde en aktif ve öncü güçtür. Bundan dolayı Türk devlet rejimi, gençliğin devrime katılımı ve gelişimi önüne set çekebilmek için her türlü planı yürürlüğe koymaktadır. Bu çabaları en somut anlamda, gençlerin umutlarını kırmaya çalışarak, onları ülke dışına göç yollarına sürmeye çalışmasında görmekteyiz. Bunu insan ticareti yapan çetelerin önünü açarak ve katkı sunarak yapmakta, huzurlu ve özgür bir yaşam için ülke dışını işaret etmektedir. Ülkede kalanlar üzerinde ise devamlı saldırı ve ekonomik, askeri, psikolojik baskıyı hakim kılmak istemektedir. Gençlik içerisinde uyuşturucu madde kullanımı ve dağıtımını örgütleyerek, gerçekliklerinden uzak kılıp, yaşam ve mücadelede rol üstlenmelerinin önüne geçmeye çalışmaktadır.

Devrim sürecinde bir diğer eksik kalan konu da ekolojik mücadelenin çok fazla geliştirilmemesidir. Baskın anlayışa göre, doğa ve çevre bir araç olarak insan hükmü altındadır. Ama doğru olan ve hepimizin inanması gereken gerçek; insan doğa üzerinde bir hükümdar değildir, insanın kendisi doğanın bir

parçasıdır. Önemli olan birinci ve ikinci doğanın yani insan toplumu ve doğanın birbirini tamamlamasıdır. Belli ki herkes kendi özgürlük ve eşitlik arayışlarının çözümünü sadece siyaset alanında görüyor. Halbuki unutulan bir şey var; yaşam sadece üst siyasette değil, yaşam sadece yönetim değil; yaşam, toplum, doğa, kültür ve tarih bütünselliği içinde anlamına kavuşuyor. Açık ki ekolojik mücadele konusunda hala Kuzey ve Doğu Suriye emekleme aşamasındadır.

Unutmamalıyız ki Kuzey ve Doğu Suriye, Suriye devletinin bir parçasıdır. Bu devlet birleşmiş milletlerin içerisindedir. Hüküm sahibidir, bayrak sahibidir ve şu ana kadar da bağımsız bir devlet olarak tanınmaktadır. Kuzey ve Doğu Suriye yönetiminin Suriye'den kopmaya dair hiçbir amacı yoktur. Sadece bir ulusun (Kürt olarak) diğer ulus üzerinde hüküm sürme gibi bir planı da yoktur. Yine sadece kendisini tek bir yönetim olarak halkın üzerinde farz kılma da yoktur. Tersine tüm bileşenlerin komün ve meclis yoluyla kendi kendisini yönettiği bir sistem amaçlanmaktadır. Bu sistem içerisinde toplumsal irade esas alınmaktadır. Bir yönetim merkezi olmadığında, özerk ve demokratik olduğunda, insanların özgür iradelerinin esas alındığını söylemek mümkündür. Eğer bir toplum dinlerin, ulusların ve farklı toplumların arasına herhangi bir fark koymadan ve özgür iradesiyle kendi durumunu değerlendirebiliyorsa, yorumlayabiliyorsa ve çözümler bulabiliyorsa o zaman devrimin uygulanmasından ve başarısından söz edebiliriz.

Kuzey ve Doğu Suriye'de Kapsamlı İdeolojik Çalışmalar

Bir diğer zahmetli konu ve sorunları ağırlaştıran mesele de Beşar Esad rejiminin-iktidarının Şam'da eskide ısrar eden tutumları olmaktadır. Esad yönetimi, demokratik değişim için adımlar atmak istemiyor. Ki Suriye topraklarının yüzde 20'si Türk devleti işgalciliği altındadır. Kuzey ve Doğu Suriye dışında Beşar Esad rejimi elinde kalan diğer bölgelerde halk viran olmuş ve çoğu göç etmiş durumdadır. Geriye kalanlar ise büyük bir yoksulluk ve fakirlik içerisinde yaşamaktadır. Yani Suriye adında bir devlet var ama kendi gerçekliğinde parçalanmış, bıkmış, çaresiz ve ortalıkta kendi acılarıyla debelenmekte olan bir Suriye mevcuttur. Bütün bu durumlara rağmen Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi her zaman Şam rejimini ikna edip, Suriye demokratik devrimini geliştirme, yeni bir demokratik Suriye'yi inşa etmek için uğraş içinde olmuştur. Ama mevcut rejim kendisini ulus-devlet anlayışına dayandırdığı için hiçbir zaman demokratik bir değişim olmasını ve uygulanmasını kabul etmemektedir.

Suriye toprakları üzerinde etkili olan farklı güçler de var. Uluslararası Koalisyon, Rusya, Türkiye, İran, DAİŞ ve farklı çete grupları. Bunların hepsi, Demokratik Suriye Devrimi'nin gerçekleşmemesi için çalışmaktadır. Özellikle sahada Suriye'nin içinde böyle bir gücün açığa çıkmaması, bu dış güçlere alan açmıştır. Sahadaki bazı gruplar-ki kendilerini Suriye muhalefeti olarak adlandırıyorlar-,Türk devleti ve diğer güçlerin elinde çete haline gelmişlerdir. Bundan dolayı Demokratik Suriye Devrimi'ni geliştirmek için Demokratik Suriye Meclisi (MSD) öncülüğünde bir çatı örgütü oluşturulmuş ve demokratik Suriye muhalefetinin inşası için uğraş verilmektedir. MSD, Suriye'nin demokratik örgütlenmeleri, kişilikleri, aktivistleri, yurtseverlerini ve tüm bileşenlerini bir araya getirme, beraber demokratik mücadele geliştirme yönünde çaba harcamaktadır. Bu girişim bir düzeye kadar gelmiştir. Ama görülüyor ki daha da ciddi bir çalışma ihtiyacı vardır. Özellikle de hakim anlayışın kırılması konusunda.

Savunma konusuna bağlı olarak değerlendirilecek bir diğer konu da Demokratik Suriye Güçleri'nin (QSD) durumudur. Nitelik ve kuruluş biçimi itibariyle bölgede tek örnektir. Bütün bileşenler bir arada yer almaktadır. Özellikle de kadınlar bunun içerisinde özerk bir örgütlenmeye sahiptir. Kadın Savunma Birlikleri (YPJ) özerk ve öncü bir role sahiptir. Dünyada buna benzer bir örnek yoktur. YPJ, DAİŞ'e karşı mücadelede sembol oldu; direnen, özgürlükçü, öncü ve irade sahibi bir kadın örneği haline geldi. Kendi çatısı altında tüm kadınların farklı kimliklerle yerini almasının örneği oldu. Sadece dört parça Kurdistan'dan değil, dünyanın her yerinden kadınların katıldığı bir yapıdır. Dünyada cesaretli ve fedai bir güç olarak tanındı. Sadece savaşan bir kimlikle sınırlı kalmadı, kadını özgür ve iradeli kılma temel amaçtır. Kendini buna göre planlıyor, çalışıyor ve geliştiriyor. Ayrıca QSD içerisinde Kürt, Arap, Süryani ve tüm

bileşenler yerini almaktadır. Her ne kadar hiçbir güç ve ülke Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'ni resmi olarak tanımamış olsa da ama aynı güçler, QSD'yi tüm toplumların, demokrasi kültürünün ve insanlığın savunucusu olarak tanıyor ve ilişkilerini geliştiriyorlar. Kuşkusuz bu tanıma ve atılmış olan bu adımların arkasında devrimin dayandığı güçlü paradigma var. Çünkü devrim süreci başladığı zaman diğer tüm hareket ve örgütler, imkan ve uluslararası destek sahibiydiler. Devletlerarası toplantı ve platformlarda karşılanıyorlardı. Öyle bir düzeye gelmişti ki "Suriye muhalefeti" olarak adlandırılan o gruplar Suriye halkının temsilcileri olarak tanınıyorlardı. Devrimin başlangıcında Suriye topraklarının yüzde 60'ı onların eline geçmişti.

Yeni bir kişilik, dar-kimlik sınırlarını aşmış, demokratik ulus ölçüleriyle ayakta duran demokratik bir toplum inşası gerekmektedir

Tüm maddi, askeri ve siyasi imkan ve olanaklar bunlara sunulmuştu. Buna karşı Rojava Devrimi'nin elinde sadece demokratik projesi vardı. Kendisini topluma ve halkına dayandırıyordu ve herkes Rojava'ya ve yönetimine saldırıyordu. Ama şimdi Suriye rejimi kaos durumunda, Suriye muhalefeti hegemonik güçlerin elinde çete olarak kullanılmakta, Suriye topraklarının işgal edilmesinde Türk devletine yardımcı olmaktadırlar. Bilindiği üzere Irak ve Şam hilafetinin devletini ilan eden DAİŞ, Rojava halkının direnişi sayesinde yıkıldı. Türk devletinin umudu Suriye'nin kendi yandaşlarının eline geçmesiydi. Suriye'yi kendi vilayeti gibi görüyor ve buna göre de yönetmek istiyordu. Fakat nihayetinde çaresiz bir duruma geldi ve açık açık, hiç saklamadan ordusuyla Suriye topraklarında işgali gerçekleştirmeye yöneldi.

Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi ilişkilere büyük bir önem vermektedir. Bu konuda kendisine temel bir plan olarak sistem dışı kalan tüm toplumlar-kesimlerle ilişkileri geliştirmeyi önüne koymuş bulunmakta ve bu temelde çalışmaktadır. Ama ne yazık ki ilişkilerin düzeyi dar bir sınırda kaldı ve bu ilişkiler devletlerle resmi ilişkiler düzeyini çok aşamadı. Her ne kadar uluslararası toplum nezdinde demokratik ulus projesine ve kadın özgürlüğüne destek çok üst düzeyde olsa da!

Bu askeri saldırılar yanında Kuzey ve Doğu Suriye'de ciddi bir ideolojik mücadele de yürütüldü ve bu devam ediyor. Özellikle basın yayın üzerinden dünyadaki hegemonik güçlerin ciddi saldırıları var ve demokratik toplum düşüncesinin gelişmesini istemiyorlar. Demokratik bir toplum-sistem inşasını istemiyorlar. Bundan dolayı aralıksız bir biçimde, 24 saat basın yayın araçlarıyla devrime yön veren paradigmaya saldırıyorlar ve sonuç almasını engellemek istiyorlar. Bu biçimde dağılan sistemlerinin de deşifre olmasını engellemek amacındalar. Yine film, dizi ve kliplerle günübirlik olarak toplumda çözümün devlette, devlet yönetiminde olduğuna dair algı oluşturmak istiyorlar. Bunu çözüm olarak sunuyorlar ve milliyetçiliği geliştiriyorlar. Özcesi çelişki ve çatışma zeminlerini çoğaltıyorlar, bunları her daim canlı kılıyorlar. Çok bilinçli bir biçimde milliyetçiliği canlı tutmak istiyorlar. Örnek olarak; "ulusları savunma" adı altında Kürt toplumuna sesleniyorlar ve "Kürt halkı demokratik ulus içinde kimliğini kaybediyor" diyorlar. Ki Kürt kimliğinin yüzyıllar boyunca inkarına yol açan kendileri olmasına rağmen!

Onlar ki Kürtleri yok ettiler, Kurdistan'ı parça parça ettiler, farklı anlaşmalarla Kürt varlığını inkar ettiler. Ne zamanki demokratik ulus gündeme giriyor, bu güçler bir anda Kürt ulusunun savunuculuğuna soyunuyorlar. Açık ki bu biçimde ulusal duygulara hitap ederek milliyetçiliği geliştirip, bu toplumsal kesimlerin birbirleriyle savaşmasını istiyorlar. Bu sistem ki, her seferinde Kürt dilini yok etmekle uğraşmış, Kürt kültürünü yok saymış, bölgedeki farklı toplumların tarihlerini tam tersi bir biçimde yazmış. Şüphesiz bugün bu toplumsal paradigma olmasa kendi tarihimizi doğru yazmamız, geleneksel kültürümüzü yaşatmamız ve bu gerçekler ışığında yaşamamız mümkün değildir. Belli ki gelişim adı altında kapitalist modernist kültürü toplumumuza dayatmak, farz kılmak istiyorlar.

En ciddi sorun, kuşkusuz tüm dünyayı etkisi altına alan kapitalist modernite sisteminin karşıtlarının dahi bir süre sonra ona benzemesi, onun etkisine girmesidir.

Bireycilik ve liberalizm, temel yaşam modeli olarak sunulmakta, insanları çekmektedir. Öyle bir sistem ki, çok çabuk bir biçimde en değme karşıtlarını dahi kendi yaşamına aşık edebilmektedir. En kötüsü de o ki, sistemin bu yaşam tarzına uyum sağlayanlar, onun hastalığına kapılanlar, böyle bir hastalığa kapıldıklarını bilmiyorlar, aksine kendilerini özgür ve bağımsız sanıyorlar. Ki özünde sistemin tutsakları oluyorlar. Liberal yaşam biçimiyle kişi özünden uzaklaşmakta fakat bunun farkına da varmamaktadır. Açık ki bu konularda sürekli bir mücadeleye ihtiyaç bulunmaktadır. Sadece fiziki olarak düşmanı, işgalcileri yurttan atmak, bazı kurumlar inşa etmek mevcuda cevap olmaya yetmemektedir.

Belli ki, devrim gerçekliğine göre hala yapılması gereken çok iş vardır. Şimdiye kadar yapılanlar sadece başlangıçtır. Yeni bir kişilik, dar-kimlik sınırlarını aşmış, demokratik ulus ölçüleriyle ayakta duran demokratik bir toplum inşası gerekmektedir. Kendi özgürlük ölçülerini kadın özgürlük çizgisi temelinde oluşturan bir toplumsallık geliştiği oranda devrimin rayına oturduğunu söylemek mümkündür. Bunu başaramazsa devrim bir coğrafik bölgeyle sınırlı kalır, geçmişte yaşanan örneklerin tekrarı olur ve kapitalist modernist sistemin yedeğine düşer.

Şimdi! Kuzey ve Doğu Suriye'de çok kapsamlı ideolojik çalışmalar yürütülmektedir. Kapitalist modernist yaşamın etkisinden kurtulma adına önemli bir özgür basın faaliyeti söz konusudur. Özgür toplum düşüncesi temelinde halkın aydınlatılması, demokratik toplum fikrinin hayat bulması, toplumun yeni yaşam felsefesi temelinde eğitimi için önemli bir çaba vardır. Yine bölge halklarının kültür ve sanatının gelişimi için ciddi bir faaliyet yürütülmektedir. Küçük de olsa edebiyat ve sanatın gelişimi için yazar ve sanatçılar eliyle bazı adımlar atılmıştır. İmkan ve olanaklar dahilinde bazı dizi ve filmler yapılmıştır. Festivaller, sergiler, kültür ve sanat geceleri, devrimi konu edinen beste ve klipler yapılmıştır. Artık iktidarcı ideoloji karşısında her alanda bir mücadelenin yürütüldüğünü söylemek mümkündür.

Devrimin temel gündemi, şu soruya cevap arama üzerine kurulu: Nasıl bir kişilik, nasıl bir toplum devrimin temsilini yapabilir? Devrim karşıtı güçler, devrimi esas gündeminden saptırmak, toplumu günübirlik gündemlerle meşgul etmek için canla başla çalışıyor. Toplum hep bir korku ve savunma psikolojisiyle hareket etsin, kendi kimliğinden, tarihinden ve kültüründen uzak dursun istiyorlar. Fakat unuttukları bir gerçek var; artık ok yaydan çıkmıştır ve geri dönüşü yoktur. Hep birlikte gördük ki Kurdistan Özgülük Hareketi tüm imkan ve olanaklarıyla devrime sahip çıktı, seferber oldu. Binlerce özgürlük militanı devrimin başarıya ulaşması için canını feda etti. Aynı şekilde dört parça Kurdistan ve yurtdışından, dünyadan demokrasi savunucuları harekete geçtiler ve devrime katıldılar. Artık tüm ezilenlere, egemenlerin zulmü altında yaşayanlara umut olan bir devrim söz konusudur. O devrim ki bütün özgürlük isteyenlere ilham kaynağı oluyor, özgürlük ve demokrasiye dayalı yeni bir sistemin kuruluşunda örnek oluşturuyor.

Kürtçeden çeviren; Cafer İbrahimi

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Özgür Eş Yaşam Kuramı ve Rojava

Zeynep Korkmaz

Özgür eşyaşam, demokratik modernite toplumsallığını inşa edebilme gücü sebebiyle tarihsel-toplumsal hatta evrensel öneme sahiptir. İnsanlık olarak, özelde de Ortadoğulu insanlar olarak özgürlük sorununu derinden yaşıyoruz. Kişisel uyanışlara rağmen inkâr edilemeyecek bir kölelik gerçeğinden söz etmek mümkün. Jîn-şîn bağlantısı, yaşam, yeşeriş, çoğalma, nefes alma, coşkunluk ve süreğen akışı çağrıştırır. Buna rağmen kavramın sorunsallaştırılması yaşamın kendisinin yaşanmayacak raddeye gelmiş olmasından kaynağını almaktadır. Kürtçe jîn kelimesine anlamsal ve formsal bağlılığı olan jin (kadın) açısından bu tıpatıp böyledir. Yaşam, kadın şahsında sorunsallaştırılmış ve sınıf-şehir-devlet üçlüsünün yarattığı iktidarlardan bugüne kadar geçen zaman içinde sorunsallığını sürdürmüştür.

Rojava deneyimi, PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın bizzat bulunduğu ve Kürt kördüğümünü çözerek zihniyet devrimini gerçekleştirmek için büyük mücadele verdiği Suriye sahasından ve Kurdistan özgürlük dağlarında yaşanan deneyimlerden sonra en önemli toplumsal deneyimdir. İki tarihsel dönemin meyvesidir. Kürtlerin gözünün bebeğidir. Bir de dünya insanlığının, yeniden özgürleşme şansıdır. Şansın varlığının bilincinin oluşmasıdır, yeni bir dünya doğumudur. Ekim Devrimi'nden sonra, insanlığın yaşadığı en büyük enternasyonal devrim örneğidir. Birlikte devrim mücadelesi yürütebilme ve kapitalist modernite yerine demokratik modernite inşa etmenin fırsatıdır.

Rojava Devrimi deneyimi ve özgür eş yaşam konusunda değerlendirmeler yapmak, anlamlı olduğu kadar karmaşıktır. Bir yanda kadının kendi öz savunma birliklerini kurması, eğitim, sağlık, özyönetim ve diplomasi başta olmak üzere demokratik toplumsal inşanın her alanında eşbaşkanlık sistemi temelinde en ön saflarda yer alması, büyük emek vermesi ve kendi rengini katması gibi devrimsel bir gelişme vardır. Ki tek başına eşbaşkanlık sistemi dahi muhteşem tabuları yıkmayı başarmıştır. Diğer yanda ise bu durumu kabullenmek zorunda kalmış ve bu inşaya katılarak kendi varlığını özgürleştirmeye yönelmiş bir erkeklik vardır. Bahse konu alanda paradigma temelinde büyük gelişmeler yaşandı. Kadına karşı geri eğilimler kırıldı, büyük adımlar atıldı. Kadınlık bir daha asla eskisi gibi olmayacak kadar değiştiği gibi erkeklik de bir daha asla eskisi gibi olamayacak kadar değişti. Kadın lehine egemen erkekliğin öldürülmesi, özgürlük için, özgür toplum için bir zorunluluktu. Zira mevcut cinsiyet kimlikleri olduğu gibi korunarak ne özgür yaşanabilir ne de toplum özgür bir yaşam temelinde yeniden inşasını gerçekleştirebilirdi.

Abdullah Öcalan'ın yıllardır sahada bizzat verdiği eğitimler, tek tek genç kadın ve erkekleri özgür toplum temelinde eğitmesi kadar toplumla yürüttüğü diyaloglar, sohbetler, tarihsel ve toplumsal tahliller büyük bir toplumsal devrimin zeminlerini yaratmıştı. Baas rejiminin, baskın Arap kültürünün ve 19-20. yüzyılın tüm soykırım saldırılarına tanıklık etmiş bir Kürtlüğün özgürleşmesi kolay olmayacaktı. Dahası kadın ve erkek bireylerin dönüşerek özgür eşyaşam

yaratmaları oldukça zordu. Kadın ve erkek bireyleri dönüştürmek, toplumsal sistemini inşa etmek kadar tek tek kadın ve erkekleri dönüştürmekle ve ortak özgür yaşam kriterlerini oluşturmakla mümkündü. Ki bu da, alan somutunda ortaya çıkan Kürtlük tanımını kökten değiştirmek demekti. Baştanbaşa bir Kurdistan özgür toplum devrimi demekti. Zordu, çünkü büyük devrimsel emeklere oranla kırılanlar yetmiyordu. Bunda Kürt karakteristiğinin etkisi olduğu kadar dünya kapitalist hegemon güçlerinin Kurdistan üzerindeki statüsüzlük politikasının, sürekli bir soykırım dayatmasının da etkisi büyüktü. Rojava Devrimi'ne kadar böyleydi. Büyük bir yurtseverlik, Özgürlük Hareketi'ni sahiplenme, bedel verme vardı. Bunun yanında zihniyet değişimi yavaştı. Rojava Devrimi büyük değişimlerin kapısını araladı. Halk, kendi sistemini inşa etmenin büyük coşkusuyla kendi işlerine koşmaya başladı. Yüzyıllardır başkası için var olan Kürtler açısından, kendisi için bir şeyler yapmak büyük anlam taşıyordu. Deyim yerindeyse devrim, lokal çatışmalar paralelinde, ekseriyetle silahsız gelişiyordu. Halkın devrimi sahiplenme duygusu çok güçlüydü. Kentlerde, mahallelerde kendi komünler kuruyor, meclisler oluşturuyordu. Adeta gençler ve kadınlar toplumun itildikleri arka sıralarından çıkarak ön saflara doğru gelmişti.

DAİŞ'in En Temel Silahı Erkekliktir!

Devrimin ilk yıllarında yürütülen en anlamlı, tarihsel çalışma dil çalışmasıydı. Rojava Kurdistan kültür devrimine yatkındı, etkili üretimlerde bulunmuş bir alandı. Kurdistan devrim şarkılarımızın çoğu Rojavayê Kurdistan'dan gelmiş ve tüm Kurdistan gençliğinin dilinde tekrar tekrar can bulmuş, ovaları şehirleri aşarak dağların zirvelerine ulaşmıştı. Çoğu özgürlük arayışçısı için özgür yaşamın kapılarını açmak ve devrim duygusunu yaşamak, bu alanda yazılan şarkı sözlerinin enstrümanlarla bütünleşerek kulaklara ulaşmasıyla mümkün olmuştu. Kültürel devrimin güçlü damarlarıyla birleşen Rojavayê Kurdistan Devrimi kendi rüzgârını yaratmıştı. Sanat, hakikate, diğer deyişle özgürlüğe ulaşmanın olmazsa olmazıydı. Adeta su yürüyor, ırmak akıyor ve çok şeyi de önüne katarak başka mecralara taşıyordu. Bin yıllardır akışı engellenen demokratik uygarlık ırmağı adeta yeniden coşkuyla akmaya başlamıştı. Demokratik uygarlık akışının olduğu yerde merkezi uygarlık akışı da kendine yol arar. Rojavayê Kurdistan Devrimi'nin gelişmesi doğası gereği kapitalist uygarlık güçlerine karşı büyük tehdit oluşturmaktaydı. İşte böyle bir dönemde DAİŞ adlı bir oluşum ortaya çıktı. DAİŞ icadının, rüzgârı arkasına almış olan özgür Kürt ve Kurdistan Devrimi'nin hızını kesme amacıyla hegemonik güçlerin vesayetinde olmadığını düşünmek için çok fazla safdil olmak gerekir. DAİŞ, vahşet siyasetiyle Irak-Şam islam Devleti'ni kurmak için yola çıktığını söyledi. Fakat Musul'u kolay yoldan teslim aldıktan sonra yönünü Rojavayê Kurdistan'a verdi, Öcalan'ın ilk adım attığı kent olan Kobanê'yi hedefledi.

DAİŞ, Kürt Özgürlük Mücadelesi'nin kadın öncülüğünde parlayan yıldızını söndürmeye yönelik bir hegemonik cinsiyetçi erkek inşasıdır

Bu süreçler tüm dünyanın gözleri önünde cereyan etti. Sonrası DAİŞ'in vahşi saldırıları, erkek egemenliğinin zirve yaptığı süreçlerin tanıklığıyla geçti. Çünkü DAİŞ, insanları envai yöntemlerle katletmeye, salt katlettiğine değil, geride kalanlar üzerinde bırakmayı amaçladığı vahşete odaklanan, yakıp yıkan, talan ve gasp sistemi ilan ederek, kapitalist modernite içinde böcekleşmiş insandaki açgözlülüğe, bencilliğe, doyacağına inanmayacak kadar aç bırakılmışlığa hitap eden, bu özellikleri total bir şekilde tahrik ederek şahlandıran, dünyanın birçok alanından kendince cihatçı derleyen, cihatçılarına da tüm mal ve mülkler gibi el koyduğu kadınların-toprak ananın yeni sahipliğini vadeden bir vahşet ve felaket sürüsüydü.

DAİŞ'in kadın konusundaki söylemleri, dillendirildiği gibi İslam'ın ilk dönemlerine yeniden dönüş anlamında salt retorik bir durum değildi. DAİŞ, kapitalist modernitenin boyunduruğundaki erkeğin en zayıf hücresine hitap ederek bu en

zayıf hücreyi dinozorlaştırmayı hedefledi. Kanser hücresini hormonlayarak bünyeyi işgal ve yok etmek istedi. Savaş ilan edilen yerlerde erkeklerin kılıçtan geçirilmesi, kadınlara el konulması, köle pazarlarının oluşturulması, mal-mülklerin talanından ve rutin İslami yaşamdan çok daha fazla teşvik unsuru oluyordu.

DAİŞ, Kürt Özgürlük Mücadelesi'nin kadın öncülüğünde parlayan yıldızını söndürmeye yönelik bir hegemonik cinsiyetçi erkek inşasıdır. DAİŞ'in en temel silahı, erkekliktir; hedef aldığı ise kadınlık, kadın özgürlüğüdür. DAİŞ'in bu vahşi erkek kimliğiyle saldırdığı Rojava Kurdistan'da tarihsel bilinç babında derin bir kadın kültürü vardır. Bununla birlikte feodal dönemlerin de büyük etkisi ve baskısı vardır. Kobanê, feodal kültürün, erkek lehine cinsiyetçiliğin köklü yapılandığı bir bölgedir. Kobanê kadınında da epey etkisi görülen bu erkekleşme, toplumu giderek tek renkli bir varlık sınırlarına çekmektedir.

Bu saldırıların erkeksiliği ile kadın özgürlükçü çizgi temelinde yaşamı inşa eden Rojava halkının cinsiyeti arasındaki dengesizlik, Rojava Devrimi'ni, devrimin karşılaştığı keskin mücadeleleri en başta bir cins mücadelesi haline getirdi. DAİŞ'in ortaya çıkışı tekil durumlar, kendi yaşam tarzları de dahil olmak üzere ve ondan daha fazla total bir tecavüz saldırısıdır. DAİŞ'in saldırdığı alanlarda tecavüz edilen genç kadınların başka erkeklere satılması, kadına yönelik "kölelik" statüsü oluşturulması da Rojava Kurdistan'da kadın özgürlükçü çizgi temelinde gelişen kadının kendine biçilen statüsüzlüğü kırma yönündeki devrimsel gelişmelere karşı atılmış bir adımdır. Şengal ile birlikte ele alınırsa, tekil tecavüzler çok fazladır. Ancak bu durum tekil tecavüzden daha tahrik edicidir. Adeta her bir erkeğe tek bir kadın değil, tüm kadınlar vaat edilmekteydi. Talan, gasp, köleleştirme de dahil olmak üzere İslami bir retro hareketi olarak sunulan, kimileri yozlaşma, kimileri ilaç etkisi dese de DAİŞ'i bu kadar saldırgan kılan en temel itici faktör, erkek kimliğinin Kürtler nezdinde kadınsılaştırılmış bir halka tecavüz ve mülkleştirme vaadidir. Devlet olmayı amaçlaması da bu mayayla bir inşayı hedeflemesindendir. Devlet olmanın kökeninde tecavüz olduğunu Öcalan'dan öğrenmiştik ki DAİŞ bunun ispatı oldu.

DAİŞ bu vahşi erkek kimliğini kuşanıp tekbirlerle saldırırken, Kürtlerin durumu da tek tip değildir. Bir yandan Abdullah Öcalan paradigması olan demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü çizgiye inançla, tüm gücüyle bu cinnet halindeki erkekliğe karşı savaşan, bu paradigmaya inanan ve bu paradigmayı yaşamsallaştırmaya ömrünü adayan güçler ve tüm dünyadan akın akın gelen dostları vardır. Diğer yanda ise, talan edilecek pek fazla mülkü olmasa da başını sokacak küçük barınakları olan Kürt toplumu...

Mekansız ve zamansız bir yaşam-özgür yaşam, özgür eşyaşam inşa edilemez. Diyar olmazsa yar olmaz diyebiliriz

İlk saldırılan alan olarak Kobanê'de Kürt kadınları feodal baskılar altında şekillenmişti. Ya erkeğin baskısı altında güçsüz edilgen bir kadınlık ya da güç olma adına erkekleşen bir kadınlık vardı. Erkek egemenliğinin ağır baskılarının yaşandığı topluluklarda erkekleşerek kendini ifade etme hakkı kazanmış kadınlar vardır. Kimi savaşkan kadınlar da aynı şekilde erkek kimliğine yakınlaşarak kendilerini ifade edebilirlerdi. Bölgede böyle kadınlar "candarma" sıfatıyla anılır. Kobanê, Rojava Kurdistan'da çok eşliliğin en fazla olduğu kenti. Kültürel-dilsel öğeler korunmakla birlikte Arap kültürünün yaşamsal etkisi belirgindi. Yine feodal baskıları gerçekleştirerek kendini inşa etmiş, egemenliğini bu baskılarla bina etmiş olan, eşine, kızına, yok düzeyindeki mal varlığına sırtını dayamış mülkiyet amiri konumunda bir erkeklik vardı. Öyle bir hale gelmişti ki, bu mülke yan gözle bakanın kanı dökülürdü. Her iki cins arasındaki mesafe çok fazlaydı, uçurum düzeyindeydi. Bu kadar dengesizliğin olduğu bir ruhsal, psikolojik, sosyolojik zeminde özgür eşyaşamı inşa etmek büyük emek ve mücadele gerektirmekteydi. En başta da uçurumu kapatmayı gerektirmekteydi.

Kobanê'nin işgali sırasında halk büyük bir direniş gösterdi. 7'den 70'e herkes direnişe katıldı. Genç kadınlar akın akın öz savunma birliklerine katılarak

kendi kaderlerini yeniden çizmeye karar verdiler. Kobanê'de gerçekleşen devrim, kadının kendisi hakkında yaşamsal karar verebilmesiyle başlar. Kadınlar devrimin her tür ihtiyacını giderme temelinde birçok görev ve sorumluluk üstlendiler. Kendi kaderini tayin etme meselesi, Kobanê halkında büyük bir umut ve inanç yarattı. Zira geri gelenekler kırılıyor, yerine yeni özgür yaşam alışkanlıkları inşa ediliyordu.

Paralel olarak DAİŞ saldırıları giderek artmakta, köylerden çekilen halk kent merkezine doğru göç etmekteydi. Bir yandan Bakur'dan (Kuzey) kitleler halinde yurtsever halk direnişe katılmak için geliyor, Bakur dağlarındaki gerillalar birlikler halinde savaş alanlarına geliyordu. Bu süreçte TC, sınır kapılarını çatışma bölgelerinden çekilen halka da alanı işgale giden DAİŞ'e de açmıştı. Bir yandan DAİŞ'i destekleyen, tüm Suriye-Türkiye sınırını çete giriş-çıkış bürolarına dönüştüren TC'nin DAİŞ'i saldırıya teşvik etmesi diğer yandan bu saldırılardan geçerek çatışma bölgelerinden çıkmak isteyen halka kapıları açması olağan bir durum değildi. Alanda hiç olmazsa istikrarsızlık, süreğen çatışmalı bir bölge ve yıpranmış toplumsal gücün kalması TC için iyi bir kazanım olabilirdi. Çünkü devletçi yapılar, sürekli istikrarsızlık yaratarak kendilerinin istikrar kuracağını ilan ederler. Aynı zamanda Fırat hattı, TC'ye her zaman bir tehditti. Tüm ıslahat fermanlarına, katliamlara ve asimilasyon saldırılarına rağmen tümden dönüştürülememiş ve tehdit olmaktan çıkarılamamış bir alandı. Zaten DAİŞ'in yapamadığını sonraki yıllarda TC bizzat yapmaya yönelmiş, alanda kimi kentleri işgal ederek Islahat Fermanı'nı uygulamaya başlamıştı.

Alanın insansızlaştırılması için TC büyük adımlar, tavizler verdi. Bu konseptin bir malzemesi olarak savaş esnasında evini, mülkünü, yerini yurdunu bırakarak, Türkiye'deki çadır kentlere, devlet menşeli çeşitli yardım kuruluşları gölgesindeki kamplara gitmek, Kürt halkında çok şeyin kırılmasına da sebebiyet verdi. En fazla da Kürt erkeğinde. Kendi küçük mülkü üzerinde varlığını inşa eden Kürt erkekliği malını-mülkünü koruyamamıştı. Kendinden daha egemen olan erkeklik karşısında yenilmişti. Gidenlerin bir kısmı geri dönmediler ve bu kırılmanın yarattığı ağır darbeyle Türkiye denetimindeki kamplarda yozlaşmaya açık hale geldiler ve ardından dünyanın envai bölgelerine savruldular. Kimisi özgürleştirildikten sonra toprağına döndü ve kendini yeniden inşanın mücadelesine adım attı. Ve tabi ki artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını bilerek. Kalanların direniş onuru kadar tanıklıkları da kendilerinde büyük etkiler bırakmıştı. Gidenlerde kırılanları gören erkeklerde, erkeklik sorgulaması başlamıştı.

DAİŞ, köylerden aldığı sonuçtan heveslenerek kent merkezine saldırılarını yoğunlaştırsa da Kurdistan tarihinin en kapsamlı ulusal direnişinin ortaya çıkmasına da vesile olmuş, hatta yerel direniş evrenselleşmişti. Başta Bakur olmak üzere Kurdistan'ın her yerinden gençler, her yaştan insan Kobanê'ye akmıştı. Türkiyelilerden, Arap halkından ve tüm dünya halklarından bireyler DAİŞ karşısında Kürt halkında toplanan değerleri savunma mücadelesine katılmıştı. Nihayetinde DAİŞ yenildi. Faşizm düzeyine düşmüş bir egemen erkekliğin saldırganlığının artmasının ulaştığı nihai durak, yok oluşun başlangıcı oldu.

Kobanê direnişi sonrası yeniden kentin inşası ve toplumsal inşa çalışmaları başladı ve tüm dünya halklarının ortak emeğinin görünür kılındığı bir alan oldu. Bugün devrim öncesi kimi cinsiyetçi kültür alışkanlıkları en az düzeye çekilmiş, ancak tümden ortadan kalkmış değildir. Ancak kadının inşa çalışmalarındaki aktivitesi, kadın özgürlükçü paradigmanın ve özgür eşyaşamın inşası için büyük umut vermektedir.

Süreç tüm kentlerde aynı şekilde gelişmemişti. Örneğin bir Halep-Şexmaqsud ve Eşrefiye direnişleri farklı gelişmiş, tüm halk direnişe geçerek öz savunma savaşı yürütmüştü. Yine Serêkaniyê ilk çatışma sürecinde önemli bir öz savunma örneği sergilemişti, ancak TC buna da tahammül etmeyerek yıllar sonra işgal saldırıları başlatmış, uçaklarla baştan sona vurulan şehir TC eliyle işgal edilerek çetelere teslim edilmişti. Her bir kentte yaşananlar farklı olmuştur, ancak hepsinde de dünya hegemonik güçleri bölge insanını yersiz-yurtsuzlaştırmayı hedeflemiştir. Buna göre toplum bireylerinin zihniyetlerine, ruhsal yapılarına ve kimliklerine saldırılmıştır. Yersiz yurtsuzlaştırılan insan bireyi özgür eşyaşamı geliştirmesi imkansızdır. Çünkü yaşamın bir zaman ve mekan gereksinimi vardır. Mekansız ve zamansız

bir yaşam-özgür yaşam, özgür eşyaşam inşa edilemez. Diyar olmazsa yar olmaz diyebiliriz.

Rojava'da Zihniyet Dönüşümü

Devrim sahasında özgür eşyaşamın geliştirilmesi imkanları oluşturulmuştu ancak eski ilişkilerin, yaşam ölçülerinin yıkıldığı bir yerde, kendiliğinden özgür ilişkilerin kurulacağını söylemek toplum gerçeğini ve kapitalist modernite saldırılarını tanımamak olur. Bu anlamda bölgede insanların farklı arayışları, kendini tanımlama eğilimlerinin olabileceği gibi kapitalist modernitenin bu minvaldeki saldırıları da söz konusu olacaktır. Zira devrimle eski sistem yıkıldığı gibi, sistemin üzerinden inşa edildiği ilişkiler de altüst oluş yaşamıştı. Bundan sonrası, demokratik modernite inşa güçlerinin özgür yaşam ve toplum modelini yaratma kabiliyetlerine kalmaktaydı. Ki bunun için de en başta kendi varlıklarını, topraklarını ve sistemlerini korumaları, öz savunmayı en üst düzeyde geliştirmeleri gerekmekteydi.

Kurdistan'da eşyaşamın mümkün olabilmesi için önce kadın ve erkek olarak cinsiyet kimliklerinin eşit bir düzeyde olması, farklılıkların bilinciyle birlikte bir eşitlik anlayışının zihinlerde oluşması gerekir. Kuşkusuz bu oluşmuş değildir. Kürtler, en fazla da Rojavayê Kurdistan, Kürtleri Abdullah Öcalan ile en fazla temasta bulunan kesim olarak bunu tanımaktadır. Kadının toplum içinde öncülüğüne yabancı değildir, ancak komplo sonrasının ortaya çıkardığı bir gerileme de vardır. Uzun süre bağlamında bir duraksama de denilebilir. Tüm bunlar toplum yaşamının her ayrıntısına sirayet etti. Özgür eşyaşam konusunun, sadece iki cins arasındaki ilişki olarak anlaşılması, ötesi toplumsal yaşamın bütünselliğinden koparılarak ele alınması yetersiz olacaktır. Özgür yaşam, kolektif olabilirse ve evrensel değerlerle buluşabilirse mümkündür. Özünde her tür ilişki özgürlük sosyolojisinin konusudur. İlişkileri, anda yaşamı yaratan yaşam akışkanlığı olarak tanımlayabiliriz. Özgür eşyaşam, özgür toplumsallığın yeni ifade biçimi olmasına rağmen kavram anılınca kadın konusunun, kadın özgürlüğünün akla gelmesi de olağandır. Özgürlük her ne kadar her iki cinsi de ilgilendirse, özgür eşyaşam konusunun temeli kadındır. Toplumsallık, ahlakın ve politikanın insanı özgürleştirdiği ve insanlaştırdığı alansa, toplumsallaşmanın neolitik devrimde kadın etrafında geliştiği gerçeği, kadını özgür eşyaşamın da birincil konusu yapmaktadır. İnsanlaştıran toplumsallaşma kadın etrafında geliştiğine ve sistemleştiğine göre, demokratik kurtuluş ve özgür yaşamı inşa etmek anlamına gelen yeni toplumsallaşma da kadın etrafında gelişecektir. Bunun olması için demokratik modernitedeki toplumsallaşma algısını belirginleştirmek gerekmektedir. Bununla birlikte kadın ve erkek ilişkileri de öncelikli toplumsallaşma, toplumsal inşanın özgürlük bağlamında gerçekleşmesiyle ele alınmalıdır. Demokratik modernitenin inşa süreci, önce eksileri sıfır düzeyine getirme ve sonrasında da artılar yaratma çabasını kapsamaktadır.

Kendisi özgür olmayan, toplumu özgür olmayan, ruhu, yüreği, eğitim sistemi, politikası, savunması özgür olmayan bireyin özgür eşyaşamı yaratması mümkün değildir

---

Özgür eşyaşam kuramının mümkün olabilmesi için özgür toplumsallığın ve özgür tekil yaşamların yaratılması gerekir. Kendisi özgür olmayan, toplumu özgür olmayan, ruhu, yüreği, eğitim sistemi, politikası, savunması özgür olmayan bireyin özgür eşyaşamı yaratması mümkün değildir. Demokratik modernitede özgür yaşamak isteyen bireyin zihniyet dönüşümüne yönelmesi, tarz yöntem, dünyaya bakış açısı, toplumu, toplum bireylerini ele alışı değişmelidir. Öcalan bunu "çağın bilme sınırlarını aşmak" olarak tanımlar. Bilinçsiz-çağdan habersiz bir özgür eşyaşam körelmeye mahkumdur. Hele kadın söz konusuysa, kendini var edebilmesi hepten imkansızlaşır. Bunun için de alanda başta kadın somutunda büyük bir bilgi düzeyi yaratılmalıdır. Ki toplumun tüm bireyleri de bu temelde bir aile-toplum-çevre kültürü içine girebilsin. Bu anlamda Rojava

Kurdistan'da büyük bir zihniyet dönüşümü çalışması yürütülmektedir. Kadın meclisleri, Kongra Star, Arap kadınlarının oluşturduğu Zennubya oluşumu, her biri kadının bilinçlenerek yaşama yönelmesi için kesintisiz bir faaliyet içindedir. Kadının devrimin ilk yıllarından itibaren eve kapatılan varlık konumundan çıkması, eylemlerde, mitinglerde, kurumlarda faal bir konumda olması da artık ona biçilen sınırlarda yaşamayı kabullenmediğini gösterir. Bu, kadının kendisi olmasının sağlam zeminlerini oluşturmakta, giderek kendisi etrafında yeni toplumsallığı inşa etmesinin olanaklarını sağlamaktadır.

Özgür eşyaşam, özgür kadını yaratmak kadar erkeği de yeniden yaratmaya odaklanmaktadır. Bu temelde Rojavayê Kurdistan tüm örgütsel zeminlerde erkek bireylerin eğitilmesi, dönüştürülmesi temelinde çalışmalar yürütülmektedir. Erkeğin dönüştürülmesi, bitiş düzeyine gelmiş erkekliğin yeniden özgür temelde inşası olmadan da özgür eşyaşamdan söz edemeyiz.

Kendini bilmek, tanımak kadar cinslerin birbirini tanıması da özgür eşyaşamın temel gerekliliklerindendir. Alanda bu konuda önemli bir adım atılmıştır. Devrim öncesinde kadın erkeği ağırlıklı olarak egemen kimliğiyle tanırken, erkeğin kadını tanıması tümden imkansızlaştırılmıştı. Çünkü kadın yaşamın hiçbir alanında aktif değildi, aslında yok düzeyindeydi. Bugün cinslerin birbirini daha yakından tanıması, anlaması, ilişkilenmesi için büyük alanlar açılmıştır. Eğitimden sağlığa, tarımdan özyönetime, savunmadan diplomasiye kadar tüm alanlarda kadın rengi belirgin bir şekilde varlığını ortaya koymakta, öncülük etmektedir.

Demokratik modernite içinde özgür eşyaşamı yaratmanın bir şartı da ahlaki politik toplumu esas alarak insanlaşmanın temeline namus kavramının güncel sığlığından ve köleleştiren, kadını ruhu olmayan bir ceset gibi görmekten kurtulmuş bir ahlak anlayışını yerleştirmektir. Rojava Kurdistan somutunda bu anlayış büyük oranda yıkılmıştır. Tüm kentlerde yürütülen özgürlük direnişlerinde kadının en ön saflarda yerini alması büyük açılımlardır. Devrim öncesinde kendi kenti dışına çıkmış olan kadın yok denecek kadar azdır. Bugün ise kadın, tüm savunma ve inşa alanlarında yerini almış, tüm ülkeyi baştan başa dolaşmış, gezmiş görmüş, kendi toplumunun farklı kesimlerini tanımış ve ona çizilen sınırları, inşa edilen duvarları yıkmıştır. Namus kavramı da aynı şekilde yıkılmıştır. Hala kısmî çok eşlilik vardır ve bununla mücadele de sürmektedir.

Demokratik modernitede özgür eşyaşamak isteyen insan, demokratik konfederalizmi esas almalı, kültürel çeşitliliğine, farklılıklarına ve çok renkliliğine en uygun model arayışlarını da her şeye rağmen sürdürmelidir. Ki Rojava Kurdistan'da bu konuda büyük bir güç ve potansiyel vardır. Kürtler, Suriye'nin demokratikleştirilmesinin en temel harcıdır. Arap, Türkmen, Süryani, Ermeni halklarının özerk yönetim etrafında birleşmesi, kendi toplumsallığını inşa ederek varlığını sürdürmesi, tüm Ortadoğu'ya gıpta edilecek bir model yaratmaktadır. Bunun uygulanmasında yetersizlikler vardır. Ortaya çıkan devrimi Kuzey ve Doğu Suriye alanına yaymak bu yetersizliklerin önünün alınmasında büyük bir adım olmuştur. Devrimlerin en büyük handikapının kendini daraltmak ve giderek özgürlük unsurlarını statülerin korunmasının nesnesi haline getirmek konusu burada büyük bir itinayla ele alınmış ve tüm halkların birlikte yaşamı inşa etmesinin adımları atılmıştır.

Kuzeydoğu Suriye'de Anlamsal Çoğalma Arayışı

Özgür eşyaşam sanatla, kültürle, tarımla, üretimle birlikte vardır. Alandaki üretim, sanatsal çıkışlar, büyük devrim ve yeniden inşa coşkusunu yansıtmaktadır. Bunu daha güçlü değerlendirmek de özgür yaşamayı iddia edenlerin önündeki görevdir. Devrim sahasında özgür eşyaşamın inşasının en temel gerekliliklerinden biri de kültür kadar dilin de demokratik modernite kapsamında yeniden inşa edilmesidir. Cinsiyetçi dil tümden bırakılmalı ve özgür toplum bireylerini anlatan dil, üslup ve hitaplar kullanılmalıdır. Rojava Kurdistan'da kırılan egemen erkeklikle birlikte aşılmaya başlanan en kalın duvar, cinsiyetçiliğe dayalı mülkiyet ilişkilerinin, bağlantılı dil ve argümanların kökten sarsılmasıdır. Mülkiyet ilişkileri salt parayla ya da servetle oluşmamaktadır. "Kadın metaların kraliçesidir" der Öcalan. Bu anlamda, mülkiyetin en temel unsuru kadın

olmaktadır. Bugün kadın cinayetlerinin kökeninde, kadının giderek erkeğin mülkü olmaktan çıkması ve erkeğin bunun karşısındaki tahammülsüzlüğü, fakirliği vardır. Hiçbir kadın, erkeğin kendisine "benimsin" demesini kabullenmemelidir. Geleneksel bir zihniyet yapılanmasıyla şekillenmiş olan kadın ve erkeklerde sahip olma ve sahip olunma konuları sevgiyle-aşkla, birliktelikle özdeşleştirilmekte, kapitalist modernitenin kültürüyle daha da geri bir düzeye getirilmektedir. Rojava Kurdistan'da bu durumlar devrim süreçleriyle birlikte büyük bir sarsılmayı yaşamış ve aşılmaya başlanmıştır.

Ahlakı kemire kemire kendini var eden kapitalist sistemin panzehiri ahlaki, vicdani, iradi bir çıkış yapmaktır

Kadın, kendini yaratma adımlarını güçlü atarsa, düşünsel, ruhsal, toplumsal olarak kendisi olabilir ve bu yolda ilerlemeler kaydederse, kendi kendini koruyabilecek gücü kendinde yaratırsa, zihniyet yaratımıyla öz savunmasını yapabilirse, büyük özgürlük adımları atılmış demektir. Çünkü başkasının himayesinde olmamayı tercih etmiştir. Kadınların bu konumdan çıkmaları özgürlük düzeyleriyle bağlantılıdır. Zira demokratik kurtuluşun ve özgür yaşam inşasının temeline yerleşen ilkelerden biri de kadının korumalık ve mülk konumundan çıkarılmasıdır. Kadının mülkiyet konusu yapılmasına en büyük gerekçe kadını koruma gibi gösterilir. Ancak savaş süreçlerinde en hızlı kırılan egemenlik argümanı da budur. Hiçbir savaşta, hiçbir erkek, hiçbir kadını koruyamamaktadır. Ancak kendini, toprağını ve diğer tüm değerlerini koruyabilenler, toplumun diğer tüm bireylerini korumanın örgütlülüğü içinde yer alabilirler. Rojava Kurdistan'da kadın bunu en zor zamanlarda tecrübe etmiştir. Erkeğin değil kadını, kendi kendisini dahi koruyamadığını, koruyamayacağını, kadının ancak örgütlenerek, öz savunma bilinci kazanarak kendi kendisini koruyabileceği büyük bedellerle öğrenilmiştir.

Demokratik kurtuluşun gerçekleşmesi için özgür eşyaşam bir zorunluluktur. Ahlakı kemire kemire kendini var eden kapitalist sistemin panzehiri ahlaki, vicdani, iradi bir çıkış yapmaktır. Günlük olarak kendini özgür gerçekleştirmenin bir şartı olan politikayı bilmek, anlamak ve politikasız olamayacağımızı, yaşayamayacağımızı bilmek zorundayız. Kendini korumalık durumda tutan kadın, kendini mülkleştirmeye de açık bırakan kadındır. Demokratik toplumda hiçbir erkek kadınlar için baba, abi, amca, koca rolünde değildir, olamaz. Çünkü bu roller, cinsel kırılmalar ardından ortaya çıkmış hâkim erkeklik rolleridir ve sürmesi de bu hâkim anlayışın kırılmayışıyla bağlantılıdır. Bunları aşmak karşılıklı bilinç ve özgürleşme çabasına bağlıdır. Kadın tabiki bu konuda da öncüdür. Öncelikle kadın kendini bu konumdan kurtarmalıdır. Kadına verilen kodlamada her erkeğin kadın karşısında bir koca olabileceği şeklindedir. Aslında hâkim sistemin zihniyeti tüm kadınları fahişeleştirmektedir. Herkesin baba, abi, en nihayetinde koca olabildiği bir sistemde özgür yaşam olamayacağına göre, ancak mülkleştirilmiş bir yaşam mümkün olur. Korunmalık konumdan çıkmak, kendini koruyabilmekle mümkündür. Alanda bunun büyük somutlaşmalarını görmekteyiz. Ki bunun mücadelesi de yoğun bir şekilde verilmektedir.

Bir kadın arkadaşın yazdığı bir kitapta okumuştum. Devrimin ilk dönemleridir. Henüz yaygın kadın katılımları yoktur. Genç bir kadın öz savunma birliklerine katılır. Bir süre sonra resmi üniformalarıyla ailesini ziyaret eder. Onu o kıyafetlerle gören komşuları eğile büküle, gözlerini belerterek ya da kısarak sağdan soldan ona bakarlar. Sonra içlerinden biri kendini tutamayıp sorar: "Kızım, delirdin mi sen?" Kadının ona biçilen giysiler dışında bir giysi giymesi, hele erkeklikle özdeşleştirilen üniformayı giymesi için delirmiş olması gerekir. Şimdilerde binlerce kadın, örgütlü bir güç olarak bu toplumun bağrından çıkıyor, toplumu bağrına basıyor, onu savunmak için kendini siper ediyor. Korunmaya muhtaç kadının en büyük koruma gücü olması, toplumun kadın hakikatini ve öz değerlerini anlamasında büyük bir rol oynadı. Rojava Devrimi'nin başlattığı demokratik modernite inşası, kadın enerjisinin kendi özsel varoluşuna en uygun formu kazandırma olasılığı sunmuştur. Binlerce yıldır süren akışkanlık, ahlaki politik toplumla, demokratik

konfederalizmle formlaşma olasılığı yakalamıştır. Erkek için de aynı değerde bir imkân ortaya çıkmıştır. Binlerce yıldır donmuş aklın hizmetinde olan erkek enerjisi, kendini iktidarların donmuş aklına hizmet etmekten kurtarma şansını yakalamıştır.

Demokratik modernitenin özgür eşyaşamı, kadını krizli kimlik durumundan çıkaracak olan tek yaşam sistemidir. Krizli olmak nedir, kriz nasıl oluşmaktadır, krizi yaratan etkenler nelerdir ve kriz durumu nasıl aşılmalıdır? Neden bu sınıflı, hiyerarşik, devletçi sistemin krizini kadın yaşamaktadır? Neden erkek de köleleşmesine ve devletçi uygarlığın gazabına uğramasına rağmen krizli kimlik olarak adlandırılmamaktadır? Burada esas olan, insan enerjilerinin ele alınarak bu enerjinin toplumsal zemine, ilişkilere nasıl yansıdığı konusunda düşünceye ulaşmaktır. Bu durum, özgür toplumsallığı inşa ederken insanların nasıl katılacağı, hangi alana nasıl kendini katacağı, cinslerin enerjilerini nasıl yaşamla buluşturacakları anlamında önem kazanmaktadır. Rojava somutunda daha farklı bir durum vardı. Baas rejiminin yarattığı Araplaştırma, çelişkileri dondurma, yarım bir Kürtlük ve hâkim bir Araplık paralelinde kendi hegemonyasını sürdürme ve benzer uygulamalarla, alanda Kürt bireyini çelişkisiz bir konumda tutmaktaydı. Adeta bir krizsizlik, bir stabilize olma durumu hakimdi. Çelişkilerin farkına varanlar, o donmuşluktan, çelişkisizlikten çıkarak kendinin merkezde olduğu çelişkiyi keşfetmekle birlikte kendini bir krizin ortasına atma cesaretini gösterenlerdi. 1979-1998 arasındaki dönemde bu yönlü temeller atıldı, kimi özel çıkışlar da oldu. Bu zihniyet temeli üzerinde şekillenen Rojava Devrimi Baas rejiminin yarattığı donmuşluğu, çelişkisizliği ortadan kaldırdığı için büyük devrimsel çıkışlar, varoluşsal adımlar kadar yoğun çelişkiler, arayışlar ve toplumsal farklılık-renkliliğin de ortaya çıktığı bir durum yarattı. Adeta üstü örtülen krizin üzerini açtı. Bugün devrim sahasında, hegemon rejimlerin bastırdığı, yok saydığı krizlerin açığa çıktığı, kendini belli ettiği ve çözüm aradığı bir duruma tanıklık ediyoruz. Çeşitlilik ya da farklılıklardan korkulmadığı, bunun bir zenginlik olduğuna inanıldığı sürece, ki bu demokratik konfederalizmin de bir şartıdır, krizleri bastırmamak, boğmamak, ortaya çıkararak çözümünü de toplumsal inşa temelinde görmek mümkündür. Özgür topluma gidişin adımları bu temelde atılmıştır. Rojava Devrimi'nin, dahası tüm Kuzey ve Doğu Suriye Devrimi'nin özgür eşyaşamın inşası konusunda ortaya çıkardığı en somut adım da kadına yönelik nesneleştirmenin, değersizleştirmenin en büyük ve aşılmaz duvarı gibi görünen çok eşlilik geleneğinin sarsılması olmuştur. Alanda yerleşik dini hassasiyetler gözetilerek, Arap halkına yönelik farklı yaklaşım geliştirilse de çok eşlilik büyük oranda sınırlandırılmıştır. Kürt halkında bu konuda büyük duyarlılık gelişmiş, bir yandan kadının bilinçlenmesi ve güçlenmesiyle bu gelenek aşındırılmış, bir yandan da kadına dair yeni özgürlüksel değerlerin inşasıyla erkek de değişime zorlanmıştır. İslami geleneğe bağlı olarak erkekte soy sürdürmeye şartlanmış bir aklî yapılanma vardır. Bunun gereği olarak yaşama içselleştirilen çok eşliliğin adeta toplum içinde bir hastalık gibi yayılmış olması, kadının değersizleşmesinde etken olduğu gibi, kadın etrafında şekillenen toplumun da değersizleşmesine, akabinde erkeğin de değer yitimine yol açmıştır.

Demokratik modernitede özgür eşyaşamı geliştirmenin ilk ve temel koşulu kadın bilimi dediğimiz jineolojiyi geliştirmektir

Devrimle birlikte toplumun en fazla kendi içinde gündemleştirdiği konu bu olmuştur. Bu gelenek bölgenin tamamında uygulanmamakta, uygulanan alanlarda da aynı düzeyde uygulanmamaktadır. Bazı kentlerde bir erkeğin iki kadınla evlenmesi doğal görülmekte, bazı kentlerde ise bu durum nadir örnekler dışında yaşama yansımamaktadır. Arap bölgelerinde ise 3-4 kadınla evlilik erkeklerin en doğal hakkı, hatta görevi olarak görülmektedir. Bu konuda küçük bir anımı anlatmak isterim. Arap kadınlarının devrim değerleriyle kendilerinin değer kazanacağını bilmelerine iyi bir örnek olabilir. Bir gün bir Arap anneyle sohbet ederken bana söylediği şu sözler çok dikkatimi çekmişti: "Heval, siz çok güzel şeyler yapıyorsunuz, ama bazı şeyleri sadece

Kürtlere değil, Araplara da dayatmalısınız, ki onlar da eski durumlarından çıkabilsin. Çok eşlilik Kürt erkeklerine yasak ama Arap erkeklerinin bunu yaşamasına göz yumuyorsunuz. Bu yarım bir devrim olur, bilesiniz!" Biyolojik çoğalmaların tüm canlılar için bir anlamı vardır, ancak insan türünde salt biyolojik çoğalmakla sınırlı kalmak, kendi türünün hakikatinin uzağında yaşamak olur. Bundan dolayı devrimle birlikte sahadaki kadınların arayışlarının artması, anlamsal çoğalma arayışlarının güçlü olduğunu gösterir. Kendini ideolojik ve politik olarak üretmesi, fiziksel çoğalmayı değil zihinsel ve ruhsal güçlenmeyi sağlaması erkek açısından demokratik modernitenin inşa gücü olmayı getirecektir. Kadını anne, eş, kız kardeş ya da dost, ahbap, sevgili olarak görmenin giderek aşılması, yeni toplumsal değerlerin oluşması demokratik modernite devriminin yarattığı özgür eş yaşamın bir sonucudur. Kadınla düşünce düzeyinde bir ilişki geliştiremeyen, hakikat bütünlüğünü paylaşamayan, anlık zevklerin konusu yapan mülkiyetçi yaklaşımların aşılması demokratik moderniteyi gelişebilir. Demokratik modernite toplumsallığı, bizim yeni toplumsallığımızdır ve kendi soyumuzu sürdürmenin, kendi toplumsallığımızı çoğaltmanın ancak özgür eş yaşamla mümkün olduğunu göstermektedir. Bu konuda Abdullah Öcalan'ın yaptığı şu tespit hakikatin yalın ifadesidir:"Öncelikle soy sürdürümünü, çoğalmayı esas almayan, evrensel insanlık idealine uygun, gezegendeki diğer canlıların varoluşunu gözeten ekolojik bir eşyaşam kavramına ihtiyaç vardır. Toplumun vardığı evrensel düzey kadınla özgür yaşamayı zorunlu kılmaktadır. Gerçek sosyalizm ancak kadınla özgür yaşam temelinde inşa edilebilir. Sosyalizmin önceliği (sonralığı değil) kadınla özgür yaşam düzeyini mutlaka tutturmayı gerektirir." Demokratik modernite, bir kadın modernitesidir. Ve kadın modernitesini yaratmak için erkek egemenliğiyle yaratılan modernitenin karşısında durmak, karşıtlık yapmayı özgürlük ahlakının ilk ve vazgeçilmez şartı kılmak gerekmektedir. Demokratik modernite, tarihsel toplum değerlerine aykırı olan yanları yıkmak kadar özgür toplumsallık değerlerine ait olanları inşa etmek üzerine düşünmeyi, pozitif görevleri ön plana çıkarmayı gerektirir. Bu anlamda kadın modernitesini yaşamsallaştırmak için kadın ahlakının geliştirilmesi, felsefesinin ve biliminin yapılması şarttır. Demokratik modernitede özgür eşyaşamı geliştirmenin ilk ve temel koşulu kadın bilimi dediğimiz jineolojiyi geliştirmektir. Rojava Kurdistan'da bu bilinçle geliştirilen jineoloji faaliyetleri büyük kapılar açtığı kadar büyük umut da vermektedir. Jineoloji birimleri kapsamında kadınların eğitilmesi, Jinwar Köyü Projesi kapsamında özgün bir alanın inşa edilmesi önemli bir gelişmedir. Aynı şekilde toplumsal inşa kurumlarında yer alan erkekler başta olmak üzere tüm erkeklerin kadın özgürlükçü paradigma temelinde eğitilmeleri de dünyada örneği olmayan bir özgür eşyaşam adımıdır. Kobanê gibi bir kentte erkeklerin "Jin, Jiyan, Azadî" sloganları atarak yürüyüş gerçekleştirmeleri ya da erkeklerin kadına yönelik şiddet olaylarında, faile en ağır cezanın verilmesini istemeleri de alanda yaratılan değişimin örnekleridir. Erkekler ve kadınlar olarak bir toplumun çoğunluk bireyleri " Jin, Jiyan, Azadî" sloganını yükseltiyorsa, o toplumda özgürlük tohumları filiz vermiş demektir. Rojava Kurdistan'da bu filizler gün geçtikçe çoğalıyor, büyüyor ve yeni tohumlar yaratıyor. En erkenden filizlenen Arîn Mîrkan, Avesta Xabur, Hevrîn Heleflerin anısına, daha güçlü ve kayalara kök salarcasına sağlam ve kararlı.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Rojava Özgürlük Devrimi Yerel Olduğu Kadar Evrenseldir

Zeynel Günaydın

Beş bin yıllık devletçi uygarlık tarihinde her zaman toplumsal kesimler ile egemenlikçi kesimlerin toplumsal sorunlara çözüm bulma yolu farklı olmuştur. Çünkü her iki kesimin kimyası farklıdır. Ezilen toplumsal kesimler her zaman için eşitliği, adaleti, özgürlüğü ve tüm bunların yaşayabileceği gerçek bir demokratik sistemi arzular ve bunun için mücadele ederken; egemenler ise her zaman hegemonya peşinde olmuştur. Bu gerçek, her iki kesim açısından da varoluşsal nedenlerle tarih boyu değişmezdir. Egemenler her zaman ezilene ihtiyaç duyduğundan ve ezilen de var olmak isteyeceğinden beş bin yıllık devletçi uygarlık tarihi, aynı zamanda bu iki karşıt kesimin mücadele tarihidir. Tarihin "uzun süre" kapsamında karşımıza çıkardığı temel gerçeklik budur.

Günümüzde bu mücadele devletçi uygarlığın son beş yüzyılını temsil eden kapitalist modernite koşullarında verilmektedir. Bugün dünyanın her yerinde egemenlerin hegemon olma; ezilenlerin de eşitlik, özgürlük, demokrasi mücadelesi sürmektedir. Burada önemli olan her iki kesimin kendi fabrika ayarlarına, yani özlerine uygun davranabilmesidir. Tabi tarihin hiçbir zamanında egemen kesimlerin ezilenlerin ruh haline büründüğü, onların istediği şeyler ister hale geldiği görülmemiştir. Kuşkusuz egemen sınıf içinden gelen ama zamanla insan ve toplum olmanın özünü yakalayarak egemen sınıftan uzaklaşan insanlar vardır. Ama hiçbir zaman egemen sınıflar veya kesimler amaçları olan hegemon olma yolunun, eşitlik, özgürlük ve adaletin boy verdiği demokrasilerden geçtiğini düşünmemiştir. Çünkü hegemon olmayla eşitlik, özgürlük, demokrasi değerleri çelişir, çatışır. Bu bakımdan her zaman için egemen kesimlerin çıkarlarını en iyi ifade ettikleri sistem, devlet olmuştur. Bu açıdan tarih boyu tüm devletler, adı ve biçimi ne olursa olsun egemenlerin bir icadı olmuştur. Bu yönüyle egemenlerin tarih boyu kendi fabrika ayarlarına ters düştüklerinden bahsedilemez.

Kendi özünden koparak yabancılaşma örnekleri ise daha çok ezilenlerin cephesinde hem de çok sayıda yaşanmıştır. Ezilenler eşitlik, özgürlük ve adalet için mücadele etmiş olsalar da buna hangi yol ve yöntemlerle ulaşacaklarına dair çoğu zaman bir kafa karışıklığı, muğlaklık yaşamışlardır. Bu da ezilenler açısından her zaman amaç-araç çelişkisinin görülmesine neden olmuştur. Yani ezilenler eşitlik, özgürlük gibi istemlerine çoğu zaman gerçekte egemenlere ait olan devlet mekanizmasıyla ulaşabileceklerini düşünmüş ve öyle pratikleşmişlerdir. Böyle davrandıklarında da amaçlarına, dolasıyla özlerine ters düşen bir konuma gelmiş ve sistemiçileşmişlerdir. Tarihte bunu, özü devletçi sisteme kapalı olan pek çok aşiretin dağılma pratiklerinde, pek çok ezilen sınıf mücadelesinin yönünü devlete vermesinde veya devletleşmesinde görürüz. Yine özellikle Marksizmin versiyonları olan sosyal demokrasi, reel sosyalizm ve ulusal kurtuluş hareketlerinde çok açık şekilde görürüz.

Tüm bunlar göstermektedir ki mücadele etmek, tepki göstermek tek başına yetmemektedir. Asıl olan doğru taleplerle ve doğru yöntemlerle mücadele etmektir ki bu da bütünlüklü olmayı gerektirir. Bu da ancak amaç ve araç ilişkisini doğru kurmuş bir zihniyet yapılanmasıyla olur. Tarihi ve güncel tüm gerçekleşmeler egemenlerin araçlarıyla

ezilenlerin amaçlarının gerçekleşemeyeceğini yeterince ispatlamıştır. Diğer bir deyişle tarihi ve güncel tüm gerçekleşmeler, bağımsızlığın veya sistemiçileşmenin esas olarak zihniyette yaşandığını ortaya koymuştur. O halde ezilenler için gerekli olan amaçla uyumlu bir sistemi mümkün kılacak zihniyet dünyasını edinmektir. İnsani ve toplumsal olan tüm gerçekleşmelerin birer inşa olduğunu ve tüm inşaların da bir zihniyete dayandığını gözettiğimizde durum daha iyi anlaşılır.

Peki, tüm bunlar neden önemli? Önemli, çünkü hem küresel hem bölgesel hem ulusal ve hatta kişisel ölçekte yaşadığımız tam da budur. Kişiler, örgütler, uluslar ve insanlık ölçeğinde yürütülen mücadelelerin amacına ulaşması için amaca uygun bir araca sahip olmak gerekir. Bunun için de hegemonik sistemin hükmetmediği, ondan kopmuş bir zihniyet dünyası gereklidir. Aksi takdirde ne kadar büyük bedel verilirse verilsin hatta görünürde zafer de elde edilsin, sonuç sistemiçileşme olur. Nitekim büyük zaferler elde etmiş ulusal kurtuluşçuluk ve reel sosyalizm bunu her yönüyle göstermektedir.

Bugün Ortadoğu'da da bir kaos yaşanmaktadır ve kendince herkes bu kaostan çıkışın yolunu bulmaya çalışmakta ve bunun için mücadele etmektedir. Hem de günde yüzlerce kişinin yaşamını yitirdiği, toplu göçlerin yaşandığı, ülkelerin yerle bir olduğu, rejimlerin yıkılıp yenilerinin kurulduğu koşullarda bunlar olmaktadır. O halde ezilenler, aynı zamanda Üçüncü Dünya Savaşı olarak da ifade edilen bu kaostan, savaştan nasıl çıkacak, çıkmalı? Amaç-araç ilişkisinin önemini bildiğimize göre, hangi araçla amaçlarına uygun bir gerçekleşmeyi sağlamak durumunda? Tam da burada tüm saldırılara karşın varlığını koruyan kadın öncülüklü Rojava Özgürlük Devrimi bir çıkış olabilir mi? Daha da arttırılacak bu sorulara doğru yanıtlar vermek, uğruna çok büyük bedellerin verildiği eşitlik, özgürlük ve adaletin sistemleşmesi için hayati önemdedir.

Ulus-Devlet Çözüm Mü?

Hemen söylemek gerekir ki ezilenler açısından ulus-devlet çözümü asla bir seçenek olamaz, olmamalıdır. Çünkü ulus-devlet tepeden tırnağa en safkan bir egemenlik aracıdır. Dolayısıyla egemenliğe karşı mücadele eden ezilenlerin kimyasıyla en uyuşmaz ve tezat teşkil eden sistemdir. Bu nedenle ezilenlerin yönünü ulus-devlete vermeleri, ancak kendi eşitlikçi, özgürlükçü ve demokratik olan doğalarından kopması yani başkalaşıma uğramalarıyla olur. Böyle olduğunda da zaten ezilen bir toplumsal kesim olmaktan çıkılmış ve komünal olan öze ihanet edilmiş olur.

Bugüne kadar ulus-devletin çözdüğü tek bir sorun vardır, o da tüm toplumsal sorunları içinden çıkılmaz hale getiren, daha da derinleştiren egemenlerin hegemon olma sorunudur. Çıktığı dönemde feodal beylerin, derebeylerin paylaştığı iktidar; ulus-devletle tüm iktidarı elinde toplamak isteyen burjuvazinin olmuştur. Bu yönüyle ulus-devlet, tarih boyunca görülen en tekçi, merkezi ve hegemonik devlet biçimidir. Onu, öncellerinden ayırt eden temel özellik budur. Ama bugün iki nedenden dolayı egemenler için bile giderek tercih edilen bir seçenek olmaktan çıkmaktadır.

Birinci neden her zaman hegemonya peşindeki burjuvazi için artık ulus-devlet sınırlarının dar gelmeye başlamış olmasıdır. Mevcut burjuvazi, eş deyişle sermaye küreselleşmiştir ve artık bir ulus-devleti değil tüm küreyi hegemonyasına almak istemektedir. Burjuvazide, küresel sermaye güçlerinde yaşanan bu hacimsel büyüme, ulus-devletçi güçlerle çelişki yaşar hale gelmelerine neden olmuştur. Mevcut durumda küresel sermaye güçleri açısından her bir ulus-devlet, geçmişin bir derebeyine dönüşmüş durumdadır ve ulaşılmak istenen küresel hegemonya için ulus-devletin aşılması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bununla bağlantılı ikinci neden ise ulus-devletli dünyada ezilenlerin her yerde ulus-devletin temsil ettiği hegemonyaya karşı yürüttüğü mücadeledir. Kadınların, gençlerin, ezilen sınıfların, yok edilme sürecine alınmış kültürlerin, etnisitenin, inanç gruplarının, ekolojist hareketlerin kısacası iktidarla çelişki yaşayan tüm toplumsal kesimlerin yürüttüğü mücadele kapitalist modernite güçlerini ulus-devlette değişiklik yapmaya zorlamaktadır. Çünkü özü farklılıkların tek'in içinde eritilmesi anlamına gelmek üzere soykırım olan ulus-devletin, tüm

toplumsal kesimlerde büyük tepkiye neden olması ve onun şahsında kapitalist moderniteye karşı mücadele ediliyor oluşu, ulus-devleti küresel sermaye güçleri açısından astarı yüzünden pahalı hale getirmiştir. O nedenle küresel sermaye güçleri açısından ulus-devlet bedeninden kurtulmak ve yeni bir bedenle hegemonik amacı sürdürmek bir ihtiyaç haline gelmiştir. Küresel sermaye sistemi, daha büyük kaybetmemek, sermayenin daha fazla yayılmasının önündeki engeli aşmak için bu değişikliği yapmayı gerekli görmektedir.

Kısacası artık ulus-devletin bir geleceği yoktur. Ama ezilenler için tercih edilemeyecek olmasının nedeni, ulus-devletin faşist özünün toplumun ve insanın komünal olan özüyle yaşadığı ontolojik karşıtlıktır. O artık tarihin çöp sepetine atılacağı zamanı beklemektedir. Bunun zamanını ise toplumsal güçlerin ona karşı yürüttüğü özgürlük ve eşitlik mücadelesinin düzeyi belirleyecektir.

Ulus-Devletten Kurtulmak

Belirtilenlerden ulus-devletin iddiasız olduğu veya ondan kurtulmanın kolay olacağı sonucu çıkarılmamalıdır. Tersine yok olmamak için her türden çılgınlığı yapacağını 20. Yüzyılda yapılanlar yeterince açığa çıkarmış durumdadır. Her iki dünya savaşında ölen insanların sayısı, belki de insanlık tarihindeki tüm savaşlarda ölen insan sayısından daha fazladır. Yine insanlığın başına nükleer silahı atarak yüzbinlerce insanın bir keresinde yok olmasına neden olan sistem ulus-devlet sistemidir. Kimyasal, biyolojik silahların kullanılması, azami kar için doğanın yok edilmenin eşiğine getirilmesi hep bu dönemde gerçekleşmiştir. Tek başına Yahudi soykırımı her şeyi açıklamaya yeterlidir. Kısacası ulus-devleti var eden kârcılığa doymamakta ve yapmadık şey bırakmamaktadır. Varlık sorunu yaşadıkça da daha fazla çılgınlaşmakta ve yaşamı, tüm farklılıkları soykırımdan geçirmektedir. Bunu küresel çapta gördüğümüz gibi, Ortadoğu'da da fazlasıyla görmekteyiz. Yüz yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihi ulus-devletin ne denli yok edici ve Ortadoğu toplumsallığına ne denli karşıt bir sistem olduğunu her yönüyle ortaya koymuştur.

Gerçekte bir halklar bahçesi olan ve 1924 yılına kadar da böyle gelen Anadolu coğrafyası, İngiltere'nin başını çektiği kapitalist modernite güçlerince kurdurulan TC ulus-devleti döneminde bir halklar mezarlığına dönüşmüştür. Anadolu ve Kurdistan'daki tüm farklılıklar Türk-İslam sentezinde eritilmiş, yok edilmiştir. Öyle ki bu soykırım politikası TC ulus-devleti açısından var olmanın koşulu olarak görülmüş ve bugüne kadar da uygulanan tek politika olmuştur. Asimilasyon, fiziki ve kültürel soykırım saldırılarıyla Anadolu ve Kurdistan'da Ermeniler, Asuri-Süryaniler, Rumlar, Êzidî Kürtler fiziki soykırıma uğratılırken; Lazlar, Çerkesler, Araplar kültürel soykırımdan geçirilmiştir. Kürtler ve Aleviler ise hem fiziki hem de kültürel soykırım politikalarına karşı varlık mücadelesi vermektedir. Yüz yıllık cumhuriyet tarihi boyunca kurulan tüm hükümetlerin cumhuriyetin varlığını sürdürmek için uyguladıkları tek politika bu olmuştur. Farklılık sadece imkânlarda ve bu politikanın uygulanma düzeyinde olmuştur. Mevcut durumda ise AKP-MHP-Ergenekon ittifakı cumhuriyet tarihinin tüm birikimini bu soykırım savaşında Kürtleri yok etmek için seferber etmiş durumdadır. Diğer bölge ulus-devletlerinin de benzer uygulamaları esas almaları temsil edilen aynı öz gereğidir. Nitekim Irak, Suriye ve İran ulus-devletlerinin tüm toplumsal farklılıklara benzer şekilde yaklaştıkları, katliamlar yaptıkları görülmektedir. Burada da fark, zihniyette değil, kapasitededir.

Ulus-devleti sadece bir beden yani bir devlet biçimi olarak görmemek de büyük önem taşır. O da her oluş gibi bir zihniyetin ürünüdür ve onu var eden zihniyet, en fazla da zihniyet alanında hegemon olmayı önemser. İktidarı yayma kapasitesiyle paralel, zihni hegemonmayı da yeryüzünün her yerine, hatta her bireyine kadar yaymıştır. İşte ezilenlerin, kendisine karşı savaşanların bile çoğunlukla onun gibi düşünmesinin, duymasının ve onun araçlarını esas almasının nedeni budur. Hegemoniktir, her yerdedir, sistemin tüm imkânlarını, insanların ve hatta karşıtlarının duygularına, düşüncelerine, algılarına, özcesi yaşamlarına hükmetmek için kullanmaktadır. Kapitalist modernite koşullarında sistem içinde erimelerin bu denli fazla olmasının, sistem karşıtı mücadelecilerin sistemin birer dişlisi haline gelmesinin altında yatan bu gerçekliktir. Yani

ezilenler açısından kaybetme, savaş meydanlarında değil, zihniyet dünyasında gerçekleşmektedir. Zihniyette kaybedenin de ruhta, duyguda, düşüncede, yaşamda kaybetmesi kaçınılmaz olmaktadır.

İşte kapitalist modernitenin bedeni gibi görünen ama gerçekte onun zihniyetinin bütün öğelerini kendinde taşıyan ulus-devlet sisteminden, onun ruhsallığından kopmanın zorlukları buradan kaynaklanmaktadır. Tam da bu noktada zihniyette, dolayısıyla ruhta, duyguda, düşüncede, yaşamda kapitalist modernist yaşamdan kopuş, en büyük gereklilik ve devrimdir. İşte Abdullah Öcalan'ın felsefesi ve paradigmasıyla Rojava'da gerçekleştirilen budur. Onu ulus-devlet saldırılarına karşı ayakta tutan ve arayış halindeki insanlar için umuda dönüştüren de bu özelliğidir. Yani temsil edilen zihniyetin sistem dışı olmasıdır.

Rojava Devrimi Çıkış Yoludur

Devletçi uygarlığın başından beri Ortadoğu coğrafyasında çıkış bulmaya çalıştığı halde, Ortadoğu'nun toplumsal genleri nedeniyle buna fırsat bulamayan ve ancak bundan beş yüzyıl önce Avrupa'da gelişebilen kapitalist modernite sistemi, yaklaşık iki yüzyıldır Ortadoğu coğrafyasına yerleşmeye, yayılmaya çalışmaktadır. Mevcut durum kendisi açısından ne tam başarı ne de başarısızlık halidir. Kapitalist modernite sistemi yukarıda belirtildiği gibi ulus-devletin astarı yüzünden pahalı hale gelmesi nedeniyle onu çıktığı mekânlarda biraz yumuşatsa da Ortadoğu'ya enjekte etmeye çalışmaktadır. 19. Yüzyıldan beri kapitalist modernite sistemi Ortadoğu'da milliyetçilik, mezhepçilik ile Ortadoğu toplumlarını, hatta imparatorluk şeklindeki devletleri bölüp parçalayarak yönetmeyi esas almaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun da parçalanması bu kapsamda gelişmiş ve bu imparatorluktan onlarca ulus-devletçik ortaya çıkarılmıştır. Nitekim Ortadoğu'daki tüm devletlerin böyle oluştuğu ortadadır.

Ulus-devlete göre daha çoklu olan imparatorlukların başına bu getirilirken, toplumlar ulus-devletlerin salgıladığı milliyetçilik, mezhepçilik zehirleriyle birbirine düşürülmekte ve yabancılaştırılmaktadır. Gerçekte sadece bir avuç egemene ait olan ulus-devletle kendisini özdeşleştiren ve bir yığına dönüştürülen geniş kalabalıklar, geçmişlerini unutmakta, milliyetçi ve mezhepçi motiflerle karşı karşıya gelmektedir. Böylelikle kapitalist modernite sistemi bir yandan Ortadoğu'daki imparatorluk diğer yandan da tarih boyunca farklılıkların birlikte yaşadığı Ortadoğu toplumsal geleneğini parçalamaktadır. Toplamda ise Ortadoğu'yu güçsüz düşürmektedir. Bugün yirmi iki ulus-devletçik kurdurttuğu Arap toplumunun geçmişten daha güçlü olduğunu kimse iddia edemez. Kurdurttuğu Türk, Fars ve Arap ulus-devletlerini hem birbirinin rakibi haline hem de soykırımcı karakterleri nedeniyle sürekli iç savaş yaşar hale getirmiştir. Suriye, Irak, İran ve Türkiye'nin içinde bulunduğu duruma bakıldığında bunu çok net bir şekilde görmek mümkündür.

Kapitalist modernite sistemi bizzat kurduğu bu devletlerin ulus-devletçi çizgide kalmalarına azami özeni göstermektedir. Bu güçlerin demokrasiye duyarlı hale gelmeleri, ulus-devletçi çizgiden uzaklaşmaları anlamına geleceğinden bunun olmaması için oldukça dikkatlidir. Bu yönüyle Üçüncü Dünya Savaşı'nın yaşandığı günümüz Ortadoğu'sunda da kapitalist modernite sistemi, Ortadoğu'yu hala ulus-devletçilikle dizayn etmeye çalışmaktadır. Bunu her birisi kendi imalatı olan ulus-devletleri birbirine düşürerek, bu ulus-devletlere karşı mücadele eden toplumsal kesimlerin yönünü yeni ulus-devletçiklere vererek veya toplumsal güçlerin özgürlük mücadelelerine karşı mevcut ulus-devletleri destekleyerek yapmaktadır. Toplumsal yaşamda da milliyetçiliği, mezhepçiliği, iktidarcılığı, bencilliği, erkek egemenliğini capcanlı tutarak kişiyi ve toplumu paramparça ederek herkesi biyolojik yaşamın sınırlarında tutmaktadır. Böylelikle hem egemenlerin hem de ezilenlerin dünyasını ulus-devletçilikle, onun ruh, duygu ve düşünceleriyle doldurarak yapmaktadır.

İşte Rojava Devrimi'nin önemi tam da buradadır. O kapitalist modernite sisteminin dolayısıyla beş bin yıllık devletçi uygarlık sisteminin dışına çıkabilme anlamındadır. Onu var eden paradigma ve dünya görüşü, genelde devlet odaklı, özelde de kapitalist modernist yaşamdan kopmayı öngörmektedir. Rojava Özgürlük Devrimi'ni var eden dünya

görüşü ve paradigma ezilenleri zihniyet düzeyinde özgürleştirmekte, egemenlere hizmet eder halden çıkarmaktadır. Zira tarih boyunca tüm devrimler halklar tarafından yapıldığı halde devrimlere kendi sınıfsal çıkarları temelinde konanlar ise her zaman egemenler olmuştur. Rojava Devrimi ile birlikte artık ezilen tüm toplumsal kesimler, egemenlerin zihniyet dünyasında kurduğu hegemonyadan kurtulmuş oluyorlar. Artık ezilenler kendi eşitlikçi, özgürlükçü ve demokratik özlerine uygun duygunun, düşüncenin, ruh halinin, eylemin ve toplumsal sistemin ne olduğunu çok somut bir şekilde görmektedirler. Ezilenler Rojava Devrimi ile devletçi uygarlık tarihi boyunca yaşadıkları ve çoğunlukla da kendilerini sistemiçileştiren amaç-araç çelişkisini yaşamaktan kurtulmuştur. Artık ezilenlerin elinde komünal olan amaçlarına uygun bir araç yani toplumsal sistem bulunmaktadır ki, bunun adı devlet değil, demokratik özerkliklere dayalı demokratik konfederal sistemdir. Nitekim Rojava Özgürlük Devrimi, siyasi ve askeri iktidarın yeni bir devlet şeklinde el değiştirmesi anlamında olmayıp devlet dışı bir toplumsal örgütlenme sisteminin oluşturulması anlamındadır. Evet, Rojava'da 19 Temmuz 2012 yılında gerçekleşen ve tüm saldırılara rağmen günümüze kadar varlığını sürdüren devlet değil, demokratik konfederal sistemdir. Dünyanın adeta ulus-devlet tarafından sömürülmedik yerinin kalmadığı kapitalist modernite koşullarında yaşamanın, örgütlenmenin, sistem kurma tahayyüllerinin gerçekleşmiş halidir. Kapitalist modernite koşullarında ütopyaların gerçekliğe kavuşmasıdır.

Egemenlerin Gözünde Rojava

Rojava Özgürlük Devrimi, Ortadoğu'ya yayılmak istenen ve dünyada da hakim olan ulus-devletin tam karşıt kutbundadır ve gerçek panzehiridir. O, dolayısıyla onu var eden felsefe, paradigma ulus-devlet sisteminin ve onu var eden zihniyetin toplumsal yaşamda yarattığı tüm sorunlara çözüm bulma iddiası ve kararlılığındadır.

İnsanı birbirinin kurdu olarak gören ve bu hale getiren ulus-devletçiliğin aksine insanı varoluşsal olarak toplumsal ve komünal olarak görür. İnsan-insan, insan-doğa ve kadın-erkek ilişkilerini yok etme, tahakküm kurma üzerine değil, karşılıklı güçlenmeyi ve gelişmeyi sağlayan simbiyotik ilişkilenme üzerine kurar. Doğadaki ve toplumsal yaşamdaki var oluşu, özgürlük ruhunun birer gerçekleşmesi ve çeşitlilik olarak görür. Aynılığı değil, farklılığı oluşun dili olarak tanımlar. Bu görüşe göre aynılık kavramsal düzlemde vardır, gerçekte olan ise farklılıktır. Yani oluş farklıdır. Farklı olanı aynılaştırmaya çalışmak bir yok edicilik tir ki bu da tekçi ulus-devletin en temel işidir. Ulus-devletin var oluşun diline aykırılığı, doğa dışılığı da buradan ileri gelir. Doğal olanla oynamak, onu yok etmek söz konusu varoluşu da yok edeceğinden kurulacak toplumsal sistemlerin de oluşun diline uygun olması gerekmektedir. Yani kurulacak her toplumsal sistem, çokluğu, farklılıkların eşitçe birliğini temsil etmelidir. İşte ulus-devlet böyle değil de tekçi olduğundan hep kriz, savaş üretir. Ortadoğu ve dünyada ulus-devletin yarattığı onca kriz ve çözümsüzlük de bundandır. O nedenle insan ve toplum var olacaksa bu ancak insanın çoklu ve toplumsal olan doğası temelinde mümkün olacaktır ki, bu da farklılıkların eşitçe birliği anlamına gelen demokratik özerkliklere dayalı demokratik konfederal sistemdir. Bunun pratikleşmesi de tüm yetersizliklerine karşın Rojava Devrimi olmaktadır.

Bugün Rojava'da tüm toplumsal farklılıklar yani Kürtler, Araplar, Ermeniler, Asuri-Süryaniler, Türkmenler, yine Sünniler, Aleviler, Êzidîler, Hristiyanlar eşit ve birliktedir. Aralarında milliyetçilikten, mezhepçilikten kaynaklı bir mücadele, savaş yoktur. Tersine özgürlüğe ve dayanışmaya dayanan bir bilinçle bu farklılıkların demokratik ulus temelinde bir araya gelişleri ve güçlerini birleştirmeleri vardır. Zaten devrimin tüm saldırılara karşın varlığını koruması da bu sayede mümkün olmaktadır. Burada insansal ve toplumsal olan her şeyin birer inşa olduğunu görmek çok büyük önem taşır. Yani ulus-devlet de bir inşadır, demokratik konfederalizm de. İnsanların, ulusların, dinlerin, mezheplerin, insan ile doğanın, kadın ve erkeğin birbirinin rakibi veya düşmanı haline getirilmesi de bir inşadır; tersine tüm bu farklılıkların eşit ve özgür ilişki temelinde bir arada olmaları da. Demek ki zihniyet insansal ve toplumsal olan üzerinde bu kadar belirleyici ve yaratıcıdır. Burada

önemli olan zihniyetin neye dayandırılacağıdır. Egemenler iktidarcılığa, kârcılığa, bencilliğe, erkek egemenliğine dayandıklarından, zihniyetlerini böyle kurguladıklarından doğa, toplum, kadın ve yaşam karşıtıdır ve boğucudur, yok edici ve devletçidir. Ezilenlerin zihniyet çeperlerini kardeşlik, eşitlik, özgürlük, adalet, birlikte yaşam oluşturduğundan bunların kuracağı toplumsal sistem de doğal olarak adı ne olursa olsun devlet dışı ve bu öze uygun olacaktır. İşte Rojava Özgürlük Devrimi'nin büyüklüğü de buradadır. Egemenlerin karşıt kutbundaki toplumsal kesimlere ait, onların özlerine uygun bir gerçekleşmedir. Zaten bu nedenledir ki tüm egemenlikçi sistemler, güçler tarafından hedeflenmektedir.

Bugün "DAİŞ'e Karşı Uluslararası Koalisyon" adı altında Rojava'da bulunan kapitalist modernite güçleri, sömürgeci, soykırımcı TC, değişmemekte ısrar eden despotik Suriye rejimi, Ortadoğu'nun tüm gericiliği, erkek egemenlikçi ideoloji ve örgütler, Kürt ihanet ve işbirlikçiliğini temsil eden KDP farklı yol ve yöntemlerle bu devrime düşmanlık etmektedir. Yani egemenler ve egemen olma çabası içinde olanlar bu devrimin kendileri için ne denli büyük bir tehlike olduğunu, toplumun kendilerinden nasıl da alınıp güç haline geldiğini ve bunun kendileri için varlık sorunu yarattığını çok iyi gördüklerinden, devrime toplu halde düşmanlık etmektedir. Kimisi devrimi çizgisinden saptırmaya çalışırken, kimisi çizgi temelinde toplumsal inşa gerçekleşmesin diye bozarken, kimisi de devrimi fiziki olarak yok etmek için saldırmaktadır. Bir iş bölümü temelinde gerçekleştirilen tüm bu saldırıların ortak hedefi ise devrimi tasfiye etmektir.

Bu yönüyle Rojava Özgürlük Devrimi'nin egemenler açısından taşıdığı anlam başkadır ve kendileri için varlık sorunu yaratmaktadır. Çünkü tarih boyunca egemenlerin özenle kurguladıkları, bazen adına mitos, bazen değişmez dini kural, günümüzde ise bilim adına evrensel yasa dedikleri, gerçekte ise egemenlerin çıkarları temelinde inşa edilmiş olan özne-nesne zihniyetinin tüm varyantlarını yerle bir etmekte; kadını, doğayı, insanı, ulusları, yaşamı egemenlere ait olmaktan çıkarmakta ve özgürleştirmektedir. Bu açıdan Rojava Özgürlük Devrimi ve onu var eden felsefe, paradigma egemenlerin sorunlarını değil, egemenlerin kendilerini çözmektedir. Bu nedenledir ki, Rojava Devrimi egemenlerin gözünde farklı, ezilenlerin gözünde de farklı görünecektir. Egemenler nezdinde ne denli tehlikeli ve yok edici ise, ezilenler nezdinde de o denli umut kaynağı ve yaşatıcıdır. Nitekim her iki kesimin devrime yaklaşımı tamamen bir zıtlık içermektedir.

Görüldüğü gibi Rojava Devrimi'nin sorun çözücülüğü, krizden çıkarıcı özelliği egemenler için geçerli değildir. Tersine egemenler için devrim sorun kaynağıdır, yeni ve daha derin krizlere sokucudur. Zaten yukarıda adını andığımız tüm egemenlikçi güçlerin toplu tasfiye saldırıları da buradan kaynağını almaktadır. Amansız saldırmakta ve yok etmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Rojava Devrimi'ni Savunmak

Demek ki Rojava Devrimi'nin sorun çözücülüğü, krizden çıkarıcı özelliği egemenler için değil, ezilenler için geçerlidir. Demek ki ezilenler de krizdedir, çıkış aramaktadır ve krizden çıkışın yolu ise Rojava Devrimi ve onu var eden felsefe ve paradigmadadır. Evet, kadın bugün egemen erkeklik nedeniyle sadece Kurdistan veya Ortadoğu'da değil, tüm kürede krizdedir. Var olma mücadelesi vermektedir ve varoluş için başarmak durumundadır. Başarının erkek egemenlikçi sistem içinde olamayacağı açıktır. Zira kendisine gerekli olan xwebûnluğunu (kendi olmak) elde edeceği, kendi olacağı bir sistemdir ki, bu da erkekle eşit ve özgür olacağı bir sistemi gerektirir. İşte Rojava Özgürlük Devrimi kadının bu büyük ve küresel çaptaki özgürlük mücadelesinde çıkışın yolunu göstermektedir. Nitekim Rojava Devrimi bir kadın özgürlük devrimi olarak gerçekleşmiştir. Mevcut durumda da kadın, devrimin öncüsüdür. Devrimin tüm dünya kadınları tarafından bu kadar sahiplenmesinin nedeni de buradan gelmektedir. Kadın özerk örgütlenmekte ve erkekle eşit-özgür ilişki temelinde yaşamı yeniden inşa etmektedir.

Rojava Devrimi soykırımın kıskacına alınmış, hakkında soykırım kararı verilmiş Kürtler için krizden çıkmanın, varlığını korumanın, özgürlüğü sağlamanın yoludur. Büyük milliyetçiliklere karşı mikro milliyetçilikle mücadele edilemeyeceğini KDP

pratiği yeterince ortaya koymuştur. Her zaman için makro milliyetçilik, mikro milliyetçiliği yutmuş ve mücadele eden halkın çok daha büyük felaketler yaşamasına neden olmuştur. Kürtler açısından var olmak ve özgürleşmek diğer halklarla eşit ve özgür ilişki kurabildiği ölçüde mümkün olacaktır. Rojava Özgürlük Devrimi Kürtlerin diğer halklarla nasıl ilişkilenmek istediğini de ortaya koymuştur. Güç haline gelen her kesimin bir diğerini ezmeye çalıştığı günümüz koşullarında Kürtler böyle yapmamış, devrimi diğer halklarla birlikte yapmayı, diğer halklarla eşit ve özgür ilişki geliştirmeyi esas almıştır. Bu, diğer halklara kazandırdığı gibi Kürtlere de kazandırmıştır. Nitekim başta Araplar olmak üzere diğer halkların devrimi sahiplenmesi, Kürtlerle yaptığı ittifak olmasa, Kürtlerin Üçüncü Dünya Savaşı koşullarında ve bu kadar saldırı altında varlıklarını ve devrimi koruması pek mümkün olmayacaktır. Demek ki Kürtlerin maruz bırakıldığı soykırım politikalarından kurtulması da halkların eşit ve özgür ilişki temelindeki birliği ile mümkün olmaktadır.

Aynı şey diğer halklar için de geçerlidir. Ulus-devlet koşullarında Ermeni soykırımının gerçekleştiğini hem tarihsel örnekler hem de güncelde Karabağ'da yaşananlar ortaya koymaktadır. Ama Rojava Özgürlük Devrimi'ndeki Ermeniler özerk ve biriciktir. Kürtler ve diğer halklarla eşit ve özgür ilişki temelinde birlikte yaşamakta, varlığını korumakta, özgürlüğünü yaşamaktadır. Aynı şey Asuri-Süryaniler için de geçerlidir. Ortadoğu'nun en temel ve eski halklarından biri olmalarına karşın kendilerine günümüze ancak atabilmişlerdir. Yok edilmenin eşiğine getirilmiş olan bu halkın Rojava Özgürlük Devrimi'ndeki yeri biriciktir. O da diğer halklar gibi özerktir, varlığını korumaktadır ve özgürlüğünü yaşamaktadır. Demek ki Rojava Özgürlük Devrimi bu halklar için de krizden çıkarıcı ve sorun çözücüdür.

Halklar için geçerli olan bu durum, dini ve kültürel gruplar için de geçerlidir. Tümü Rojava Özgürlük Devrimi içinde özerkliklerini korumakta ve buna dayalı olarak varlığını sürdürmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye ile Rojava'da yaşanan bu devrimin egemenlerin yarattığı tüm toplumsal sorunların çözümünde ne denli etkili olduğunu on iki yıllık pratik yeterince ortaya koymuştur. Hem de tüm bunlar kapitalist modernitenin amansız tasfiye konseptinin yürürlükte olduğu koşullarda gerçekleşmektedir.

Demek ki Rojava Devrimi ve dayandığı felsefe, paradigma; ezilenler, kadınlar, halklar, inanç grupları, kültürler ve hatta doğa için sorun çözücüdür, krizden çıkarıcıdır, işlevseldir. O halde Rojava Devrimi ve onun dayandığı felsefeyi, paradigmayı sahiplenmek, her yere taşımak; dünyanın her yerindeki eşitlik, özgürlük mücadelesinde rehber edinmek gerekir. Hem Kurdistan'da hem Ortadoğu'da hem de dünyada ezilenlerin krizden, kaostan çıkmasının; dünyanın her yerinde verilen eşitlik ve özgürlük mücadelelerinin başarıya ulaşmasının, egemenlere küresel çapta hak ettikleri tarihi yenilgiyi yaşatmanın yolu Rojava Özgürlük Devrimi'nden geçmektedir...

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kadın Devrimi ile Jinwar Arasındaki Diyalektiksel Bağ

Zöhre Bozacı

Jinwar gücünü ve perspektifini kadın devriminden almaktadır. Bu nedenle bir kadın köyüdür yaklaşımı yerine daha fazla anlam yüklemek gerekir. Bir devrimin temel dayanakları ne kadar güçlü olursa olsun toplumsallaşmadıkça ve pratikleşmedikçe gücünü, anlamını yitirmeye başlar. Bunun bilincinde olan kadın özgürlük hareketi, Rojava/ Kadın Devrimi'nin toplumsallaşma ayağını her zaman güçlü tutarak bu riski yok etmeye çalışır. Gücünü kadın özgürlük ideolojisinden alan Kadın Devrimi, zihinlerde ve yaşamlarda ne kadar derinlere kök salarsa o kadar sağlam ve güçlü olarak toplumsallaşır. Hem kapitalist modernitenin ataerkil zihniyet yapılanmalarında gedikler oluşturur hem de alternatif sistemini inşa eder. Demokratik modernitenin özgürlük ideolojisinin toplumsallaşma ayağı daha da derinleşerek yaygınlaşır. Kuşkusuz Jinwar'da ideolojik ve felsefik bakış açısıyla tarihsel toplumsal süreç içerisinde kadının düştüğü durumu doğru anlamlandırıp, günümüzde yaşanan sorunlara doğru çözüm üreterek, Kadın Devrimi'nin gelişimine hizmet ediyor.

Jinwar'ın Tarihsel Dayanakları

Genelde Kurdistan'ın dört parçasında özelde Rojava'da tarihin derinliklerinden akarak gelen doğal toplum döneminin kadın eksenli yaşam ilkelerini ve ruhunu görmek mümkün. Doğal toplum sürecinde ana tanrıça kültürünün yaşam izleri hem arkeolojik araştırmalar sonucu hem de buralarda yaşayan toplumların yaşam kültürleri olarak günümüze kadar gelmiştir. Özellikle kapitalist uygarlık yaşamına henüz bulaşmamış Kürt kadınlarının yaşam değerlerine baktığımızda bunu görmek mümkündür. Doğal toplumun komünal özgürlükçü yaşam değerlerine sahip çıkıp demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma ışığında toplumsallaşması Kadın Devrimi açısından büyük önem taşır. Bu açıdan Jinwar Projesi deneyim bakımından bir laboratuvar niteliğindedir. Abdullah Öcalan'ın, "Neden kadın kentleri ve özgür kadın yaşam alanları olmasın" belirlemesi bu projenin oluşumuna hem ışık tutmuş hem de büyük anlam yüklemiştir.

Rojava'da Kadın Devrimi'nin kazanımlarının güvence altına alınması ve komünal yaşamın örgütlendirilmesini görev bilen, kadın özgürlük mücadelesini yürüten örgütlü kadınlar, bir araya gelerek Jinwar Köy Projesi'nin kuruluşuna büyük mana yükleyerek karar verdiler. Kolektif akıl ve ortak emekle oluşumu esas alınan bir projedir. Hem projenin çizim aşamasına hem de sözleşmenin yazım aşamasına gelinceye kadar bu konuya ilgili olan, araştıran, kafa yoran, koşullar gereği ulaşılabilen birçok kadının görüş ve önerisi alındı. Özcesi umut ve heyecan geliştiren bir proje olduğundan Kurdistan'ın dört bir yanından ve Avrupa'dan yoğun bir ilgi gelişti.

Diyebiliriz ki kadın özgürlük ideolojisinin yaşam bulduğu Rojava Devrimi kadın öncülüğünde gerçekleşti. "Rojava Devrimi kadın devrimidir" belirlemesi kaynağını buradan almaktadır. Kadın

Devrimi'nin kazanımlarının korunması ve geliştirilmesi için Jinwar Köy Projesi önemli bir rol üstlenmiştir. Bu açıdan her halktan, dinden, mezhepten bulunan kadınların bir arada komünal bir yaşamı sürdürmelerinin büyük bir anlam derinliği vardır.

Anlam derinliğini Jinwar Sözleşmesi incelendiğinde de görmek mümkün. İnşa amacı, "Kurdistan'da özgür eş yaşamın geliştirilmesi, ahlaki ve politik toplum zemininin güçlenmesi, ekolojik ekonominin gelişmesi, tarih bilincinin kendi kökleri üzerinde canlanması, doğal tıp bilgeliğinin devam ettirilmesi, pedagoji eğitim yöntemleriyle çocukların büyütülmesi ve eğitilmesi, etik estetik bilgi ve yaşam anlayışıyla toplumsal ağların gözden geçirilmesi, kendini ve toplumunu yönetme sanatı olan politika ve siyasetin kadın bilinciyle yoğrulması, yaşam hakkı olan öz savunma bilincinin geliştirilmesi, bu temelde kadın ve çocukların yaşamının bütünlüklü ele alınması" şeklinde ifade edilmiştir. Burada amaç olarak belirtilen her şeyin pratik bir karşılığı bulunmaktadır. Projeyi yazının ilerleyen bölümlerinde daha da derinleştirmeye çalışacağız.

10 Mart 2017'de temeli atılan Jinwar'ın açılışı 25 Kasım 2018'de gerçekleşti. Kadına karşı şiddetle mücadele gününde açılışın yapılması erkek egemen zihniyete karşı güçlü bir cevaptır. Kadın köyünde 31 adet kerpiç ev, Şifajin Sağlık Merkezi, dükkan, fırın, akademi, okul, çocuk oyun alanları, havuz, hayvan yaşam alanları, ortak mutfak ve kendi ürünlerini ekebilecekleri toprak alan bulunmaktadır. Bütünlükçü bir bakış açısıyla demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın bu projeyle yaşam bulması için gerekli yer ve mekanın sağlanmasına dikkat edilmiştir. Örneğin, evlerin şekli, büyüklüğü, kullanılacak malzeme, yeşil alanın olması, ortak yaşam alanları, hayvan yaşam alanları vb. her şeyin en ince ayrıntısına kadar düşünülerek planlanıp pratikleştirilmesi önemlidir. Neden yapı olarak kerpiç ev sorusunun cevabı araştırıldığında, kerpiç evlerin doğayla ve mekanla uyumlu yapılar olduğu ve yaşama pozitif etkiler yaydığı görülmektedir. Özellikle yazları serin, kışları sıcak ve içerideki nemi de dengelediğinden sağlık açısından oldukça uygun bir malzemedir. Doğal bir ısıtma ve soğutma sistemi oluştuğundan ekonomik açıdan da uygundur. Aydınlanma ve ısıtma sistemi içinde güneş enerjisinden yararlanılmaktadır. Kerpiç, güneş enerjisinin kullanımı ve diğer canlılara dair yaşam alanlarının oluşturulması paradigmanın ekolojik ayağının yaşam bulması açısından önemli bir adımdır. Kuruluş fikrinin oluşumundan itibaren ekolojik düşüncenin etkili olması pratiğe de olumlu yansıdı.

Köyün projesinin çizimi, yerin bulunması, inşaat süreci kısacası Jinwar'ın oluşum aşamalarının her adımı kadın öncülüğünde gerçekleştiğinden, yer yer erkeğin engellemeleriyle karşılaşıldı. Özellikle Jinwar Projesi'nin başlangıç aşamasında şimdi zamanı mı, burası hala kadın köyünü kabul edecek aşamada değil, gerek var mı gibi yaklaşımlarla dolaylı bir tarzda engelleyici olmaya çalışılmıştır. Bu yaklaşımlar eril zihniyetin kadına karşı olan güvensizliğinin ve inançsızlığının ürünüdür. Kadınlar gelen ve gelebilecek olumsuz yaklaşımlara karşı her anlamda zihnen ve pratik olarak kendilerini hazırlayıp yılmadan ve usanmadan projenin gerçekleşmesi için büyük mücadele yürüttüler. Her ne kadar Rojava Devrimi gerçekleşmiş olsa da mücadele devam ediyor. Kadın her alanda ataerkil zihniyetle kıran kırana çatışmasını ideolojik ve sistemsel olarak süreklileştirerek yol alıyor. Kadının bütünlükçü bir yaşamı örmede attığı ilmekler komünal bir ruh ve bilinçli emekle ürüne dönüştü Jinwar'da.

Bütünlüklü bir bakış açısıyla inşa edilen Jinwar'da her şeyin derin bir anlamı olduğunu belirtmiştik. Bunlardan biri de seçilen semboldür. Hermel otunun tanelerinden yapılan sembolün tarihi bir anlamı var. Doğal tıpta özellikle şifacı kadınlar tarafından kullanılan bu bitkinin yaklaşık 200 hastalığa iyi geldiği tespit edilmiştir. Büyük bir şifa kaynağı olan hermel ile yapılan sembol doğal toplum döneminde kadının keşiflerinden biri olan takvimi de simgelemektedir. 365 adet hermel tanesinden, 12 düzineden ve üst kısımda 4 parçaya bölünecek şekilde yapılmıştır. Manası 365 gün, 12 ay ve 4 mevsimdir. Diğer önemli bir yönü ise nazardan korunma ya da negatif enerjiyi uzaklaştırma amaçlı Ortadoğu halklarının (Kürt, Arap, Süryani, Keldani, Ermeni ve Türk) genelde evlerinin önlerine asmalarıdır. Halkların ortak bir

kültürü olarak günümüze kadar kadın öncülüğünde gelmiştir. Doğal toplum döneminde bilge kadının binbir emekle elde ettiği icatları yine kadın öncülüğünde günümüze kadar ulaşmış olmasına rağmen kaybolmakla yüz yüze kalmaktadır. Bu durumun farkında ve bilincinde olan Jinwar'daki kadınlar özellikle doğal tıbbın gelişmesi için Şifajin çalışmasını yürütüyorlar.

Bilge Kadının Geleneği: Şifajin

Ana tanrıçanın diyarında sesine ses olmak ve onun şifalı elleriyle her yerde şifa dağıtmak amacıyla Jinwar'da doğal tıbbın geliştiriliyor olması büyük anlam taşımaktadır. Sağlık felsefesini, herkes kendi sağlık sorununu kendisi çözebilir. Ancak zihnen ve bedenen özgür olduğunda sağlıklı olabilir.

Şifajin'ın da tarihsel dayanakları çok güçlüdür. Tarihin başlangıcına doğru yol aldığımızda hakikati açığa çıkarmaya çalışırken anlamlandırmaya çalıştığımız doğal toplum sürecinde, ana tanrıça kültürünün etkili olduğu yaşamda herkes sağlıklıdır. Bütünlükçü bir bakış açısıyla yaşam sürdürülmektedir. Yaşam bütüncül olduğundan (duyguda, düşüncede, ruhta, bedende henüz parçalanma olmadığından) var olan hastalıklara da kolay çözümler üretilir. Bu çözümler, özellikle doğayı iyi gözlemleyen ve doğayı ilk öğretmeni olarak kabul eden bilge kadın öncülüğünde üretilir. Şifager (bilge kadın) doğayla uyumlu, doğa güçlerini hisseden ve uygulayandır.

Dolayısıyla doğanın karşılıksız çıkarsız olarak sunduğu bilgisini deneyimleyerek, bilince dönüştürerek pratikleştirdi ve büyük yetenek kazandı. Bu yeteneğini daha fazla toplumun hizmetine kullandı. Sağlığa öncülük eden bilge kadın, kar elde etme mantığı ve para kazanma amacını gütmediğinden tüm bilgilerini karşılıksız ve çıkarsız olarak toplumla paylaştı ve topluma mal etti. Bitkilerden, otlardan ilaç üreten şifa dağıtan yani Şifager'dir. Tarihin ilk doktorlarının bilge kadınlar olduğu yapılan araştırmalar ve günümüze kadar gelen deneyimler sonucu açığa çıkmıştır. Bu deneyimler kadının kadına aktardığı tecrübelerdir. Kimyasal ilaçlar yerine doğadaki bitkilerden elde edilen doğal ilaçları tercih etmek modern tıpta bir gedik açmaktır. Bu mücadele bilge kadının bugünkü temsilcileri olan Şifagerler tarafından yürütülüyor. Zihinsel, ruhsal ve bedensel sağlık birbirinden kopuk ele alınmadan bütünlükçü bakış açısıyla çözüm üretilir. Örneğin, bir hastalığı anlamaya ve iyileştirmeye çalışırken, tüm vücudu ve kişiyi tanımaya ve çözümlemeye çalışır. Sonuç yerine, kaynağa inerek başlangıç nedenini bularak kişiyi sağlığına kavuşturmayı esas alır.

Öz itibariyle, kadın öncülüğünde gerçekleşen yaşamda toplum bağımlı değil özgürdür, ekolojiktir. Sağlığını kendi bilgisiyle ve öz imkanlarıyla korumakta ve geliştirmektedir. Toplum kendi varoluşsal gerçekliğinin bilinciyle özgür yaşar. Kendi kendine yeterli konumdadır. Bu kendi kendine yeterli olabilme hali doğal tıbbi bilgilerin toplumla paylaşılması ve sağlıkla ilgili her yönlü eğitilmesiyle sürdürülüyor. Bunun bilgisini ve bilincini oluşturuyor.

Ataerkil zihniyetten beslenen modern tıpta, insan bedeni ve ruhu birbirinden kopuk ele alınarak adeta bir robota indirgenir. Düz, mekanik, parçalı zihniyet bakışı, insan bedenini sadece organlar toplamından oluştuğunu esas alır. Bu bakış açısı hem parçalılığı derinleştirir hem de her şeyin birbiriyle olan uyum ve ahengini bozar.

Şifajin, doğal tıp için kullanılacak bitkilerin doğadan toplanmasını esas alır. Bitkiler toplanırken hem doğaya zarar vermeme esas alınır hem de bitkinin toplanma zamanı göz önünde bulundurulur. Bir sanatçı hassasiyetiyle doğaya yaklaşılır. Diğer bir yandan hem mevsim koşullarının her yıl aynı olmaması hem de her bitkiye rahat ulaşabilmek için Şifajin bahçesi oluşturuldu. Oluşturulan bahçede doğal tıpta kullanılan bitkiler ve meyve ağaçları yetiştirilmektedir. Ekoloji, ekonomi ve sağlık arasında kopmaz bir bağ vardır. Bu bağın güçlülüğü Jinwar'da da görülmektedir.

Jinwar Akademisi'yle Xwebûnlaşma

Akademideki eğitimlerde esas alınan kadının bilinçlenmesi ve kendini tanıması sağlanarak kadının ruhuna ve yaşamına dokunarak değişim ve dönüşüm gerçekleştirilmeye çalışılıyor. Jinwar'da her kadının farklı bir yaşam hikayesi var. Eğitimlerde

kendi yaşam hikayesini anlatırken, olay ve olguları sosyolojik olarak ele alıp çözüm üretmeye çalışıyor. Kadının yaşam hikayesi içerisinde kadere boyun eğen ve direngen yönleri açığa çıkarılıyor. Kadın yaşamını çöle çeviren erkeği tanıyıp birey olarak değil, zihniyet olarak ele alıp çözümlüyor. Ataerkil zihniyet tarafından kadın etrafında oluşturulan ağları-bağları doğru çözümleyip özgürleşme önünde engel olmaktan çıkarmaya çalışıyor. Jinwar Akademisi'nde görülen eğitimlerin bir diğer amacı kadının kendine olan güvenini açığa çıkarmaktır. Burada eğitime katılan herkes hem eğitim veren hem de eğitim alan konumdadır. Kişinin kendisini tanıması ve yeteneğini açığa çıkarması açısından bu yöntem önemlidir. Araştıran-inceleyen, sorgulayan ve çözüm üreten bir tarz gelişim sağlıyor. Çocukların özgür yetişmesi açısından da anne-çocuk arasındaki ilişkinin bağımlılık yaratan değil, özgürlük yaratan konumda olması için karşılıklı çaba sarf edilerek bilinç yaratılıyor.

Xwebûnlaşma (kendi olma) yolu zorlu olsa da özgürlüğün tadına varma hedefi güçleniyor. Eğitimlerle açığa çıkarılıp kendi olma yolunda birbirine güç vererek komünal bir yaşamı ilmek ilmek örüyorlar. Jinwar'da yaşayan kadınlar ataerkil zihniyetin kadına çizdiği kaderi değiştirmek ve kendi yaşamını kendisi oluşturma yani xwebûnlaşmak için büyük çaba sarf ediyor. Bugüne kadar varlık olarak görülmediği, bir hiç olarak yaklaşılan bir ortamdan kendisinin değerli olduğu, yaşamı hakkında fikrinin sorulduğu ve kendisinin karar verdiği bir ortama gelen kadın ilk başta anlam vermekte zorlanıyor. Eğitimlerle ve paylaşımlarla bu zorlanmalarını rahat aşıyor. Kendisine köle gibi, mülk gibi yaklaşanın olmadığı, geleneksel bir yaşam biçiminden ayrı olan bu ortamı anlamlandırmaya çalıştıkça gelişiyor.

Jinwar'ın yaşam felsefesinde kadına dayatılan mağduriyet, baskı, sömürü, şiddet, kadının varlığını yok sayan anlayış ve zihniyetle mücadele her zaman daimidir. Özgür yaşam alanı olduğundan, bir sığınma yeri olarak yaklaşılan anlayışlar kabul edilmeyerek mücadele ediliyor. Erkeğin köleci yaklaşımını reddeden demokratik komünal bir yaşam arayışında olan ve bu yaşamı geliştirmek isteyen her kadına kapısı açıktır. Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın yaşam bulmasında önemli bir modeldir. Bu açıdan Jinwar toplumsal sorunları anlama ve çözüm yöntemi bulmada laboratuvar rolü oynamaktadır.

Komünal Yaşam Meclisle Gelişiyor

Kadın özgürlük mücadelesinde önemli bir mihenk taşı olan Jinwar'da kadınlar kendilerini meclis şeklinde örgütlüyor. Demokrasinin, eşitliğin, katılımcılığın, eleştiri ve özeleştirinin geliştiği, kendi kararlarını kendilerinin aldığı demokratik bir ortam oluşturuluyor. Farklılıkları kendi içerisinde barındırıyor yani her kadın kendi rengi, dili ve kültürüyle yaşama katılıyor. Çok renklilik, çok dillilik ve çok kültürlülük önemli bir özelliktir. Doğrudan katılım ilkesi çerçevesinde her konu hakkında herkesin kendi anadiliyle söz söyleme hakkı bulunmaktadır. Köyün ihtiyaçlarının tespitinde, yaşanan sorunlara çözüm üretmede karar aşamalarına giderken özgür bir şekilde tartışma yürütülüyor. Özellikle kendi kararlarını kendilerinin alıyor olması, erkek zihniyetinin onu varlık olarak görmeyen ve her türlü kararı erkeğin aldığı yaklaşıma karşı mücadele gerekçesidir. Aynı şekilde çocuklar da kendi meclislerini örgütleyerek demokratik, ekolojik ve komünal ilkelerin nasıl yaşam bulacağına dair kendi eğitim, oyun, kültürel etkinliklere dair kararlarını alıyorlar. Köyün yaşam felsefesinde başıboş gezme, emeksizlik ayıplanır. Çalışmayan eleştirilir. Herkesin kendini ifade edebileceği, yeteneğini geliştirebileceği çalışma koşulları var. Yaşamın güzelleşmesi için kadınlar da çocuklar da emek veriyor. Jinwar'da kadınlar uzun süreli ya da kısa süreli kalıp kalmayacağı konusunda kendi kararlarını kendileri veriyor.

Jinwar'daki Enternasyonal Ruh

Rojava Devrimi'nin Jinwar'daki anlam derinliğinin farkına varan ve duyan dünyanın birçok ülkesinden farklı yaşam arayışı olan enternasyonallerin ilgi odağı oldu. İnşa aşamasından itibaren merak ve ilgiyle yaklaştılar. Hem basında güçlü işlediler hem de inşaat sürecinde direkt içinde yer aldılar. Yerinde ve bizzat inşasında yer almaları geçmiş değerlerin,

şimdiyle buluşturup geleceğe dair umudun diri tutulması onlar açısından da önemli bir deneyim oldu. Kapitalist modernitenin kendinin yarattığı yaşamdan başka bir yaşamın olmadığı, köylerin yok edilmesi ve kentlerin çekim merkezi haline getirdiği beton ve robotça yaşama karşı alternatif yaşam umutları kök salarak filizlenmeye başladı.

Kapitalist modernist yaşama karşı direnen ve komünal yaşam arayışında olan birçok enternasyonalist Jinwar'ın kuruluşundan sonrada gelip belli bir dönem bizzat köyde kalarak, hem komünal yaşam ruhunu hissetme hem de yaşamayı tercih etmeleri zihnen ve moral olarak güçlenmelerini sağladı. Gittikleri her yerde bu alternatif komünal yaşamın taşıyıcıları ve direngen damarları oldular. Ve olmaya da devam ediyorlar. Kapitalist modernite ataerkil zihniyetiyle şekillenen şehir yaşamına karşı alternatif komünal bir yaşamın inşa edildiği köy modeli dünyanın birçok yerinde uygulanabilir. Jinwar'ı gelip görmüş, yaşamış ekolojist, antik kapitalist, sosyalist, feminist özcesi kapitalist modernite karşıtı olan bireyler, Jinwar'la dayanışma ağını ve bağını sürdürmektedir; her alanda eylem ve etkinlikler geliştirmektedir.

Sonuç yerine, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü komünal ekonomi paradigmasının yaşam bulmasında pratik bir adımdır Jinwar. Ayrıca Kadın Devrimi'nin kazanımlarının güvence altına alınması açısından da önemli bir projedir. Burada kadın yaşam ilkelerini ve kaynaklarını kendisi yaratmaktadır. Diyebiliriz ki Jinwar'daki yaşamın inşası, 5 bin yıllık ataerkil zihniyetin kadını köleleştirmeye dair tanımladığı ve sistemini oluşturduğu tüm anlayışlara, kurumlaşmalara karşı bir başkaldırıdır. İnşa aşamasında bu projeye inanan birçok kadın karşılıksız ve çıkarsız olarak çalışıp emek vermiştir. Özcesi her bir kadının pozitif enerjisiyle emeğini akıtmıştır. Çevre köylerden, Rojava'nın birçok yerinden kadınlar kısa süreliğine de olsa çalışmışlardır. Burada verilen emek, kadın ile Jinwar arasında bir bağ oluşturmuştur. Koşul ve zaman buldukça yeniden görmeye gelir.

İnsanlığa, topluma, kadına ve doğaya karşı uygulanan tüm sömürü ve tahakküm yöntemlerine, kadına karşı uygulanan şiddet, emek sömürüsü, yaşam haklarını gasp etme, cinsiyetçilik, milliyetçilik, dincilik ve bilimcilik uygulamalarına karşı böylesi alanların çoğaltılması kadın özgürlük mücadelesi açısından önemlidir. Jinwar, demokratik komünal yaşam tarzını ve ilişkilerini geliştirmek için kadının her alana elinin ve yüreğinin değdiği yerdir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kuzey ve Doğu Suriye'de Demokratik Ulus Paradigması

Orhan Kendal

Ortadoğu coğrafyasının insanlığa beşiklik ettiği söylenir. Bunun doğruluğu her geçen gün yapılan araştırmalarla daha fazla kanıtlanmaktadır. Ancak aynı coğrafya insanlığın yaşadığı tüm toplumsal sorunlara da şahitlik yapmıştır. Adeta olumlu ve olumsuz anlamda tüm ilklerin kadim coğrafyası bu topraklar olmuştur. Neolitik toplum kültürü bu topraklarda doğup dünyanın dört bir yanına yayılmıştır. Binlerce yıl toplumsallığın en doğal ve güzel halini burada yaşamıştır. Bununla birlikte iktidar, devlet ve sınıflaşma da bu topraklarda ortaya çıkmış ve etrafına yayılmıştır. Tarihsel ve toplumsal sorunların her bir biçimini buradaki halklar ve topluluklar bizzat yaşayarak tanıklık etmiş, tecrübe edinmişlerdir. Özgürlüğü, eşitlik ve komünaliteyi doyasıya bir cennet misali yaşadığı gibi, bu toplumlar iktidar ve köleliğin getirdiği acıları, zulümleri, katliamları da çokça yaşamıştır. Dolayısıyla sorunlar kadar çözümlerini, alternatiflerini de kendi bağrında bulundurmaktadır. Araştırmasını ve almasını bilenlere muazzam bir miras sunmaktadır. İnsanlık neolitik bir devrimi nasıl bu topraklarda yaratmışsa, bozulan toplumsal sistemini de yeniden düzeltme imkânını bu kökleri üzerinde bulacaktır.

Demokratik ulus paradigması toplumun bu tarihsel köklerine dayanmakta, oradan ilham almakta ve kökleri üzerinde yeniden yeşeren meşe misali demokratik bir toplumun mümkün olduğunu göstermektedir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi bu anlayışla örgütlenmiş bir toplumsal sistem inşasıdır. Bu demokratik sistemin temel özellikleri ve geliştirdiği kurumlaşmalar bugün tüm ilerici insanlığa umut ve ilham vermektedir. "Başka bir dünyanın mümkün" olduğunu göstermektedir. Bu nedenle sistem karşıtı güçler bu deneyimi daha yakından tanımaya çalışmakta, içerisinde yer alarak deneyim kazanmakta ya da bu perspektifle kendi ülkelerinde, mücadelelerinde yaşatmaya çalışmaktadırlar. Bu yazının konusu da demokratik ulus paradigmasını esas alan Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nin geliştirdiği sistemin temel özelliklerini ve bunların hangi düzeyde hayata geçirildiğini konu almaktadır.

Devlete Bulaşan Devletleşerek Ona Benzeşir

Kuzey ve Doğu Suriye'de inşa edilen toplumsal sistem her şeyden önce devlet dışı bir demokratik uluslaşmayı esas almaktadır. Buna radikal demokrasi demek de mümkündür. Bu toplumsal inşa devletleşmeyi hedeflemiyor. Devletin bir uzantısı veya parçası durumunda değildir. İktidar zihniyetinin bir formu olan devletleşme, devlet kurma Abdullah Öcalan'ın geliştirdiği ekolojik, demokratik ve kadın özgürlükçü paradigmaya terstir. Tüm sosyalist devrimlerin sonuca gitmemesinin, amaçlarına ulaşmamasının

altında yatan temel etkenlerin başında iktidar ve devlet sistemine bulaşmalarıdır. Reel sosyalizmde görüldüğü gibi devletleşmeyle sosyalizm ve komünalizm hedeflerine ulaşılamaz. 70 yıl ayakta da kalsa yıkılmaktan ve dağılmaktan kurtulamaz. Devlet, kapitalist modernitenin ve dayandığı beş bin yıllık egemen sistemin temel iskeletidir, bedenidir. İktidar zihniyeti de onun adeta ruhudur. Böylesine kirli bir araçla doğru amaçlara ulaşmak mümkün değildir. Devlete bulaşan devletleşerek ona benzeşir. Devleti toplumsal amaçlar için kullanmak isteyenler devletin hizmetine girmekten kurtulamazlar. Her iktidar, etrafında hiyerarşik ilişkiler yaratır. İktidara dayalı toplumsal sistemler sınıflaşmaya, tabakalaşmaya dayalı egemen sistemler üretir. Devletleşme de bunun en açık, kendini ilan etmekten çekinmeyen, koyduğu hukuk kurallarıyla kendini toplum nezdinde meşrulaştırmaya çalışan halidir. Binbir kılığa girerek, farklı farklı maskeler takarak, hep yalan söyleyerek kendini kamufle edip topluma kabul ettirmeye çalışır. İktidarı toplumsal yönetim gibi lanse etmeye, şiddet aygıtını da toplumsal savunma ihtiyacı gibi göstermeye çalışır. Ancak tarih boyunca hiçbir devlet toplum için ve toplumsal çıkarlar için bir işlev görmemiştir. Her devlet kendi çıkarları için vardır. Egemen sınıfın çıkarlarını gözetir. Bu nedenle hangi adı takarsak takalım, hangi sıfatla süslersek süsleyelim devletin halk düşmanı, toplum karşıtı işlevi ortadan kaldırılamaz. Demokratik devlet, halk devleti veya sosyalist devlet gibi adlandırmalar bu gerçeği değiştirmez.

Yukarıda vurgulandığı gibi devrimci hareketlerin, sosyalist devrimlerin en büyük hatası veya yanılgısı devrimden sonra iktidar ve devlete bulaşmalarıdır. Sosyalist amaçlarına devlet yolu veya aracıyla ulaşabileceklerine inanmalarıdır. Abdullah Öcalan geliştirdiği paradigmayla bunu aşmıştır. Bu paradigmaya göre, devlet ile toplum, yine iktidar ile demokrasi karşıt olgulardır. Birinin olduğu yerde diğeri olmaz. Bir arada olmak zorunda kaldıkları geçici dönemlerde de devlet ne kadar güçlüyse toplum ve demokrasi o kadar zayıftır. Tersinden okuyacak olursak toplum ve demokrasi ne kadar güçlü ve örgütlüyse devlet de o kadar zayıf ve küçülmüştür demektir. Radikal demokrasi olarak adlandırdığımız bu anlayışta devlet dışında toplumu örgütleme ve öz yönetimine kavuşturma vardır. Sosyalizm ve her türlü toplumsal özgürlükler gelecekte kurulacak veya sonraya ertelenecek olgular değildir. Bugünden ve bir yaşam tarzı olarak inşa edilmek durumundadır. Toplumsal inşa demokratik bir anlayışla ve basitten karmaşığa, küçükten büyüğe, her alanı kapsayacak şekilde örgütlendiğinde toplumun sosyalist, komünalist temeli sağlam bir şekilde oluşacaktır.

Tüm sosyalist devrimlerin sonuca gitmemesinin, amaçlarına ulaşmamasının altında yatan temel etkenlerin başında iktidar ve devlet sistemine bulaşmalarıdır

---

Kuzey ve Doğu Suriye toplumu kendini bu anlayışla örgütlemektedir. Demokratik ulus temelinde özerk yönetimini örgütlemiş bulunmaktadır. Demokratik ulus, milliyetçi, iktidarcı ulus anlayışına alternatif olarak geliştirilmiştir. Milliyetçi ulus zihniyetinin bedenleşmesi ulus devlettir. Demokratik ulus anlayışının bedenleşmesi de demokratik özerklik veya demokratik konfederalizmdir. Kuzey ve Doğu Suriye demokratik uluslaşması Öcalan'ın paradigmasını esas almakta ve devlet olmayan konfederal sistem biçiminde örgütlenmiş bulunmaktadır. Ulus-devlette bir merkezden hiyerarşik olarak üstten aşağıya doğru toplum yönetilmektedir. Burada demokratik bir yönetimden, özyönetimden bahsetmek mümkün değildir. İktidarcı devlet yönetimi egemen kılınmaktadır. Demokratik konfederalizm anlayışıyla alttan üste doğru örgütlenen Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi ise halkın özyönetimini, demokratik toplum yönetimi olarak şekillenmiş bulunmaktadır. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi özyönetim olarak toplumun kendini örgütlemesi ve bu konfederal örgütleme temelinde kendini yönetmesinden oluşmaktadır.

İkinci temel özellik olarak demokratik toplumun derin demokrasi olarak tanımladığımız tarzda demokrasi

anlayışının birey ve toplumda içselleştirilmesidir. Devlet dışında radikal demokrasinin inşası önemlidir, gereklidir, ancak tek başına demokratik bir toplumun, demokratik bir ulusun oluşması için yeterli değildir. Demokratik zihniyetin de halka mal olması, demokratik kişiliklerden oluşan bir toplumun yaratılması gerekmektedir. Örgütsel sistem ne kadar demokratik olursa olsun, bu sistemi işletecek kişi ve toplum demokratik değilse bu sistem yanlış işleyecektir, suiistimal edilecektir. Mesela feodal kişiliklerle ya da kapitalist, bencil kişiliklerle demokratik bir sistem ruhuna uygun ve toplumun eşitlik, özgürlük ve komünal değerlerine hizmet edecek tarzda işletilebilir mi? Elbette bu mümkün değildir. Toplum iktidarcı zihniyet ve devlet sistemi tarafından bin yıllarca öz değerlerine ve politik bilincine yabancılaştırılmıştır. Toplum ve birey politik özneler olmaktan çıkarılmış, tek irade ve özne olan devlet tarafından üzerinde her türlü tasarruf ve operasyonların yapıldığı nesneler haline getirilmiştir. Böyle bir toplumda her şeyden önce bir zihniyet devrimine ihtiyaç vardır. Eski kişilik ve zihniyetlerle yeni ve demokratik bir sistem inşa edilemez. Toplum ve bireyin devrimin zihniyetini benimsemesi ve politik bir bilince kavuşması gerekmektedir.

Milliyetçi ulus zihniyetinin bedenleşmesi ulus-devlet'tir. Demokratik ulus anlayışının bedenleşmesi de demokratik özerklik veya demokratik konfederalizmdir

Bu ihtiyaçtan dolayı Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi halkın eğitimini en temel bir ihtiyaç olarak gündemine almıştır. Halkın her kesiminin, kadın erkek demeden, çocuk veya yaşlı ayırımını yapmadan eğitimden geçirmek, daha doğrusu eğitim imkânına kavuşturmak temel bir politika olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda onlarca alanda akademiler açılmış ve sürekli eğitim devreleri düzenlenmektedir. Demokratik ulusun tüm boyutlarında özgün akademiler oluşturulmuştur. Kadın özgün ve özerk akademileri, gençlik akademileri, siyaset, diplomasi, ekonomi, sağlık, hukuk, öz savunma, vb. onlarca akademide her yıl binlerce insan eğitim görmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nin sistemi içinde eğitim amaçlı kurumlaşmalar en çok dikkati çeken kurumlaşmaların başında gelmektedir. Şimdiye kadar kendi varlık ve kültürleri, yine dilleri inkâr edilen ve devlet okullarında şekillenen toplum, bu sefer kendi toplumsal ve tarihsel hakikatine uygun bir şekilde eğitim imkânlarına kavuşmuştur. Akademi ve diğer eğitim kurumları olmadan toplumda zihniyet devrimini gerçekleştirmek, bilinçli, entelektüel bir toplum yaratmak mümkün değildir. Bu nedenle işe buradan başlamak zorunludur. Demokratik konfederal sistemin dört temel direğinden biri akademilerdir. Diğerleri de komün, meclis ve kooperatiflere dayalı toplumsal ekonominin örgütlenmesidir. Bu dört ayak sağlam örülmeden sistemin amacına uygun işlemesi zordur.

Derin demokrasi ile hedeflenen zihniyet değişimiyse ve eski zihniyet ve kişiliklerin aşılması ise bunun en önemli ayaklarından biri cinsler arası eşitlik veya başka bir ifadeyle kadın özgürlük bilincinin toplumca içselleştirilmesidir. Bir toplumda kadın özgürlük düzeyi o toplumun özgürlük düzeyini de belirlemektedir. Ortadoğu gibi dinin, dogmatizmin, feodal ilişkilerin hâkim olduğu bir kültürel coğrafyada kadının durumu adeta kölelik sınırlarında tutulmuştur. Devlet, din ve egemen sınıfların ortak zihniyet ve çıkarları kadını bu kölelik statüsünde tutmaya mahkûm etmiştir. Bütün egemenlik ilişkileri kadının bu köleliği üzerinde oluşturulmuş gibidir. Bu nedenle Abdullah Öcalan ezilen, sömürülen ve köleliğe alınan ilk cins, ilk ulus ve ilk sınıfın kadınlar olduğunu ifade etmiştir. Özgürlük ve eşitlik düşmanı ne kadar güç varsa kadına düşman kesilmiş, eve hapsetmiş, çarşaflara, peçelere bürümüş ve tabiri caizse insan olmaktan çıkarılmıştır. Beş bin yıldır kadın üzerinde katmerleşerek gelen bu iktidar ve kölelik ilişkilerini miras olarak devralan bir toplumdan bahsediyoruz. Toplumda kadın bu prangalardan, kölelik statüsünden ve sömürüden kurtulmadıkça demokratik bir toplumdan bahsedilemez. Toplumsal düzeltmeyi buradan başlatmak zorunludur. Bir şey nerede kaybedilmişse

çözümünü de oradan başlatmak, nasıl bozulmuşsa oradan düzeltmek tarihsel ve toplumsal diyalektiğin gereğidir.

Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi kadın özgürlüğünü ve eşitliğini esas alan bir ideoloji, felsefe veya paradigmayı esas aldığından bu konuyu sistem inşasının olmazsa olmazı biçiminde ele almaktadır. Hem toplumdaki zihniyet değişimi hem de toplumsal kurumlaşmalar bu anlayışa göre oluşturulmaktadır. Kadının her türlü gerici bağlardan kurtulup yaşamın her alanına eşitçe katılımını ön görmektedir. Buna imkân tanıyacak kurumlaşmaları kadın kendi elleri ile yaratmaktadır. Bu imkânlar erkek veya başka bir güç tarafından verilen bir lütuf olarak değil, kadın, kendi bilinci, özgür iradesi ve öz gücüyle yaratmaktadır.

Toplumsal beyin olarak tanımladığımız yönetimde eşit ve ortak paylaşım olursa, beden diye ifade ettiğimiz toplumsal sistem de buna göre öz ve biçim kazanacaktır

Kadın, yönetimden savaşa, ekonomiden, politikaya, diplomasiden kültürel alanın her bir yerine özgürce katılabilmekte, yaşam erkekle eşit bir biçimde paylaşılmaktadır. Öcalan'ın "özgür eş yaşam" olarak tanımladığı olgu kadının yaşamın her alanına eşitçe katılabildiği demokratik bir yaşamın örülmesini ön görmektedir. Kota sistemi değil, eşit temsiliyet esas alınmaktadır. Her yönetim kademesinde eşbaşkanlık kurumu inşa edilmiştir. Yönetimdeki eşitlik diğer eşit paylaşımların temelidir. Toplumsal beyin olarak tanımladığımız yönetimde eşit ve ortak paylaşım olursa, beden diye ifade ettiğimiz toplumsal sistem de buna göre öz ve biçim kazanacaktır. Bu nedenle Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nin her kademesinde eşbaşkanlık sistemi ve kurumlaşmasından taviz verilmemektedir. Kadın kendi özgün ve özerk örgütlemelerini ve yönetimlerini inşa etmenin yanında toplumsal yönetim işlerine de eşitçe katılımını eşbaşkanlık ve eşit temsiliyet ilke ve sistemi sayesinde gerçekleştirmektedir. Her kurumda o alanda çalışan kadınların özerk örgütlenmesi oluşturulmuştur. Askeri alanda "Halk Savunma Birlikleri-YPG" ile birlikte "Kadın Savunma Birlikleri-YPJ" de sistemde yerini almıştır. Diğer her boyutta bu şekilde kadın özerk örgütlenmeleri ile kadınlar kendileri hakkında kendileri karar almakta, erkeğin kendileri üzerinde hiçbir tasarrufuna imkân bırakmamaktadır. Kadınlar bu özgün ve özerk örgütlenme ve yönetimleriyle Kuzey ve Doğu Suriye'de oluşan sistemde gerçek anlamda kaderlerini ve geleceklerini kendileri belirlemektedir. Özgür iradeli kadınlardan oluşan bir toplum yaratma hedefi bu kurumlaşma ve büyük çabalarla adım adım gelişmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nde kadınlar tüm yerellerde ve her boyutta bu şekilde örgütlenirken genel çatı örgütlemeleri de "Kongra Star" adı altında oluşturulmuştur. Kongra Star konfederal tarzda örgütlenen kadın örgütlenmesinin ülke çapındaki üst koordinasyon örgütlemesi ve yönetimidir. Kadın özgürlük çizgisini geliştirmek ve eril egemen erkek zihniyetiyle mücadele etmek sadece kadınların görevi değildir. Özgürlüğe ihtiyacı olan sadece kadınlar değildir. İktidar zihniyeti köleliğin farklı bir tezahürüdür. Erkeklerin bu zihniyetle en başta kendilerinde çözümlemesi ve mücadele etmesi gerekmektedir. Devletçi sistem tarafından oluşturulmuş mevcut erkeklik ve kadınlık kimliklerini ret etmeden ve bunların yerine demokratik, eşit ve özgür kadın ve erkek kimlikleri inşa edilmeden toplumsal kurtuluş gerçekleşemez.

Demokratik Özyönetim

Demokratik ulusun en önemli özelliklerinden biri de farklılıkların ulusu olmasıdır. Toplumdaki ulusal, inançsal, dil ve kültürel farklılıklar çelişki ve çatışmaların nedeni olmamalıdır. Ancak ulus-devlet zihniyeti milliyetçilikle halkları o kadar zehirlemiştir ki, bu farklılıklar yıllar boyu savaş ve katliamların nedeni olmuştur. Ulus-devlet bir etnik yapıyı, bir dil ve kültürü merkeze alıp başat hale getirirken, bunun dışında kalan tüm dil ve kültürleri bunun içinde eritmeye çalışır. Ulus-devlet bu anlamda tam bir

toplum kırım rolünü oynamaktadır. Son iki yüzyılda soykırıma varan uygulamaların, kültürel asimilasyon gibi toplum karşıtı politika ve operasyonların altında bu milliyetçilik yatmaktadır. Milliyetçilik her zaman faşizm üretir. Hitler bunun en açık örneğidir. Ancak faşizm sadece Almanya'nın bir dönemine ait bir olgu değildir. Ulus-devlet ve milliyetçiliğin olduğu her yerde faşizm vardır. Sadece dozaj ve uygulama farklılıklarından bahsedilebilir.

Kapitalist modernitenin iktidar ve devlet formu olan ulus-devlet egemen sınıfın daha fazla kar elde etme ve sermaye biriktirme amacına göre kurgulanmıştır. Toplumsal değerlerle yakından uzaktan bir ilgisi yoktur. Ulus-devletin dini de imanı da kar ve sermayedir. Tarih boyunca hiçbir devlet biçimi kar ve sermaye biriktirme uğruna toplumla bu kadar oynamamıştır. Ulus-devlet iktidarı egemen sınıfın çıkarları doğrultusunda toplumun üzerinden adeta bir buldozer gibi geçmiştir. Toplumsal mühendislik projeleri ile toplumu kırıp kesmiş, budayıp bir kalıba sokmaya çalışmıştır. Ulus-devlet topluma giydirilmeye çalışılan deli gömleğidir. Ortadoğu'da son iki yüzyılda yaşanan savaş ve çatışmaların, çekilen acıların en önde gelen sebeplerinden biri bu milliyetçilik zihniyeti ve ulus-devlet gerçeğidir. Bu zihniyet ve yapılanma aşılmadan ve alternatifi oluşturulmadan toplumun barış içinde bir arada yaşama şansı da olmayacaktır. Diğer bir çelişki ve çatışma nedeni iktidarlarca kullanılan ve devletin hizmetine koşulan din, mezhep ve inançlardır. İktidar ve hegemonya peşinde koşan güçler din ve inançları da bu amaçlarının bir aleti olarak kullanmaktan geri durmamışlardır. Bir dini diğer bir dine, bir mezhebi diğer bir mezhebe karşı kullanmak Ortadoğu'nun devlet yönetme geleneğinde çok eskilere dayanan bir yöntem ve politika olmuştur. Her türlü bireyci, benmerkezci, bencil anlayışın ulus düzeyindeki karşılığı milliyetçilik, inanç karşılığı dincilik olmaktadır. Kendi dinini, milliyetini büyük, kutsal ve her şeye değer görürken kendi dışındaki inanç ve halkları küçülten, değersiz gören ve üzerinde tahakküm kurmayı amaçlayan, onları köle ve hizmetkâr derekesine indirgeyen, ötekileştiren bu zihniyet toplumu parçalamakta ve birbirine düşürmektedir. Demokratik ulus anlayışı bu anlamda toplumsal sorunlara köklü çözüm getiren bir paradigma olarak eşsiz değerdedir. Demokratik ulus her türlü milliyetçilik, dincilik ve cinsiyetçilikle mücadele etmeyi ve bunları aşarak alternatifini oluşturmayı hedeflemektedir. Toplumsal farklılıkları çelişki ve çatışmanın nedeni değil, toplumun bir realite ve zenginliği olarak görür. Birini tutup diğerini düşman yapmaz. Birini diğerine karşı kullanmaz. Çünkü demokratik ulusun iktidar ve hegemonya kurma gibi bir derdi ve amacı yoktur. Bir sınıf veya tabakanın çıkarını gözetme durumu yoktur. Demokratik ulus paradigması toplumun çıkarını ve toplumsal hakikati açığa çıkarmayı esas alır. Bu toplumsal hakikatin kendini özgürce ifade etmesini, örgütleyip yaşatabilmesini gözetir. Her halk, ulus kendi dilini ve bir bütün olarak kültürünü yaşama ve yaşatma hakkına sahiptir. Her din ve inanç kendi inanç ve ibadetini özgürce yaşama imkânına sahip olmalıdır. Kadın da topluma eşitlik temelinde özgürce katılabilmelidir. Tüm bu olgular kimsenin tasarrufunda, denetiminde olmamalıdır.

Milliyetçilik her zaman faşizm üretir

Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi bu anlayışla hareket etmekte, toplumsal sistemini bu perspektifle inşa etmektedir. Kürt, Arap, Süryani, Asuri, Ermeni, Çerkes vb. tüm halklar demokratik ulus içinde kendilerini özgürce ifade edebilmektedir. Yine Müslüman, Hristiyan, Êzidî vb. ne kadar din ve inanç varsa kendi inançlarını özgürce yaşayabilmektedirler. Kuzey ve Doğu Suriye'de buna imkân sunan bir örgütsel sistem ve özyönetimler oluşturulmuştur. Böylece toplumsal farklılıklar çelişki ve düşmanlıklara dönüşmeden bir arada özgürce yaşayabilmektedir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi altında halklar arasında oluşturulan ön yargılar, suni çelişkiler, din ve inançlar arasında oluşturulan retçi, inkârcı ve ötekileştirici anlayışlar demokratik ulus bilinciyle ortadan kaldırılmakta, farklılıklar arasında kardeşlik, dostluk ve birbirine saygı her geçen gün gözle görülür biçimde artmaktadır. Farklı halklar ve inanç yapıları hem özgün özerk yönetimlerini geliştirmekte hem de diğer yapılarla demokratik

konfederal tarzda birliğini de oluşturmaktadır. Mesela en barizinden kendi kültür ve sanatını özgün geliştirmenin yanında ortak festival ve etkinliklerde diğer halklarla buluşabilmektedir. Bu kültürel zenginlik toplumun tümüne estetik ve manevi olarak büyük güç katmaktadır.

Bireyciliğin, bencilliğin panzehiri komünal yaşamdır

Dünyada homojen toplumlar istisnadır. Farklılıklardan oluşan toplumlar çoğunluktadır. Devrim mücadelesi, inşa edilecek sosyalist sistem bu hakikati gözeterek çözüm bulmak zorundadır. Demokratik ulus anlayışı bu ihtiyaçtan doğmuştur. Kuzey ve Doğu Suriye'de bu zihniyet ete kemiğe bürünmektedir. Ulus bir toplumsal formdur. Tarihte klan, kabile, aşiret, kavim gibi toplumsal formlar gelişerek günümüzde ulus formuna bürünmüştür. Ancak ulusun siyasal olarak nasıl örgütleneceği bir tercih, yani ideolojik yorum meselesidir. Tekçi, milliyetçi, iktidarcı ulus anlayışı bir zihniyet ve tercih olduğu gibi demokratik ulus temelinde toplumsal hakikati gözeten, eşitlikçi, özgürlükçü ve kardeşçe paylaşıma dayanan bakış açısı da bir ideolojik yorum ve tercihtir. Birinci yorum ve tercih, egemen kapitalist sınıfın çıkarını ve bu temelde oluşturulmuş ulus-devleti esas alırken, ikinci yorum halkın ve içinde ne kadar farklılık barındırırsa barındırsın tüm toplumun çıkarını esas alan demokratik ulus yorumunu ifade etmektedir. Uluslaşmayı nasıl tanımlayıp yorumlarsan, hangi ilke ve amaçlar doğrultusunda örgütlemek istersen, kısacası hangi zihniyetle ele alırsan bedenini de ona göre inşa edersin. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi demokratik ulus anlayışına dayalı olarak toplumsal sistemini inşa etmekte ve demokratik özyönetimi ile kendini yönetmeye çalışmaktadır.

Özellikle Suriye rejimi ve sömürgeci devletlerin Arap-Kürt çelişki ve çatışmasını yaratmak için elinden gelen her yönteme başvurduğu bir coğrafyada, Arap, Kürt, Asuri, Süryani ve diğer halk ve inançların on yıldan fazla bir süredir Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi altında demokratik ulus anlayışıyla bir arada kardeşçe yaşamayı başarmış olmaları, gelecek için büyük umutlar vaat etmektedir. Bölge devletlerinin ve emperyalist, hegemonyacı güçlerin en büyük korkusu da bu demokratik modelin yaşamda sınanarak kapitalist modernite ve ulus-devlete alternatif olarak kendini ortaya koymasıdır. Bu nedenle özerk yönetime yönelik işgal ve imha saldırıları her geçen gün artmaktadır. Özerk yönetim ve demokratik konfederal sistem dünya halklarına örnek olmadan ve ilham kaynağı haline gelmeden boğulmak ve tasfiye edilmek istenmektedir. Arap-Kürt çelişkisi derinleştirilmeye, inanç temelindeki farklılıklar kaşınmaya çalışılmaktadır. Bunun için her türlü özel savaş yöntemleri devreye sokulmaktadır. Ancak buna rağmen Kuzey ve Doğu Suriye halkları demokratik ulus temelinde daha fazla kenetlenmekte ve saldırılara karşı omuz omuza direnmektedir.

Komün, Toplumun Çekirdek Örgütlenmesidir

Derin demokrasinin gerektirdiği temel zihniyetlerden biri de ekolojik bilincin içselleştirilmesidir. Kapitalist sistemin liberal ideolojisi doğayı bir nesne olarak görür ve doğa üzerinde her türlü tasarrufta bulunmayı kendine hak görmektedir. Kâr ve daha fazla sermaye edinmek için hem toplumla hem de doğayla oynamaktan geri durmamaktadır. Onu bundan alıkoyacak hiçbir ahlaki ilkesi yoktur. Toplum içinde iktidar ve hiyerarşi oluşturduğu gibi doğaya da tahakküm kurma, ondan pragmatist temelde yararlanma kapitalist bireyciliğin yapısı gereğidir. Demokratik ulus temelinde örgütlenen Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi doğa düşmanı bu anlayışlarla ekolojik bilinçle karşı durmakta ve mücadele etmektedir. Doğayla dost ve barışık olmayı bir yaşam tarzı olarak kabul etmektedir. Şehirleşmeden tutalım, ekonomik üretime, belediye hizmetlerinden tutalım günlük yaşama kadar doğaya zarar vermemeyi, onunla uyumlu olmayı esas alır. Ekolojik bilinçte doğaya zarar vermemek yetmemektedir. Tahrip edilen doğayı onarmak, güçlendirmek de insanın sorumluluğundadır. Hava, su ve toprak toplumun yaşam kaynaklarıdır. Kendi yaşam kaynaklarını kurutan bir toplum uzun süre yaşayamaz. Özerk yönetim ekolojik bir bilinçle

hareket ettiği gibi bunun örgütsel mekanizmalarını da oluşturmaya çalışmaktadır. Özerk yönetim bünyesinde bir ekoloji komitesi kurulmuştur. Her alanda ekolojik örgütlenmelere giderek hem toplumu bilinçlendirme çalışmaları yapılmakta hem de ekolojik olmayan uygulamalara karşı mücadele etmektedir. Yine model olarak ekolojik alanlar ve çalışmalar geliştirilmektedir. Tüm imkansızlıklara rağmen ekolojik anlayıştan taviz verilmemektedir.

Demokratik ulus temelinde demokratik bir toplum inşa edilirken Kuzey ve Doğu Suriye'de gelişen toplumsal sistemin diğer temel bir özelliği de komünal olmasıdır. Komünal yaşam, sınıfsal ve her türlü hiyerarşik, iktidarcı yapılanmalara alternatif bir yaşam tarzıdır. Bireyciliğin, bencilliğin panzehiri komünal yaşamdır. Komün, toplumun çekirdek örgütlenmesidir. Yeni demokratik bir toplum inşası derken sıfırdan yaratılan, tarihte eşi benzeri olmayan, bir tanrı yaratımından yada yeni bir toplumsal mühendislik projesinden bahsetmiyoruz. İnsanlık tarihinin yüzde 98'i komünal temelde yaşanmıştır; istisna olan komünalizm değil, bireyci, sınıflı, devlet düzenidir. Neolitik topluluklar, demokratik bir uygarlık olarak binlerce yıl sömürüye, iktidara, sınıflaşmaya izin vermeden, eşitlik, özgürlük temelinde komünal bir yaşamı benimsemişlerdir. Komünal olan zaten demokratiktir. O zaman demokratik olan da komünal olmak durumundadır. Bugün Kuzey ve Doğu Suriye'de yapılmak istenen bu tarihi referansa dayanarak toplumun komünal değerlerini esas alan bir toplumsal sistemi güncellemektir. Toplumu nefessiz bırakan iktidar zihniyeti ile bağlantılı saldırılar, dayatmalar ve her türlü çarpıtmalar ortadan kaldırılırsa toplum kendine gelebilir ve demokratik bir tarzda yeniden yaşamını örgütleyebilir. Bu yaşam doğal olarak komünal olacaktır. Toplumu bir arada tutan değer ve ölçüler komünaldir. Toplumsal sorunlara neden olan şey iktidar zihniyetidir. Toplumda parçalanma yaratan bu iktidar zihniyetinden arınma olursa toplum kendine gelecektir.

Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi köy ve sokaklardan başlamak üzere binlerce komüne dayanmaktadır. Toplum yerelden komünler biçiminde örgütlenmiştir. Toplumda her bir birey bir veya birden çok komünün üyesidir. Komün dışında kalan tek bir birey yoktur. Komün yerelden yönetimin en temel ayağıdır. Komünler kendi yaşam alanları hakkında karar alma irade ve yetkisine sahiptir. Dışarıdan ve uzaktan hiçbir irade, odak, daha doğrusu iktidar merkezine bağlı kalmadan kendisi hakkında karar alma ve bu kararların sorumluluğunu kaldırma komüne aittir. Kendi sorunlarını tartışıp doğru kararlara gitmek için komünün her bir üyesinin politik bir bilince sahip olması gerekir. Köleler, cahiller vb. politik tartışamaz ve doğru kararlar veremezler. Bu nedenle komünün amacına uygun bir işleve sahip olabilmesi için özgür bireylerden, politik bilince kavuşmuş bireylerden oluşması gerekir. Demokratik ulusun bir boyutu bu nedenle "özgür birey ve demokratik komündür." Biri olmadan diğeri de olamaz.

İnsanlık tarihinin %98'i komünal temelde yaşanmıştır. İstisna olan komünalizm değil, bireyci, sınıflı, devlet düzenidir

---

Komün ve meclislerden oluşan, yetki ve iradenin yerelden genele doğru giden özerk yönetim ve demokratik konfederal örgütlenme tarzı insana muazzam bir imkân sunmaktadır. Toplumsal alandan kendini sorumlu görme, sorunlara çözüm gücü olma ve bireyi özne ve özgür bir irade haline getirme bu demokratik sistem sayesinde mümkündür.

Köy ve sokak komünlerinden başlamak üzere, nahiye, şehir meclislerine, oradan kanton ve bölge meclislerine doğru toplumsal koordinasyon görevini gören özyönetimler toplumun her bireyine ve her komüne politika yapma imkânı vermektedir. Çatı örgütü ve Kuzey ve Doğu Suriye halkının birliği olarak özerk yönetim tüm yerel özyönetimlerin koordinasyon yönetimi görevini görmektedir. Özerk yönetim üstten alta doğru, hiyerarşik, iktidarcı bir merkez değildir. Bürokrasiyle yönetilen devlet anlayışının tam tersidir. Yerel topluluklar kendi alanlarında karar ve yetki sahibidirler. Daha geniş

coğrafya ve nüfusu ilgilendiren konularda kendi temsilcileri aracılığıyla üst meclis ve yönetimlere katılırlar ve ortak karar alırlar. Bir köy komünü köy yaşamı ile ilgili yanlış bir karar alsa bile sonuçlarını gördüğü oranda yeniden ele alıp değerlendirme ve daha doğru kararlar alabilme imkânına sahiptir. Köy koşullarını en iyi bilenler olarak o köy komünü üyeleri yabancı birisinden daha fazla doğru karar alma imkânlarına sahiptir.

Şimdiye kadar iktidar odakları insanları politika yapma imkânlarından yoksun bıraktıkları için bireyler bu kadar apolitik nesneler durumuna getirilmişlerdir. Politika bir uzmanlık alanı değildir. Devlet işleri olarak tanımlamak da yanlıştır. Devlet politika yapmaz, kuralları ve bürokrasileriyle yaşamı dondurarak idare eder. Politika asli olarak toplum işlerini yürütmektir. Ortak tartışma ve karar almadır. Savunmadan ekonomiye, sağlıktan eğitime, toplumun her alanında kendi işlerini yapmadır. Devlet politikayı toplumdan kopararak, toplumu politika yapamaz hale getirerek en büyük kötülüğü yapmıştır. Bu nedenle politika tekrardan topluma ve bireylere verilmelidir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi politika yapma işini topluma, yerele vermektedir. Demokratik konfederalizm de bunu öngörmektedir. Politik öznelerden oluşan bir toplum en sağlıklı ve güçlü toplumdur. Bunun zihniyetini oluşturma ve mekanizmalarını örgütleme özerk yönetimin çabalarının başında gelmektedir. Komün ve meclisler toplumsal sistemin olmazsa olmazları olarak toplumun politika yapma araçlarıdır. Komün yaşamı sadece bir örgütlenme ve mekanizma değildir. Aynı zamanda özgür bireyin yetiştiği okul gibidir.

Kapitalist modernite ve ulus-devlet sisteminde demokratik bir yönetimin oluşması mümkün değildir. Dört, beş yılda yapılan seçimler bir kandırmadan öte bir şey değildir. Toplum nezdinde devletin kendini meşrulaştırma aracıdır. Temsili demokrasi denilen bu seçimler yolu ile belirlenen yönetimlerin gerçek anlamda bir irade ve inisiyatifleri yoktur. Halk ve toplum adına yapabilecekleri fazla bir şey de yoktur. Çünkü devlet sistemi içinde yer alan bu meclisler veya sözde yönetimler devletin hukuku ve diğer zor aygıtları tarafından kıskaca alınmışlardır. Bunun dışına çıkmaları durumunda başlarına her bela gelebilir. Komploların hedefi olurlar, meclislerden, yönetimlerden atılırlar, işkence ve zindanla yüz yüze gelebilirler, suikastlara kurban gidebilirler. Bunun sayısız örnekleri tarihte birçok ülkede yaşanmıştır.

Demokratik ulus anlayışında şekli temsili demokrasi değil, doğrudan demokrasi vardır. Halk tüm toplumsal karar süreçlerine ve yönetimini seçme yetkisine sahiptir. Seçilenler seçilen kurum ve topluluğa karşı sorumluluğunu sürdürür. Seçen topluluk temsilcilerini takip etme, denetleme ve değiştirme hak ve imkânına sahiptir. Başka bir ifadeyle seçilen kişi o topluluğun sözcüsü durumundadır. Kendi başına karar alma yetkisine sahip değildir. Bağlı bulunduğu komün veya meclisin düşüncelerine, önerilerine daha üst koordinasyonlarda sözcülük yapar. Bu sözcülüğün gereğini yaptığı oranda görevine devam eder. Buna ters düştüğünde değiştirme imkânı bir sonraki seçimi beklemeden yapma hak ve imkânı özerk yönetim sisteminde mevcuttur. Özerk yönetimin toplumsal sözleşmesinde bu konular net bir biçimde belirlenmiştir.

Demokratik ulus anlayışında şekli temsili demokrasi değil, doğrudan demokrasi vardır

Kuzey ve Doğu Suriye halklarının oluşturduğu özerk yönetimin dayandığı diğer önemli iki temel alan öz savunma ve toplumsal ekonominin örgütlendirilmesidir. Öz savunma tüm canlıların geliştirdiği zorunlu ve meşru bir mekanizmadır. Her canlıda olduğu gibi bir toplum için de öz savunma hem bir hak hem de bir görevdir. Şiddet ve savaş ayrıdır, öz savunma ayrıdır. Savaşlar iktidar kurma, işgal ve sömürüyle alakalıdır. Öz savunma ise toplumun kendini koruma refleksidir. Toplum sadece refleksle hareket edemeyeceğine göre saldırılar karşısında kendisini en iyi şekilde savunacak tarzda örgütlemek ve bu temelde tedbirlerini almak zorundadır.

Ulus-devletlerde ordu, polis ve her türlü militarist yapı egemen sınıfın çıkarlarını korumak için vardır. Ama demokratik ulusta, özerk yönetim pratiğinde

görüldüğü gibi kendini saldırılara karşı korumak için askeri tedbirler ve örgütlenmelere gidilmiştir. Toplum kendi savunmasını kendi öz gücüyle yapmak zorundadır. Saldırılar karşısında ayakta kalmak ve devrimle kazanılan toplumsal değerlerini korunmak için öz gücünü açığa çıkarmak ve örgütlemek durumundadır. YPG, YPJ, HPC (Toplumsal Savunma Güçleri), QSD (Demokratik Suriye Güçleri), Asayiş gibi örgütlenmeler iç ve dış saldırılara karşı toplumu bu çerçevede savunmak amacıyla kurulmuştur. Sömürgeci güçlerin işgal saldırılarına ve DAİŞ gibi çetelere karşı özerk yönetim bünyesinde örgütlenen bu yapılar büyük bir deneyim kazanmışlardır.

Toplumsal ekonomi örgütlenmeden bir devrimin ayakta kalması zordur. Kapitalist piyasa koşullarında, bireysel ve ailesel mülkiyetin hâkim olduğu, pazar üzerinde tekellerin olduğu bir ülkede devrimin toplumda kök salması mümkün değildir. Bütün köleliklerin ve kötülüklerin kaynağında iktidar zihniyeti vardır. Bireycilik, bencillik, aç gözlülük bununla bağlantılı olarak gelişmiştir. Toplumsal değerlere göz dikme ve hırsızlama bunun sonucudur. Sermaye biriktirme kendisi için bir amaç olduğu sürece toplum için bir kanser rolünü oynayacaktır. Kapitalizm kimilerince tanımladığı gibi ne bir toplum biçimi ne de ekonomidir. Toplum ve ekonomi üzerinde kurulmuş bir iktidar ve tekeldir. Sömürü ve soygun düzenidir. Kapitalizmin alternatifi kolektif ve komünal temelde geliştirilen toplumsal ekonomidir. Demokratik ulus komünaliteyi esas alıyorsa toplumun temelini oluşturan ekonomik yapılanma da komünal olmak zorundadır. Ne özel kapitalizm ne de devlet kapitalizmi, komün ve kooperatiflere dayanan komünal bir ekonomi Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi bünyesinde geliştirilmektedir. Bu temelde grupların, toplulukların ekonomisini, kolektivitelerini örgütlemek çözüm olabilir. Bunun pratik karşılığı kooperatifler olmaktadır. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi bu anlayışla ekonomik yapıyı inşa etmeye çalışmaktadır. Her komün bir kooperatif, her kooperatif bir komün olması hedeflenmektedir. Şimdiden yüzlerce kooperatif kurulmuştur. Halen istenen düzeyde hâkim olan bir ekonomik sistem haline gelmemişse de bu konuda belli bir mesafe kaydedilmiştir. On yıllık bir deneyim ve tecrübe oluşmuştur. Ticaret ve pazar toplumsal çıkarı gözetecek şekilde düzenlenmeye çalışılmaktadır. Ekonomi üzerinde tekel ve iktidar kurulmasına izin verilmemektedir. Kadınların özerk ekonomik kurumlaşmaları ve kooperatif deneyimleri birçok kadının kendi öz gücüyle ekonomiye katılmasını sağlamakta, kimseye muhtaç olmadan ayakları üzerinde durmasına imkân sağlamaktadır. Ekonomik bağımlılık birçok kölelik ilişkilerini koşullamaktadır. Ekonomik açıdan kendine yeten bir kadın özgürlük adına önemli bir mesafe almış ve kendine güveni oluşmuş demektir. Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nde kadınların iradeli duruşları demokratik sistemin özgür ve eşitlik temelinde katılıma imkân sunmasıyla bağlantılıdır.

Sonuç olarak; Ortadoğu'nun bağrında bir umut yeşermektedir. Demokratik ulus temelinde bir araya gelen halklar ve inançlar kendi öz güçlerine dayanarak bir toplumsal sistem inşa etmektedirler. Bu demokratik toplum deneyimi lokal, marjinal bir yapı değildir. Evrensel ilkelere sahip bu demokratik model dünyanın her bir yerine uyarlanabilir özelliklere sahiptir. Tüm toplumsal sorunlara çözüm sunma iddiasındadır. Bunu soyut ve teorik bir iddia olmaktan çıkarmış ve bir sistem deneyimi olarak on yıldır pratikleştirmiş, yaşamsallaştırmış bulunmaktadır. Sistem inşası sonuçlanmış, nihayete kavuşmuş değildir. Devam eden bir süreç olarak pratikten beslenmektedir. Her geçen gün yaşadıklarından çıkardığı tecrübelerle kendi toplumsal sistemini güçlendirmektedir. Bu deneyim tüm insanlık için eşsiz değerdedir. Kapitalist sistemin saldırılarına karşı demokratik ulus çerçevesinde bir araya gelen Kuzey ve Doğu Suriye halklarının öz savunmalarına, kendi toplumsal sistemlerini koruma çabasına ve büyük bedellerle geliştirdikleri direnişlerine destek olmak, dayanışma içinde olmak bütün ilerici, demokratik ve kendini antikapitalist olarak tanımlayan herkesin görev ve sorumluluğudur.

İçindekiler İçin Tıklayınız...